

140

NIEUWSBRIEF

MAANDBLAD VOOR COMPUTERGEBRUIKERS

f 4,95

MS-Word 5.5

Display Write 5.0

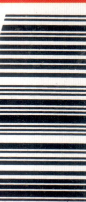
Drie muizen

Bridgen met de computer

Member, ledenadministratie

Vrouw en computer

WordPerfect WerkPlaats

MEI 1991 - 14e JAARGANG NR. 5

LOGICSOFT EUROPE

UPGRADE-CENTRE

Een verrassing voor iedere service-gevoelige software-gebruiker

IBM, Microsoft, Lotus, WordPerfect, AutoCAD, Harvard Graphics.. van een ruime keus uit het brede scala aan software heeft Logicsoft op het juiste moment een upgrade beschikbaar. Een upgrade is per definitie minder kostbaar dan een full product. Een kleine bijbetaling en inlevering van uw eerdere versie(s) volstaan. Behoort u tot de bij Logicsoft geregistreerde gebruikers, dan ontvangt u automatisch bericht wanneer voor uw pakketten upgrades beschikbaar komen. Bent u nog geen Logicsoft-cliënt, informeert u dan eens naar de mogelijkheden. Bij voorkeur door middel van onderstaande bon.

Door goed advies heeft Logicsoft, als leverancier van software-produkten, het vertrouwen gewonnen van veel belangrijke publishers. Voor veel van die publishers zijn wij dan ook geautoriseerd dealer. Door de sterke band die wij met hen hebben, door onze kennis van zaken en door de groeiende wens van onze cliënten zich door Logicsoft te laten adviseren, heeft een – eveneens groeiend – aantal publishers ons officieel benoemd tot all round upgrade-centre. Een predikaat om trots op te zijn! En een predikaat dat wij willen behouden. Onder meer door onze cliënten up-to-date te houden als het gaat om upgrades.

Uitgever	produkt	produkt	produkt	produkt	produkt	produkt	Netwerkuitvoeringen
WordPerfect	DataPerfect versie 2.1	PlanPerfect versie 5.1	WordPerfect versie 5.1	WordPerfect Office versie 3.0	LetterPerfect versie 1.0		Alle produkten
Lotus	Agenda versie 2.0	Freelance Graphics versie 3.01	Lotus 123 versie 2.2	Lotus 123 versie 3.1	Magellan versie 2.0	Symphony versie 2.2	Bijna alle produkten
Symantec	Time Line versie 4.0	Norton Utilities versie 5.0	Norton Commander versie 3.0	Q & A versie 3.0	Norton Editor versie 2.0	Norton Backup versie 1.2	Bijna alle produkten
Microsoft	Basic PDS versie 7.1	Cobol PDS versie 4.0	Fortran versie 5.1	Macro Assembler versie 6.0	C Compiler PDS versie 6.0	Quick Basic versie 4.5	Bijna alle produkten
Microsoft	Quick C versie 2.5	Windows SDK versie 3.0	Chart versie 3.0	Excel voor Windows versie 3.0	Windows versie 3.0	Word versie 5.5	Bijna alle produkten
Microsoft	Chart voor Windows versie 3.0	Word voor Windows versie 1.1	Works versie 2.0	Multiplan versie 4.2	Project for Windows versie 1.0	Programmers Library versie 1.3	Bijna alle produkten
Software Publishing	Harvard Graphics versie 2.30	Harvard Project Manager versie 3.0	Office Writer versie 6.1				Alle produkten
Computer Associates	SuperCalc 5 versie 5.0	SuperProject versie 2.0	SuperDB versie 2.20				Bijna alle produkten
Autodesk	AutoCAD 386 versie 11	AutoCAD 386 + AME versie 11	AutoShade versie 1.1				
IBM	Display Write IV versie 2.5	Display Write V versie 1.5	Storyboard Live! versie 2.0	OS/2 Standard Edition versie 1.3	OS/2 Extended Edition versie 1.3	OS/2 Programmers Toolkit versie 1.2	
Novell	ELS I versie 2.12	ELS II versie 2.15	Advanced versie 2.15	SFT versie 2.15	Netware 386 versie 3.1	Btrieve versie 5.1a	Alle produkten
Xtree	XtreePro Gold versie 2.0	XtreeNet ELS versie 2.0	XtreeNet Advanced versie 2.0				Bijna alle produkten
Ventura Publisher	Ventura Gold for Windows versie 3.0	Ventura Gold for GEM versie 3.0					Alle produkten
Borland	Paradox versie 3.5	Quattro Pro versie 2.0	Reflex versie 2.0	Turbo C++ versie 1.0	Borland C++ versie 1.0	Turbo Pascal Professional versie 6.0	Bijna alle produkten
Diversen	MathCad versie 2.5	Corel Draw versie 2.0	SlideWrite Plus versie 4.0	PerFORM PRO 1.0	Baler versie 5.1	Baler XE versie 1.0	
Diversen	Stagraphics versie 5.0	PageMaker versie 4.0	Impress versie 2L	DataEase versie 4.2	R & R Report Writer versie 4.0		

Geeft u aan in welke upgrade(s) u bent geïnteresseerd en stuurt u deze pagina, een kopie ervan, of de ingevulde bon in een open enveloppe zonder postzegel naar Logicsoft Europe BV, t.a.v. Upgrade-centre, Antwoordnummer 16058, 1000 SE Amsterdam.
*** Maak, voor een snelle reactie, gebruik van ons faxnummer 020-614 60 51**

Wij zijn geïnteresseerd in upgrading van:	Het aantal nu aanwezige exemplaren is:
○ ______	______
○ ______	______
○ ______	______
○ ______	______

Bedrijf: ______
Aanvrager: ______ m/v
Functie: ______
Adres: ______
Postcode: ______ Plaats: ______
Telefoon: ______

HCC

LOGICSOFT EUROPE

Authorized dealer for: Ashton Tate, AST, AutoCad, Borland, Computer Associates, C.P.I., IBM, Intel, Lotus, Microsoft, Novell, Plus Development, Rank Xerox, Rhône Poulenc, STSC, WordPerfect and others.

Wie logisch nadenkt
komt automatisch bij ons terecht

Gyroscoopweg 80 / 1042 AC Amsterdam
Telefoon 020-614 61 61 /
Fax 020-614 60 51

COLOFON

Uitgever
HCC Nieuwsbrief B.V.
Postbus 249, 3990 GA Houten
Telefoon: 03403-78788
(9.00-16.00)
Fido: 03403-78220
Telefax: 03403-78930

Hoofdredacteur
Lucie Blom-Calis

Eindredacteur
Berend Harmens

Bureauredacteur
Edwin Ammerlaan

Redactie
Ed Baars,
Wim Bolkesteyn,
Quintus Bosman,
Peter Buysman
Cees de Jonge,
Frans Kors,
Jan Leijeweerd,
Marc van Munnen,
Ad den Ouden,
Robert Schouten,
Harm-Jan Wieringa

Medewerkers aan dit nummer:
Eduard van den Brake,
Peter van Diepen, Hans Helder,
Hub Jennekens, Martin Koel,
Theo Nicola,
Toon Hoendervangers,
Jaap Schermerhorn,
Wim Scholten, Ben Welman,
J. Wolffensperger

Fotografie omslag
Stefan Ammerlaan

Redactiesecretariaat en micromarkt
Monique Koot

Deadlines verenigingsnieuws

HCC Nieuwsbrief 141: 21 april

HCC Nieuwsbrief BBS
1200, 2400, 9600 bps
8,1,N: 02159-17024.

HCC Kantoor
Postbus 149, 3990 DC Houten
Telefoon: 03403-78788
(9.00-16.00)

Vormgeving en lay out
Cox Design, Nieuwegein
Charles Cox (art direction),
Han van Eijk, Nashima Gokani

Lithografie en druk
Brouwer Offset, Utrecht/Delft

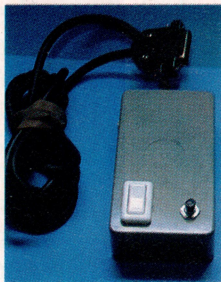
Distributie losse verkoop
Betapress BV

Commerciële advertenties

Arnoud Hijmans
ADVERTENTIE-EXPLOITATIE BV
Postbus 64850
2506 CG 's-Gravenhage
Tel.efoon 070-3253830
telefax 070-3237891

VAN DE REDACTIE

Het was raak! De traditionele 1 april grap sloeg in als een bom. Voor sommige van onze leden echter als een echte bom: zij bouwden inderdaad de schakeling na om er pas veel later achter te komen dat de zaak op een grap was gebaseerd.

Zo is het altijd weer een gok. De één vindt het zonde van de pagina's, want 'iedereen heeft dat toch meteen door', terwijl de ander snel naar de elektronicawinkel rent om alle componenten aan te schaffen en de soldeerbout warm te stoken. Daar tussenin gelukkig een grote sceptische groep, die even informeerde of het misschien een 1 april grap was. Bij de serieuze makers een paar mensen die héél erg boos waren. En dat is jammer, want dat is natuurlijk nooit onze bedoeling geweest. Een vraag van één van de echte, boze, slachtoffers was: 'Wat kan ik nu met al die overbodige componenten doen?' Misschien heeft u daar een leuke oplossing voor om er toch nog iets nuttigs van te maken?

Interieur
Wij waren er al eerder gelukkig mee, u mocht het resultaat zo rond 27 maart aanschouwen. Uw reacties logen er niet om. Tevreden en gelukkig met deze vernieuwde HCC Nieuwsbrief. En natuurlijk zaten er hier en daar wat schoonheidsfoutjes, maar die gaan er in de komende maanden zeker ook uit. Inmiddels heb ik eigenlijk geen afscheid van Charles Cox als redactielid genomen. Omdat hij toch bij de redactievergaderingen aanwezig blijft was dat niet echt nodig. Geen afscheidszoen, wel een tweeledig petje: de éne vorm gebruikt hij als hij als vormgever praat en de andere vorm (alleen een klepje) als hij zich (adviserend) redactioneel wil uiten.

Testen
Uw redactie krijgt nogal wat binnen. Brieven, foto's, computers, bussen inkt, bonbons, software, theezakjes, het leven van een redacteur zit vol verrassingen. Liefhebbers zijn snel te vinden, althans voor een aantal voorwerpen. Maar de soft- en hardware blijft vaak wat langer liggen, zeker de 'ongevraagde'. Wij zoeken dan ook testers (m/v). Als u denkt uw steentje te kunnen bijdragen: stuur een brief met relevante gegevens en u hoort van ons.

Vrouwen
Vooruit, het is al weer een tijd geleden dat ik iets schreef over vrouwen en computers. In dit nummer een verslag van een onlangs gehouden bijeenkomst. Hoe komt het toch dat we, zeker binnen de HCC, zo weinig vrouwen zien? Berend Harmens mocht er even bij blijven en schrijft daarover op pagina 8 en 9.

Manon
Manon is een heel klein vrouwtje. Zij is de dochter van Monique Koot, onze secretaresse. Trouwe opbellers hebben haar vanaf half december moeten missen, maar sinds half april is zij weer terug. Haar taak werd in de tussentijd tot ieders tevredenheid overgenomen door Carla van Mil.
Manon trekt zich van dat alles niets aan. Als je honger hebt dan laat je dat duidelijk merken en ben je alleen maar tevreden als je de fles krijgt. In dit geval werd dat door de hoofdredacteur gedaan, dus de tevredenheid van Manon was duidelijk te zien....

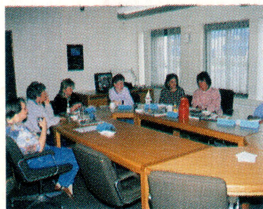

Lucie Blom

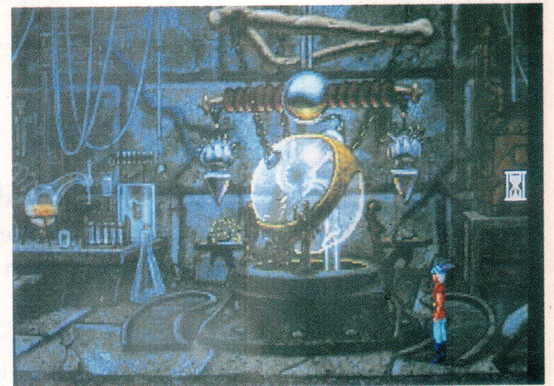
INHOUD

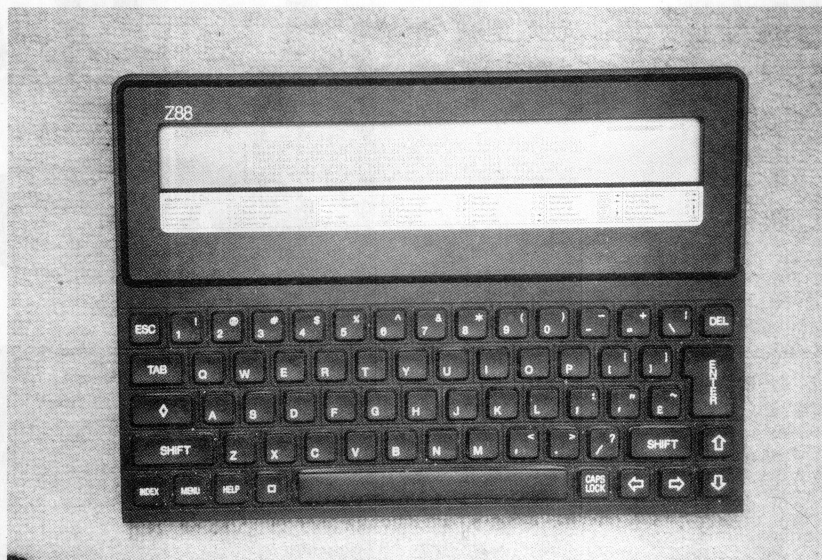

BEGINNERS

HCC TESTEN

De Z88 wordt door sommigen wat meewarig bekeken, maar blijkt in de praktijk wel degelijk goed bruikbaar te zijn.

R e c t i f i c a t i e

In HCC Nieuwsbrief nr. 138 is aandacht besteed aan backup pakketten. Bij de *Wangtek W3040F* werd een verkeerde leverancier genoemd. De juiste vermelding is:
Maxcom Nederland NV
Postbus 281
3833 AG Leusden
Telefoon 033-961511.

De HCC Nieuwsbrief is een uitgave van de HCC Nieuwsbrief BV. Het blad verschijnt maandelijks en wordt gratis naar de leden van de Hobby Computer Club gezonden. In een groot aantal tijdschriftenwinkels en computershops zijn losse nummers verkrijgbaar. Naast de agenda en het verenigingsnieuws van de Hobby Computer Club publiceert de HCC NIeuwsbrief artikelen van deskundige leden. Uw bijdrage is dan ook welkom en bij eventuele plaatsing krijgt u een vergoeding.

Inzenden kopij
De redactie stelt het op prijs als u uw kopij aanbied op Fido Redactie, telefoon 03403 - 78220. Vanuit het Main-gebied kiest u F(iles) en u komt in File-gebied 1. Na het 'uploaden' kunt u een korte toelichting intoetsen. Vanuit het File-gebied kunt u via het M(ain-gebied naar M(essage-gebied 1 en daar een bericht achterlaten voor de redactie. Na enige tijd krijgt u een schriftelijke bevestiging van ontvangst van uw kopij. Kopij kan ook op diskette worden aangeboden. Zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes kunnen worden verwerkt. Voor Fido-kopij en kopij op diskette geldt dat de tekst als 'schone' ASCII-file wordt verstuurd, met alleen return/linefeed aan het einde van elke alinea.
Gewone kopij kan in drievoud worden verstuurd. Gebruik bij het printen van computerlistings een goede kwaliteit inktlint. Listings heeft de redactie het liefst op Fido of diskette, zodat het bestand direct in de pagina-opmaak verwerkt kan worden. Stuur vooral illustratiemateriaal mee, tekeningen zowel als foto's. Ook kunnen kleurendia's worden verwerkt. De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden kopij niet of in gewijzigde vorm te plaatsen.

HCC Micromarkt
HCC-leden die iets te koop aanbieden of vragen kunnen gratis adverteren in de HCC Nieuwsbrief. Onder bepaalde voorwaarden kunnen in deze rubriek ook betaalde advertenties worden opgenomen. Zie voor de wijze van opgave en de voorwaarden elders in dit blad. Telefonische opgave en het verstrekken van telefonische informatie is niet mogelijk.

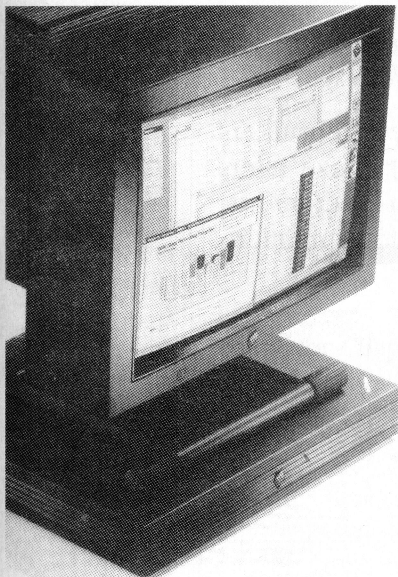
Contributie
De contributie voor 1991 is *f* 60,-. In de loop van het jaar geldt een aflopende regeling. Bij aanmelding wordt eenmalig een inschrijfgeld van *f* 10,- in rekening gebracht. Opgave als lid is ook telefonisch mogelijk.
HCC kantoor: 03403 - 78788.
Adres kantoor: Postbus 149,
3990 DC Houten.

Nieuws van Atari en NeXT op de CeBIT

Anderhalve dag rondstappen op de CeBIT in Hannover's werelds grootste beurs op het gebied van kantoorautomatisering, is te kort om alles te zien. Maar voor een algemene indruk is het voldoende. Atari kondigde op deze beurs een aantal nieuwe produkten aan.
Wat andere nieuwtjes betreft viel de CeBIT nogal tegen. Een trend of echt nieuwe ontwikkelingen waren niet te zien, of het moest op het gebied van multi-media zijn. Maar wat ik daarvan zag was nogal onsamenhangend. De exposanten probeerden de bezoekers met effecten te imponeren, net als jaren geleden met quadrafonische muziek. Vooralsnog veel geschreeuw, maar weinig wol. Totale indruk van de CeBIT 91: meer van hetzelfde.

De St-Notebook, Atari's antwoord op de vraag naar een lichte, draagbare ST computer.

De NeXTstation is NeXT's instapmodel. Technisch gelijk aan de NeXTcube, maar door het ontbreken van slots niet uit te breiden.

NeXT

De stand van NeXT was afgeladen met computers en niet minder met belangstellenden.
Bedrijven demonstreerden de mogelijkheden van NeXTstation, NeXTstation Color en NeXTcube. De software die op de NeXT machines liep zag er goed uit. Toen Steven Jobs anderhalf jaar geleden met de NeXTcube op de markt kwam waren de reacties nogal uiteenlopend. Neem de vormgeving.
Niet ieders smaak, maar in ieder geval opvallend apart. Over de gebruikersinterface was iedereen laaiend enthousiast.
Hoewel er uitvoerig gebruik was gemaakt van nieuwe, vooruitstrevende hardware lagen daar toch de voornaamste punten van kritiek. De 68030, op zichzelf een zeer snelle processor, had er een hele kluif aan om het geheel een beetje op toeren te houden. Daarnaast was de optische schijf niet bepaald snel.
Ook het ontbreken van een floppydrive was voor velen een punt van kritiek. Daar stond tegenover dat de NeXT wel met een digitale signaalprocessor, een SCSI- en Ethernet interface was uitgerust. NeXT heeft zich al deze kritiek aangetrokken en in de nieuwe modellen verwerkt. De 68030 processor heeft plaats gemaakt voor een 25 Mhz 68040, die enkele malen meer processing power heeft (genoemd wordt 15 Mips). De gebruikersinterface is bijgeschaafd en sneller geworden. De optical harddisk is vervangen door snelle Quantums harddisks van 105 Mb of meer.
En als laatste is een 3,5" floppydrive met een capaciteit van 2,88 Mbyte aanwezig. Deze kan ook de 1,44 Mb en 720 Kb formaten aan. De NeXT range bestaat uit drie modellen.
De behuizing van de NeXTcube is hetzelfde als het vorige model. Daarnaast zijn er twee goedkopere modellen, de NeXTstation en de NeXTstation Color. Dit zijn zogenaamde 'pizzadozen': plat en vierkant.
In tegenstelling tot de NeXT cube hebben ze geen slots en kunnen dus niet worden uitgebreid.
NeXTstation: dit is het 'instapmodel' van NeXT. Deze pizzabox komt met 8 Mb RAM en een 105 Mb harddisk. De 17 inch monochrome monitor heeft een resolutie van 1120 bij 832 pixels en kan vier grijsniveaus weergeven. Extra zijn harddisks met een grotere capaciteit leverbaar.
NeXTstation Color: op een paar punten na is deze gelijk aan de NeXTstation. In plaats van een monochrome monitor wordt een kleurenbuis geleverd, eveneens met een resolutie van 1120 bij 832 pixels. Standaard is 12 Mb RAM-geheugen aanwezig en minmaal een 200 Mb harddisk.
NeXTcube: een oude bekende. De technische prestaties zijn gelijk aan de NeXTstations. Maar in tegenstelling tot de NeXTstations heeft het moederboard slots. De NeXTcube is in veel uitvoeringen verkrijgbaar, waaronder verschillende types monitoren, harddisks, geheugenconfiguraties en insteekboards. NeXT levert een 32 bits grafiche kaart, de NeXTdimention. Hierop zit een Intel i860 RISC processor en extra geheugen.

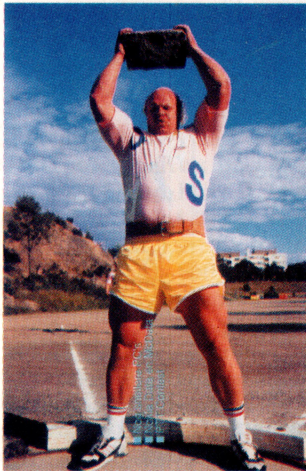
Voor zover mij bekend, is ComMedia uit Amsterdam één van de weinige Nederlandse firma's die met de NeXT adverteert. De basisuitvoering van de NeXT-station, met een monochrome monitor en 105 Mb harddisk, kost bij ComMedia rond de *f* 10.495,- exclusief BTW.

ST-Notebook

De ST-Notebook is Atari's antwoord op de vele onder MS-DOS werkende draagbare computers. De nieuweling trok een enorme belangstelling.
Geen MS-DOS, maar een ST in notebook formaat. Uitgerust met 1 tot 4 Mb RAM-geheugen, een 20 Mb harddisk en een LCD-scherm met een resolutie van 640 x 400 pixels. In plaats van een muis is een zogenaamd 'joypad' aanwezig. Verder zijn er een aantal interfaces die ook bij de normale ST's te vinden zijn: serieel, parallel en een DMA poort. Nieuw is een busconnector, waarop verschillende 'board'-signalen naar buiten komen. Wat ontbreekt is een interne floppydrive. Atari claimt dat de batterijen goed zijn voor tien uur werken. Een knappe prestatie, als dat waar is. Daarnaast is er een externe 220 Volt netadapter. Het gewicht is ongeveer 1 kilo. Dus zeer geschikt voor onderweg. We hopen snel een ST Notebook te kunnen testen.
De STpad is een computer zonder toestenbord. In plaats daarvan schrijft men met een speciale pen op het scherm. De software moet dan verder het werk doen. Een hele klus. Maar zover was de STpad nog niet.
Het exemplaar dat op de Atari stand aanwezig was kon maar een aantal karakters herkennen.
Volgens Atari valt deze computer onder het hoofdstuk 'komende technologie'.
Interessante veelbelovende mogelijkheden, maar nog geen duidelijke toepassingen. Daar zal de markt zelf voor moeten zorgen.
Voor de ST en TT computers brengt Atari een nieuwe *CD-ROM drive* op de markt met een capaciteit van 500 Mbyte. De drive heeft zeer compacte afmetingen en kan ook als audiospeler worden gebruikt. Als prijs wordt in Duitsland een bedrag genoemd dat beduidend onder de duizend Mark zal komen te liggen.
Atari zou vorig jaar al de Unix versie van de TT op de markt brengen. Op de CeBIT vertelde een woordvoerder me dat de TT met ATX (Atari Unix) aan ontwikkelaars wordt geleverd. Het 'Developers Package V' bestaat uit een Atari TT/030 met een 32 Mhz 68030 processor en 68882 coprocessor, 8 Mb geheugen en een 200 Mb harddsik. Standaard wordt een 19" grootbeeld monochrome monitor meegeleverd, de TTM 194. Deze heeft een hoge resolutie van 1280 x 960 pixels en een beeldherhalingsfrequentie van 70 Hz.
Volgens de woordvoerder is de UNIX TT vanaf mei 1991 in de winkel te zien. Over de prijs is nog niets bekend.

Theo Nicola

Herenleed

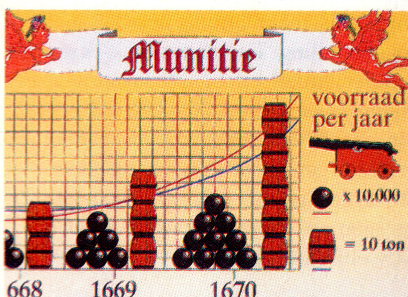
Een sympathiek gebaar van Nokia Data om de servicemonteur nu eens op de op de voorzijde van de Nokia-nieuwsbrief te plaatsen. Meestal zie je op zo'n voorkant twee directeuren met een wezenloze glimlach en een briefje in de hand, waarop kennelijk iets heel belangrijks staat. De uitrusting van de technische dienst lijkt misschien wat simpel, maar zal in veel gevallen doeltreffend zijn, zeker als het om een test gaat. Die S op het T-shirt staat dus voor Service, maar dat had u al begrepen. 'Kracht en snelheid, dat zijn de trefwoorden van de vernieuwde PC-lijn', aldus het bijschrijft van Nokia bij deze krachtige plaat.

DrawPerfect 1.1 Nederlands

Half april heeft WordPerfect de Nederlandse versie van het grafisch presentatiepakket DrawPerfect gepresenteerd. De Engelstalige versie van dit pakket bereikte al heel snel de top-25 van de best verkochte pakketten in Nederland. Een dergelijke snelle groei heeft WordPerfect nog niet eerder meegemaakt.

DrawPerfect werkt uitstekend samen met WordPerfect, maar is ook afzonderlijk te gebruiken. De Nederlandse versie van 1.1 kent een aantal nieuwe functies ten opzichte van de Amerikaanse uitvoering. Zo kan bij het maken van grafieken gebruik worden gemaakt van trendanalyse. Deze functie kan via verschillende algoritmen trends halen uit een cijferreeks in een grafiek. Er kan worden gekozen voor verschillende soorten trendanalyse: lineair, logaritmisch, expotioneel, machtsverheffing en voortschrijdend gemiddelde. Gegevens kunnen ook worden gebruikt om een toekomstbeeld te schetsen.
Het is nu mogelijk om een koppeling te maken tussen een DrawPerfect grafiek en gegevens uit een spreadsheetprogramma. Als de gegevens in het werkblad veranderen dan wordt de grafiek automatisch bijgewerkt.
Daarnaast kent deze viersie twee nieuwe uitvoermogelijkheden: PCX (het formaat van Paintbrush) en LL (Laser Graphics Language). Verder worden macro's meegeleverd om tekst in een 'boog' te zetten en om een rekenmachine op het scherm te krijgen.
Voor DrawPerfect zijn een grafische kaart en een vrij geheugen van 385 Kb nodig. Een harde schijf is niet absoluut nodig (er kan ook worden gewerkt met twee high-density disks), maar een harddisk wordt toch wel zeer dringend aanbevolen. In de stand-alone uitvoering of als netwerk server kost het pakket *f* 1534,58. De vijfhonderd afbeeldingen tellende Figure Library kan ook los worden geleverd, de prijs hiervan is *f* 468,08. Alle prijzen inclusief BTW.

Tot 1 juni krijgt men bij aanschaf van een pakket gratis de Leisure Pack, een uitgebreide bibliotheek met afbeeldingen die betrekking hebben op sport, hobby's, koken en recreatie.

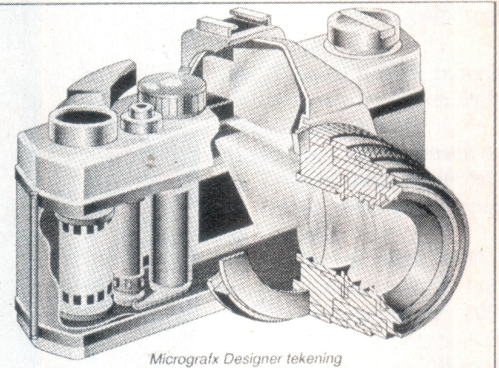

onder redactie van Berend Harmens

Nieuwe ontwikkelingen in PostScript

Er zijn nieuwe ontwikkelingen op PostScript gebied, zowel voor de mensen met een smalle(re) beurs als voor gebruikers die de hoogste eisen stellen.
Heel kort wat PostScript is: een pagina beschrijvende taal, waarmee lettertypes en afbeeldingen traploos kunnen worden vergroot en verkleind. Om goed (druk)-werk te kunnen maken is PostScript onmisbaar, maar de kosten van zo'n speciale printer zijn fors. Vandaar dat er software op de markt is die er voor zorgt dat een printer zich als PostScript printer 'gedraagt', zonder het te zijn.
Zeker voor de hobbyist was die software toch ook nog prijzig, maar dat verandert snel. Zo heeft *Gekade* een 'light'-uitvoering aangekondigd van Freedom of Press voor de Apple Macintosh en de PC. Met achttien lettertypes kost die nu nog een krappe driehonderd gulden en voor ongeveer hetzelfde geld zijn achttien extra lettertypes beschikbaar. Vanzelfsprekend hebben we het over prijzen inclusief BTW. De light-uitvoering verschilt nauwelijks van de oorspronkelijke versie. Toch nog even zeggen dat er een nadeel verbonden is aan softwarematige PostScript: het printen duurt aanzienlijk langer. Gebruik van een matrixprinter is alleen aan te bevelen voor een proefprintje.
Tot nu toe was 400 dpi (400 x 400 puntjes per inch) min of meer de standaard. Maar inmiddels is er een trend om naar 600 dpi te gaan, wat vanzelfsprekend voor een veel betere kwaliteit zorgt. Gekade heeft de Laserport PS600 aangekondigd, een kaart voor de IBM AT en klonen waarmee die hoge resolutie kan worden gehaald.
Meer informatie: Gekade, 076-716633.

Uitdraai op 600 dpi.

Micrografx Designer tekening

Kinderen van de schoenmaker

Bausch Datacom is bekend als leverancier van modems. Maar inmiddels heeft dit bedrijf ook verschillende bulletinboards opgezet voor klanten. Hoe gaat dat als het druk is: dan kom je zelf als laatste aan de beurt. 'Met een beetje schaamrood op onze wangen' introduceert Bausch nu *Technet*, een 'online ordentry systeem' dat moet uitgroeien tot een online helpdesk en een informatiebank. 'De kinderen van de schoenmaker lopen op kapotte schoenen' voert Bausch ter verontschuldiging aan. Wie een schoenmaker als vader heeft kan het beamen: natte voeten in herfst en winter.
De opzet van het bulletinboard is nog wel voor verbetering vatbaar, zeker voor de beginnende modemgebruiker, zo bleek ons bij het inloggen tijdens de aanvangsperiode. Het kan wel wat mensvriendelijker. Bovendien is het jammer dat minstens een 2400 bps modem nodig is om contact te maken.
Wij haalden overigens wel een beeldschoon arcade-spel van het Technet: ARK.EXE. Genieten! Op het BBS vanzelfsprekend informatie over Bausch-produkten en over speciale aanbiedingen.
Technet is bereikbaar met V.32 (9600 bps) en V.22bis (2400 bps) modems, maar ook via X.25 (Datanet1, 1180104).
Het nummer: *010-4129900.*

Vrouwen nemen initiatief voor beginnersgroep

Ongeveer de helft van de mensheid bestaat uit vrouwen. Binnen de HCC is daar helaas tot nu toe weinig van te merken, want de mannen zijn in de vereniging veruit in de meerderheid. Exacte getallen zijn niet bekend, maar waarschijnlijk blijft het aandeel van de vrouwen beperkt tot een enkel procentje. Waar is dit aan te wijten, maar vooral: wat kan er aan worden gedaan? Daarover sprak op zaterdag 6 april een groep vrouwen, afkomstig uit verschillende delen van het land en met heel verschillende achtergronden en ervaring op computergebied. De bijeenkomst eindigde met een opmerkelijk initiatief: de oprichting van een gebruikersgroep voor beginners. Geen exclusieve groep voor vrouwen, maar wel heel nadrukkelijk ook daarop gericht. De reden ligt voor de hand: vrouwen hebben tot nu toe over het algemeen veel minder ervaring op computergebied dan mannen, daar ligt dus ook de grootste behoefte aan ondersteuning.

Berend Harmens

Vrouwen

De HCC Nieuwsbrief wordt voor het overwegende deel door mannen gelezen. Daar is natuurlijk niets op tegen, maar de initiatiefgroep wil heel graag dat ook vrouwen dit lezen.
Daarom het vriendelijke verzoek aan de heren computergebruikers om dit verhaal te laten lezen door echtgenote, vriendin of andere vrouwen uit uw omgeving.
Overigens is de initiatiefgroep van plan ook op andere manieren de aandacht van vrouwen te vestigen op aardige en nuttige mogelikheden die de computer biedt. Daarbij wordt onder meer gedacht aan publikaties in de vrouwenbladen.

Het contact tussen een aantal vrouwen is ontstaan via het HCC Nieuwsbrief bulletinboard, dat wordt beheerd door hoofdredacteur Lucie Blom. Op dat board is een speciaal berichtengebied voor vrouwen te vinden.
Een enkele man maakt zo'n berichtengebied kennelijk razend nieuwsgierig en als je je dan meldt als 'Anne Bokma' wil het nog wel eens lukken er tijdelijk door te glippen...
In ieder geval is uit de discussies in dit berichtengebied wel duidelijk geworden dat vrouwen beslist belangstelling hebben voor computergebruik, maar dat het nog niet zo eenvoudig om daar ook vorm aan te geven. Waar en bij wie moet je terecht als je nog betrekkelijk weinig weet?

Een korte karakteristiek van de groep die op 9 april bijeenkwam in het HCC-kantoor in Houten. Alle vrouwen hebben op de één of andere manier ervaring op computergebied, maar het niveau is sterk verschillend. Dat varieert van netwerkbeheerder tot de eenzame ploeteraar, die in een hardnekkig gevecht is gewikkeld met de weerbarstige computer. Sommigen hebben nogal wat negatieve ervaringen achter de rug, bij een ander is er in meerdere opzichten iets heel moois gegroeid uit het 'computeren': een innige verhouding opbouwen met de computerleverancier is daar in de marge een aardig voorbeeld van. Wat meer ter zake: één van de vrouwen vormt samen met een andere vrouw de complete afdeling automatisering van een bedrijf en staat soms mannen terzijde die computerproblemen hebben. Vrouwen bevinden zich niet altjd op de achtergrond.

Vertwijfeling

Lucie Blom gaf bij het begin van het gesprek iedereen de gelegenheid om iets te vertellen van de ervaringen op computergebied. Het centrale thema daarbij was niet alleen: de computer, maar ook: de mannen. Nu bestaat dé man natuurlijk evenmin als dé vrouw, maar er zijn wel trends. *Siep Heyman* uit Tilburg gaf daar wat sprekende voorbeelden van. Aanvankelijk had ze een vreselijke aversie tegen alles wat computer is, maar langzaam maar zeker groeide de belangstelling. Tja, maar dan... 'Ik ging naar een computerwinkel, om eens te kijken wat je daar kunt krijgen. Maar na een tijdje kreeg ik ontzettend de pest in, snapte er helemaal niks van. Die mannen gebruikten een vakjargon waar ik geen touw aan kon vastknopen en uitleggen, ho maar. Ze weten er misschien wel veel van, maar kunnen of willen het nauwelijks uitleggen.'

Ook haar verdere ervaringen zijn tot nu toe niet al te positief. Om toch wat meer kennis op te doen is ze twee keer op bezoek geweest bij een gebruikersgroep van de HCC. Het oordeel daarover is kort, maar krachtig: 'Afschuwelijk. Ik liep daar rond en probeerde contact te krijgen, maar niemand keek naar me om. Waar de gesprekken precies over gingen begreep ik niet. Na twee keer had ik het daar wel gezien.'
Toch maar even de opmerking dat dit geen algemeen beeld is van wat er binnen de groeperingen van de HCC gebeurt, tijdens het gesprek waren positievere geluiden te horen. Maar niettemin is het duidelijk dat hier en daar nog wel iets kan worden gedaan aan de opvang en begeleiding van beginners.

Het vastgeroeste beeld

Lucie Blom heeft inmiddels een ruime ervaring opgedaan in de voornamelijk uit mannen bestaande computerwereld en haar ervaringen zijn overwegend positief, al ziet zij natuurlijk ook nog wel eens wat vastgeroeste vooroordelen. 'Het is vaak geen opzet, maar het is voor sommigen erg moeilijk om een stap terug te doen en je te verplaatsen in de problemen van iemand die net begint.'

Een verhaal dat nog wel eens opdook tijdens het gesprek van de groep vrouwen ging over de situatie dat een vrouw samen met man of vriend een computerwinkel of de HCC Dagen bezoekt. Tien tegen één dat binnen de kortste keren alleen nog de man wordt aangesproken. Dat ook vrouwen er belangstelling voor kunnen hebben is gaat het voorstellingsvermogen van sommige verkopers kennelijk ruim te boven. Om te voorkomen dat een anti-manbeeld ontstaat (daar was trouwens geen sprake van) toch maar even de vermelding dat één van de leden van de groep al jaren een trouwe hulp heeft aan haar broer, zulke ervaringen zijn er ongetwijfeld veel meer te noemen.

De vrouwen zèlf

Algemene instemming kreeg een opmerking uit de groep dat het probleem niet alleen bij 'de mannen' ligt. 'Als je er wat aan wilt doen, dan zul je als vrouw ook zélf actief moeten worden en laten merken dat je iets weet. Desnoods moet je ook maar eens wat bluffen, dat wil nog wel eens indruk maken.'
Vrijwel iedereen was van mening dat het beginnen met het werk op de computer niet bepaald simpel is. Handleidingen bij hard- en software zijn vaak gruwelijk ('Zoiets zou je bij een stofzuiger of een magnetron niet accepteren') en de kennis van verkopers is ook niet zelden nul komma nul. Op de bibliotheek hoef je over het algemeen al evenmin te rekenen, wat daar aan computerboeken ligt is doorgaans lachwekkend: hopeloos verouderd en eigenlijk nauwelijks nog te gebruiken. Kennelijk heeft men daar nog even niet door dat de ontwikkelingen snel gaan.

Om verder te komen heb je hulp nodig en kunt natuurlijk ook leren van elkaars ervaringen, maar het is moeilijk om daar de weg in te vinden. Bovendien: er is toch ook wel de angst om min of meer af te gaan tegenover mensen met meer ervaring, die wat lacherig reageren op 'domme' vragen.

Beginnersgroep

Aanvankelijk was er het idee om een vrouwengroep op te richten, maar gaandeweg werd duidelijk dat niet alléén vrouwen moeite hebben met de eerste – belangrijke – stappen op computergebied. Denk bijvoorbeeld aan ouderen die op latere belangstelling hebben gekregen voor dit fenomeen of aan anderen die niet via hun werk in aanraking met de computer komen. Wat voor de één de simpelste zaak van de wereld is, betekent voor de ander een nauwelijks te nemen drempel.

Daarom heeft de groep dan ook besloten te proberen een algemeen gerichte beginnersgroep op te richten. Wie daar lid van wordt hoeft dat vanzelfsprekend niet 'eeuwig' te blijven, maar kan zich na de eerste ervaringen aansluiten bij één van de andere groeperingen. Geen exclusieve groep voor vrouwen dus, maar voor hen is wel een belangrijke rol weggelegd. Nadrukkelijk is gezegd dat vrouwen die dat willen ook de mogelijkheid moeten hebben om samen met andere vrouwen bijeenkomsten te houden, al was het maar omdat daarmee voor sommigen weer een drempel wordt weggenomen.
Als het lukt om zo'n beginnersgroep op te richten, dan zal die niet gebonden zijn aan een bepaalde type of merk computer. Bekend is dat de onder MS-DOS draaiende computer sterk favoriet is onder de nieuwkomers op computergebied, maar er zijn (gelukkig!) ook anderen, denk bijvoorbeeld maar aan de Atari's en de Apples.

Oproep

Vindt u het een aardig idee om te streven naar de oprichting van een *beginnersgroep* en hebt u óók behoefte aan (onderlinge) ondersteuning, om zo de computer goed en plezierig te kunnen gebruiken? Dan is de initiatiefgroep erg benieuwd naar uw reacties. Zoals gezegd wil de groep zich zeker richten op vrouwen, maar ook voor mannen is er plaats.

Wilt u reageren, richt uw brief dan aan:
Hoofdredactie HCC Nieuwsbrief,
Postbus 249,
3990 GA Houten.

Boek

Computerboek voor vrouwen

Computerboeken zijn over het algemeen duur, maar soms is nuttige informatie ook goedkoper te krijgen. Dat geldt onder meer voor 'Het computerboek voor vrouwen', geschreven door een vrouw en zoals de titel al aangeeft specifiek op vrouwen gericht. Dit boek is bij de winkels van De Slegte te vinden voor een prijs die voor niemand een bezwaar zal zijn: *f* 2,95.
Uit een reactie tijdens de bijeenkomst van de groep vrouwen bleek dat niet iedereen verrukt is over de 'toonzetting' van het boek. Er zou nogal nadrukkelijk vanuit worden gegaan dat vrouwen per definitie de ideale computergebruiker zijn. Maar het blijft een feit dat er toch ook veel nuttige informatie en aanbevelingen in is te vinden.

SUPER 5 PC 286

Super 5

Super 5 PC 286 12 of 20 MHz minitower

Super 5 microcomputer produkten bieden een ongelooflijk gunstige prijs/prestatieverhouding bij een professionele kwaliteit. Gegarandeerd door zorgvuldige selectie van componenten en toepassing van geavanceerde technieken ook bij de produktie. Een uitgebreid dealernet (met 150 dealers) waarborgt continuïteit en ondersteuning. Bovendien geldt op al onze produkten een vol jaar garantie.

processor 80286 12/20 MHz,
max. geheugen op processorkaart: 4/8 Mb
1 of 2 harddisks 20Mb -80Mb (of meer)
1 of 2 diskdrives 5,25" of 3,5";
uitbreidingsslots: 6/7;
poorten: RS232C en parallel;
monitorkaart: MGA, EGA of VGA.

Andere Super 5 produkten zijn: 286 / 386 PC's in desktop of minitower uitvoering, monitors en laserprinters.

TAINIC
TECHNOLOGY

TAINIC Technology b.v.
IJsdans 1, Capelle a/d IJssel. Tel.: (010) 4586081. Fax: (010) 4586270.
Postadres: Postbus 5178, 2900 ED Capelle a/d IJssel.

VOOR INFORMATIE OF VOOR DICHTSTBIJZIJNDE DEALER BEL OF STUUR ONS ONDERSTAANDE BON INGEVULD TOE.

Stuur mij meer informatie over de Super 5 PC 286 12 of 20 MHz minitower en het adres van de dichtstbijzijnde dealer.

Firma: ____
Contactpersoon: dhr / mw. ____
Adres: ____
Postkode / Woonplaats: ____
Tel.: ____ Fax: ____

BON

HCCN

488-28

WAAROM LAAT U UW PC NIET FAXEN?

U hebt een PC? Dan hebt u nu ook een fax. Want met EazyFax maakt u van uw PC een volmaakte fax.

EazyFax bestaat uit een PC uitbreidingskaart voor de verbinding tussen uw PC en de telefoonlijn. Geavanceerde software zorgt voor het verzenden en ontvangen van documenten. Zonder dat u daar iets van merkt! U werkt gewoon op uw PC door.

Gaat u de voordelen eens na. U faxt vanaf de werkplek. Rechtstreeks vanuit iedere applicatie zoals bijvoorbeeld WordPerfect, Lotus etc. Geen geloop en gewacht. Berichten verschijnen direct op het scherm. Geen afdrukken op vergankelijk papier. Binnenkomst en verzending gaan rechtstreeks. Dat is betrouwbaar, makkelijk en efficiënt.

EazyFax is geschikt voor IBM en compatible PC's en netwerken. Goedgekeurd door PTT en met een echt Novell certificaat. Meer weten? Vult u dan de bon in of bel ons even.

Ja, Stuur mij meer informatie over EazyFax.

HCC5

Naam ____
Bedrijf ____
Adres ____
Postcode/Plaats ____
Telefoon ____

Kent u het verdere programma van Syspoint? Vraag anders inlichtingen over ○ Optical Character Recognition ○ Scanners & Business Graphics ○ Document Storage & Retrieval ○ Telecommunications Gateways.

In gefrankeerde envelop zenden naar Syspoint B.V., Vareseweg 35, 3047 AT Rotterdam. Telefoon (010) 437 88 44. Fax (010) 415 94 34.

SYSPOINT

INZICHT IN INFORMATIEBEHEER

onder redactie van
Robert Schouten

Back Up

Inhakend op het artikel in HCC Nieuwsbrief 139 over backup programma's wil ik het volgende kwijt.
Ik werk met Framework en heb mijn bestanden verdeeld over zes subdirectories. Daar ik voor elk van deze subdirectories steeds ook een aparte diskette heb, waar ik een bijgewerkt of aangemaakt bestand onmiddellijk op wegschrijf, hoef ik nooit een backup te maken.
Volgens de wet van Murphy loopt de harddisk vast tussen twee backups en niet direct na een backup. Zou mijn harddisk vastlopen dan is dat heel vervelend, maar de bestanden gaan in ieder geval niet verloren.
Een bijkomend voordeel is dat mijn methode ook omgekeerd werkt: ga je de deur uit en op een andere computer aan de slag, dan kun je de bestanden meenemen.

J. G. Rijpkema
Den Haag

En nu maar hopen dat er niets ergs met de diskettes zal gebeuren.

Shareware Holland II

In de reeks: 'Zo moet het niet', deel 2 over Shareware Holland.

Langs deze weg wil ik even reageren op de brief van de heer Graham Oxtoby uit Hengelo (HCC Nieuwsbrief 138). Ook ik heb software besteld bij dit bedrijf.
ShareWare Holland heeft al sinds november '90 ongeveer *f* 40,- van mij, maar de bestelling heb ik nog steeds niet. Natuurlijk kan het gebeuren dat er wat mis gaat, maar als ik bel krijg ik antwoorden als: 'U heeft uw zending al ontvangen' of 'Ik kan hier niets (ook geen betaling) van u vinden, u heeft zeker bij een ander bedrijf gekocht', etc. Zoiets accepteer ik niet.
Zoals de heer Oxtoby al zei in zijn brief: er is slechts één betrouwbaar sharewarebedrijf en dat zit inderdaad in Den Haag. Natuurlijk gaat er bij Tonehalt ook wel eens iets fout, maar 't wordt altijd rechtgezet. Bovendien helpen ze je op een klantvriendelijke manier.
Wellicht een tip voor Shareware Holland?

Mej. A. Klein
Katwijk aan Zee

Volgende maand het (voorlopig?) laatste deel van deze trieste reeks.

Het zo beklaagde bedrijf Shareware Holland kwam op het nippertje nog met een algemene verklaring. De brievenbus zou de brievenbus niet zijn als ook deze partij zijn zegje mag doen:

Toen wij, drie studenten aan de TU te Enschede, besloten met de verspreiding van public domain en shareware software te beginnen hadden wij nooit vermoed ooit aan ons eigen succes ten onder te gaan. Ons uitgangspunt was een professionele organisatie die, tegen zo laag mogelijke kosten, computerend Nederland kennis liet maken met de beste softwareprogramma's uit de public domain en shareware wereld. Goed verzorgde software en een snelle levering stonden daarbij hoog in ons vaandel.
Onze formule sloeg aan. Honderden orders kwamen binnen en duizenden diskettes werden besteld. Als spoedig bleek dat onze organisatie absoluut niet opgewassen was tegen deze enorme aantallen. Achterstand stapelde zich op achterstand en de levertijd liep tot onaanvaardbare hoogte op.
Aan een fatsoenlijke telefoonafhandeling kwamen wij niet meer toe. Een in uiterste nood ingeschakelde boodschappendienst probeerde iedereen zo goed mogelijk te woord te staan.
Wij vinden het buitengewoon vervelend dat onze klanten zo lang hebben moeten wachten en bieden iedereen dan ook onze excuses aan. Wij hadden het graag beter gedaan, maar het lukte helaas niet. Vrijwel iedereen zal inmiddels de bestelde artikelen ontvangen hebben. Onze kopieercapaciteit is thans sterk vergroot en de nodige organisatorische veranderingen zijn aangebracht. Wij zijn er van overtuigd de zaak eindelijk onder controle te hebben en hebben weer vertrouwen in de toekomst. Hopelijk heeft het HCC Nieuwsbrief lezerspubliek ook nog een beetje vertrouwen in ons!

Raymond Puype
Shareware Holland

Toegegeven, het verhaal is mooi. Maar of de HCC Nieuwsbrief lezer nog vertrouwen in Shareware Holland heeft betwijfel ik. Na meer dan zes maanden klagen pas reageren getuigt nu niet direct van doortastend optreden. En kan Shareware Holland zijn beloftes waar maken en zal dus alles inderdaad worden geleverd? Blijf vooralsnog kritisch en laat de redactie weten of de bestelde artikelen inderdaad worden geleverd.
Wij houden u op de hoogte.

Atari ABC

December 1989 kocht ik bij Byte Zwolle een Atari ABC AT met 40 Mb harde schijf. Direct vanaf het begin waren er 'probleempjes'. Het 3,5 inch diskettestation bleef tijdens het opstarten vaak draaien, waardoor programma's niet wilden opstarten. De setup moest worden gewijzigd, maar het probleem is nog steeds niet voor 100% verholpen. Vervelender echter was het feit dat mijn harde schijf tijdens het kopiëren erg veel tijd nodig had. Na ettelijke keren terug geweest te zijn bij Byte (zonder resultaat) werd de PC in juli 1990 trager en trager. Uiteindelijk heb ik hem bij Byte in de winkel op de balie gezet en heb ik de verkoper ter plekke laten zien wat het euvel was. Hij vond dat er wel met het euvel te leven was, ik niet. Dus de PC naar de technische dienst. Tien dagen later kreeg ik een telefoontje dat ik de PC weer kon ophalen tegen betaling van *f* 84,-. De garantie was namelijk drie weken verlopen!
Maar ik was toch al vele malen eerder in de winkel geweest met dezelfde klacht, iets dat door verschillende verkopers werd bevestigd. Toen kwam de aap uit de mouw: de PC mankeerde niets, de harde schijf moest echter vervangen worden. Hoe ik ook praatte, van service en garantie was geen sprake. Woedend was ik, overigens hoefde ik de *f* 84,- niet te betalen.
Thuis gekomen heb ik Atari Nederland gebeld. Binnen 20 minuten was de zaak geregeld. Diezelfde middag kon ik de PC naar Byte brengen en terwijl ik erbij stond werd de harde schijf gratis vervangen.
Mijn zoon heeft enkele maanden geleden ook een Atari ABC gekocht, hij durfde dat best aan gezien de uiteindelijke goede afloop met mijn PC.
Hij heeft echter ook problemen, ook met de verkopers van Byte in Zwolle. De klok van zijn PC werkte niet. Op naar de winkel met het nog geldige garantiebewijs. Na een week een telefoontje dat de PC klaar was, de rekening was bijna *f* 500,-. Materiaal *f* 140,- en *f* 220,- arbeidsloon, exclusief BTW.
Hoe kan dat met garantie? Geen garantiebewijs meegegeven. De verkoper heeft hem gezien, maar zei dat hij niet ingeleverd hoefde te worden. Materiaal valt onder de garantiebepaling, arbeidsloon niet?
Als je tevens hoort van iemand die in de computerij als monteur werkzaam is dat een klokchip ongeveer *f* 18,- kost en dat het monteren een fluitje van een cent is, dan zet ik bij beide bedragen toch een groot vraagteken. Zoonlief heeft trouwens de PC zonder te betalen meegekregen!

Moraal van het verhaal. Als je haren op je tanden hebt kun je je veroorloven bij Byte iets te kopen, maar of dat je plezier in het computeren bevordert is zeer de vraag. Hoeveel mensen laten zich in een vergelijkbare situatie met een kluitje in het riet sturen?
Blijft de geweldig snelle oplossing in mijn situatie die door Atari Nederland is gegeven. Compliment!

G. Pestman
Zwolle

F. G. Jonkeren van Byte Computershops reageerde:

Voor het omruilen onder garantie van demonteerbare onderdelen zijn wij afhankelijk van Atari Benelux. Dat er door ons geen contact is opgenomen met Atari Benelux, om de harde schijf onder garantie te kunnen omruilen, is een fout die ons zeker aan te rekenen is. Uit de brief van de heer Pestman blijkt echter dat deze zaak uiteindelijk naar tevredenheid is opgelost.
Het tweede probleem ligt wat moeilijker. Allereerst het geval van het garantiebewijs. Onze technische dienst gaat er vanuit dat als geen garantiebewijs is bijgevoegd het te repareren apparaat niet meer onder de garantieregeling valt. Uiteraard tenzij de klant met behulp van het garan-

tiebewijs alsnog het tegendeel kan aantonen.
Dat de klant de (pro forma) specificatie te hoog vond is voor te stellen. Echter deze specificatie is gebaseerd op reële bedragen. De Atari ABC is namelijk opgebouwd uit hoog geïntegreerde onderdelen, die gemonteerd zijn m.b.v. SMD technieken (*Surface Mounted Device* - R.S.). Als enige Atari-dealer in Nederland beschikken wij over de (dure) benodigde apparatuur om met SMD-technieken te kunnen werken. Om de klokchip te kunnen vervangen dient echter wel het moederbord te worden 'gelicht', dit is bij de ABC een tijdrovend werk (montage/demontage en vervangen SMD-chip: 2,5 uur, is *f* 220,-). Daarnaast kost, zoals een deskundige kennis stelde, een klokchip voor de Atari geen *f* 18,- maar *f* 140,- (84 pens IC Siemens 82C206 SMD). Waarmee dan ook het volledige bedrag voor onderdelen is verklaard.
Overigens worden op alle reparatienota's onderdelen en arbeidsloon vermeld in verband met interne verrekening, in geval van garantie hoeft dit bedrag uiteraard niet betaald te worden.

F. G. Jonkeren
Directeur Byte Computershops

Gevorderd programmeren

In het decembernummer van de HCC Nieuwsbrief las ik een artikel met de kop 'Gevorderd Programmeren'. Omdat ik mijzelf als gevorderd programmeur beschouw begon ik met grote interesse te lezen, maar al gauw bleek dat de titel de lading bepaald niet dekte.
In plaats van een gedegen uitleg over wat men doorgaans als gevorderd programmeren beschouwt werd ik al gauw lastig gevallen met vrij onbenullige problemen aangaande een bepaalde compiler van een bepaalde programmeertaal. Het was echter niet de keuze van de programmeertaal die mij deed huiveren. Ik ben zelf namelijk enthousiast QuickBasic gebruiker, mijn kritiek richt zich vooral op de manier waarop deze taal gebruikt wordt.
De gehele derde kolom van de eerste pagina en de eerste van pagina twee zijn besteed aan de manier waarop de functietoetsen gedefinieerd zouden moeten worden. Een enorm ingewikkeld stuk, waarbij schrijver Jaap Schermerhorn, alle registers opentrekt en daarbij grandioos de fout ingaat. Aan het eind van de derde kolom van de eerste pagina beweert hij letterlijk: 'QB laat dat (het gebruik van ASCII-waarden voor functietoetsen) niet toe, omdat het de functietoetsen zelf gebruikt'. Ik vraag me af welke versie hij heeft, want bij door mij gebruikte versies (versies 2.0 t/m 4.5) heeft dit probleem zich niet voorgedaan. Alle functietoetsen zijn gewoon te definiëren als een ASCII string van twee karakters (zie de tabel). Dit is mij zelfs in de oertijd (GW-BASIC) gelukt. Een toets uitlezen gaat het eenvoudigst met:

```
DO
A$ = INKEY$
LOOP UNTIL A$ ""
```

waarbij A$ bijvoorbeeld de waarde CHR$(0) + ";" krijgt voor de functietoets n.
Een tweede punt wat mij bijna een hartstilstand kostte was het gebruik van de gewraakte GOTO's in de listings van de heer Schermerhorn. GOTO's zijn bij uitstek dingen die je niet moet gebruiken in een gestructureerd programma. Niet alleen wordt de programmalisting onduidelijk, bovendien is de kans groot dat het programma met allerlei loze variabelen blijft zitten of zelfs vastloopt. Verder zijn 999 van de 1000 GOTO's eenvoudig te omzeilen, dat geldt zeker voor de GOTO's die Schermerhorn in zijn programma gebruikt. Hoe je het ook wendt of keert, GOTO gebruik hoort niet bij gevorderd programmeren.
Ik hoop van ganser harte dat mijn medestudenten en Pascal freaks vooral niet de HCC Nieuwsbrief lezen. Want mijn strijd voor een volwassen aanzien van gestructureerd BASIC is in één klap verloren bij het algemeen bekend worden van dit artikel. Ik schaam me heel diep voor dit artikel en vind dat ook de reactie van HCC Nieuwsbrief zich heel diep moet schamen. Ik omdat ik een voorkeur heb voor een programmeertaal die in één klap belachelijk gemaakt wordt gemaakt, de redactie omdat ze zo'n ronduit zielig artikel durft te plaatsen onder de kop 'Gevorderd Programmeren'. Ik denk dat velen dat met mij zullen vinden, inclusief alle Pascal freaks.

Tabel
Alle hier genoemde functietoetsen beginnen met het karakter 0. De vermelde codes vormen het tweede teken.
- = geen reactie

	Blnc	Shft	Ctrl	Alt
F1:	; 59	T 84	^ 94	h 104
F2:	<60	U 85	_ 95	i 105
F3:	= 61	V 86	` 96	j 106
F4:	<62	W 87	a 97	k 107
F5:	? 63	X 88	b 98	l 108
F6:	@ 64	Y 89	c 99	m 109
F7:	A 65	Z 90	d 100	n 110
F8:	B 66	[91	e 101	o 111
F9:	C 67	\ 92	f 102	p 112
F10:	D 68	] 93	g 103	q 113
Home:	G 71	-	w 119	-
Up:	H 71	-	-	-
PgUp:	I 73	-	ä 132	-
Left:	K 74	-	s 115	-
Rght:	M 75	-	u 117	-
End:	O 76	-	t 116	-
Down:	P 77	-	-	-
PgDn:	Q 78	-	v 118	-
Ins:	R 79	-	-	-
Del:	S 80	-	-	-

Kilian Hekhuis

Jaap Schermerhorn schreef:

Uit de brief van Kilian Hekhuis zijn enkel de misvattingen over gevorderd programmeren, functietoetsen en GOTO relevant. Oordelen zonder kennis hoort zeker niet bij de studie der informatica. De rest is blijkbaar in overspannen toestand geproduceerd en geen weerwoord waard.
Gevorderd (en vergevorderd) programmeren houdt in dat men geen beginner meer is. Dan kan men, als men tenminste geen oogkleppen op heeft, van de handleiding afwijken als het ook anders en beter gaat. Dat doet Manus als moderne, 'event-driven' applicatie: zaken zoals dynamisch bestandsbeheer, dynamische vensters en het vrij programmeren van de functietoetsen staan niet in het boekje. Als C-programmeur maak ik hier gebruik van de aan Kilian onbekende mogelijkheden die Basic biedt.
Het starre QuickBasic schema dat hergebruik van functietoetsen niet duldt is in Manus vervangen door een soepeler versie, die het toelaat en deze truc zal Kilian zijn ontgaan de functietoetsen ondanks hun dubbele code met één codewaarde te activeren, net als de tekentoetsen (anders moet de lengte van de toetscode vooraf bepaald worden). Bovendien kan zo een return aan een functietoets gehangen worden.
Al heeft dit Kilian's boosheid opgewekt, het werkt 'grandioos' en foutloos!
Kilian's toetsentabel, die toont 'hoe het moet', deugt niet. Talloze fouten treden op: i.p.v., ASCII 78 is niet Q maar N, enz. Een student informatica zou dat eigenlijk moeten weten... De code van deze toetsen begint met ASCII 0, het stuurteken NUL, niet met het cijfer 0. Scancodes (toetsnummers) worden met ASCII codes (tekennummers) en daarmee geassocieerde tekens verward. De cijfers in kolom (1) refereren aan de scancode en niet aan de ASCII tekens die ervoor gezet zijn. Met F1 kan men geen ; op het scherm brengen. Dat geldt ook voor de andere kolommen: niet de afgedrukte tekens, maar alleen de codes tellen. F1 + shift produceert geen T, het leidt alleen maar een 'event' in dat door de programmeur ingevuld moet worden
De GOTO mythe: het sprongbevel GOTO is in Basic, C, Pascal, Cobol en andere talen ingebouwd en wordt legaal gebruikt wanneer dat zo te pas komt. Van Kilian mag dat niet, maar zijn argumenten zijn onzin: de listings van het Manusprogramma worden daardoor niet onduidelijk, Manus blijft niet met losse variabelen zitten en loopt al evenmin vast. Hij praat hier gedachteloos anderen na. Het misverstand dat GOTO afkeurenswaardig zou zijn duikt telkens weer op, waarbij het opvalt dat de tegenstanders van GOTO rabiaat en intolerant reageren, terwijl de gebruikers zich daar niets van aantrekken, evenmin als de computer trouwens. Ik verwijs naar Roger Mathew in C Magazine (maart 1988): hij onderzoekt GOTO in de taal C (wordt ook in C gebruikt, zie bijvoorbeeld bladzijde 93 van het decembernummer van het programmeurstijdschrift Dr. Dobb's Journal) en op machineniveau, concludeert dat er niets tegen is en schrijft: 'Few subjects raise higher temperatures, and GOTO has become a matter of philosophy, hence fanaticism, rather than rationality'. C is kort geleden op de helling gezet, maar de nieuwe standaard bevat nog steeds GOTO! Waarom ook zou men GOTO's door omslachtiger code vervangen als dat ook op machineniveau geen voordeel brengt? Geen enkele programmeertaal, assembly code eerst recht niet (de jump bevelen), komt zonder GOTO uit, ook onder andere namen zoals GOSUB, CALL, EXIT, enz. Elke lus en elke vertakking is op sprongbevelen gegrondvest. In Manus wordt GOTO af en toe gebruikt om lussen af te korten en dat vereist alleen één GOTO en één label. Korter en efficiënter kan het niet.

Jaap Schermerhorn

De wereld van Turbo Pascal (2)

In de eerste aflevering hebt u kunnen lezen hoe een Pascal-programma er uit kan zien. In deze aflevering zal het gebruik van variabelen centraal staan.

Ben Welman

In Pascal hebben variabelen een naam, een waarde en behoren tot een bepaald. Wat de naam betreft, hebt u heel wat vrijheid zolang u maar geen gereserveerde woorden gebruikt. Om de leesbaarheid van een programma te bevorderen moet u voor de namen altijd zinvolle namen nemen, dus namen die duidelijk aangeven wat ze betekenen.
Het type waartoe de variabele behoort, bepaalt welke waarden de variabele aan kan nemen. Een aantal types is standaard gedefinieerd en worden hierna besproken. Hierbij dient wel aangetekend te worden dat het waardenbereik voor de types per Pascal-implementatie kan verschillen. U dient hiervoor dus uw handboek te raadplegen. De types die we als eerste tegenkomen zijn Integer, Real, Char, Boolean en String. Het type string behoort niet tot standaard Pascal, maar in Turbo Pascal is dit veel gebruikte type wel bekend.

Integer
Integere getallen zijn gehele getallen. Voor diegenen onder u nog niet alle wiskundestof vergeten zijn: de verzameling van integers is een deelverzameling van Z, de verzameling van de gehele getallen. Het waardenbereik loopt van -32768 tot en met 32768. Nieuwere versies van TP kennen nog andere typen gehele getallen met een groter waardenbereik, zoals longint.

Real
Dit zijn de kommagetallen, oftewel de rationale getallen, lopend van 10^{-38} tot en met 10^{+38} met een maximum van 11 significante cijfers. Let er wel op dat er een decimale punt gebruikt moet worden in plaats van een komma. Ook voor dit soort getallen geldt dat de nieuwere Turbo Pascal versies soortgelijke types kennen met een veel grotere precisie.

Char
Dit zijn de verzameling van de ASCII-karakters, lopend van ASCII waarde 0 tot en met 255.

Boolean
Een variabele van het type boolean kan maar twee waarden aannemen: true en false.

String
Een string is een aantal karakters achter elkaar en kan maximaal 255 karakters lang zijn. In standaard Pascal is dit type niet vooraf gedefinieerd. Een string kunt u daar zelf definiëren als een array karakters. De maximale lengte van een string moet altijd van te voren bekend zijn. Dit gebeurt met een getal tussen blokhaken direct achter het woord string. Zo is String [[8]] een stringtype van maximaal 8 karakters. De werkelijke lengte mag korter zijn.

Declaratie van variabelen

De, in een Pascal programma te gebruiken variabelen moeten altijd van te voren bekend zijn, zowel de naam als het type waartoe de variabele behoort. Dit bekend maken van variabelen heet declareren. Het declareren gebeurt met de opdracht VAR en deze opdracht moet staan tussen de programmanaam en de BEGIN. Na het woord VAR komen de namen van de variabelen met tussen de namen een komma. Na de laatste naam komt een dubbele punt met daarachter het type van de variabele. In één regel mogen dus meerdere variabelen gedeclareerd worden en ook mogen meerdere declaratieregels voorkomen.
Met het symbool := kan een waarde aan een variabele worden toegekend. Spreek dit symbool uit als 'wordt gelijk aan'. Ook door rekenkundige expressies kunnen waarden aan variabelen worden toegekend.

Figuur 1

```
PROGRAM Vb1;
{Voorbeeld variabelengebruik}

VAR Getal1 , Getal2 : Integer;
     Som , Verschil : Integer;
            Produkt : Integer;
           Quotient : Real;
BEGIN
  Writeln('Wat is het eerste getal?');
  Readln(Getal1);
  Writeln('Wat is het tweede getal?');
  Readln(Getal2);
  Som := Getal1 + Getal2;
  Verschil := Getal1 - Getal2;
  Produkt := Getal1 * Getal2;
  Quotient := Getal1 / Getal2;
  Writeln('Som      :',Som);
  Writeln('Verschil :',Verschil);
  Writeln('Produkt  :',Produkt);
  Writeln('Quotient :',Quotient);
END.
```

```
<  kleiner dan
<= kleiner dan of gelijk aan
>  groter dan
>= groter dan of gelijk aan
=  gelijk aan
<> niet gelijk aan
```

Figuur 2

In *figuur 1* treft u een voorbeeld van één en ander aan. Aan het begin van elke regel staat een regelnummer. Deze regelnummers moet u niet in typen, ze zijn bedoeld om makkelijker aan een bepaalde regel te kunnen refereren.
In regel 1 staat de zogenaamde program heading, dit is het woord PROGRAM gevolgd door de naam van het programma. De tekst in regel 2 die tussen accolades staat is commentaar. Commentaar kunt u altijd overal in een programma zetten en moet tussen accolades staan. In de regels 4 tot en met 7 worden de verschillende variabelen gedeclareerd.

Leesopdracht

In de regels 10 en 12 wordt om invoer van de gebruiker gevraagd. Met de opdracht READLN (een afkorting voor READ LINE) wordt de computer opdracht gegeven om de waarde van een variabele in te lezen. Standaard wordt er ingelezen van het toetsenbord.

In de regels 13 tot en met 16 wordt met de variabelen Getal1 en Getal2 gerekend, met als resultaat dat aan de variabelen Som, Verschil, Produkt en Quotiënt een waarde wordt toegekend. De symbolen +, -, * en / zijn de operatoren voor respectievelijk optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen.
In de regels 17 tot en met 20 wordt de waarde van Som, Verschil, Produkt en Quotiënt via de Writeln opdracht afgedrukt.

Wanneer u dit programma uit laat voeren wordt het eerst vertaald. Is het foutloos, dan verschijnt het woord 'Running' op het scherm en op de regel eronder knippert de cursor. De computer wacht nu op invoer van een waarde voor de variabele Getal1 via het toetsenbord. Typ nu 9 in en druk op Enter. Daarna knippert de cursor een regel lager. Nu moet de waarde voor de variabele Getal2 ingevoerd worden. Typ 4 in en druk op Enter. Daarna wordt op steeds afzonderlijke regels de waarde van Som, Verschil, Produkt en Quotiënt afgedrukt. De uitvoer hiervan ziet er als volgt uit:

```
Som:                   13
Verschil:               5
Produkt:               36
Quotiënt:  2.2500000000E+00
```

Exponentiële schrijfwijze

Het afdrukken van de waarde van Quotiënt verdient enige toelichting. Omdat Quotiënt een variabele van het type REAL is, schrijft de computer deze standaard als een macht van 10. De betekenis van 2.2500000000E+00 is 2.25 maal 10 tot de macht 0. En $10^0 = 1$, dus is de waarde gelijk aan 2.25.

Nog een paar voorbeelden:

```
1.7350000000E+01 =     17.35
3.1400000000E-02 =    0.0314
-2.3456000000E+02 = -234.56
```

Geformatteerde uitvoer

Deze manier van uitvoer is vaak onduidelijk en zeker niet fraai. De uitvoervorm kan worden veranderd door parameters aan de WRITELN opdracht mee te geven. Verandert u regel 20 maar eens in

```
Writeln('Quotiënt :',Quotiënt:8:3);
```

Voer het aldus veranderde programma opnieuw uit. De uitvoer van de laatste waarde is nu veranderd in

```
Quotiënt :   2.250
```

Het eerste getal (hier de 8) geeft de totale lengte van het getal aan. Hierbij moet ook de decimale punt en het eventuele minteken meegerekend worden. Het tweede getal (hier de 3) geeft het aantal cijfers achter de decimale punt aan. Aan de voorzijde wordt het getal zonodig aangevuld met spaties om de gewenste lengte te verkrijgen. Dus met 3 decimalen, de decimale punt en 1 cijfer ervoor zitten we op 5 karakters. Er komen dus nog drie spaties aan het begin van het getal om op het totaal van 8 karakters te komen.
Bij integere getallen kan uitsluitend de totale lengte worden opgegeven. De getallen worden rechts uitgelijnd en aan de voorkant met spaties aangevuld. Zo zal de opdracht Writeln(7:3) het getal 7 afdrukken, voorafgegaan door twee spaties.
Ook bij tekst kan een formaat worden opgegeven. Een opdracht als Writeln('hallo':8) zorgt ervoor dat eerst drie spaties worden afgedrukt en dan pas het woord hallo. Een kale Writeln opdracht tot slot zorgt ervoor dat een lege regel wordt afgedrukt.

Rekenkundige expressies

Een rekenkundige expressie levert een getal op. De operatoren +, -, * en / kunnen voor zowel variabelen van het type real als het type integer gebruikt worden. Voor de deling met integer getallen kan ook nog met twee andere operatoren gewerkt worden, te weten DIV en MOD. DIV geeft het aantal helen en MOD geeft de rest. Zo is 13 gedeeld door 3 gelijk aan 4 helen en rest 1. Ofwel:

```
13 DIV 3 = 4
13 MOD 3 = 1
```

Let er wel op dat deze twee operatoren alleen bij integer getallen kunnen worden gebruikt. Het resultaat van deze bewerkingen is ook een integer.
De bewerkingen *, /, DIV en MOD hebben voorrang op de bewerkingen + en -. De volgorde kan veranderd worden door haakjes te gebruiken.

Boolean expressies

Deze expressies leveren als eindresultaat de waarde true of false op. De operatoren die hierbij gebruikt kunnen worden zijn treft u in *figuur 2* aan. In *figuur 3* ziet u een voorbeeld van het gebruik van dit soort expressies. De tot nu toe gemaakte programma's hebben een zogenaamde program heading, gevolgd door een declaratiegedeelte en tot slot een serie opdrachten omgeven door een BEGIN en een END. In de nog volgende afleveringen zult u zien dat het declaratiegedeelte meer mag bevatten dan alleen de declaratie van variabelen. Zo kunnen ook nog labels, constanten, types, procedures en functies gedeclareerd worden.

Informatie

Modem bezitters kunnen vragen en suggesties kwijt in area 4 van HCC node 118 (telefoon: 053-337444). Ook netmail aan mijn pointadres (2:500/118.1537) is mogelijk. U kunt uw schriftelijke correspondentie richten aan:

Ben Welman
Koningsbult 2
7152 GP Eibergen

```
      PROGRAM Vb2;

      VAR
        Getal1, Getal2    : Integer;
        Letter1, Letter2  : Char;
        X                 : Boolean;
        S1, S2            : String[5];

      BEGIN
       ClrScr; {Clear Screen : Maakt scherm schoon}
       Getal1 := 15;
       Getal2 := 12;
       Writeln('Is Getal1 groter dan Getal2 ?');
       Writeln('Antwoord : ', Getal1  Getal2);
       Letter1 := 'a';
       Letter2 := 'A';
       X  := (Letter1  Letter2);
       Writeln;
       Writeln('Zijn a en A verschillende karakters ?');
       Writeln('Antwoord : ', X);
       S1 := 'ABCDE';
       S2 := 'ABC';
       Writeln;
       Writeln('Is ',S1,' gelijk aan ',S2,' ? ',S1=S2);
      END.
```

Verzameling integers is deelverzameling van Z

Gevorderd programmeren (7)

We vervolgen onze bespreking van de grafische weergave van gebogen lijnen met een programma om Bézier-krommen op het beeldscherm te brengen.

Jaap Schermerhorn

De vorige keer hebben we voorbeelden van Bézier-krommen gezien. Voor elk punt van zo'n kromme moeten de x- en y-coördinaten worden berekend volgens de mal van Bézier. Gewoonlijk worden x en y uitgedrukt als functies van een parameter t, die van 0 tot en met 1 loopt, dat wil zeggen van het begin- tot het eindpunt van de kromme. Een parametrische Bézier-kromme kan als een derdegraads veelterm in t met een coëfficiënten-matrix worden weergegeven worden. Voor x wordt dat als volgt uitgewerkt:

```
x(t) = (1-t)3x1 + 3(1-t)2tx2 + 3(1-t)t2x3 + t3x4
```

Hierin stellen de vier x-waarden de x-coördinaten van beginpunt, regelpunten en eindpunt van de kromme voor. Voor y (en eventueel z voor driedimensionale krommen, dat wil zeggen gebogen vlakken) ziet de vergelijking er hetzelfde uit met y (of z) in plaats van x.
Het volgende Bézier-programma bestaat uit drie delen: een algemene moduul (listing 1), een procedure (CursorNav) om met een grafische cursor over het beeldscherm te navigeren en de vier Bézier-punten te markeren (listing 2) en het eigenlijke algoritme, de procedure BezierCalc, die de kromme uit de coördinaten van de Bézier-punten berekent en op het scherm zet (listing 3).

De grafische cursor

De procedure CursorNav definieert eerst een grafisch scherm. Dat is hier scherm 12 van de VGA-standaard, maar dit kan natuurlijk worden vervangen door andere keuzes. Dan wordt een venster in de afmetingen van het scherm, hier dus 640 x 480 pixels, met WINDOW opgeroepen. Dat heeft het voordeel dat de y-coördinaat nu van onder naar boven loopt, zoals het in de wiskunde hoort, in plaats van boven te beginnen. Ook worden de afmetingen vastgelegd van twee vectoren, GraphCrs() en d(). De eerste dient om de cursor bij zijn bewegingen over het scherm op te slaan, de tweede om hem met behulp van een leeg stukje scherm uit te wissen.
De grafische cursor is ontworpen als een kruis met een punt in het uitgespaarde midden en kan tot op de pixel nauwkeurig worden geplaatst. Hij wordt met de pijltoetsen horizontaal en verticaal bewogen en diagonaal met vier andere, omgeprogrammeerde cursortoetsen: *Home* (naar linksboven), *Page Up* (rechtsboven), *End* (linksonder) en *Page Down* (rechtsonder). Per toetsdruk verschuift de cursor 10 pixels en de coördinaten verschijnen onderaan het scherm. De cursor wordt bewogen door hem met GET te kopiëren, met PUT op de nieuwe plaats te zetten en op de oude plaats te wissen. Voor de fijnregeling wordt tegelijkertijd Ctrl ingedrukt en dan verplaatst de cursor zich pixelsgewijs. Dit geldt overigens niet voor de verticale pijltoetsen. De cursortoetsen bezitten codes die twee bytes lang zijn, dus wordt eerst de lengte daarvan bepaald voordat actie wordt ondernomen. Het spoor van de cursor over het scherm kan met punten worden aangegeven, wanneer de spatietoets, die als aan/uit-schakelaar werkt, wordt ingedrukt. Dat is een aardigheidje zonder veel betekenis. Met Enter worden de vier bepalende punten geplaatst: eerst beginpunt, dan eindpunt, dan eerste regelpunt en tweede regelpunt, beide door kringen aangegeven. De coördinaten van de vier Bézier-punten verschijnen onderaan het scherm (zie afbeelding 1). Tenslotte wordt nog verhinderd dat de cursor buiten het venster komt.

Het algoritme

De procedure BezierCalc neemt de coördinaten van de vier punten over en vertaalt eerst de waarden die de variabele t aanneemt in pixels, op basis van de afstand tussen begin- en eindpunt. Dan worden de coördinaten x en y aan de hand van de eerder vermelde derdegraads vergelijking berekend, nadat deze voor computergebruik is omgevormd en geoptimaliseerd.
Dit houdt in dat alles wat telkens opnieuw binnen de x- en y-vergelijkingen uitgerekend zou worden (de coëfficiënten) van tevoren wordt bepaald. Verder worden de machten in produkten omgezet, omdat de computer meer moeite heeft met machtsverheffen dan met vermenigvuldigen. De resultaten worden gebruikt om de kromme te trekken. Daarvoor gebruiken we de instructie LINE, die twee punten verbindt.

Listing 1

```
 * * *-  programme Bezier   - * * *

DECLARE SUB CursorNav ()
DECLARE SUB BezierCalc ()

DEFINT A-Z
DIM x(4), y(4)

COMMON SHARED x(), y()

CALL CursorNav
CALL BezierCalc

DO: LOOP UNTIL INKEY$ < > ""
```

Het gaat ook met PSET. Maar wanneer de kromme aanzienlijk langer is dan de afstand tussen begin- en eindpunt sluiten de punten niet meer aan (zie de afbeeldingen 7 en 8 van de vorige keer).
Hoe ontstaat zo'n kromme? Afbeelding 2 maakt dat langs meetkundige weg duidelijk. Hier stellen de punten 1 en 4 begin- en eindpunt van de Bézier-kromme voor, punt 2 het eerste regelpunt en punt 3 het tweede regelpunt. De kromme ligt binnen hun vierhoek. Eerst verbinden we de middens van de drie lijnsegmenten tussen 1 en 4. Dat levert twee nieuwe lijnsegmenten op, als onderbroken lijnen weergegeven. Deze vormen een hoek die door de streep-punt-lijn tussen de middens van de onderbroken lijnen wordt afgeknot.

Dat is de eerste stap, waarbij drie nieuwe lijnen ontstaan, die op hun beurt de kromme inramen. Deze stap wordt herhaald, zodat links en rechts twee nieuwe lijnen (korte streepjes) de middens van de al bestaande lijnsegmenten verbinden. De ontstane hoeken worden afgeknot door de stippellijnen.
Deze tweede stap heeft zes nieuwe lijnen gevormd, die aan de kromme raken en - omdat ze korter en talrijker zijn - de kromme beter benaderen. Dit wordt herhaald tot de lijnsegmenten heel klein zijn geworden en dan met de kromme samenvallen. Het gladde verloop van een Bézier-kromme hangt af van de grootte der lijnsegmenten: de onderverdeling van de afstand tussen begin- en eindpunt. Wordt die afstand in relatief weinig stukken verdeeld dan ontstaat een hoekig verloop, zoals in afbeelding 2.
De afbeelding toont ook dat vorm en kromming van de curve afhangen van plaats en afstand van de regelpunten. Verder zijn de raaklijnen aan begin en eind van de kromme de verbindingslijnen naar de regelpunten. Dit is belangrijk wanneer men twee Bézier-krommen vloeiend wil verbinden. Dan moeten de raaklijnen aan het eindpunt van de eerste kromme en aan het beginpunt van de tweede samenvallen. De lijn die van regelpunt 2 van de eerste kromme door de samenvallende begin- en eindpunten naar regelpunt 1 van de tweede kromme loopt moet een rechte zijn.

Hersenkweller

Er werd gevraagd alle getallen onder 50.000 te vinden die uit de som van de faculteiten van hun cijfers bestaan. Bijvoorbeeld:

145 = 1! + 4! + 5!.

We berekenen eerst de faculteiten van 2 tot en met 8 (0! en 1! zijn bekend en 9! is niet nodig, want groter dan 50.000) en slaan die in de vector fac() op. Dan toetsen we elk getal tussen 1 en 50.000 inclusief aan de gestelde eis. Hiervoor worden de getallen met modulo- en gehele getallendeling in hun cijfers ontleed (zie de vorige hersenkweller). Tegelijk worden de faculteiten opgeteld. Dat is vrij bewerkelijk, hoe lang het duurt hangt af van de snelheid van uw computer. Op een 386/25 computer wordt een miljoen getallen in ongeveer zeven minuten afgewerkt. Dit algoritme bereikt zijn doel door brute kracht. Het kan waarschijnlijk wel verder worden geoptimaliseerd door uit te zoeken welke getallen niets opleveren en die dan weg te laten. De oplossing wordt gevormd door de getallen 1, 2, 145 en 40.585. Ik heb de indruk dat het daarmee is afgelopen.

```
DEFLNG F, I, P-Q
DIM fac(8)
fac(0) = 1: fac(1) = 1
FOR i = 2 TO 8
    fac(i) = fac(i - 1) * i
NEXT i
FOR i = 1 TO 50000
    p = 0
    q = i
    DO WHILE q  0
         p = p + fac(q MOD 10)
         q = q \ 10
      LOOP
    IF p = i THEN PRINT p; "     ";
NEXT i
```

Nu de nieuwe opgave. De koningin van Mamajorca spreekt altijd de waarheid, haat overspel en wordt stipt door haar vrouwelijke onderdanen gehoorzaamd. Op een dag roept ze alle vrouwen tezamen en spreekt ze toe.
'Luister goed. Eén of meer van jullie echtgenoten zijn ontrouw. Nu weet niemand van jullie of haar echtgenoot trouw of ontrouw is, maar jullie weten allemaal precies welke andere mannen echtbreuk plegen. Het is jullie verboden om bij anderen te informeren of je eigen man vreemd gaat of niet. Maar wie op andere wijze ontdekt dat haar echtgenoot overspelig is wordt verplicht haar man te middernacht op de dag van de ontdekking dood te schieten.'

Elke vrouw kent dus de waarheid over de andere mannen, maar niet over haar eigen man en mag daarover ook geen navraag doen. Die waarheid kan alleen door logisch redeneren worden onthuld.
39 nachten lang blijft alles stil in Mamajorca. Op de veertigste dag weerklinken rond middernacht talrijke schoten.

Hoeveel ontrouwe echtgenoten telde Mamajorca en hoe kwamen de vrouwen daarachter?

End

Listing 2, eerste deel.

```
SUB CursorNav

DEFINT A-Z
hor = 639: vert = 479                          ' VGA
SCREEN 12
WINDOW (0, 0)-(hor, vert)
CLS
DIM GraphCrs(54) AS INTEGER
DIM d(54) AS INTEGER

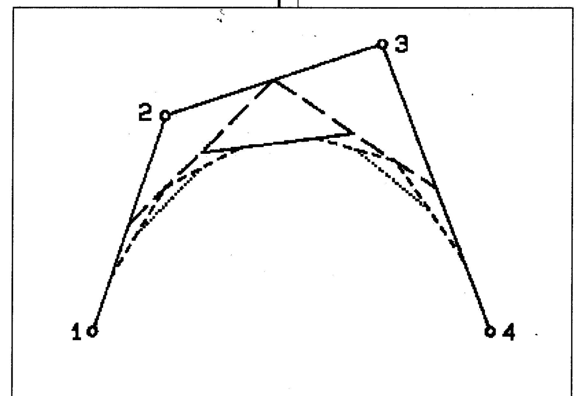
x = 10: y = 45: DFlag = 0: Varcount = 1
COLOR 7
LINE (x - 6, y)-(x - 3, y)   ' define graphics cursor
LINE (x + 6, y)-(x + 3, y)
LINE (x, y + 3)-(x, y + 6)
LINE (x, y - 3)-(x, y - 6)
LINE (0, 35)-(639, 479), , B          ' graphics frame
COLOR 15: PSET (x, y)
GET (x - 6, y - 6)-(x + 6, y + 6), GraphCrs
```

Listing 2, tweede deel.

```
DO
   PUT (x - 6, y - 6), GraphCrs, PSET
   GET (x - 6, y - 6)-(x + 6, y + 6), GraphCrs
   LOCATE 30, 64: PRINT "x ="; x; " y ="; y;
   DO: WhichKey$ = INKEY$: LOOP UNTIL WhichKey$ <> ""
   GET (1, vert - 1)-(13, vert - 13), d
                                              ' erase last cursor position
   PUT (x - 6, y - 6), d, PSET
    IF a = 1 THEN PSET (x, y)                          ' space bar toggled
   IF DFlag = 1 THEN                              ' place four control points
      IF Varcount <= 2 THEN CIRCLE (x, y), 1
                                                     ELSE CIRCLE (x, y), 3
      DFlag = 0
      SELECT CASE Varcount
         CASE 1
            x(1) = x: y(1) = y
            LOCATE 29, 1: PRINT "Beginpunt  x ="; x(1);
            LOCATE 30, 12: PRINT "y ="; y(1);
         CASE 2
            x(4) = x: y(4) = y
            LOCATE 29, 21: PRINT "Eindpunt  x ="; x(4);
            LOCATE 30, 31: PRINT "y ="; y(4);
         CASE 3
            x(2) = x: y(2) = y
            LOCATE 29, 41: PRINT "Eerste     x ="; x(2);
            LOCATE 30, 42: PRINT "regelpunt y ="; y(2);
         CASE 4
            x(3) = x: y(3) = y
            LOCATE 29, 62: PRINT "Tweede     x ="; x(3);
            LOCATE 30, 63: PRINT "regelpunt y ="; y(3);
      END SELECT

     Varcount = Varcount + 1
   END IF
   IF Varcount = 5 THEN EXIT SUB

   IF LEN(WhichKey$) = 1 THEN
      SELECT CASE ASC(WhichKey$)
         CASE 13
            DFlag = 1
         CASE 27
              END
         CASE 32
            IF a = 0 THEN a = 1 ELSE a = 0    ' toggle dots
         CASE ELSE
      END SELECT
   ELSEIF LEN(WhichKey$) = 2 THEN
      SELECT CASE ASC(RIGHT$(WhichKey$, 1))
         CASE 75                                         ' Left
            x = x - 10
         CASE 115                                   ' Ctrl-Left
            x = x - 1
         CASE 77                                        ' Right
            x = x + 10
```


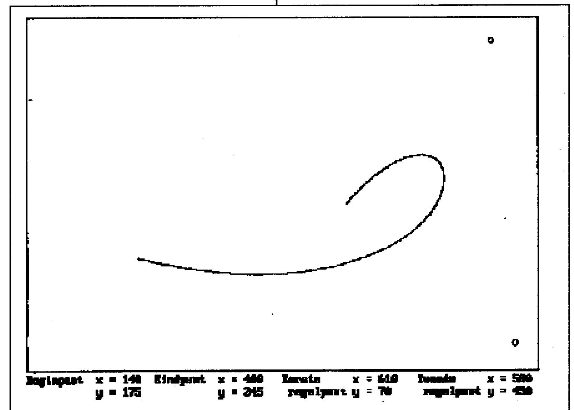
Afbeelding 1

Listing 2, derde deel.

```
            CASE 116                                   ' Ctrl-Right
               x = x + 1
            CASE 72                                            ' Up
               y = y + 10
            CASE 80                                          ' Down
               y = y - 10
            CASE 71                                     ' Home = NW
               x = x - 10: y = y + 10
            CASE 119                               ' Ctrl-Home = NW
               x = x - 1: y = y + 1
            CASE 73                                     ' PgUp = NE
               x = x + 10: y = y + 10
            CASE 132                               ' Ctrl-PgUp = NE
               x = x + 1: y = y + 1
            CASE 79                                      ' End = SW
              x = x - 10: y = y - 10
            CASE 117                                ' Ctrl-End = SW
               x = x - 1: y = y - 1
            CASE 81                                     ' PgDwn= SE
               x = x + 10: y = y - 10
            CASE 118                               ' Ctrl-PgDwn= SE
               x = x + 1: y = y - 1
            CASE ELSE
         END SELECT
      END IF
      IF x < 6 THEN BEEP: x = x + 10
      IF x > hor - 6 THEN BEEP: x = x - 10
      IF y < 43 THEN BEEP: y = y + 10
      IF y > vert - 6 THEN BEEP: y = y - 10
LOOP
END SUB
```

```
SUB BezierCalc

DEFINT E-Z
DEFLNG D, U-V
DEFSNG A-C, T
u = x(4) - x(1)
u = u * u
v = y(4) - y(1)
v = v * v
dist = CINT(SQR(u + v))
xlast = x(1): ylast = y(1)
FOR q = 0 TO dist
   IF q > 0 THEN xlast = xcoord: ylast = ycoord
   t = q / dist
   t2 = t * t: t3 = t * t2
   a = -t3 + 3 * (t2 - t) + 1                      ' (1-t)^3
   b = 3 * (t3 - 2 * t2 + t)        ' 3t(1-t)^2 = 3t(t^2-2t+1)
   c = 3 * (-t3 + t2)
   xcoord = a * x(1) + b * x(2) + c * x(3) + t3 * x(4)
   ycoord = a * y(1) + b * y(2) + c * y(3) + t3 * y(4)
   LINE (xlast, ylast)-(xcoord, ycoord)
NEXT q
END SUB
```


Figuur 2

Listing 3

Bakkie

Ed Baars

"Ah, daar was u al, Hij is klaar hoor, maar u hebt pech, want de jongens zijn de deur uit, dus daar mot u effe op wachten. Lunsje noemen ze dat tegenwoordig. Ach ja, vroeger, in mijn tijd meneer, toen gingen we nog gewoon schafte. Gewoon met je pakkie brood tussen de ponsbandrollen, en 's zomers buiten op het hek in de zon. Maar dat is al lang geleden hoor. Ik ben hier in '50 begonnen op de postkamer. Maar toen was alles wel een beetje anders. Leuker ook. Maar ja... 't zal mijn tijd wel duren meneer, nog een jaartje en dan gaat Geurt in de VUT. Tot die tijd hou ik hier de boel een beetje op orde. Koffie zetten enzo. Ook een bakkie?

Vroeger ja, dat was de tijd de we in de telexen zaten. Goeie tijd meneer, Ik was gevierd bij de hele familje, voor als er weer eens getrouwd moest worden. Hoezo? Ach, daar is meneer te jong voor. Dat weet u natuurlijk niet. Je had toen die gaatjes die die dingen in die bandjes maakten. Ponsbandjes. En later ook die gaatjes in die ponskaarten. Prachtig spul meneer. Zàkken vol had ik ervan. In allerlei kleuren. Me dochter zegt dat ze ze nòg in d'r kleren vindt. En die is toch ook alweer tien jaar getrouwd. 't Zal mijn benieuwen wat ze straks die Zwartkop over z'n knikker gaan gooien alstie thuiskomt in Amerika. Want ik las dat die een tikkerteep gaat krijgen. Tikkers, zo noemden ze die dingen toen.

De tijd daarna was ook mooi, toen die ponskaarten er kwamen. Ik werd hier toen sorteerder. Kreeg ik elke morgen een kar vol ponskaarten. Die moesten dan op alfabet gesorteerd, tot op de tiende letter. Dat weet u natuurlijk niet want daar ziet meneer er te jong voor uit, maar voor elke letter moesten die kaarten twee keer door de machine. Lekker op een stoel wat lezen in de Katholieke Illustratie. Aleen maar af en toe de hopper bijvullen en de stekkers leegmaken. Zo heette dat ja, bij de hopper gingen ze derin en dan werden ze gesorteerd in de stekkers. Een wereldbaan, meneer. Je had alleen pech als zo'n kaart scheef ging. Dat was wel een mooi gezicht want dan vlogen de snippers om je oren. Maar al die snippers moesten dan weer aan elkaar geplakt en opnieuw geponst. Daar ging al gauw een uurtje mee heen. Nòg een bakkie?

Later verkochten we ook computers en kwam ik op het magazijn te werken. Mooie tijd was dat. Kasten vol met onderdelen. U hebt er geen idee van hoeveel onderdelen er vroeger in zo'n ding gingen. Waar ze allemaal voor dienden is me nooit uitgelegen, maar je kon me 's nachts uit bed halen en een doek om m'n kop binden, ik wist nòg waar alles lag, Blìnd. Als er dan weer een computer verkocht was, dan kregen we allemaal een Parijse bol bij de koffie. Da's nou wel over. De ellende is begonnen met de Peecees. Die dingen van vroeger waren niet te tillen en dat hoefde ik dus ook niet, in het magazijn. Maar tegenwoordig met die Peecees... Ik licht liever een keiltje, daar til ik minder zwaar aan. Maar m'n baantje was ik mooi kwijt, want er zit zo weinig in, in zo'n Peecee. Dus kreeg ik dit baantje, op de TD. Maar leuk is anders meneer. Want vroeger was ik op m'n eige met m'n bedoeninkie. Maar hier onder die jonge jongens, met hun muziek... Ach ik hou van een moppie op z'n tijd, maar de hele dag? Wat 't is kannie schelen, als er maar wat uit die toeters komt.

Weet u wat het is? Als zo'n machine vroeger kapot was, ging er een mannetje van ons heen om te kijken en die belde mij dan later voor de onderdelen. Had ik effe m'n uitje. Tegenwoordig moet iedereen de handel maar hierheen brengen om het gerepareerd te krijgen. En die onderdelen hebben we niet eens meer in huis. Dat kost te duur! Als ze nou wat nodig hebben trekken ze gewoon een nieuwe machine uit het rek, halen eruit wat ze nodig hebben en douwen de kapotte handel erin terug. Retour importeur heet het dan, defect ontvangen. Soms vergeten ze dàt ook nog. Gaat-ie de verkoop weer in. Heb je hem na een week weer terug, mèt een kwaaie klant die verhaal komt halen. Wat heb dat nou in? Ach ja, 't zijn andere tijden nou... Maar ik heb er leed van, meneer.

Neem nou dat ding van u. Een maand geleden stapte u toch maar wàt groos met al die dozen de zaak uit? 'n Week later hadden we 'm weer te logeren. ' t Klokkie liep niet. Ik voelde 't al aan m'n water want vlak daarvoor hadden we ook al zo'n patient en toen bleek het batterijtje leeg. Die man heeft ook drie weken motte wachte voor ze daar achter waren, maar ik zeg niks. Mijn horen ze toch niet. 't Zal mijn benieuwe wie de volgende is, want niemand heb nooit geen zin om nieuwe te bestellen, want voor een tjappie van de baas mot je een hoop paperasserij volknoeien en lullen als Brugman. Hij wil der eigenlijk af, dat repareren. Volgens hèm schept de TD meer geld naar buiten dan de doze kenne schuive.

Bonje? Of ik daar geen bonje mee krijg? Hoezo... dat ik u dat aan uw neus hang? Nee meneer. Die baas van me zegt altijd: 'Laat die ouwe maar lekker op de TD het behang van de muur lulle, als-tie maar wegblijft op de Verkoop'. Aardig is anders maar mij geeft het vastigheid. Hij komt alle weken een bakkie bij me halen om me loonzakkie te brengen. En altijd zegt-ie er wat bij waar ik geen weet van krijg. Laatst nog zegt-ie: 'Geurt, op het gebied van het wegpraten van verliezen, doe je het beter dan ik op de aandeelhoudersvergadering'. Ik vreet me koppie op als ik het snap. Nòg een bakkie..?"

Bridgen met de computer

Bridge is een kaartspel waarvan wordt gezegd dat het moeilijker is dan schaken. Het wordt gespeeld met vier personen, twee tegen twee. Maar wat nu als je alleen bent? Bridgesoft brengt uitkomst met een hele reeks bridgeprogramma's.

Nicole Fikke en Harm-Jan Wieringa

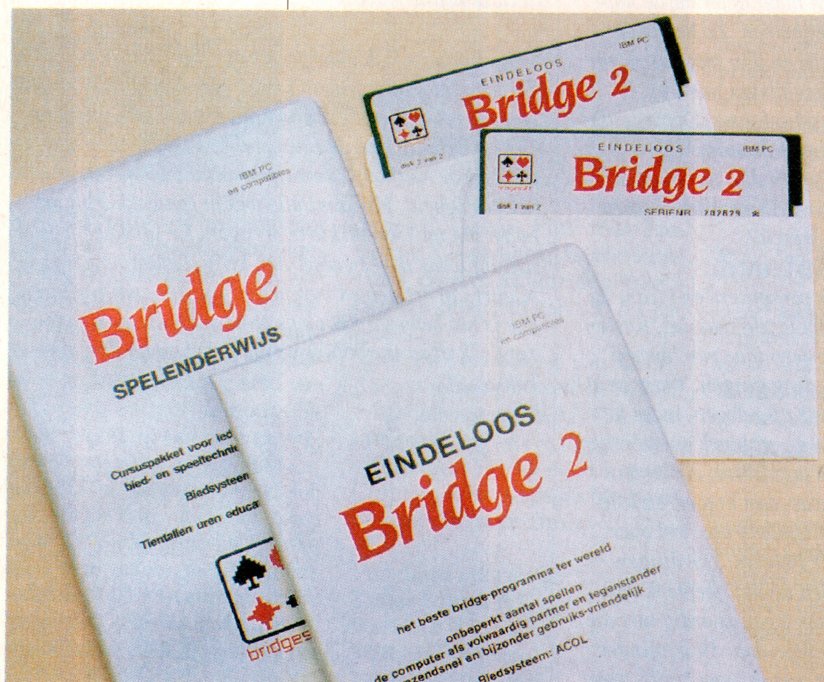
De computer fungeert in deze programma's als beide tegenstanders, maar ook als je partner. Voor mensen die nog niet zo goed kunnen bridgen is er zelfs een programma wat helpt bij het leren. Alle programma's spelen volgens het bekende 'ACOL' systeem. Ze worden geleverd in een stevige kaft. De bijbehorende handleiding heeft iets weg van een uitgebreide folder. Vijf kantjes tekst, in erg kleine letters. Hierin staat uitsluitend de hoogst nodige informatie over de installatie van het programma, de spelconventies die het programma kent en reclame voor andere Bridgesoft produkten. Spel en handleiding zijn volledig Nederlandstalig. Beide geteste programma's kunnen zichzelf op de harde schijf installeren. Dit gaat zonder problemen. Helaas zijn de programma's ook voorzien van een nogal vervelende vorm van kopieerbeveiliging. Als een programma wordt opgestart moet steeds de originele flop één van de diskdrives worden gestopt.

Spelenderwijs

Het leerprogramma heet 'Bridge Spelenderwijs' en volgt gedeeltelijk de gelijknamige boekenreeks van Cees Sint en Ton Schipperheyn, de bekende bridgeschrijvers. Het programma legt de gebruiker een aantal voorgeprogrammeerde spellen voor, de meeste afkomstig uit deze boeken. De problemen zijn oplopend in moeilijkheidsgraad. U biedt en speelt dit gewoon, maar als een minder goede keus wordt gemaakt 'zegt' de computer dit. Weet u dan nóg de beste oplossing niet, dan vertelt het programma die. Achteraf wordt gemeld wat de clou van het spel was, ook al had je die al dóór tijdens het spel. Helaas bestempelt de computer sommige keuzes ook als minder goed als het eigenlijk niets meer uitmaakt. Dit gebeurt met name als de geprogrammeerde partner slechts troeven heeft en de rest van de slagen dus tòch voor ons is. Aan het eind van het spel mag de computer ter bemoediging ook wel eens zeggen of je nu goed gespeeld hebt of niet. Het programma volstaat echter met een melding van het aantal keren dat men het niet met je eens was.

Overigens leert Bridge Spelenderwijs dus niet bridgen, maar geeft het de gelegenheid om belangrijke situaties oefenen. Een leerboek over bridge blijft noodzakelijk, waarbij de boeken van de genoemde schrijvers nadrukkelijk worden aangeraden.

Het bedienen van het spel is erg eenvoudig. Zo wordt de te spelen kaart eenvoudig geselecteerd met behulp van de cursortoetsen. De computer kan voorstellen doen. Soms zet de computer de speler een paar slagen terug naar de plaats waar het fout is gegaan. Het programma laat soms dus eerst doorspelen, om de consequenties van de keuze te laten zien, en grijpt dan pas in. Dit is heel leuk, maar het gebeurt wat onverwacht. Plotseling is de situatie veranderd en staat onderin een kleine opmerking. De eerste keer dat ons dit overkwam duurde het even voordat we door hadden wat er gebeurd was.

Eindeloos

Als we al kunnen bridgen, en gewoon wat willen spelen, dan is er 'Eindeloos Bridge 2', de opvolger van versie 1. Met behulp van een toevalsgenerator deelt de computer iedere keer de kaarten, waarna bieden en spelen mogelijk is. De spellen zijn dus volkomen willekeurig, al kan er wel voor worden gezorgd dat wij iets betere kaarten krijgen dan de computer. Dit zorgt er voor dat we kunnen proberen een 'contract' te maken. Jammer vonden we het dat de computer bij het bijspelen na een kaart van ons onmiddellijk de kaarten van de overige spelers op tafel legt. Dit is weliswaar een mooi bewijs van de snelheid van het programma, maar bevordert niet het realiteitsgehalte van een spelletje bridge. Daarbij hebben we het gevoel dat één en ander beter te volgen is als de kaarten één voor één op tafel komen.

De bediening van de computer vonden we niet altijd even handig. Alhoewel die er op gericht is om

HOOFDMENU

Bridgesoft

1. Spelverdeling aangeven: NEE	6. U bent: ZUID
2. Zelf kaarten invoeren: NEE	7. Knipperen: UIT
3. Naar spellen-archief	8. Kaartpresentatie: BLOK
4. Transferbiedingen: NEE	9. Heeft u een LCD scherm: NEE
5. Biedvoorstel: JA	Instellingen in orde: JA

Wijzigen: Kies een nummer - Bevestigen: Return/Spatiebalk - Einde: F10

de ogen op het scherm te kunnen houden werkt dit niet prettig. Bovendien is het systeem anders dan bij Bridge Spelenderwijs. Een consequentere bediening van de verschillende programma's was beter geweest.

De beeldopbouw is eenvoudig gehouden. De layout is zeker niet geweldig. Met name de kaarten hadden wel iets groter weergegeven mogen worden. Omdat het spel de tekstmode gebruikt kan het zonder meer op iedere computer draaien. Het gaat er bij een spel als dit vooral om dat de computer een waardige tegenstander is. Hierbij wordt de mogelijkheid gemist om een speelniveau of -stijl in te stellen, bijvoorbeeld de computer meer of minder agressief te laten bieden. Een aantal zaken kunnen wel worden ingesteld, zoals welke hand we willen spelen, of de computer de kaarten moet verdelen en of de computer bij het bieden voorstellen moet doen. Dit wordt allemaal geregeld in het openingsscherm. De gekozen instellingen worden automatisch bewaard.
Het programma kent Stayman, Blackwood en doet desgewenst ook aan Jacoby-transfers. Doordat deze laatste optie in- en uitschakelbaar is kan men dit later aan z'n spel toevoegen en eigen maken. Ook preëmtieve openingen vormen geen probleem.
Het spel is opgebouwd uit verschillende programmadelen, waartussen wordt afgewisseld. Dit veroorzaakt een zwart scherm en wachttijden bij het wisselen van menu naar bieden en van bieden naar spelen. Het maakt niet echt een professionele indruk.

Degelijk

Natuurlijk hebben we de computer enkele interessante spelletjes voorgelegd. De computer geeft namelijk de mogelijkheid om één of meer handen zelf in te voeren. Ook is instelbaar welke hand of handen je zelf wilt spelen. Op deze manier was een grondige test mogelijk. Over het algemeen waren we niet ontevreden over het biedverloop. De computer biedt heel solide, maar af en toe ook scherp. Het is geen echte waaghals, maar dan zou hij ook mogelijk in problemen komen bij het afspelen. Met name bij het tegenspelen bereikt het programma niet altijd het niveau van een gevorderde bridger. Ondanks dat kunnen ook deze mensen veel plezier beleven aan dit programma.

Conclusie

Onze algemene indruk is dat de makers van deze programma's er in geslaagd zijn om een kwalitatief goed spelend bridgeprodukt te maken. De presentatie en de handleiding zijn echter nog voor verbetering vatbaar. Alle bridgespelers kunnen aan deze programma's veel plezier beleven en de enigszins gevorderde speler kan hiermee ook zeker zijn niveau verbeteren.

Produktinformatie:

Bridge Spelenderwijs
Trainingsprogramma voor beginnende bridgers. Bevat 55 spellen.
Prijzen inclusief BTW:
PC versie 5,25" : ƒ 64,-
PC versie 3,5" : ƒ 69,-
Atari ST 3,5" : ƒ 69,-

Eindeloos Bridge 2
Bridgeprogramma
Prijzen inclusief BTW:
PC versie 5,25" : ƒ 144,-
PC versie 3,5" : ƒ 149,-
Atari ST 3,5" : ƒ 149,-
C64/128 5,25" : ƒ 99,-

Informatie:
Bridgesoft
Koedijklaan 17
1406 KX BUSSUM
Telefoon 02159-34905

Reactie van Bridgesoft

Bridgesoft wil graag bij de volgende opmerkingen plaatsen:

1. De *handleidingen* van onze programma's zijn inderdaad niet groot. Bewust hebben wij gekozen voor het volledig op het scherm aangeven welke besturingsmogelijkheden de gebruiker op dat moment heeft. Dat leidt tot een beknopte handleiding.
2. Hoewel we ons terdege bewust zijn van het ongemak dat dit oplevert vragen wij begrip voor het aanbrengen van een *kopieerbeveiliging*. Het is simpelweg zo, dat wij zonder die beveiliging niet hadden kunnen bestaan en er dus geen Nederlandstalige bridgeprogramma's op de markt waren gekomen. Met andere woorden: In onze visie is een kopieerbeveiliging ook in het belang van de gebruiker
Overigens worden beschadigde diskettes gedurende de eerste drie maanden na de aanschaf gratis en daarna tegen kostprijs meteen vervangen.

WAT IS NOG EENVOUDIGER DAN WERKEN MET HET SALAR SALARISPAKKET?

KENNISMAKEN MET SALAR!

SALAR is een compleet en gebruiksvriendelijk salarispakket, speciaal ontwikkeld voor het midden- en kleinbedrijf. Een no nonsense afkomst dus, die u terugvindt in de belangrijkste kenmerken:

- snel te installeren en zó gebruiksvriendelijk dat u er binnen een dag mee kunt werken;
- betrouwbare werking en bestand tegen bedieningsfouten;
- deskundige, klantgerichte ondersteuning als er toch eens iets mis mocht gaan;
- zeer voordelig, dus veel 'value for money'.

COMPLEET EN VEELZIJDIG

In **SALAR** zijn alle onderdelen van een doelmatige salarisadministratie logisch en overzichtelijk geïntegreerd, zoals pro forma berekeningen, werkgevers- en werknemersgegevens, periode- en jaaroverzichten, loonstaten, pensioen- en VUT-regelingen, betaalopdrachten, aangifte LB/PH, enzovoort.

SALAR is geschikt voor alle bedrijfsverenigingen, alle CAO's en enkel- en meervoudige administraties. Er zijn aparte modules voor regelingen zoals RBS, artiestenregeling, etcetera. **SALAR** werkt op alle MS- en PC-DOS machines, ook in kleine netwerken.

EEN PAAR CIJFERS

Er zijn meer dan 2000 **SALAR**-gebruikers, die voor 10.000 werkgevers elke maand meer dan 60.000 salarissen uitrekenen en administreren. Indrukwekkende cijfers, maar veel indrukwekkender cijfermateriaal vormt de prijs. Want in basisuitvoering kost **SALAR** slechts

399,- (excl BTW)

En voor wie dat onwaarschijnlijk goedkoop vindt, hebben we een overtuigend argument. De **SALAR** demodiskette is namelijk gratis. Kennismaken met **SALAR** is behalve eenvoudig dus ook zeer voordelig.

SALAR, DOELMATIGER KAN NIET. DUURDER HOEFT NIET!

BON

JA, ik wil meer weten over **SALAR**, het veelzijdige en voordelige salarispakket voor het MKB. Stuur de **SALAR** demodiskette naar:

naam: ______

functie: ______

bedrijf: ______

soort bedrijf: ______

telefoonnummer: ______

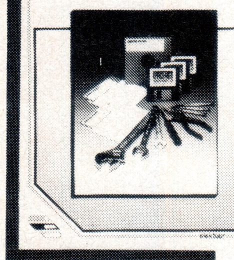
straat: ______

postcode en plaats: ______

formaat diskette: 5¼" / 3½" (a.u.b. uw keuze omcirkelen)

Stuur de bon naar: DCW Consultants BV, postbus 356, 2900 AJ CAPELLE A/D IJSSEL, tel. 010-4580386 of fax: 010-4582501.

ELEKTUUR BOEKEN

Norton Utilities 5.0
een onmisbaar MSDOS gereedschap

Peter Norton is dè autoriteit op het gebied van hardware en software van de personal computer. Hij is de geestelijke vader van zeer populaire hulpsoftware voor alle PC's die met MS-DOS werken. Met name het softwarepakket Norton Utilities is heel bekend. De bekendste toepassing ervan is die van een soort EHBO: het redden (UnErase, ontwissen) van geheel of gedeeltelijk beschadigde of verloren gegane databestanden op de diskette of harde schijf. Maar er is inmiddels nog veel meer zoals bijvoorbeeld het beheer van de harde schijf, inklusief het maken van een of meer reservebestanden op diskette's; het zoeken naar tekst-strings in grote tekstbestanden, het wijzigen van teksten in menu's en foutmeldingen en het (re)organiseren van directory's, om eens een paar mogelijkheden te noemen.

In deze volledig herschreven editie wordt de lezer op aangename wijze, dus op "onhandboekse" wijze ingewijd in de geheimen van Norton Utilities. Er wordt veel gewerkt met oefenvoorbeelden en het boek is rijkelijk voorzien van schermvoorbeelden.

298 pagina's *f* 49,50/Bfrs. 990 ISBN 90-70160-93-5 Formaat 23,5 × 17 cm

Andere interessante Elektuur boeken zijn:

PC-Hardware
Assemblage, modifikatie en onderhoud
252 pagina's *f* 42,50/Bfrs. 850 ISBN 90-5381-003-X
formaat: 23,5 × 17 cm

Computer en printer accessoireboek
Groeistof voor de computer
280 pagina's *f* 44,50/Bfrs. 890 ISBN 90-70160-89-7
formaat: 23,5 × 17 cm

Deze boeken zijn verkrijgbaar bij de boekhandel en elektronica-speciaalzaak of rechtstreeks bij Elektuur BV, Postbus 75, 6190 AB Beek (L). telefoon: 046-389444
Vraag gratis uitgebreide dokumentatie aan over andere Elektuur uitgaven. Adres: Uitgeversmij. Elektuur BV, t.a.v. afd. Lezersmarkt, antwoordnummer 1, 6160 VK Beek (L)
Prijswijzigingen voorbehouden/Zolang de voorraad strekt.

ELEKTUUR BOEKEN

KLAAR VOOR DE START....

SKC 5¼" en 3½" diskettes zijn 100% kwaliteit gegarandeerd en hebben een clippinglevel van 65%. SKC diskettes zijn **GEFORMATTEERD** en dus direkt bedrijfsklaar . . .

VANAF **15,-** PER 10 STUKS

incl. GRATIS Format excl. BTW

SKC . . . TOPKWALITEIT VOOR EEN SPORTIEVE PRIJS

UW DICHTSBIJZIJNDE DEALER VOOR MEER INFORMATIE

ALMERE, H&S 03240-39844 • ALPHEN A/D RIJN, Lotus Recyclus 01720-21516 • AMERSFOORT, Solar 033-722049 • AMERSFOORT, Haset 033-630544 • AMSTERDAM, A. Visser Kantoor Efficiency 020-6343041 • AMSTERDAM, Megaworld 020-6259705 • AMSTERDAM, Multicom 020-6841212 • ARNHEM, Megaworld 085-515284 • ARNHEM, Passon 085-422233 • ASSENDELFT, Rison 02987-5095 • BAARN, Danel 02154-24424 • DEN BOSCH, Lant Computer Supplies 073-213344 • DEN HAAG, Kraft Computer Systems 070-3639686 • DEN HAAG, Megaworld 070-3642682 • DOETINCHEM, Ratio Kantoorefficiency 08340-23173 • ENSCHEDE, Megaworld 053-323288 • ENSCHEDE, Schaffrath 053-322688 • GORINCHEM, Kik 01830-24222 • HARDENBERG, Kantoor Systemen Hardenberg 05232-65534 • HEEMSTEDE, NRS 023-287005 • H.I. AMBACHT, Troost 01858-17022 • HILVERSUM, Proffice 035-218503 • HOORN, Datifall 02290-37712 • IJLST, Microform 05155-1941 • LEERDAM, Compushop 03451-19348 • LEIDEN, Askey 071-141547 • LEIDERDORP, Rowa 071-410261 • LEIDSCHENDAM, Brink Automatisering 070-3209214 • LINSCHOTEN, Vandenend, 03480-14540 • MAARSSEN, Rootring 03465-70854 • MAASTRICHT, Stegen 043-623307 • NOORDWIJKERHOUT, C&S 02523-76008 • PURMEREND, Marketech 02990-28473 • ROTTERDAM-C., Megaworld 010-4133770 • ROTTERDAM-Z., Megaworld 010-4852140 • ROTTERDAM, To The Point Software 010-4370800 • TERNEUZEN, Qutility 01150-17342 • UTRECHT, Hoffschlag 030-313628 • UTRECHT, Megaworld 030-317355 • VIANEN, Megaworld 03473-70015 • WAALWIJK, Wsum de Rooy 04160-33118 • WASSENAAR, Q Plus 01751-40228 • ZEVENAAR, Andos Computers 08360-29494 • ZUTPHEN, Manders 05750-11712

OF DAWIDENKO INTERNATIONAL, TELEFOON 01719-41111

Microsoft Word 5.5

Zeer recentelijk bracht Microsoft de nieuwste versie van haar tekstverwerker Word op de markt. Die nieuwe versie, MS-Word 5.5, heeft qua uiterlijk een opvallende gedaanteverwisseling ondergaan. De HCC Nieuwsbrief bekeek de beta-release van de Nederlandse uitgave.

Peter van Diepen

In navolging van de confrontatie tussen de tekstverwerkingsgiganten WordPerfect en Microsoft (beschreven in HCC Nieuwsbrief 139), gaat dit artikel vooral in op de kenmerken die Word onderscheidt van WordPerfect. Beide tekstverwerkers zijn natuurlijk bijna perfect en kunnen zo'n beetje alles wat tot nu toe op tekstverwerkingsgebied is uitgevonden, inclusief een aantal 'Desk Top Publishing' trucs. Misschien zijn ze daarom wel te uitgebreid. Ik denk dat er slechts weinig mensen zijn die echt behoefte hebben aan zulke zware tekstverwerkers. Zowel WordPerfect als Microsoft hebben dat al min of meer erkend door het uitbrengen van LetterPerfect (zie Nieuwsbrief 137, blz. 53) en Microsoft Works (zie Nieuwsbrief 125, blz. 38). Dat laatste pakket kan ik overigens iedereen aanbevelen, want ik schat dat je negentig procent van je tekstverwerking met Works kunt doen. Brieven en rapporten komen er prima uit en ook de spelling is voor Works geen probleem. Bovendien is Works veel meer dan een tekstverwerker. Alleen voor het maken van complete boekwerken met een beetje behoorlijke lay-out zijn LetterPerfect of Works te beperkt. Dan heb je echt de forsere familieleden nodig.
En om het verhaal helemaal compleet te maken: een DTP pakket zoals Ventura heb je weer nodig als je 'echt' professioneel pagina's wilt opmaken. Wat overigens veel studie en grafische kennis vereist. Bovendien heb je naast zo'n Desk Top Publishing-programma toch ook een tekstverwerker nodig.

Mogelijkheden

Op de PC was WordStar m'n eerste tekstverwerker. Tekst intoetsen en veranderen was daarmee nooit een probleem. Maar als ik iets wilde verplaatsen of de tekst naar een file wilde schrijven, moest ik Ctrl en nog een paar toetsen indrukken. Dat was niet zo moeilijk, maar ik moest wel de WordStar-commando's uit m'n hoofd leren of voortdurend een helpscherm in beeld laten staan. Veel WordStar-commando's heb ik op den duur wel 'in de vingers' gekregen, omdat ook allerlei programmeurs-editors daarmee werken, maar WordStar heb ik voor mijn gevoel nooit optimaal gebruikt. Ik kende slechts een fractie van de mogelijkheden.
Dat gevoel heb ik met WordPerfect nog veel erger. Misschien is het op dit ogenblik wel de meest krachtige tekstverwerker voor de PC, maar ik kan die duizelingwekkende hoeveelheid mogelijkheden niet zo gauw vinden en dus niet benutten. U mag me luiheid verwijten, omdat ik niet de moeite neem om telkens weer die commando's op te zoeken, maar dat is beslist niet het belangrijkste probleem.
Het probleem is dat als ik het een en ander wil uitproberen met m'n tekst, ik niet kan overzien hoe WP me daarmee kan helpen. Om de doodeenvoudige reden dat dit programma niet laat zien (op het beeldscherm) welke commando's mogelijk zijn. Uiteraard kan ik op de helptoets drukken, maar dan verzuip ik in uitlegschermen.

Bediening

Ik vind dat elk interactief programma voortdurend moet laten zien wat de gebruiker kan doen. Veel moderne programma's voldoen al aan deze eis, omdat ze zich houden aan de zogenaamde SAA standaard van IBM. In deze standaard staat heel nauwkeurig gedefinieerd dat boven in het beeld een menubalk moet staan, dat van daaruit pull-down menu's naar beneden komen, hoe je commando's kunt activeren, etcetera.
Alle Microsoft programma's van Works tot en met Excel voor Windows, alle compilers en Word sinds versie 5.5 zijn volgens deze standaard opgezet. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor programma's van Borland.

Voortdurend 'misgrijpen' kwam niet voor

Ik werkte dus al veel met software met zo'n standaardbediening. En toen ik Word 5.5 installeerde, was ik werkelijk binnen een paar uur weer volkomen gewend. Dat was vooral opmerkelijk, omdat ik daarvoor met Word 2.0, 3.0, 4.0 en 5.0 werkte en die hadden een totaal andere bediening. Bij vorige versies van Word stonden de commando's nog allemaal onder in beeld (ze stonden dus wel al op het scherm), er waren geen pull-down menu's, de commando's hadden andere namen en de subcommando's waren bij andere hoofdcommando's ondergebracht.
Het lag dus voor de hand dat ik voortdurend zou misgrijpen, maar dat gebeurde bijna niet. Ik moest eigenlijk alleen even zoeken naar een aantal toetsen-

commando's, die ik dus blijkbaar wel 'in de vingers' had. Zulke commando's hebben echter allemaal alternatieven in pull-down menu's en zo kan ik ze toch gebruiken. Uit het hoofd leren van toetsen-commando's, stroken met alle toetsen in allerlei kleurtjes (voor Shift, Ctrl en/of Alt) zijn bij Word niet direct nodig.
Kortom: ik vind de bediening van Word 5.5 behoorlijk intuïtief.

Muis

Word heeft sinds de eerste versie uit 1983 muisbediening en windows. De muisbediening is in al die tijd eigenlijk nauwelijks verbeterd, maar werkt toch veel beter dan bij voorbeeld de muisbediening van WordPerfect 5.1. Mensen, die bij tekstverwerking hun handen op het toetsenbord willen houden, geef ik in principe gelijk. Maar ik weet zeker dat die muishaters geen Word-gebruikers zijn!
Ook de windows van Word zijn in de loop van de tijd nauwelijks veranderd, althans tot en met versie 5.0. Word had al die tijd geen overlappende windows en merkwaardig genoeg bleef dat zo toen de eerste versies van het pakket Windows verschenen. Word 1.0 tot en met 5.0 waren helemaal niet ontworpen voor de Windows-omgeving. Pas vorig jaar zomer, bij het uitkomen van Windows 3.0, verscheen ook Word voor Windows en die maakte wel intensief gebruik van deze omgeving.
Overigens bestaat Word voor Macintosh ook al sinds 1985 terwijl Word voor OS/2 binnenkort verschijnt. Deze Word versies zijn sterk grafisch georiënteerd. Vooral de knoppen en schuifjes zijn daarbij een opvallend kenmerk. Met de muis klikken op een knop ziet er echt uit als het indrukken van een knop in de 3-dimensionale wereld. Sommige knoppen veren terug, terwijl andere ingedrukt blijven.

Wat je ziet

Word 5.5 en z'n voorgangers zijn niet zo sterk grafisch georiënteerd, al maken ze wel gebruik van eventuele font-mogelijkheden van beeldschermkaarten. Hierdoor kan schuine, onderstreepte en vette tekst als zodanig op het scherm verschijnen, maar Word 5.5 is beslist niet WHYSIWYG (= What You See Is What You Get).
Word 5.5 is dus eigenlijk gewoon karakter georiënteerd, en wijkt wat dat betreft af van Word voor Windows, OS/2 en Macintosh. Het lijkt meer op WordPerfect. Dat heeft als voordelen dat Word 5.5 veel en veel sneller is dan z'n grafische collega's en dat het ook veel en veel minder geheugen gebruikt (volgens Microsoft draait Word zelfs in 384 Kb RAM). Voor mijn gevoel draait Word 5.5 op een eenvoudige 10 MHz 80286, 1 Mb RAM systeem met VGA scherm beter dan Word voor Windows op een 25 MHz 80386, 4 Mb RAM systeem met 8514/A scherm.
Gelukkig heeft Word, evenals WordPerfect, een mogelijkheid voor Preview (afdrukoverzicht). Overigens al sinds versie 4, dat in 1987 op de markt werd gebracht. Hiermee is het mogelijk, voordat je daadwerkelijk gaat printen, even de af te drukken pagina's op het scherm te bekijken. Word 5.5 laat twee A4'tjes naast elkaar zien, maar biedt helaas geen mogelijkheid om die pagina's wat dichterbij te bekijken. Toch is het voldoende om een indruk van het uiteindelijke resultaat te krijgen. Deze optie heeft mij in de loop van de tijd al bergen papier bespaard.

Lint

De knoppen van Word voor Windows heeft Word 5.5 dus niet, maar wel het lint en de lineaal. Ik heb ze standaard aan staan. Bij Word voor Windows vergt dat een flink deel van het scherm. Vooral omdat op elke knop van het lint een tekst staat en omdat de liniaal er echt uitziet als een liniaal, compleet met streepjes en cijfers. In Word 5.5 zijn knoppen gewoon stukjes tekst: Vet Cur Ond (= vet, cursief en onderstreept), die je high-lighted kunt maken (= ingedrukt) of niet high-lighted (= niet ingedrukt).
De lineaal en het lint nemen twee regels in beslag. Dat is echter niet zo veel als je kunt beschikken over bij voorbeeld 30 regels, 80 kolommen en 16 kleuren weergavemodus. Zie het commando Beeld Voorkeuren. Voor mensen die toch al beeldscherm-ogen hebben is er zelfs een 60 regels weergavemodus.

De liniaal stamt al van Word 1.0 en laat zien waar tabstops staan en hoe tekst in kolommen zich moet gedragen: links of rechts uitlijnen, centreren of als getallen keurig onder elkaar gaan staan. Dit heeft overigens uitsluitend iets met afgedrukte tekst te maken en is dus niet altijd goed zichtbaar op het scherm (niet WYSIWYG). Op het scherm is een i even breed als een w. Bijna alle printers hebben tegenwoordig proportionele fonts en doen dat dus fraaier.
Het lint is geïntroduceerd in Word voor Windows, overgenomen in Word 5.5 en is mijns inziens de belangrijkste verbetering ten opzichte van Word 5.0 en eerder. Op het lint zie je namelijk voortdurend hoe de tekst waarmee je bezig bent, wordt opgemaakt. Achter Opmaak: staat de naam van een specificatie in het Opmaakprofiel (= Stylesheet). Achter Letter: staat de naam van het lettertype of font. Achter Pt: staat de letterhoogte in punts-eenheden. Verder zijn er de knoppen voor vet, cursief en onderstreept.
Al deze opmaakzaken kun je natuurlijk ook instellen met Opmaak-commando's, maar selecties maken op het lint werkt veel prettiger. Bovendien is het verband met Opmaakmodellen veel helderder, want je ziet op het lint ook opmaak-kenmerken die afkomstig zijn uit het Opmaakmodel. Als je die verandert, vraagt Word of je die veranderde kenmer-

ken wilt vastleggen in het Opmaakmodel. Zo kun je ergens in de tekst even iets proberen en het vervolgens automatisch toepassen in de hele tekst.

Verbeteringen

Ook het Opmaakmodel is onderdeel van Word zo lang als het pakket bestaat en vormt in vergelijking met andere tekstverwerkers een van de sterke punten van Word. In Word 5.5 is het werken met Opmaakmodellen sterk vereenvoudigd op de manier van Word voor Windows. Daarnaast is het Opmaakmodel ook beschikbaar als een speciale tekst zoals bij versie 5.0 en eerder.
Tot mijn grote verrassing is de files-selector van Word 5.5 flink sneller en ook overzichtelijker dan die van versie 5.0.
Word 5.0 kende wel windows, maar nog geen overlappende windows. Word 5.5 is hiermee nu ook verrijkt.
Er worden weer meer printers ondersteund.
Het Help systeem heeft nu ook Hypertext-links (= springen door helpschermen door klikken op bepaalde woorden), zoals dat ook bij andere Microsoft produkten het geval is.
Bijna alle veranderingen van Word 5.5 ten opzichte van versie 5.0 hadden als doel om Word 5.5 dezelfde bediening te geven als Word voor Windows, OS/2 en Macintosh. Wat mij betreft zijn vrijwel alle veranderingen ook verbeteringen. Alleen het werken met Outlines (dat noemen ze Overzichten in het Nederlands) gaat helaas niet zo soepel als bij Word voor Windows, en is dus in vergelijking met de eerdere Word-versies niet verbeterd.

Documentatie

Ook het handboek is niet wezenlijk veranderd. De indeling van de hoofdstukken is nog precies hetzelfde. Het hoofdstuk over Opmaakmodellen staat ergens achterin, terwijl ik het meer aan het begin van het boek zou hebben behandeld. Vooral omdat nu het werken met Opmaakmodellen sterk is vereenvoudigd.
De Nederlandse vertaling is voor mij hier en daar wat vreemd, omdat ik de meeste technische termen beter in het Engels begrijp. De Nederlandse versie van de spellingcorrectie en de thesaurus daarentegen werken erg prettig. Uiteraard zijn ze nooit compleet, maar gelukkig kun je het woordenboek aanvullen op drie niveau's: standaard, voor een bepaalde gebruiker en voor een bepaald document.

Opmaaktekens

Aan de uitwisselbaarheid met vorige versies is veel aandacht besteed. Alles wat in 5.0 werkte, werkt in 5.5 ook. Teksten zijn heen en weer uitwisselbaar. Dus Word 5.5 is voor de verandering behalve upward ook nog eens downward compatibel. Handig en vooral heel verstandig.
Het uitwisselen van teksten en Opmaakmodellen bij overgangen van Word 1.0 naar 2.0, 3.0, etc. is overigens nooit een probleem geweest. Vergelijk dat maar eens met de overgang van WordPerfect 4.2 naar 5.0 en 5.1. Bovendien zijn Word-teksten altijd optimaal uitwisselbaar met andere software. Zelfs zonder allerlei conversie programma's! Wat overigens een technische reden heeft.
In het verre verleden merkte ik dat WordStar altijd een keurige tekst op het scherm liet zien, maar als je

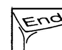
met TYPE of een ander programma in de tekst keek, zag je dat de tekst was vergeven met allerlei opmaaktekens. Ook een programma als WordPerfect maakt zich hieraan flink schuldig. De WordStar opmaaktekens waren er nog heel eenvoudig uit te filteren, maar voor WordPerfect moet je een toolkit kopen en een programma schrijven.

Word 5.5 draai prima op eenvoudige PC en laptop

In Word daarentegen is de tekst totaal gescheiden van de opmaak. Het tekstgedeelte in de files is 'schone ASCII' en verder is er een voorloop-record en een hele lange staart. Verder kent Word in z'n files geen regels met na elke regel een CR/LF, maar uitsluitend paragrafen met pas op het einde van een paragraaf een CR/LF. Dat is natuurlijk logisch, omdat de indeling in regels afhankelijk is van de opmaak: hoogte van de letters, uitvullen, wel of niet proportioneel, etcetera. Dankzij dit soort kenmerken zijn Word-files gemakkelijk te verwerken met editors, zelf-geschreven programma's en andere software.

Conclusie

Over Word valt nog veel meer te vertellen. Zie daarvoor het handboek van bijna 750 bladzijden. Word was al een ontzettend fraai tekstverwerkings-pakket, maar met versie 5.5 is het toch weer meer verbeterd dan het update getal doet vermoeden. Versie 5.5 verscheen bijna twee jaar na versie 5.0 en dient voor Microsoft, behalve ter vergroting van het marktaandeel, waarschijnlijk vooral als alternatief voor Word voor Windows en Word voor OS/2. Die twee versies van Word vereisen namelijk snelle computers met veel extra geheugen. Word 5.5 daarentegen draait ook prima op een eenvoudige PC of laptop. De bediening is bijna hetzelfde als z'n grotere broertjes en bovendien consistent gemaakt met de hele reeks van Microsoft-produkten.
Als laatste een prikkelende overweging: in de wedloop met WordPerfect ligt Word mijns inziens enigszins voor op het gebied van bedieningsgemak.

Produktinformatie:

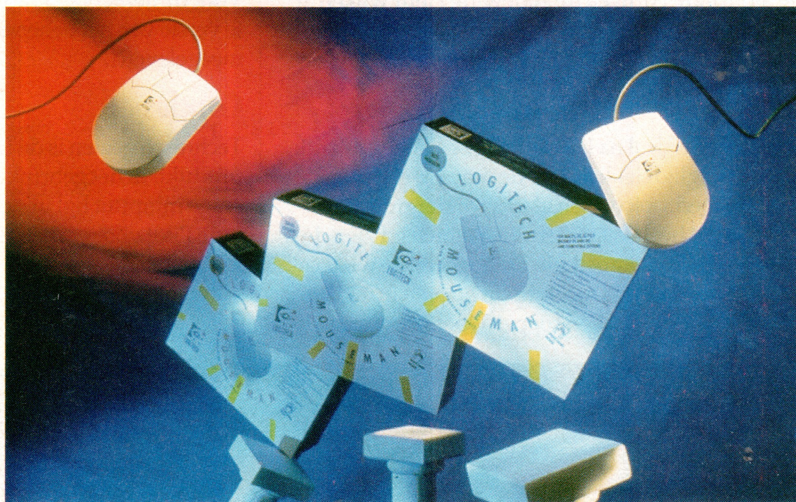
Microsoft Word 5.5
Prijs NL-versie *f* 1765,65
Prijs UK-versie *f* 1374,60
Prijzen inclusief BTW

Microsoft BV
Postbus 364
2130 AL Hoofddorp
Telefoon 02503 - 13181

Muizen-troika met opmerkelijke trekjes

Bij het Zwitserse Logicsoft is een nieuwe muizenfamilie geboren. Als we producent mogen geloven hehben deskundigen zich hiervoor meer dan twee jaar in het laboratiorium opgesloten, bevallingskundig gezien een aanmerkelijke termijn. Logitech spreekt over een evolutie die tegelijkertijd een revolutie mag worden genoemd. Zo is er de eerste ergonomische muis die in rechts- en linkshandige versies wordt geleverd. Van dezelfde fabrikant is er de Logimouse Pilot voor de Atari ST.
Een opmerkelijke verschijning is de Prohance Powermouse, die over liefst veertig knoppen beschikt.

Theo Nicola,
Berend Harmens,
Edwin Ammerlaan

Mouseman: links of rechts

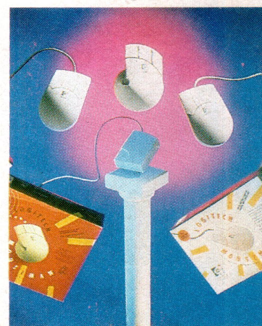
De Mouseman

Een revolutionair ontwerp. Hij staat niet recht op het vlak, maar helt over naar één zijde. In dit geval ging het om de uitvoering voor rechtshandigen en 'hing' de Mouseman dan ook vrij sterk naar rechts. Het is wel even wennen, te meer omdat deze muis wat hoger op de kunststof glijders staat dan de collega's van Microsoft. Ik werkte er buitengewoon plezierig mee, ook al omdat het geheel zo lekker in de handpalm past. Maar of dit nu echt aanzienlijk beter is dan een 'platte' muis? Dat lijkt me toch wat overdreven.
Wat verder opvalt is dat deze muis drie knoppen heeft. De toepassing van die derde knop kan via aparte hulpprogramma's worden geregeld. Er wordt met die derde knop vooral gemikt op de gebruikers van Microsoft Windows. De vormgeving - parelgrijs, met het beeldschone Logitech-embleem - is zonder meer fraai.
Dat er bij deze muis een ongewoon dik handboek wordt geleverd heeft alles te maken met de toegevoegde MouseWare programma's, zoals het pop-up regelpaneel, het LogiMenu en het nieuwe GoMenu, waarmee muismenu's kunnen worden aangepast en veranderd.
Het kan zo gek niet zijn of het valt in te stellen met die programma's, daarnaast geeft de handleiding nog een hele waslijst van mogelijkheden.
Indrukwekkend is het zeker, maar de gebruiker moet nogal diep in de materie duiken om de muis op alle onderdelen meester te worden. Dat zal niet iedereen aanstaan, omdat sommigen zo'n muis nu juist hebben gekocht om van een hoop sores af te zijn. Wie er alles uit wil halen heeft in ieder geval de mogelijkheden. De werking van de muis, in te stellen tot 400 dpi, is werkelijk perfect. Hij glijdt als een schoonrijder over het matje en zorgt ook bij een gladde ondergrond niet voor slipgevaar.
Meestal wordt bij een muis nog wel een extraatje gegeven, zoals een tekenprogramma of een spel.
Bij de Mouseman bestaan de extra's uit de vele hulpprogramma's en de zeer uitgebreide handleiding, dat is ook wat waard.

Conclusie

Een prima werkende muis met een ongewone vormgeving. Of speciale uitvoeringen voor links- en rechtshandigen in de praktijk opzienbarend beter voldoen dan de 'platte' muizen zal de tijd moeten leren. In ieder geval is veel zorg besteed aan de ergonomie. De uitvoering lijkt bijzonder degelijk, dat is trouwens gebruikelijk bij produkten van dit bedrijf.
B.H.

De Mouseman familie

Pilot mouse

Logimouse Pilot voor Atari ST

Het eerst dat opvalt zijn de vormgeving en de kleur. De halfronde vorm en de zijdewitte kleur wijken af van wat we gewend zijn. De Pilot is zo'n vijf millimeter lager dan de Atari ST muis en is een slank en strak ontwerp

Op één onderdeel na laat de Pilot een goede indruk achter. Hij glijdt lekker over de mat. De grip van de kogel is goed, ook op een gladde ondergrond. Hoewel de Pilot heel wat meters heeft afgelegd zien de glijvlakken er nog goed uit. De kogel en de wieltjes hebben we al die tijd niet schoon hoeven te maken. De twee toetsen werken soepel. Door de microswitches is het schakelpunt duidelijk voel- en hoorbaar. De print met de componenten ziet er degelijk uit. Door de ronde vorm heeft de muis één nadeel in het gebruik. Hoewel Logitech zegt dat de vormgeving geheel is bepaald door de functie heeft men naar mijn mening hierbij toch een steek laten vallen. Als we naar onze handen kijken, dan zien we dat deze in rust in zekere mate gebogen zijn. De Pilot volgt de ronding van onze hand. De vingers vinden redelijk steun, maar de handpalm zoekt daar tevergeefs naar. In plaats daarvan komen een gedeelte van de handpalm en de pols op de mat te liggen. Dit komt omdat het ronde bovenvlak van de Pilot onder de handpalm wegloopt. Tenzij je de pols optilt - wat bij intensief muisgebruik vermoeiend is - slepen handpalm en pols over de muismat. En dat kan toch niet de bedoeling zijn.

Bij de Logimouse Pilot wordt een 3,5" flopje geleverd. Na installatie van het hulpprogramma 'Pilot Control' kan de gebruiker de snelheid en precisie van de Pilot muis naar eigen behoefte aangepassen. Voor de liefhebbers van spelletjes wordt een verkorte versie van het behendigheidsspel 'Pipe Mania' meegeleverd.

Conclusie:

Technisch gezien is de Logimouse Pilot een goed produkt. In het gebruik was hij betrouwbaar. Het enige minpunt ligt in de vormgeving: ergonomisch is de Pilot voor verbetering vatbaar.

T.N.

Prohance Powerrmouse

Prohance PowerMouse

De Prohance PowerMouse heeft met haar veertig knoppen meer weg van een rekenmachine zonder display dan van een traditionele muis. De filosofie achter het apparaat gaat ook inderdaad *verder*. Zo bevat de PowerMouse een numeriek toetsengedeelte en een blok met functietoetsen. Die functietoetsen bevatten een aantal voorgebakken commando's (afhankelijk van de gekozen driver) of zijn zelf te programmeren. Een beetje handige muizentemmer kan op deze manier bijvoorbeeld andere toetsendefinities of ingewikkelde macro's onder één knop brengen. Voor enkele pakketten (met bijbehorende drivers) worden zelfs een paar sjabloontjes meegeleverd die heel handig over de functietoetsen kunnen worden geplaatst.

Installatie

De installatie van de muis verloopt vrij soepel. Het apparaat wordt aangesloten op de COM-poort (9 of 25-pins). Het installatie-programma gooit daarna alle drivers en het testprogramma in één directory, waarna er wordt gevraagd omte kiezen voor één van die drivers. In de praktijk is dat waarschijnlijk de driver die hoort bij de software die het meest wordt gebruikt. Er is bijvoorbeeld ook een DOS-driver aanwezig met enkele elementaire DOS-commando's onder de functietoetsen. De muis werkt dan tevens in andere programma's, echter zonder die (extra) functies.

Switchen tussen de verschillende drivers gaat heel eenvoudig met het commando: *power [naam driver]*. Vervelend is wel dat de Windows-driver absoluut niet werkt in mijn versie van Windows 3.0. Ook niet als het programma wordt opgestart in de 'real-mode' (win/r).
Nu we het toch over slordigheden hebben; volgens de omslag bevat de doos een installatie-programma op twee formaten. Mijn testversie bevatte slechts één formaat: 5,25 inch. Verder bestaat de Engelstalige handleiding uit een paar losse vellen A3-papier en maakt daardoor een bijzonder onprofessionele indruk. De informatie is beknopt en onvolledig.

Gebruik

De PowerMouse vergt nogal wat gewenning in het gebruik. Zo is het even oefenen voordat je zowel de numerieke toetsen als de functietoetsen kunt gebruiken bij een bepaalde handeling, *zonder* dat de cursor beweegt. Het is nog maar de vraag of die veertig toetsen het gebruikersgemak bevorderen bij een apparaat dat vooral snel en efficiënt z'n werk moet doen.

Conclusie

Met een prijs van ruim zevenhonderd gulden is de Prohance PowerMouse alleen interessant voor de professional die met programma's werkt waarin veel verschillende commando's of/en macro's worden gebruikt. Bezitters van een laptop zonder numeriek toetsengedeelte zullen eveneens plezier aan deze muis beleven. Bij alle andere toepassingen heeft een kleinere, handzamere en goedkopere muis met twee of drie knoppen toch duidelijk de voorkeur.
E.A.

Produktinformatie:

Mouseman
voor de IBM PC en compatibelen.
Prijs: *f* 235,82 ,inclusief BTW
Leverbaar in rechts- en linkshandige uitvoering.

Pilot Logimouse
voor de Atari ST
Prijs *f* 117,31 inclusief BTW

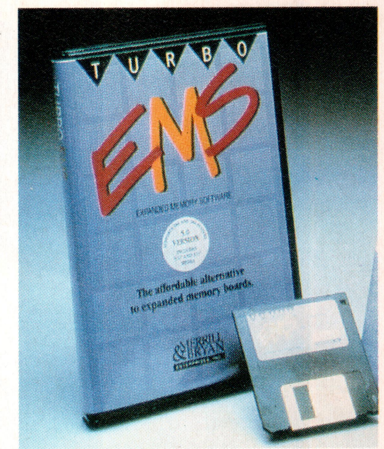
Leverancier van de Logitech muizen:
Office Data
De Steiger 66
1351 AD Almere-Haven
Telefoon 03240 - 18208

Prohance PowerMouse
Ondersteunt o.a. AutoCAD, dBase, DOS, Harvard Graphics, Lotus 1-2-3, Pagemaker, Symphony, Ventura Publisher, Word, WordPerfect.
Prijs: *f* 728,80 inclusief BTW.

Leverancier:
DeskTop Services
Wijchen
Telefoon: 08894-50145

Turbo EMS

Expanded memory software

Turbo EMS voor XT, AT, PS/2, 386 en 486 computers is méér dan een expanded memory manager. Dit pakket kan het geheugen tussen de 640 Kb en de 1 Mb gebruiken voor TSR's - permanent in het geheugen aanwezige programma's - en device drivers. Er kan EMS-geheugen worden geëmuleerd op de harde schijf. Verder is er de mogelijkheid om BIOS ROM's naar RAM te kopiëren en kan het 640 Kb DOS-geheugen worden uitgebreid tot 736 Kb, als geen gebruik wordt gemaakt van de grafische mogelijkheden van de videokaart. Turbo EMS kan LIM 3.2 geheugenkaarten gebruiken om LIM 4.0 te emuleren.

Frans Kors

Kort gezegd is een expanded memory manager een stuk software, dat via de 'bankswitching' methode stukken geheugen van telkens 64 Kbyte beschikbaar stelt aan applicatieprogramma's. Voor wie de hier gebruikte termen niet kent kan het nuttig zijn om het artikel 'Meer geheugen in 640 Kb' te lezen in HCC Nieuwsbrief nr. 128.

Turbo EMS is op XT's te gebruiken. Een voorwaarde is wel dat de XT is uitgerust met een LIM 3.2 of 4.0 geheugenkaart. Het Shuttle programma, een onderdeel van Turbo EMS, kan dan TSR's en device drivers laden in het geheugen van de LIM hardware boven de 640 Kb, waardoor er in de 640 Kb regio wat meer ruimte is voor de applicatieprogramma's. Erg verstandig is het niet om zo'n geheugenkaart voor een XT te kopen. Voor hetzelfde bedrag kan een 286 of 386SX moederbord worden aangeschaft, dat wèl de mogelijkheid heeft om expanded geheugen te emuleren.

AT

AT's worden tegenwoordig allemaal met 1 Mbyte geheugen uitgerust en soms met 2 Mb. De indeling is meestal zo dat 640 Kb wordt gebruikt als het normale DOS-geheugen en de overige 384 Kb als extended geheugen, dus als geheugen vanaf 1 Mb. Turbo EMS kan op zo'n AT het geheugen boven de 1 Mb als expanded geheugen gebruiken. Applicaties die expanded geheugen nodig hebben kunnen dan op de AT worden gebruikt. Daarnaast is het mogelijk om met het Shuttle programma TSR's en drivers in het geheugen boven de 640 Kb te laden. Voor computers uitgerust met 386 of 486 processoren geldt hetzelfde, alleen is dan het Shuttle programma is niet meer nodig.

Installatie

Turbo EMS is voor deze test geïnstalleerd op een 386 machine met 2 Mb geheugen. Die installatie verliep zeer eenvoudig door het volledig automatische verloop. Op een XT of AT heeft de installatie wat meer voeten in de aarde en is een wat diepere studie nodig. Na de installatie is de geheugenruimte tussen het videogeheugen en de BIOS geheel opgevuld met RAM, voor zover die ruimte niet door andere BIOS'en in beslag wordt genomen. Met behulp van software-onderdelen van Turbo EMS kunnen nu drivers en TSR's in dit geheugengedeelte worden geladen, maar Turbo EMS emuleert ook expanded geheugen, door gebruik te maken van het geheugen boven de 1 Mbyte.

Gebruik

De emulatie van het expanded geheugen is getest met het benchmarkprogramma van het Amerikaanse blad PCMagazine. Nagegaan is met welke snelheid het expanded geheugen gelezen en beschreven kan worden. Bij een vergelijking met een andere bekende memory manager zoals QEMM 386 blijkt Turbo EMS een stuk langzamer te zijn. Hoewel wordt beweerd dat Turbo EMS compatibel is met alle modes van Windows 3.0 gaf dit in de praktijk toch enige problemen. Volgens de documentatie kan Windows 3.0 in de 'enhanced' mode alleen samen met Turbo EMS worden gebruikt als de computer minimaal 4 Mb extended geheugen heeft. Dit kon door het ontbreken van het vereiste geheugen niet worden getest. Volgens de aanwijzingen kan de standaard mode van Windows 3.0 alleen worden gebruikt als de 'niet 386 versie' van Turbo EMS wordt geïnstalleerd. Het gebruik is dan echter beperkt. Zo is het niet mogelijk om TSR's en device drivers te laden in het geheugen boven de 640 Kb, maar ook kunnen applicaties onder Windows geen gebruik maken van expanded geheugen. Alleen bij Windows 3.0 in de 'real' mode is Turbo EMS volledig te gebruiken, omdat Windows dan alleen maar gebruik maakt van het 640 Kb DOS-geheugen. Turbo EMS vraagt nogal veel geheugen in de 'enhanced' mode. In de 'standard' mode is het me niet gelukt om Windows 3.0 aan de praat te krijgen. De documentatie kon weinig hulp bieden op dit gebied.

Conclusie

Wordt geen gebruik gemaakt van Windows 3.0 dan is deze Memory manager uitstekend te gebruiken, zeker op 386 computers. De emulatie van expanded geheugen met behulp van het aanwezige extended geheugen is wat aan de trage kant. De Engelstalige documentatie is uitgebreid en behandelt de hele materie van extended en expanded geheugen uitstekend en uitvoerig. Maar hoe alles werkt met Windows 3.0 wordt slechts zeer beperkt verteld.

Produktinformatie:

Turbo EMS
Expanded Memory manager
TSR's en drivers boven de 640 Kb
Emuleert expanded memory
Vult geheugen op tussen de 640 Kb en 1 Mb
IBM PC/XT/AT/PS/2/386/486 computer of compatibel. Bij gebruik van Shuttle op de XT/AT is nodig: LIM 3.3/4.0 board, EEMS board, NEAT of NEATSX Chipset.
Prijs: ƒ 295,07 inclusief BTW
Importeur:
Ronin Nederland B.V.
Postbus 1172
3350 CD Papendrecht
Telefoon 078-414022

PerfectView, zicht op data?

Een kaartenbak met min of meer nuttige gegevens heeft iedereen in huis, al was het maar het telefoonboek. Programma's om de gegevens in zo'n databank te beheren en te gebruiken zijn nuttig en daarom ook populair. Het aanbod is groot en de één zegt nog mooier, sneller of eenvoudiger te zijn dan de ander. PerfectView is zo'n kaartenbakprogramma en de naam lijkt een band te suggereren met die tekstverwerker. Perfect? Dat vraagt om een nadere kennismaking.

Quintus Bosman

PerfectView is een databaseprogramma, waarmee u vrijwel alles kunt dat u mag verwachten van een *platte* database. Het programma lijkt echter met name bedoeld voor gebruikers van dBase voor een adressenbestand en WP voor de tekstverwerking. Wie beschikt over WordPerfect Library of WP Office kan de adresgegevens moeiteloos integreren in de te schrijven teksten.

Het pakket

PerfectView wordt geleverd in een plastic hoes, zoals bij videobanden. Het programma staat op twee 3,5 inch of vier 5,25 inch diskettes, verder is er een beknopte Nederlandse handleiding. Het pakket is trouwens volledig Nederlands fabrikaat. De handleiding is overzichtelijk en bevat alle noodzakelijke informatie. Toch vind ik dat de handleiding wat uitgebreider had gemogen. Voor een serieus gebruik is die te beknopt en geeft te weinig uitleg bij de faciliteiten.

PerfectView biedt alle mogelijkheden die men van dit soort programma's mag verwachten. Qua functionaliteit doet het niet onder voor de concurrenten. Aardig is dat dBase bestanden direct gelezen kunnen worden, mits de bestandsopbouw in PerfectView bekend is.

PerfectView bestaat niet uit één, maar uit vier afzonderlijke programma's: het eigenlijke databaseprogramma waarmee databases gewijzigd kunnen worden, een beperkte versie voor het bekijken van databases, een programma om databases te ontwerpen en een programma om gegevens te importeren in een database. Deze programma's staan geheel los van elkaar en zijn niet vanuit een menu te kiezen. Hiervoor lijkt men geheel te leunen op de mogelijkheden van de WordPerfect shell-programma's.

WordPerfect

Worden de programma's geïnstalleerd binnen een WordPerfect(WP)-shell, dan ontstaat een zekere integratie en komt de bedoeling van de ontwerpers aan het licht. PerfectView is ontworpen met de functionaliteit van een WP-shell als uitgangspunt. Een WP-shell is een soort menuprogramma, van waaruit allerlei programma's kunnen worden gestart. Tevens biedt het de mogelijkheid voor programma's die daarop zijn voorbereid om gegevens op een prikbord te plaatsen. Dit prikbord kan vervolgens

```
Zoek op ZOEKCODE.  F1=Opheffen   F2=Bevestigen   F5 of TAB=Wissel index

Zoekcode    : CYCO        Zoek2  : U          CYCO

Firmanaam   : Cyco Automatisering BV
Afdeling    :
T.a.v.      : de Heer M.Been

Postadres   : Admiraal Banckertw  CBS
postCode    : 2315 SR  Plaats: L  CIRCUSTHEA
Land        :                     CLUBPERFEC
                                  CONGRESGEB
Bezoekadres : Admiraal Banckertw  CRISTIE
postCode    : 2315 SR  Plaats: L  CYCO
                                  CYCO INTER
Telefoon    : 071-222707          CYCO SUPPO  Datum invoer   : 22-08-88
Fax         : 071-224979          DISTRDENHA  Mutatiedatum   : 16-11-90
teleX       :                     EFTELING    Relatie van    : U
Bankgironr  : 51.72.99.828        HISTORISCH  Privetel       :

Opmerking   : Onderdeel van de Cyco Holding. Maken leuke software, die handig
              en goed is. Behalve PerfectView is er ook nog Post, Parac,
              AutoBASE ....
—M:\USR\ROB\PV\ADRES.DBF————————————————————————————————————————Einde—
```

door andere programma's worden gebruikt om de gegevens te lezen en te gebruiken. Zo is het mogelijk om vanuit een adressenbestand in PerfectView een adres op het prikbord te plaatsen en dit adres direct te integreren in een WP-document. Het is deze functionaliteit die de ontwerpers kennelijk voor ogen heeft gestaan. Een WP-shell wordt echter niet meegeleverd. Dit laatste is mijns inziens een grote misser.

Rangeerterrein tussen dBase en WP

Gebruik

Doordat PerfectView uit verschillende programma's bestaat duurt het even voordat duidelijk is hoe men met het programma moet omgaan. Hierna werkt alles goed, vlot en duidelijk. Toch blijft een rommelig gevoel aanwezig en lijkt het helemaal niet op een programma van deze tijd. Het programma is geheel tekstgeoriënteerd en kent geen muis-

besturing. In een tijd waar het moeilijk wordt om een PC aan te schaffen zonder muis of MS-Windows is dit toch wel verbazingwekkend. In combinatie met een WP-shell verdwijnt dit gevoel enigszins, waardoor de noodzaak van deze combinatie nog duidelijker wordt. De programmamakers roemen de gebruiksvriendelijkheid. Ik kan dit niet onderschrijven. Toegegeven, de commando's zijn eenduidig en vrijwel alle keuzemogelijkheden worden ondersteund door helpteksten. Het blijft echter rommelig en de neiging bestaat toch steeds weer de helpteksten te lezen, ook na vele malen werken.
De import- en exportmogelijkheden zijn prima en ook het printen gaat goed. Jammer is wel dat er geen printerdrivers aanwezig zijn en dat de stuurcodes van de printer zelf moeten worden ingetoetst.

Conclusie

PerfectView is een programma dat op mij de indruk maakt niet âf te zijn. Het komt rommelig over en lijkt niet van deze tijd. Het meeleveren van een WP-shell is mijns inziens noodzakelijk, als de leverancier enig succes verwacht van dit programma.
In combinatie met een WP-shell is het een vlot kaartenbakprogramma met een goede functionaliteit. Zeker in de kantooromgeving waar de grafisch georiënteerde programma's nog geen belangrijke plaats innemen kan PerfectView een nuttige aanvulling betekenen. Perfect? Nee, dat zou nooit mijn kwalificatie zijn voor dit programma.

End

Uitleg

Platte database: een klassiek kaartenbak met allemaal kaartjes waarop de gegevens op dezelfde wijze zijn gerangschikt. De kaarten zijn op één of meerdere manieren gesorteerd. Er is geen directe verbinding met een andere kaartenbak.
Relationele database: meerdere klassieke kaartenbakken zijn onderling direct verbonden, waardoor één enkele zoekactie gegevens op kan leveren uit meer dan één kaartenbak.
Index: een speciaal bestand naast de eigenlijke kaartenbak, waarmee men zeer snel in de kaartenbak kan zoeken. Het is te vergelijken met de ruiters op de kaarten in een klassieke kaartenbak. Een goede index zorgt er voor dat de tijd om een bepaalde kaart te zoeken vrijwel onafhankelijk is van de omvang van de kaartenbak.

WP-shell zou meegeleverd moeten worden

```
Zoek  Lijst  Opmaak  Selectie  Dos  Afdruk  Einde

Het is mogelijk om via een Alt <cijfer> combin   Einde PerfectView
te laden, zonder de huidige configuratie te ho   Laad andere configuratie
Daar er al een aantal bestanden bestaan, zijn    Menu              (1)
configuraties gedefinieerd, welke in onderstaa   Adressen          (2)
Er kunnen met behulp van PVI 10 keuzes gedefin   Ledenadministr    (3)
                                                 Urenregistratie   (4)
                                                 Tijdschriften     (5)
    Alt  1 = Terug naar menu      Alt            Prijslijst        (6)
    Alt  2 = Adressenlijst        Alt            Todo lijstje      (7)
    Alt  3 = Ledenadministratie   Alt
    Alt  4 = Urenregistratie      Alt  9 = ...
    Alt  5 = Tijdschriften        Alt 10 = ...

Heeft u zelf leuke applicaties met PerfectView gemaakt? Stuur dan uw DEF
bestand naar:

          Cyco Automatisering,
          Admiraal Banckertweg 2a,
          2315 SR LEIDEN

Onder de origineelste inzenders worden regelmatig prijzen verloot!!
—M:\USR\ROB\PV\MENU.DBF——————————————————————————————————————Einde—
```

Eigenlijk zijn het drie losse onderdelen

```
1-Ga naar WP-Shell    Prikbord:  2=Bewaren    3=Toevoegen   @

Zoekcode   : NGN          Zoek2  : CYCO        NGN

Firmanaam  : Novell Gebruikersgroep Nederland
Afdeling   :
T.a.v.     :

Postadres  : Postbus 319
postCode   : 4000 AH   Plaats: TIEL
Land       :
—Veld=OPMERKING——————————————Blok——————————————————Regel=5——Pos=68—
De grootste Novell gebruikersgroep in Europa met meer dan 600 leden. (Stand
augustus 1990). Aangesloten bij de Netware Users International. Geeft het blad
NGNieuws uit en organiseert één keer per jaar een grote happening voor haar
leden onder de naam LanVision. Daarnaast nog een aantal kortere bijeenkomsten.
De NGN heeft een eigen BBS en het lidmaatschap kost f 350,- ex. BTW per jaar.
Dé ontmoetingsplek voor de supervisor van een Novell netwerk!
```

Produktinformatie:

PerfectView
Databaseprogramma voor de IBM PC en compatibelen.
Leverancier: Cyco Automatisering
Adm Banckertweg 2a
2315 SR Leiden
Telefoon 071 - 222707
Prijzen incl. BTW:
f 586,60 (stand-alone)
f 1179,10 (netwerk, 4 licemnties)

Integratie slechts via WP-shell

PC-Share: het ei van Columbus

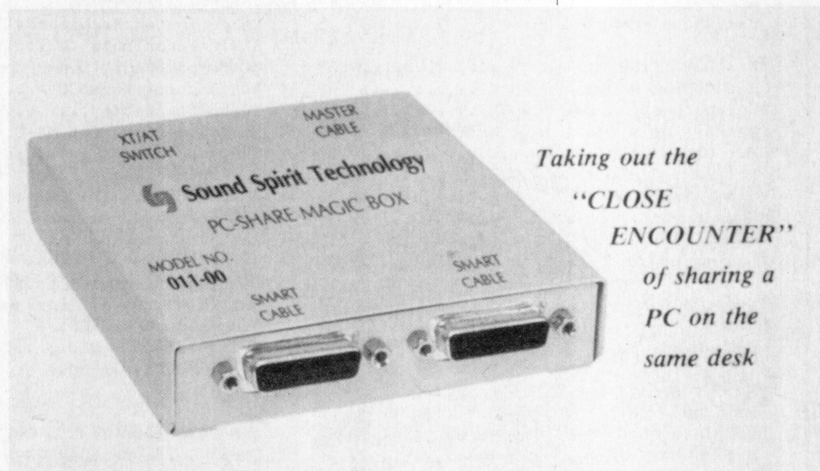
Hebt u ooit wel eens gedacht aan een tweede computer in een ander vertrek of bent u wellicht een beetje bang voor het binnenste van de computer, vanwege de smerige omgeving? PC-Share is de simpele oplossing voor dit probleem.

PC-Share is een systeem dat het mogelijk maakt om aan één computer twee beeldschermen en twee toetsenborden te hangen. Dit is bijvoorbeeld erg handig als de computer gebruikt moet worden in een ruimte die erg stoffig of smerig is. Daarnaast kan PC-Share de aanschaf van een nieuwe computer overbodig maken, omdat de computer tot op een afstand van veertig meter bediend kan worden.
Het pakket bestaat uit een Magic Box (het lijkt wel een adventure), een 'mastercable' en twee 'smartcables'. De masterkabel heeft aansluitpolen voor -monitor en toetsenbord en wordt met de Magic Box verbonden. Op de Magic Box zijn contacten aanwezig om twee smartkabels aan te sluiten.
Zo'n smartkabel bestaat uit een plug die in de Magic Box gestoken moet worden en een combinatieplug voor de aansluiting van toetsenbord en monitor. De lengte van de kabel varieert van twee tot veertig meter.
Omdat twee smartkabels worden gebruikt kunnen de twee consoles maximaal tachtig 80 meter uit elkaar staan.
PC-Share wordt geleverd met een zeer minimale - Engelstalige handleiding. De Magic Box ziet er ook van binnen netjes afgewerkt uit. De gegoten pluggen aan de kabels zijn stevig.

Dat de handleiding ronduit karig is verklaart zich snel: de installatie is werkelijk simpel. De gebruiker moet alleen weten of zijn PC van het XT- dan wel het AT-type is. Na vijf minuten is PC-Share geïnstalleerd.
Omdat PC-Share uitsluitend een hardware-uitbreiding is en ook geen aansturing van de computer nodig heeft (er hoeft dus geen software geïnstalleerd te worden) kost dit geen geheugenruimte.

Toepassingen

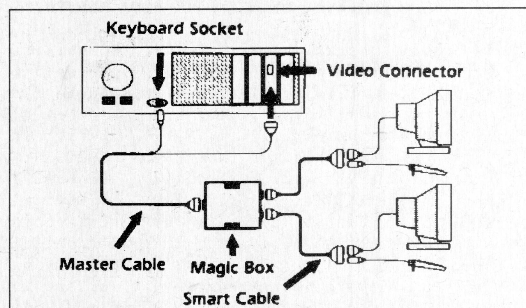
De toepassingen van PC-Share zijn legio. Ik denk bijvoorbeeld aan het gezamenlijk gebruik van één PC door huisarts en assistente(e), les van een leraar aan de student (de leraar grijpt vanaf zijn console in als hij de student op het scherm een fout ziet maken) en het gebruik van een PC in een smerige omgeving, waarbij het apparaat zelf op een veilige plaats kan staan en alleen scherm en toetsenbord aanwezig zijn op de werkplaats.
AT-gebruikers hebben zelfs de mogelijkheid om een andere gebruiker de toegang te ontzeggen. Dit kan een goed bruikbare toepassing zijn in een lessituatie.

Robert Schouten

Compatibiliteit

PC-Share is compatibel met alle bekende XT-, AT- en PS/2 Model 30 computers en klonen hiervan. De schermen die ondersteund worden zijn: monochroom, CGA, EGA en RGB. Gebruik van VGA schermen is door de analoge techniek van de VGA-standaard niet mogelijk. Voor het speciale PS/2 toetsenbord is een extra verloopplug nodig, de standaard XT- en AT-toetsenborden zijn zonder meer te gebruiken.

Conclusie

PC-Share werkt goed en is mooi afgewerkt. De installatie is ondanks de karige handleiding erg eenvoudig. De responsvertraging die optreedt is niet merkbaar, hoewel dat bij een kabel van veertig meter misschien anders kan zijn. Voor mensen die hun desktop computer vaak in een andere ruimte nodig hebben lijkt de aanschaf van PC-Share met een monitor en toetsenbord een goedkoop alternatief voor het kopen van een tweede PC.

Produktinformatie:
PC-Share
voor de IBM PC, XT, AT, PS/2 en klonen
Prijs: *f* 349,85 inclusief BTW
Leverancier:
Interscan
Postbus 157
5690 AD Son en Breugel
Telefoon 04990-75850

computercollectief

microcomputer tijdschriften boeken en software

in BELGIE is alles verkrijgbaar bij:
HET COMPUTERWINKELTJE MECHELEN
M Sabbestraat 39, B-2800 Mechelen
tel: 015-20 66 45 fax: 015-20 73 32
HET COMPUTERWINKELTJE BRUGGE
Moerkerksesteenweg 241, B-8310 Brugge
tel: 050-37 09 61 fax: 050-36 16 55

COMPUTERBOEKEN Top 30 Mei 1991

Werken met WordPerfect 5.1 (Boeke) .. 69
Basishandleiding WordPerfect 5.1 15
Leidraad DrawPerfect 1.1 12,95
*Clipper Programming Guide, 2nd 5.0 .. 79
Basishandleiding DOS & Hard Disk 15
*CLIPPER 5.0 - SYBEX Professioneel ... 99
Leidraad DOS 4.0 12,95
*Handleiding DOS 4.01 (Oets) 49
WordPerfect 5.1 Gebruikersboek (Veen) 65
Basishandleiding Lotus 1-2-3 2.2 en 3 15

*Hintbook King's Quest V 25
Het Complete DOS 4.0 Boek 69
*Werken met Windows 3.0 NL 69
*ResEdit Complete - incl ResEdit 2.1 79
Het Grote LARRY Boek 29,50
Leidraad PC Tools 6 12,95
Gids voor Microsoft Works 2.0 NL .. 59,50
*Werken met WordPerfect 5.1 NL (QUE) 99,50
*Using Clipper, 2nd Ed - through 5.0 . 69
*Basiscursus WordPerfect 5.1 NL 29,50

Starten met MS-DOS/PC-DOS 35
*Tekenen met Dr.Halo/Dr.Genius 22,50
Basishandleiding PC Tools Deluxe 15
*Clipper 5.0 Developers Library 99
*Het Grote Space Quest Boek 29,90
Leidraad WordPerfect 5.1 12,95
*Complete dBASE IV 1.1 Boek 99
Basiscursus MS-DOS (Krekels) 29,50
Grote MS-Flightsimulator 3/4 boek . 49,90
*Turbo Pascal 6: Complete Reference .. 79

Nieuw binnengekomen (*) en actuele boeken

DOS, OS/2, Windows, UNIX
*Microsoft Windows Handboek . 49,50
*Stepping Up to DR DOS 5.0 39
Programming Windows 3 (Petzold) 79
Windows 3 for BASIC Programmers 79
*Windows 3 Power Tools +3.5"disk 99
Undocumented DOS 99

Programmeertalen
*Peter Norton Machinetaalboek 69,50
BASIC PowerTools 99
*Microsoft BASIC 7.1 Progr. Ref. 69
*Basiscursus Turbo C++ 29,50
Turbo C++ Bible 79
Encyclopedia C for MS-C 6.0 .. 79
*T-Pascal 6.0 Programmeergids 59,50
*Werken met Turbo Pascal 6.0 .. 89

Macintosh, ST, Amiga
ResEdit Complete - incl 2.1 ... 79
*Guide Norton Utilities Mac ... 49
Programmer's Guide to MPW 2.3 65
Mac THINK Pascal Programming I 59
*Grosse Buch BECKERtext II 59
*Amiga Intern - NEU 109
Using MacDraw - covers II 59

PC
IBM PS/2 from Inside Out 59
Progr Guide to EGA/VGA/SuperVGA 69
*PC Reparatiegids 34
Grote PC Hardwareboek 69,90

Databases, Spreadsheets
*CLIPPER 5.0 - SYBEX Profession. 99
*Clipper 5 Developer's Lib+disk 99
*Grosse Buch zu SuperBase 2+4 . 69
*Mastering dBASE IV 1.1 Progr.. 60
*Excel 3 voor Windows 3 59,50
*Mary Cambell QUATTRO PRO 2 HB. 69
*Handboek PlanPerfect 5.1 ... 49,50

CAD
*AutoCAD Rel. 10 Metrische v. 99,50
*Encyclopedia AutoCAD Release 11 80

WordProcessors, DTP
*Grote WordPerfect 5.1 boek 59,90
*Handleiding WordPerfect 5.1 .. 69
*WordPerfect Macrogids 65
*Desktop Publishing met WP 5.1 69
*Running Wordperfect on NetWare 79
*Using Aldus PageMaker 4.0 59
*Snelcursus Word 1.1 Windows 29,90
*Werken met Ventura 2.1 en 3.0 78
*Mastering Ventura for Windows 60

Graphics, Utilities, diversen
*Official Arts & Letters Handb. 99
*Werkboek KING Financieel ... 38,50
*QuickStart askSam 29
*Hintbook Rise of the Dragon .. 25
*Master SimCity/SimEarth 49
Using Carbon Copy PLUS 59
*PROCOMM PLUS 2.0 At Work 49

N I E U W   B I N N E N G E K O M E N (*)   E N   A C T U E L E   S O F T W A R E   (inclusief BTW)

Amiga
Demomaker Amiga 85
AudioMaster III 199
*The Director version 2 269
*Beckertools Amiga 85
Battle Command 89
Betrayal 99
*Blue Max - Aces of War 99
Crime Wave 89
F-19 Stealth Fighter . 99
*Hunt for Red October . 89
*LARRY I, II & III Pack 159
*MIG-29 Fulcrum 119
*Night Shift 89
*PGA-Tour Golf 89
*PRO Tennis Tour 2 89
*Tower FRA 89
UMS II: Nations at War 99

Atari ST
HighSpeed Pascal 1.1 . 299
Leonardo ST 125
EasyText Plus DTP .. 89,50
*Crime Wave 89
*Dragon's Lair II 149
*LARRY I, II & III Pack 159
MIG-29 Fulcrum 119
*Turrican II 89
*UMS II: Nations at War 99

Mac
*SAM 3.0 219
*King's Quest III 119
SimEarth 139

PC SOFTWARE TOP 20
*Aircraft&Scenery Design 99
*Flightassignment A.T.P.129
*Entertainm. Pk Windows 89
QEMM-386 5.1 189
*Space Quest IV 129
Copy II PC 6.0 99
Flightsimulator 4.0 .. 129
*Red Baron VGA (HD) ... 129
Scenery Disk W. Europe 59
SoundBlaster soundcard 469

*EZCosmos 3.0 149
*Norton AntiVirus 219
*Silent Service II 119
Railroad Tycoon 119
*SimEarth 139
AdLib Synthesizer Card 279
Ultima VI 119
A-10 TANK Killer 119
Their Finest Hour 99
*DR DOS 5.0 395

PC software voor Kinderen
Donald's Alphabet Chase 69
Goofy's Railway Express 69
Mickey's Runaway Zoo . 69
*Mickey's 123's 99
*Mickeys's ABC's 99
*Mickey's Colors&Shapes 99
In de Dierentuin 59
Sesamstraat Tegenpolen 59
Taal - Rekenen/Lesmaker 69

PC toepassingen (incl BTW):
*Ami Pro for Windows .. 999
Bannermania 89
*GRASP 4.0 749
Lotus 1-2-3 3.1 NL ... 1599
*PageMaker 4.0 UK 2799
PROCOMM PLUS 2.0 259
*Sidekick 2.0 179
Symphony 2.2 NL 1799
*Ventura 3.0 GOLD UK .. 2999
*VERTAAL! voor WP 349
WordPerfect 5.1 UK ... 1049

PC utilities (incl BTW):
3-for-3 219
Adobe Type Manager ... 219
Adobe PLUS Pack 399
Bitstream Facelift ... 219
BOOTCON 1.51 189
Central Point BACKUP . 199
DESQview 386 2.3 399
Entertainment Pack Win3 89
FaceLift for WordPerfect219
*FastLynx 1.1 349
HiJaak 2.0 399
Icon Designer for Win3 129
MenuWorks Advanced ... 279
NetRoom 189
Norton AntiVirus 219
*Q-DOS III 229
*ReadRight for Windows 1299
*SpinRite II 2.0 249
*Turbo EMS 6.0 259
WinSleuth for 3.0 299

PC talen (incl BTW):
*GFA BASIC fuer MS-DOS . 599
Microsoft Game Shop 4.5 99
*Turbo C++ 1.0 199
Turbo Pascal 6.0 Int . 279
Turbo Pascal 6 PRO Int. 499
Microsoft C 6.0 999
Zortech C++ 2.1 Dev.Ed 1199
C++/Views 999

PC muziek, geluid (inc BTW):
*Disney SoundSource 89
Copyist DTP - score ed. 789
SoundBlaster starterkit 599
Sequencer Plus GOLD .. 599
Ad Lib Synthesizer Card 279

PC games (incl BTW):
*Altered Destiny 99
*Backgammon Royale 89
*Countdown 129
*Eye of the Beholder ... 99
*Hunt for Red October .. 99
*LARRY I,II & III Pack 159
*Links - golf (256colVGA)129
*Monty Python 99
*MIG-29 Fulcrum 139
Red Baron 129
*SAIL SIMULATOR 1.1 345
SimEarth 139
Sorcerers get all girls 99
*Space Quest IV 129
Supremacy 119
*UMS II: Nations at War 129

Winkel open van dinsdag t/m zaterdag tussen 10 en 5 (maandag gesloten)
Alle prijzen zijn inclusief BTW - verzendkosten f 6,- per bestelling

Amstel 312 (t.o. Carré) | 1017 AP Amsterdam | Fax (020) 226668 | Postbank 4475158 | NMB 697915646

Vraag onze GRATIS 226 blz. CATALOGUS aan! *
* We sturen hem GRATIS toe als je ons een *
* kaartje stuurt met je naam en adres. *
* Vermeld tevens: 'HCC' *

Dealeraanvragen welkom

IPC *Slagvaardig automatiseren*

IPC® DOORGROEI-COMPUTERS VOOR NU EN LATER

IPC... DAAR DOET U MÉÉR MEE!
* 100% compatible.
* optimale prijs/prestatieverhouding.
* keuze uit, 12, 16, 20, 25 en 33 Mhz IPC systemen.
* Gebruiksmogelijkheden: van stand alone systeem tot snelle fileserver in netwerken.
* Levering van 84 complete IPC standaard systemen uit voorraad.
* Alle IPC MULTI.SYS systemen zijn modulair gebouwd. Hierdoor kan in een later stadium uw IPC systeem tegen minimale kosten op een betrouwbare wijze worden opgewaardeerd naar een 25 of 33 mhz 386.

14" VGA monochrome monitor + 16 bits VGA kaart meerprijs t.o.v. Hercules ƒ 200,-

NIEUW

IPC 12 Mhz 286

UNO.SYS AT met password beveiliging.
* IPC moederkaart; 80286/12 Mhz, zero wait state 1 Mb Ram (uitbreidbaar tot 4 Mb), systeem Rom 32/128 Kb, 1 parallelle en 2 seriële poorten, 4 uitbreidingslots (16 bits), IDE interface voor harde schijf en diskettestations, plaats voor 80287 coprocessor.
* Uno.sys kast met; voeding, een 1,4 Mb diskettestation $3^{1/2}$", aansluiting voor $5^{1/4}$" extern diskettestation.
* Toetsenbord met 102 toetsen.
* IPC VGA kleurenmonitor en videokaart met drivers, resolutie 800*600.

Gratis IPC muis en DOS

IPC 16 Mhz 386 SX

UNO.SYS 386 met password beveiliging.
* IPC moederkaart; 80386SX/16 Mhz, zero wait state 1 Mb Ram (uitbreidbaar tot 8 Mb), systeem Rom 32/128 Kb, 1 parallelle en 2 seriële poorten, 4 uitbreidingslots (16 bits), IDE interface voor harde schijf en diskettestations, plaats voor 80387SX coprocessor.
* Uno.sys kast met; voeding, een 1,4 Mb diskettestation $3^{1/2}$", aansluiting voor $5^{1/4}$" extern diskettestation.
* Toetsenbord met 102 toetsen.
* IPC VGA kleurenmonitor en videokaart met drivers, resolutie 800*600.

Gratis IPC muis en DOS

IPC 20 Mhz 386 SX

MULTY.SYS doorgroeisysteem.
* IPC processorkaart; 80386 SX/20 Mhz. RAM shadow, video ROM, zero wait state (page interleave), plaats voor coprocessor 80387SX.
* IPC basiskaart; 1 Mb Ram (max. 16 Mb), 1 parallelle- en 2 seriële poorten, IDE interface voor 2 harde schijven, 8 uitbreidingsslots (6 maal 16 bits).
* Multi.sys-kast met; 200 Watt voeding, 2 diskettestations $5^{1/4}$", en $3^{1/2}$".
* Toetsenbord met 102 toetsen.
* Monitor en videokaart met drivers.

Gratis IPC muis en MS DOS 4.01

IPC 20 Mhz 80386 SX

PORTA-PC
* IPC moederkaart; 80386SX/20 Mhz, zero wait state, 2 Mb Ram (uitb. tot 10 Mb), 1 parallelle en 1 seriële poort, IDE interface voor harde schijf en diskettestation, plaats voor 80387/SX coprocessor.
* IPC PORTA-PC kast met; voeding, aansluitingen voor extern: $3^{1/2}$" diskettestation, VGA monitor*, expansiebox *, numeric keypad *.
* Toetsenbord met 84 toetsen.
* LCD scherm met CCFL Backlit, resolutie 640 * 480.
* Adapter met batterij voor $2^{1/2}$ uur.
* Draagtas.

Gratis IPC muis en DOS

MONITOREN

IPC MONOCHROME
14" MONITOR
PAPER WHITE
VIDEO OMKEERBAAR
INCL. HERCULES-KAART
(extra parallelpoort)

- IPC 20386/00M zonder harde schijf — **ƒ 3100,-**
- IPC 20386/40M met harde schijf 40 Mb/28 ms — **ƒ 3700,-**
- IPC 20386/80M met harde schijf 80 Mb/17 ms — **ƒ 4100,-**

- PORTA-PC 20386/20 met harde schijf 20 Mb/28 ms — **ƒ 5250,-**
- PORTA-PC 20386/40 met harde schijf 40 Mb/28 ms — **ƒ 5750,-**

IPC VGA
14"
KLEURENMONITOR
PITCH 0,28, 1024x768
16 BITS VGA KAART
(256 Kb RAM)

IPC UNO.SYS 12286/40V met harde schijf 40 Mb/28 ms — **ƒ 2495,-**

IPC UNO.SYS 16386/40V met harde schijf 40 Mb/28 ms — **ƒ 3400,-**

- IPC 20386/00V zonder harde schijf — **ƒ 3700,-**
- IPC 20386/40V met harde schijf 40 Mb/28 ms — **ƒ 4300,-**
- IPC 20386/80V met harde schijf 80 Mb/17 ms — **ƒ 4700,-**

OPTIE:
Batterij — **ƒ 200,-**

* Indien niet anders vermeld; harde schijven incl. controller met buffergeheugen, interleave 1:1. Data transferrate ± 700 Kb/sec.

PRIJZEN EXCL. BTW

IPC®

AMSTERDAM
Tel.: 020 - 6914241
Burg. Stramanweg 104

EDE
Tel.: 08380 - 50630/50690
Stationsweg 107

HOUTEN
Tel.: 03403 - 59333
Peppelkade 1

ANTWERPEN (Aartselaar)
Tel.: 03 - 8771155
Antwerpsesteenweg 124

CatchWord

nieuw tekstherkenningsprogramma

Als je overweegt een scanner aan te schaffen hoeft de mogelijkheid om bestaande teksten in te kunnen lezen natuurlijk niet voorop te staan. Maar wie het verwerken van tekst belangrijk genoeg vindt komt al snel de beperkingen van de bestaande OCR-software tegen. Overtypen gaat vaak heel wat sneller dan deze manier van verwerken. Gelukkig gaat de ontwikkeling steeds verder.

Toon Hoendervangers

Tot voor kort was de Genius scanner 4500 één van de koplopers. Er wordt een goed scanprogramma meegeleverd en er is zelfs standaard een echt OCR-programma aanwezig, waarmee tekst direct kan worden ingelezen. Er hoeft niet eerst een ander programma geladen te worden voor het verwerken van tekst, je kunt direct aan de slag met OCR, zoals het programma van Genius heet.

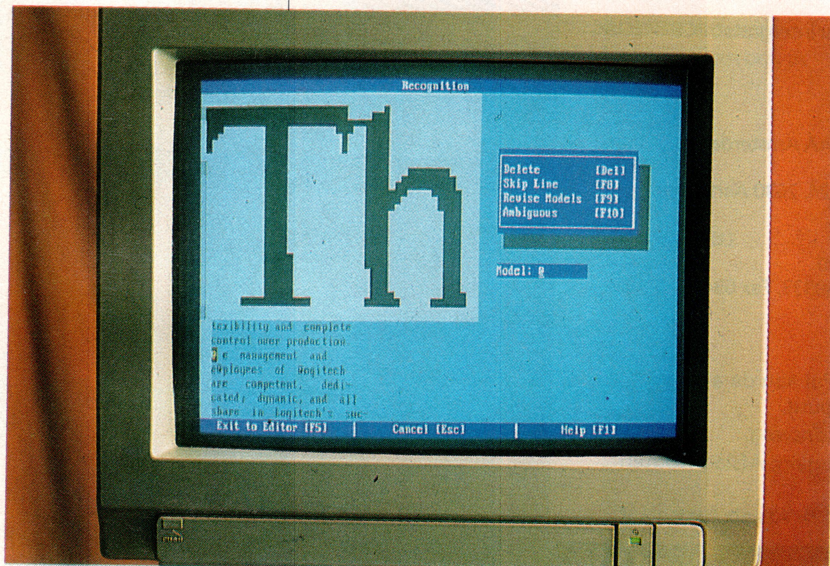
Maar dan komen de beperkingen: bij vrijwel elke nieuwe tekst moet het programma worden geleerd om die te verwerken. Weliswaar worden enkele gangbare fonts (lettertypes) meegeleverd, maar in de praktijk zie je al snel in dat overtypen bijna net zo snel gaat.

Deze beperkingen gelden ook voor Cat-reader, een OCR-programma dat met de Marstek-scanners wordt meegeleverd. Dit kan in tegenstelling tot OCR van Genius wèl zonder de eigen scanner worden gebruikt. Het is dus mogelijk om hiermee ook teksten te verwerken die door andere scanners zijn ingelezen. Cat-reader is ook wat meer gebruikersvriendelijk en het leren herkennen van teksten gaat gemakkelijker.

CatchWord

Sinds kort zijn deze grenzen fors verlegd door het uitkomen van CatchWord. Dit programma is ontwikkeld voor de Logitech Scanman-Plus. Evenals bij de Cat-reader kun je in CatchWord ook teksten van andere scanners inlezen en bewerken.

CatchWord wordt geleverd op 3,5 en 5,25 inch schijven en is voorzien van een duidelijke handleiding, die zeer uitvoerig de mogelijkheden beschrijft. Via voorbeelden en lessen wordt vooral bij hen die nog nooit met een scanner hebben gewerkt alle drempelvrees weggenomen.

Na een zeer simpele installatieprocedure, waarin de gangbare (default)waarden voor IRQ, DMA en DPI zijn opgenomen, kan men aan de slag.

Voor de technische lezers: de hexadecimale adressen van de ScanMan zijn in te stellen als: 280, 2A0, 330 en 340, de IRQ waarden als: 2, 3, 4, 5 of 7, en voor de DMA kanalen kunnen 1, 2 of 3 als waarde worden gekozen.

Fonts

Het aantal fonts dat CatchWord herkent is enorm. Ik heb een grote verscheidenheid aan lettertypes geprobeerd in te scannen en ben nog steeds geen tekst tegengekomen waarmee CachWord geen raad wist! Bovendien is het programma in te stellen voor verschillende talen. Van tevoren kan worden aangegeven in welke taal de tekst staat die gescand moet worden.

Naast het sterke aspect van de tekstherkenning heeft CatchWord een grote snelheidswinst geboekt. In een kleine twee minuten wordt een volledige A4-pagina herkend, wat neerkomt op tweeduizend tekens per minuut.

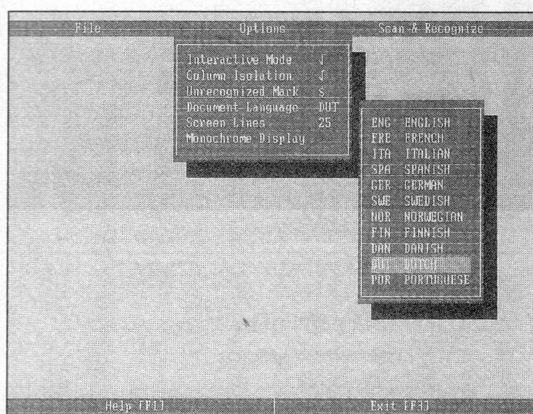
Scannen

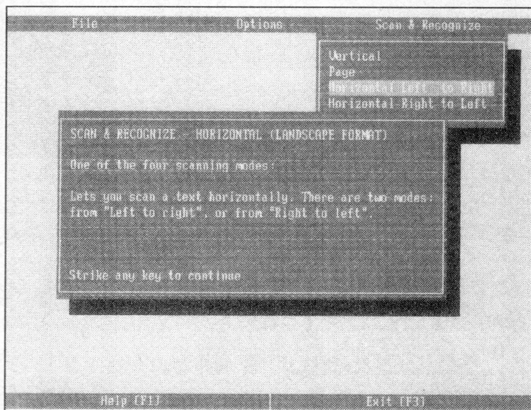
Er zijn verschillende mogelijkheden om tekst in te scannen:

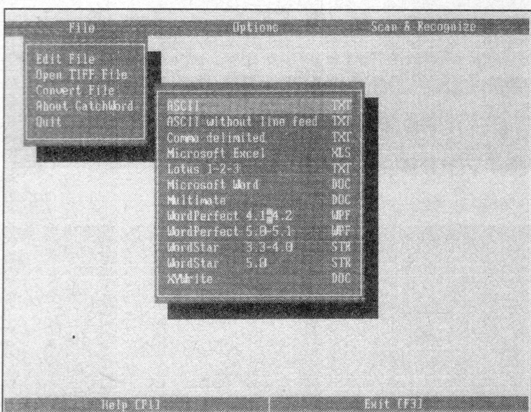
– op de normale manier, van boven naar onder;
– van links naar rechts, de scanner wordt dan dus 90 graden gedraaid;
– van rechts naar links, dus in omgekeerde richting;
– per pagina.

Vooral die laatste mogelijkheid vormt een sterk punt. Hiermee wordt de begrenzing van de scanbreedte - vier inch - opgeheven. Eerst wordt de linker helft van een vel papier gescand, vervolgens de rechter zijde. Als gezorgd wordt voor een overlapping van ongeveer een inch dan voegt CatchWord de beide delen automatisch samen tot een pagina (merge).

Verder kan een zogenaamde kolommen isolatie methode worden gebruikt. Er wordt dan rekening gehouden met de mogelijkheid dat de gescande tekst al dan niet in kolommen naast elkaar staat. Krantenartikelen bijvoorbeeld worden onafhankelijk van elkaar ingelezen of juist als één geheel gezien.

Na het inscannen volgt de herkenningsfase, voorafgegaan door een een vóórherkenning, die zeer snel wordt uitgevoerd.

Hierna worden de enkele tekens die niet werden herkend op het scherm getoond. De juiste letter moet dan worden aangegeven.

Nauwelijks een minpunt te noemen

Kwaliteit

Zolang de tekst van een deugdelijke kwaliteit is, zoals bijvoorbeeld bij een goed gedrukt boek, kwam ik per pagina hooguit drie letters tegen die niet werden herkend. Dat was dan meestal te wijten aan een minder goede drukkwaliteit of aan een eigenaardig kenmerk van een letter.

Kortom: zeer hoge prestaties, zeker als wordt bedacht dat dezelfde tekst door Cat-reader eerst moet worden 'geleerd' en vervolgens nog tientallen herkenningsfouten geeft. De OCR software van Genius gaf zelfs nog meer fouten.

Er is een heel vernuftige techniek gebruikt om tijdens het herkennen een lettertype op te nemen. Als een letter meerdere kerenniet wordt herkend, kan worden aangegeven welke letter het moet zijn. Automatisch worden dan alle letters van dezelfde oorsprong op de juiste manier omgezet, waardoor niet steeds elke slecht herkenbare letter opnieuw moet worden ingetypt.

Editor

CatchWord heeft een uitgebreide editor om de herkende tekst te bewerken. Moet een lange tekst worden gescand, dan is het gemakkelijk om dat deel voor deel te doen, de tekst te herkennen, te bewerken en vervolgens te editen. Het wegschrijven verloopt eenvoudig. Er zijn daarbij twee mogelijkheden: wegschrijven als een zelfstandige tekst of gebruik maken van de appendfunctie, waarbij verschillende delen tot één geheel worden samengevoegd. De tekst kan in verschillende formaten worden opgeslagen.

Conclusie

CatchWord is een zeer krachtig tekstherkenningspakket, waarbij nagenoeg aan alle mogelijkheden is gedacht. Er is eigenlijk geen enkel minpunt te noemen: het programm werkt snel, is zeer gebruikersvriendelijk en bij problemen is er naast de helptoets (F1) de uitgebreide handleiding die uitkomst biedt. CatchWord leest lettertekens met een grootte van van 6 tot 20 punten. Vet, cursief of onderlijnd vormen geen enkel probleem. Kleine grafische tekeningen die in de tekst voorkomen worden zelfs genegeerd.

Produktinformatie:

CatchWord,
tekstherkenningspakket voor de IBM PC, XT, AT, PS/2 en klonen, met floppy diskdrive of harddisk, 640 Kb RAM (minstens 450 KB RAM moet beschikbaar zijn), MS-DOS 3.0 en hoger.
Grafische ondersteuning: Hercules, CGA, EGA, VGA.
Muis- en toetsenbordbesturing mogelijk.
Adviesprijs: *f* 705,08 inclusief BTW.

De handscanner ScanMan Logitech is niet absoluut noodzakelijk om CatchWord te kunnen gebruiken, maar met deze scanner kan direct in het programma worden ingescand.
Het pakket werd beschikbaar gesteld door Logitech, Zwitserland.
De public relations in Nederland wordt verzorgd door Mills Hughes & Partners in Eindhoven.
Telefoon 040-110110,
fax 040-110375.

“Als je studeert of scholiert koop je bij Wilson”

TANDON 286/N
40 Mb, VGA monochroom
studentenprijs 2990,- incl
prijs 3785,- incl

OLIVETTI PCP-90
40 Mb, 5.25", 3.5", VGA monochroom
studentenprijs 3795,- incl
prijs 4290,- incl

TANDON 386/N
40Mb, VGA monochroom
studentenprijs 3795,- incl
prijs 4695,- incl

MLS 4.0 (v.a. eind mei)
meertalige tekstverwerker; arabisch, cyrillisch, hebreeuws,grieks etc.
studentenprijs 1168,- incl
prijs 1585,- incl

LEIDRAAD DrawPerfect
beschrijving van dit veel gebruikte tekenprogramma
prijs 12,95 incl

OLIVETTI DM-124
24-naalds matrixprinter
studentenprijs 743,- incl
prijs 999,- incl

DISKETTES
10 stk DS/DD 3,5" 15,95 incl
10 stk DS/DD 5,25" 8,95 incl

MICRO TECHNOLOGY
modem 2400 baud, hayes compatible
studentenprijs 259,- incl
prijs 299,- incl

MUIS
9/25 PINS-SERIEEL
studentenprijs 59,- incl
prijs 79,- incl

OLIVETTI PCS-286
20Mb, VGA monochroom
studentenprijs 2995,- incl
prijs 3495,- incl

COMMODORE MPS-1230
matrixprinter incl kabel & tractor
studentenprijs 399,- incl
prijs 499,- incl

OLIVETTI PCS-386SX
demonstratiemodellen, **OP=OP!!**
prijs 2999,- incl
40Mb, 3,5", VGA monochroom

STUDENT SYSTEMS
studentenprijs **799,-** inclusief
- 5,25", monochroom monitor
- compleet met muis

OP=OP

optioneel
STUDENT 3,5" diskdrive
studentenprijs **199,-** incl
compleet met inbouwbeschrijving

optioneel
STUDENT harddiskset
studentenprijs **445,-** incl
- 20 Mb -compleet met inbouwbeschrijving

MEI-AANBIEDINGEN

Spelregels: de vermelde studentenprijzen gelden alleen voor bezitters van een studentenkaart,ov-jaarkaart of een ander "studeerbewijs". Op de meeste produkten krijgt u als student een tot 3 jaar verlengde garantie. Vraag de voorwaarden aan!

Wilson Amsterdam
Utrechtsestraat 70-72
telefoon: 020 - 6 24 78 21
fax: 020 - 6 22 80 61

Wilson Utrecht
Zadelstraat 28
telefoon: 030 - 340890
fax: 030 - 314569

Stille verdieners

De nieuwe Canon Bubble Jet printers

Canon BUBBLE JET

BJ-300 en BJ-330 Bubble Jet Printers

Gepatenteerde Bubble Jet techniek.

Snelheid: 150 tekens/sec Letter Quality, 300 tekens/sec Concept Quality.

Geluidsniveau: ca. 45 dB(A).

Emulaties: IBM Proprinter™, Epson LQ™.

Fonts: Courier, Prestige en Gothic in 10, 12, 15, 17, 20 pitch en proportioneel.

Grafische resolutie: 72, 180 en 360 dpi.

Parallelle interface, serieel optioneel.

Print op normaal papier tot 128 grams.

Afdrukformaten BJ-300: kettingformulieren 101,6 tot 254 mm breed; losse bladen 90 tot 297 mm breed.

Afdrukformaten BJ-330: kettingformulieren: 101,6 tot 406,4 mm breed; losse bladen 90 tot 431,8 mm breed.

EXTRA **Alleen bij Geveke Electronics standaard geleverd met WP 5.1 driver om alle mogelijkheden van deze printers makkelijk te benutten!**

De fluisterende Canon BJ-300 en zijn brede broertje BJ-330 geven luidruchtige matrixprinters razendsnel het nakijken. En zelfs de afdrukkwaliteit van een doorsnee laserprinter laten ze met hun resolutie van 360 dots per inch moeiteloos achter zich. Maar het mooiste is: ze vegen ook elke andere Jet kompleet van uw Desk. Want als u de printkosten van een velletje A4 vergelijkt, is het úw beurt om stil te worden...

Een gemiddelde pagina kost maar liefst 40 cent als u hem afdrukt met de bekendste Jet-printer op de markt. Terwijl een Canon Bubble Jet voor slechts 11 cent diezelfde klus klaart. Dat scheelt u bij een dagelijkse produktie van 50 pagina's dus al ƒ15,– per dag.*

De BJ-300 en BJ-330 bieden echter nog véél meer. Meer standaardfonts, hogere snelheid, hogere resolutie, meer formaten (BJ-330), meer papiersoorten. Kettingformulieren verwerkt de Canon Bubble Jet bijvoorbeeld al net zo makkelijk als losse vellen, etiketten of enveloppen.

U kunt er nog nèt geen geld mee drukken, maar stilletjes verdienen op printkosten behoort vanaf nu tot de mogelijkheden.

* Globale vergelijking van de variabele kosten, gebaseerd op adviesprijsgegevens van fabrikanten.

Let altijd op de speciale garantie-sticker op de doos! Alleen Geveke Electronics biedt u de zekerheid van optimale service en ondersteuning, plus de unieke Geveke Electronics Garantie.

Ik verdien beter!

Vertel mij alles over de nieuwe Canon BJ-300/330 Bubble Jet printers. Over de besparingen op printkosten, over de superieure specificaties en over de unieke Geveke Electronics Garantie.

Bedrijfsnaam: ____________________

Contactpersoon: ____________________

Adres: ____________________ Postcode: __________

Plaats ____________________

Telefoonnr.: ____________________

En natuurlijk kunt u deze coupon ook per post terugsturen. In enveloppe zonder postzegel naar: Geveke Electronics/DHP, Antwoordnummer 675, 1000 PA Amsterdam

HCC 4/91

Geveke Electronics bv
Donauweg 10
1043 AJ Amsterdam
Telefoon: (020) 586 15 80
Telex: 18556
Fax: (020) 586 16 55

Geveke electronics
Behorend tot de Getronics Groep

THUIS IN PRINTERS

Pizazz Plus:
verwerking van schermafbeeldingen

We weten het allemaal: een oogverblindend plaatje op het PC-scherm krijgen is niet zo moeilijk, mits aan een paar voorwaarden is voldaan. De vraag is veel meer: hoe krijg je het op papier, en dan het liefst ook nog op een even fraaie manier? Nog een stap verder: de uitwisselbaarheid. Kan zo'n in een bestand opgeslagen plaatje verder worden verwerkt, bijvoorbeeld in tekenprogramma's en tekstverwerkers, en kan zoiets dan ook nog met een gerust hart worden gebruikt voor professionele doeleinden? Afgaande op folders en advertenties hebben we weinig te vrezen, maar de werkelijkheid is soms anders. Niet zelden is het een aaneenschakeling van kommer en kwel. Wie dit als hobby kiest weet z'n tijd voorlopig wel te vullen en als er echt mee gewerkt moet worden groeit het aantal grijze haren - zo lang de voorraad strekt - snel.

Berend Harmens

Programma's om screendumps te maken, dus op te slaan wat op het scherm is te zien, zijn er in overvloed. Ook op het HCC Fido-net is er ruim keus en die programma's zijn vaak heel goed gemaakt. Maar ze werken in lang niet alle situaties perfect. In de praktijk is het meestal zo dat zo'n programma in het geheugen wordt geladen. Op het moment dat het tijd is om een schermafbeelding op te slaan moeten gelijktijdig enkele toetsen worden ingedrukt. Hier ontstaat soms al het eerste probleem. Komt zo'n toetscombinatie ook voor bij de software die op dat moment in gebruik is dan gaat er gegarandeerd iets mis. Soms zijn aanpassingen mogelijk, waardoor het probleem wordt omzeild, maar niet altijd.

Veel ernstiger is het risico's van 'vastlopers'. Er wordt een poging gedaan om een schermafbeelding op te slaan en het scherm wordt zwart. Op zichzelf niet verontrustend, maar dat blijft zo. Timmeren op de toetsen helpt niet, kortom: dag bestand. Dat kan buitengewoon tragisch zijn.
Voor zover die schermopslagprogramma's wel te gebruiken zijn blijft er nog de noodzaak van verdere verwerking:
- printen,
- aanpassen en
- wegschrijven in verschillende formaten.

Om dat echt goed en in verschillende situaties te kunnen doen is professionele software nodig.

Pizazz Plus

Het Amerikaanse programma Pizazz Plus wordt geleverd op zowel 3,5 als 5,25 inch diskettes. Het Engelstalige handboek ziet er voor Amerikaanse begrippen netjes uit. De uitleg is over het algemeen voldoende en valt ook voor de minder ingewijde goed te begrijpen.
Voor de installatie is die handleiding *in principe* volstrekt overbodig. INSTALL intikken en de aanwijzingen op het scherm volgen moet voldoende zijn.

De installatie verloopt uiterst snel, ook op een XT. Pizazz is zowel op diskette als op harddisk te gebruiken, maar het laatste verdient vanzelfsprekend de voorkeur. Het gaat hier om een zogeheten TSR (terminate and stay resident), wat wil zeggen dat het basisprogramma permanent in het geheugen blijft staan. Er is overigens een commando te geven waardoor het weer wordt verwijderd, wat bij een krap uitgeruste PC van belang kan zijn. Bij normaal gebruik vraagt het programma tussen de 125 en 155 Kb aan RAM-geheugen, maar er is een mogelijkheid om dat enigszins te beperken.

```
[ Pizazz Plus Main Menu ]
Print  File  Crop  StYle  Shading  Width  Height  PosItion  View  Rotate
SMooth  CopiEs  Top  SettinGs  Units  Quit
                                                        Num Lock - On
Print or Transfer a screen image (While printing, press ESC to Stop) p.33
[ EVALUATION COPY - NOT FOR RESALE ]

Print Settings ( PZP  )          Print Shades (Absolute)

      Width - 7.60"              0 - Black          8 -
     Height - 5.70"              1 - Gray # 14 (E)  9 - Gray # 9
Left Margin - Centered           2 -                A -
 Top Margin - 0.00"              3 -                B - Gray # 3
 Form Width - 8.00"              4 -                C -
  Form Feed - Yes                5 -                D - Gray # 6
     Rotate - No                 6 -                E - Gray # 1
     Smooth - No                 7 - Gray # 5       F - White
     Copies - 1
      Style - Black & White           Installed Hardware
              Presentation
   Cropped Area                   Display Card - IBM PS/2 (VGA)
                                       Printer - HP LaserJet +
    Top - 0      Left - 0         Printer Port - LPT1:
 Bottom - 399   Right - 719        Environment - Overlay
```

Ondersteuning

Het aantal printers dat met Pizzaz kan worden gebruikt mag indrukwekkend worden genoemd: meer dan vierhonderd. Voor een deel gelden voor die printers vanzelfsprekend (nagenoeg) dezelfde specificaties, maar niettemin bewijst het dat aan dit facet aandacht is besteed.
Pizzaz werkt samen met alle types grafische schermen en er is dan ook nog keus uit verschillende drivers voor VGA-schermen. Met die VGA-aansturing willen nog wel eens problemen ontstaan en dat bleek ook hier het geval te zijn. Ik had naar waarheid ingevuld een ATI VGA Wonderkaart aan boord te hebben. Dat had als verrassend resultaat dat alles compleet vastliep. Pas toen werd gesuggereerd dat er een IBM PS/2 met VGA-kaart aanwezig was werkte het programma naar behoren. Het is niet onmogelijk dat problemen als deze zich ook bij andere configuraties voordoen.

Opslaan en afdrukken

Het opslaan van beeldschermafbeeldingen is bij dit programma kinderspel, maar dat geldt ook voor de meeste andere pakketten. Het mooie van Pizazz is dat de kleuren of grijstinten prima zijn aan te passen. Soms is dat zonder meer nodig om voldoende contrast te krijgen, bijvoorbeeld als de kleuren van letters en de achtergrond echt dicht bij elkaar liggen. Bij zwart-wit afbeeldingen en -afdrukken kan het pakket keus bieden uit 256 grijstinten. Indrukwekkend, maar met name als het om afdrukken gaat is dit niet meer dan een theoretisch gegeven. Lang niet alle printers kunnen die geringe verschillen tussen de tinten ook werkelijk op het papier krijgen. Dat is al moeilijk bij een laserprinter, bij de inkjets wordt het nog wat moeilijker en bij gebruik van een matrixprinter kunt u het rustig vergeten.
Wat voor zwart-wit geldt gaat ook op voor kleur: hier is het kleurenpalet op allerlei manieren in te stellen en kunnen dus bepaalde kleuren worden vervangen door andere. Dat werkt zonder meer goed.
Schermbeelden kunnen ook nog op andere manieren worden bewerkt, waardoor bijvoorbeeld de rondingen van lijnen wat vloeiender worden. Het gaat niet zover als bij volwaardige tekenpakketten, maar voor dit doel is het in veruit de meeste gevallen voldoende.

De kwaliteit van de afdrukken is uitstekend, mits de printer enige kwaliteit heeft en de schermafbeelding voldoende mogelijkheden biedt om er iets fraais van te maken. Of de bezitter van een matrixprinter Pizazz moet aanschaffen is zeer de vraag. Ik zou het in ieder geval zeker niet doen, vanwege de matige printkwaliteit.

Wegschrijven

Eén van de sterke punten van Pizazz Plus is ongetwijfeld dat beeldbestanden in verschillende formaten kunnen worden weggeschreven: Paintbrush/Ventura Publisher, Microsoft Word, WordPerfect (WPG), PageMaker, TIFF (zowel in grijstinten als kleurgescheiden), Splash, Bit Image, EPS en ASCII.
Soms moeten opgeslagen bestanden toch nog worden geconverteerd, dat geldt bijvoorbeeld voor WordPerfect. De mogelijkheden die op het gebied van de verschillende formaten wordt geboden zijn zeker goed te noemen. Voor zover we het hebben kunnen nagaan werkt het allemaal betrouwbaar. Pizazz heeft de mogelijkheid om files eerst op te slaan en pas later te printen. Vooral voor de bezitters van een XT, die nog aan een haastklus bezig zijn, is dit een welkome mogelijkheid. Het printen, bijvoorbeeld van een TIFF-file, vraagt nogal wat tijd.

Uitzonderingen

Pizazz heeft beslist kwaliteiten en biedt veel mogelijkheden. Maar is hiermee ook een definitief eind gekomen aan alle problemen in alle situaties, voorzover het gaat om verwerking van beeldschermafbeeldingen? Het valt niet aan te nemen. Dat het allemaal wat gecompliceerder in elkaar steekt dan soms wordt gedacht blijkt al uit het handboek. Dit wordt voor een behoorlijk deel gevuld met aanwijzingen voor gebruik met allerlei hard- en software. Lang niet altijd kan Pizzaz zonder meer worden gestart, soms is de volgorde waarmee programma's worden geladen van belang, in andere gevallen moet een afwijkend commando worden gegeven of is een aanpassing nodig. Het valt in ieder geval te prijzen dat de makers zich hebben verdiept in de meest voorkomende problemen, die kunnen ontstaan. In sommige (uitzonderlijke) gevallen zal de gebruiker toch nog zelf moeten experimenteren. Het blijft ook altijd mogelijk dat bepaalde software zorgt voor een regelrechte 'vastloper'. Het opslaan van gegevens voordat een screendump wordt gemaakt is dan ook zeer verstandig.

Conclusie

Pizazz Plus behoort tot de betere programma's voor het opslaan en verwerken van schermafbeeldingen. De kracht ligt in de eenvoudige bediening, het simpel aanpassen, de kwaliteit van het afdrukken en de mogelijkheid om in verschillende formaten weg te schrijven. Hoe goed een afbeelding en een afdruk wordt is vanzelfsprekend niet alléén afhankelijk van deze software. In de handleiding wordt veel aandacht gegeven aan de oplossing van problemen, maar er zullen altijd wel gevallen overblijven waarin de zaak op tilt slaat. In veruit de meeste gevallen lukte het om een screendump te maken, alleen bij sommige spelletjes gaf Pizazz niet thuis. Het reageerde totaal niet, wat overigens voor veel meer van dergelijke programma's geldt.

Produktinformatie:

Pizazz Plus
Programma voor het opslaan en verwerken van schermafbeeldingen
Geschikt voor de IBM PC, XT, AT en PS/2, met minimaal 1 diskdrive
Ondersteuning van Hercules, CGA, EGA, VGA en MCGA en verschillende VGA display adapters
Ondersteunung van meer dan 400 printers
Prijs inclusief BTW: ƒ 177,75
Meer informatie:
Philipsons Products BV (NR.1)
Kuiperij 1, 1185 XS Amstelveen
Telefoon 020 - 6475134

Drie virusscanners getest

De anti-virus programma's vermenigvuldigen even snel als het aantal virussen. Er valt kennelijk goed geld te verdienen aan de angst van de computergebruiker. Helaas krijgt men niet altijd waar voor z'n geld.

Harm-Jan Wieringa

In deze test nemen we drie virusscanners onder de loep. Het gaat om Dr. Solomons anti-virus toolkit, Viruscure en een nieuwe versie van Gobbler. Alle drie zijn ze snel. Ze scannen zo'n 1800 files (28 Mb) ruim binnen de vijf minuten. Ook qua prijs ontlopen ze elkaar niet veel. Toch zijn er aanzienlijke verschillen in kwaliteit.

Dr. Solomons anti-virus toolkit

Dit pakket wordt geleverd op tegen schrijven beveiligde diskettes, om besmetting te voorkomen. Op de diskettes staat niet alleen de virusscanner (FINDVIRUS), maar ook een uitgebreide verzameling hulpprogramma's die behulpzaam kunnen zijn bij de virus-jacht. Het wordt geleverd met ruim 150 pagina's documentatie, uitgevoerd in een ringband. De documentatie beschrijft niet alleen de scanner, maar ook de meeste van de virussen die de scanner kent, alternatieve benamingen, hoe het virus werkt en hoe je er vanaf kunt komen. Daarnaast tips om virusvrij te blijven en mogelijke opruimstrategieën voor organisaties.
De gebruiker wordt op het hart gedrukt voor het scannen vooral op te starten vanaf een schone DOS-flop, zodat virussen de scanner niet kunnen misleiden. Kortom: een zeer waardevol stukje documentatie, maar wel Engelstalig net als de software.

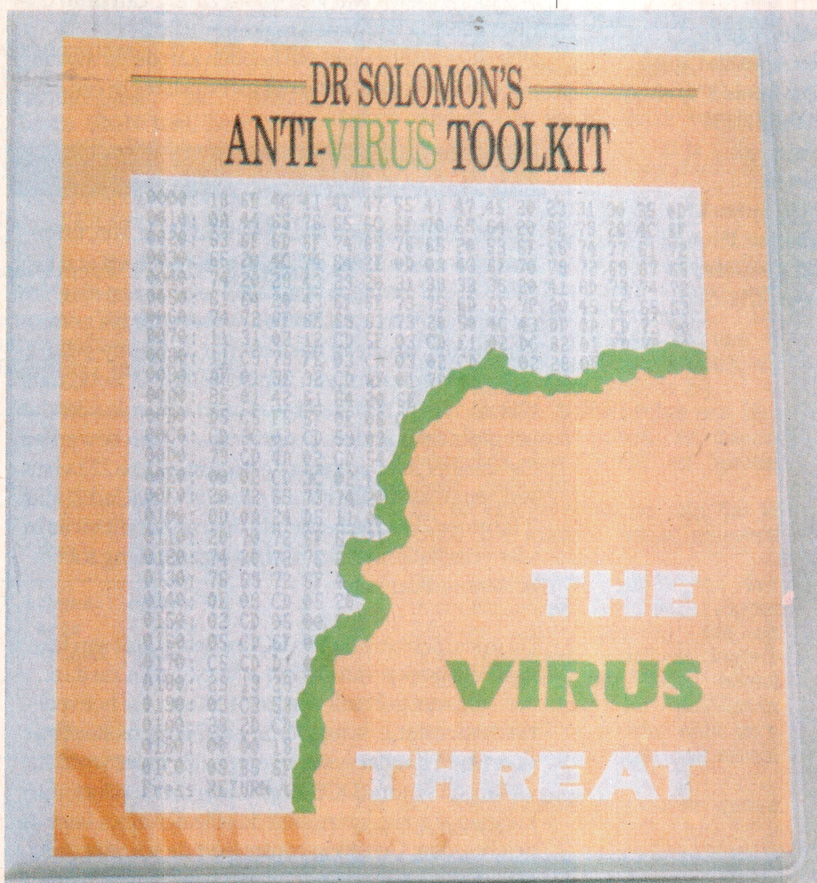
De meeste programma's kunnen worden gestart vanuit de TOOLKIT. Dit is een soort shell, waarin de opdrachten worden gegeven met behulp van de muis of de cursortoetsen. Het programma vraagt zelf om de benodigde gegevens. Alle programma's controleren eerst of ze zelf niet besmet zijn, voordat ze aan hun taak beginnen.

Findvirus

Op dit moment worden al 275 verschillende virussen herkend. Deze scanner is absoluut de snelste die ik ooit ben tegengekomen, hij deed zijn werk perfect. Alle virussen die ik voorlegde kon hij feilloos vinden. Voordat het eigenlijke scannen begint wordt eerst het geheugen gecontroleerd op mogelijke virussen. Dit duurt ongeveer 30 seconden. Keurig detecteerde Dr. Solomon ook hierbij alle virussen die ik uitprobeerde. Zodra een virus in het geheugen gedetecteerd is stopt de scan en volgt het advies om de computer uit te zetten en vervolgens vanaf een schone DOS-flop op te starten.

Het is mogelijk om in een file virus-signaturen toe te voegen, tot de volgende update verschijnt. Een virus-signatuur is een stukje code, dat karakteristiek is voor een bepaald virus.
Eén van de voor organisaties zeer aantrekkelijke kant van Dr. Solomons anti-virus toolkit is ongetwijfeld de uitgebreide ondersteuning. Door een abonnement te nemen op Virus News International wordt men constant per fax op de hoogte gehouden van nieuw ontdekte virussen en krijgt men steeds de nieuwe update van FindVirus, samen met de gedrukte versie van het virus-nieuws. Findvirus is ook apart te bestellen.

Een tweede belangrijke programma is *ChkVirus*. Dit berekent van een lijst programma's bepaalde controlegetallen, die zeer waarschijnlijk veranderen als een virus de file wijzigt. ChkVirus kan dit dan signaleren. De gebruiker kan zelf bepalen hoe nauwkeurig deze controle moet zijn. Er kan een bepaalde

Produktinformatie

Dr. Solomons Anti-virus toolkit
Toolkit met diverse programma's voor virusbestrijding waaronder: FindVirus (v. 1.8), virusscanner; ChkVirus, bewaakt files op veranderingen; diverse utilities
Prijzen inclusief BTW:
Complete Toolkit : ƒ 309,29
Update-abonnement voor 12 maanden (minimaal 4 diskettes): ƒ 298,62
Abonnement Virus News International, inclusief 12 maanden update van FindVirus: ƒ 946,82
FindVirus (inclusief 4 updates per 12 maanden): ƒ 235,82
CheckVirus : ƒ 71,10
Korting bij afname meerdere exemplaren, en voor onderwijs- en liefdadigheidsinstellingen..
Informatie:
ToneHalt
Postbus 13500
2501 EM Den Haag
Telefoon 070-3658372

VirusCure v. 1.4
Scant en verwijdert virussen.
Prijzen inclusief BTW:
VirusCure: ƒ 235,82
4 x update VirusCure: ƒ 117,32
Informatie:
S.T.C. Nederland
St. Martinusstraat 13
6191 TL Beek
Telefoon 046-374082

Gobbler v 3.07s
Scant en verwijdert virussen
Prijzen inclusief BTW:
Gobbler: ƒ 213,30
Autoscan optie: ƒ 41,48
Informatie:
COMRAC Systems B.V.
Jupiterstraat 224
2132 HJ Hoofddorp
Telefoon 02503-21388

mate van zekerheid worden opgeofferd in ruil voor snelheid. Daarnaast is er het programma Quick Check Virus wat iets minder zekerheid biedt, maar veel sneller is en daardoor handiger voor de dagelijkse controle. Daarnaast kan men dan bijvoorbeeld ChkVirus één maal per week draaien.

Utilities

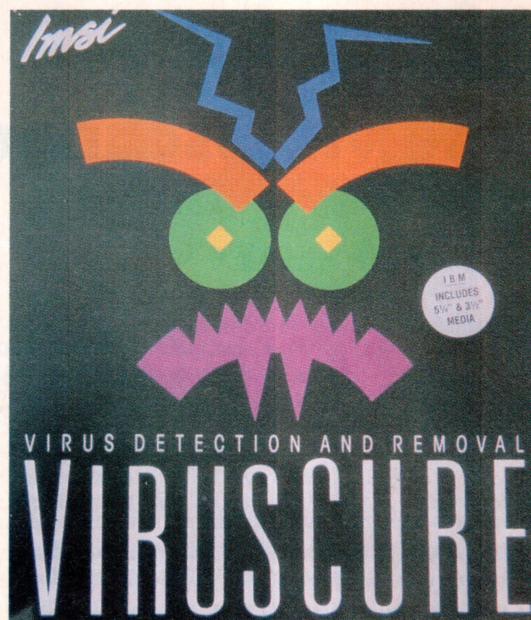
De toolkit bevat verder nog allerlei programma's. Zo is er een programma dat diskettes tegen drie bootsector-virussen beschermt door de virussen te laten 'denken' dat de diskette al besmet is. Maar ook kunnen bootsector- en partitie-virussen van de harddisk worden gehaald. Verder zijn er mogelijkheden om willekeurige sectoren van schijven te bekijken of de harddisk tegen schrijven te beveiligen. Daarnaast zijn er enkele programma's voor gebruik in batch files, die alarmsignalen geven of zeggen welke dag van de week of maand het is. Meer direct op virus-preventie gericht is een programma dat een bepaalde interrupt in de gaten houdt. Veel virussen veranderen deze interrupt-vectoren, waardoor zij zelf worden aangeroepen.

Aardig, maar niet vaak toepasbaar is een programma dat probeert een bepaalde tekst op vier verschillende manieren naar de bootsector van een diskette te schrijven, net zoals een virus dat zou doen. Het is bedoeld om programma's te testen die beweren andere programma's te controleren en eventueel tegen te houden. De vierde, meest geavanceerde methode van bootsector wegschrijven wist zelfs mijn Thunderbyte kaart, een virusbeschermer in hardware, te omzeilen!
Veel van deze programmaatjes zijn helemaal niet zo bijzonder, maar toch erg handig om er bij te hebben voor de opbouw van een veilig systeem. Wel moet je enigszins weten wat je doet om zinnig van deze utilities gebruik te kunnen maken.
Wie deze utilities niet wil hebben kan de virusscanner ook los kopen, inclusief vier updates in een jaar.

VirusCure

VirusCure bleek een McAfee produkt te zijn, uitgebracht door de firma IMSI. Het viel mij toch wat tegen. De uitvoering is wat kaal. Het scant en als je het de kans geeft dan zal het ook wel even je file genezen. VirusCure heeft het liefst dat de floppy's dan ook niet tegen schrijven zijn beveiligd. Ik houd daar niet zo van. Ik heb liever wat meer controle voordat programma's andere programma's gaan bewerken. De scanner kent volgens de documentatie 223 virussen, waaronder 'Plastique' oftewel 'AntiCad 2' alias 'Hammer'. Helaas herkende de scanner dit virus in vier verschillende files **niet,** in tegenstelling tot Dr. Solomons Scanner.

De documentatie bij VirusCure bestaat uit een Engelstalig boekje van slechts acht pagina's, en dan ook nog met gebruik van grote letters. De hoeveelheid informatie is dus minimaal. Nergens staat bijvoorbeeld dat het systeem opgestart moet worden vanaf een schone DOS-flop. Als je dit niet doet, dan kunnen al actieve virussen de scanner mooi voor de gek houden. Gelukkig controleert de scanner wel eerst het geheugen voor hij met het scannen begint.

Dat maakt het weer een beetje goed. De scan van het geheugen is snel en herkende inderdaad enkele gevaarlijke virussen. Deze worden dan meteen onschadelijk gemaakt. Helaas ontsnapte ook hier 'Anticad 2' de dans. Die werd ook in het geheugen niet herkend.
De software is verder verzorgd uitgevoerd. Het scherm ziet er netjes uit. Er kan een window worden geopend om enkele opties in te stellen, bijvoorbeeld voor het maken van een logfile of om aan te geven welke files gecontroleerd moeten worden. Een beetje vreemd is dat de scanner .DAT files op één hoop gooit met overlay (.OVL) files, maar dat is een kwestie van benaming.

Gobbler

Gobbler hebben we getest in HCC Nieuwsbrief 132, daar kwam hij toch wat zwakjes uit de bus. Inmiddels is er een nieuwe versie (3.07s), die 175 virussen kent en daarvan 79 automatisch kan weghalen. Er is sinds de vorige test aan het programma gewerkt. De prijs van Gobbler is daarbij maar liefst verdubbeld. Het eerste wat mij opviel is dat er getracht is het programma te vertalen naar het Nederlands. Helaas is

men halverwege blijven steken, waardoor de gebruiker zal moeten wennen aan meldingen als "NO VIRUSSES VERWIJDERD".
Verder is er een soort hulpprogramma toegevoegd, dat de gebruiker toestaat op een gebruikersvriendelijke manier de gewenste parameters aan Gobbler door te geven. Dit is inderdaad gebruikersvriendelijker dan direct de opties invullen. Dit laatste heb ik ook geprobeerd, maar daar bleken verschillende opties ruzie met elkaar te krijgen, zonder duidelijke reden. Ook probeerde Gobbler mijn files te genezen, zelfs zonder dat ik de /Cure optie meegaf. Dat kan niet de bedoeling zijn.
Ook Gobbler detecteerde het "ANTICAD 2" of "PLASTIQUE" virus niet, hoewel deze laatste ook weer in de lijst met virussen werd genoemd.
Het openingsscherm noemt rond de veertig virussen, met een druk op ENTER kan daarover nog wat informatie worden opgeroepen. Waarom er slechts 40 in deze lijst staan, terwijl het programma er 175 kent, is mij niet geheel duidelijk. Misschien is ook dit onderdeel nog niet helemaal af?
De handleiding is als enige van deze drie scanners Nederlandstalig, maar daar is dan ook alles mee gezegd. De oude handleiding is aangepast door enkele pagina's te vervangen, maar de geboden informatie blijft summier. Ook hier staat nergens vermeld dat er vanaf schone DOS-flop opgestart moet worden. Bovendien controleert Gobbler het geheugen niet vooraf. Er zullen dus veel virussen zijn die Gobbler kunnen misleiden.

Autoscan

Nieuw is de AUTOSCAN optie, die apart kan worden gekocht. Deze zorgt er voor dat er na een aantal keren opstarten automatisch wordt gescand. Deze optie wordt vanuit de AUTOEXEC.BAT file aangeroepen. Het mag duidelijk zijn dat op deze manier geen enkele beveiliging wordt geboden tegen bootsector virussen. Het handboekje bevatte nog geen woord over de Autoscan optie (het is kennelijk een erg nieuwe uitbreiding), maar dit risico zou toch zeker moeten worden vermeld.
Overigens is Gobbler tegen kopiëren beveiligd. Installatie op de harde schijf is twee keer mogelijk, maar wat niet kan is het terug plaatsen van het programma op diskette . Een Nederlandstalige installatieprocedure zorgt er voor dat Gobbler op de harde schijf terecht komt. Dit gaat prima, alleen komt Gobbler er zelf tussendoor met een vraag in het Engels of ik wil installeren of scannen.
Een beetje vreemd als je al aan het installeren bent.

Conclusie

Bij de beslissing om een commerciële virusscanner aan te schaffen moet men zich te realiseren dat dit alleen zin heeft als er ook de bereidheid is om regelmatig een update aan te schaffen. Bedrijven en instellingen zullen vaker updates nodig hebben dan hobbyisten, vanwege het hogere risico. Computergebruikers thuis die de virusdreiging serieus nemen zullen toch één tot twee keer per jaar een update moeten nemen, afhankelijk van het aantal 'vreemde' programma's dat ze toelaten op hun computer. De kans dat nu net het allernieuwste virus daarbij zit is natuurlijk erg klein.

Dr. Solomons Toolkit is de duurste van deze drie pakketten, maar bevat de snelste, de compleetste en waarschijnlijk de beste scanner van dit moment. Bovendien is hier waardevolle documentatie aan toegevoegd, waarin realistische informatie staat over de mogelijkheden en onmogelijkheden van virussen en scanners. Voor organisaties is een abonnement op Virus News International inclusief Update van FindVirus zeker interessant, voor hobbyisten minder. Deze zouden voor dit geld ook de hardware virusbeveiliging in de vorm van de Thunderbyte kaart kunnen overwegen.

Aanzienlijke verschillen in kwaliteit

Modem-bezitters hebben al de beschikking over veel PD-scanners, waarvan regelmatig updates langskomen. Misschien bieden die in de huiselijke sfeer al voldoende beveiliging.
Gobbler en VirusCure lopen eigenlijk al achter of zoeken niet goed naar de virussen. Gobbler maakt daarbij nog steeds de indruk van haastwerk. Het produkt blijft rommelig en is gewoon niet af. Viruscure werkt goed en ziet er ook uit als een degelijk stukje programmeerwerk, maar is relatief duur.
Dan is een losse versie van FINDVIRUS van Dr. Solomon inclusief vier updates voor hetzelfde geld(!) een veel betere keus.
Kortom: wil men een kwalitatief goede scanner dan zijn FINDVIRUS van Dr. Solomon of de complete toolkit van Dr. Solomon een goede keus. De verzorgde update service en assistentiemogelijkheden maken dit produkt ook tot een uitstekende keus voor bedrijven en instellingen.
De hobbyist zal eens moeten nagaan of een dure virusscanner, met de noodzaak van 'eeuwige update', eigenlijk wel z'n geld waard is. Met public-domain scanners, eventueel in combinatie met een of ander waarschuwingsprodukt voor verdachte handelingen, is men misschien beter en goedkoper af. End

HCC IBM-PC GG

Jaargang 3, aflevering 5 INFORMATIE mei 1991

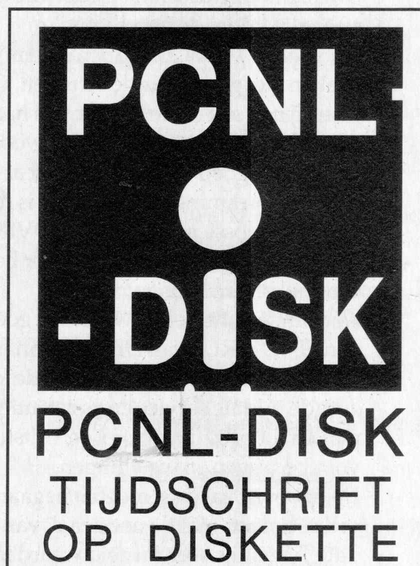
PCNL-DIRECT service

De snelheid waarmee wij uw bestellingen uitvoeren wordt door u zeergewaardeerd. Op de werkdag dat de betaling wordt ontvangen verzenden wij uw bestelling per PTT die er voor zorgt dat het pakketje de volgende dag bij u kan zijn, ook op zaterdag. (En als u overdag niet thuis bent probeert dan probeert de PTT het na 18.00, niet op ZA, nogmaals). Via deze methode is de snelste route als volgt; u verstuurt voor 18.00 een brief met een bestelling en een eurocheque of girobetaalkaart naar ons toe en twee dagen daarna kunt u de bestelling in huis hebben.
Maar vanaf nu kan het nog sneller met de PCNL-DIRECT service! Als u voor14.00 uur een bestelling van tenminste f 50,- per fax (05752-1382) of per telefoon (05752-1881) doorgeeft aan Jenny de Greef of Jan Willem Beek dan zorgen zij er voor dat uw bestelling nog voor 17.00 uur als rembourszending bij de PTT wordt afgeleverd. Dit heeft bovendien als voordeel dat u niet meer vooraf betaalt, maar bij aflevering aan de PTT. De kosten voor deze PCNL-DIRECT service bedragen f 10,- (dat is slechts f 5,- meer dan de gebruikelijke f 5,- bijdrage verzendkosten). Leden van de IBM-PC gg krijgen natuurlijk zelfs op dit bedrag weer 10% korting. Het zal duidelijk zijn dat de PCNL-DIRECT-SERVICE enorme tijdwinst kan opleveren. Zeker als u normaal per giro of bankoverschrijving bestelde.

PCNL-DISK 13

Aflevering 13 van PCNL-DISK, het tijdschrift op diskette van de IBM-PC gg, met artikelen van voor en door PC-gebruikers (ook voor beginners), IBM-PC gg nieuws en natuurlijk software is uit! PCNL-DISK aflevering 13 bestaat uit 3 diskettes met de nummers PCNL1231, 1232 en 1233. De afleveringen van PCNL-DISK bestaan gemiddeld uit drie diskettes. Delosse afleveringen kosten per diskette f 7,50 (5,25 of 3,5 inch) exclusief verzendkosten. Een abonnement voor vier afleveringen kost f 45,- (5,25 of 3,5 inch) **inclusief** verzendkosten. Abonnees op PCNL-DISK ontvangen tevens alle nieuwe delen van de PDS Catalogus gratis. Zie voor de bestelnummers de vierde pagina van deze IBM-PC gg pagina's.

In PCNL-DISK 13 treft u o.a. de volgende artikelen ensoftware-besprekingen:
- 'Batch-file tips: achtergronden van HD1.BAT'. In dit artikel bespreekt Kees Pijnenburg een manier om in een batch-files gebruik te maken van een loop-structuur waarbij de batch-file zichzelf telkens opnieuw aanroept .
- 'Harde schijf perikelen: voorbeeld van een onopgelost mysterie'. Het relaas van Rudolf Smith over een aantal ervaringen met en een aantal onbegrepen verschijnselen bij het uitvallen van een harddisk en de pogingen de megabytes toch weer aan de praat te krijgen.

- 'Windows 3.0 of OS/2?'. Een compilatie van een aantal internationale (Engelstalige) berichten van de OS/2 echomail over de toekomst van beide operating systems. Samengesteld door Kees Pijnenburg.
- 'Nogmaals CALC.EXE en nog meer'. Door een tip van een abonnee kwam Rudolf Smith er achter dat het programma CALC.EXE niet met graden maar met radialen werkt. Tijd voor een wiskundelesje en een ezelsbruggetje.
- 'Dynamic System Modeling'. Bespreking door de heer T. Beumer van het programma DSM van diskette PCNL1226 (niet aanwezig op deze PCNL-DISK). DSM is bedoeld om met behulp van simulaties het gedrag van fysische processen te voorspellen zoals bijv. het weer. DSM is een shareware programma dat vergelijkbaar is met het commerciële programma TUTSIM van de Technische Universiteit Twente. Interessant voor (semi-)professionele of wetenschappelijke gebruikers.
- 'E-biljet loonbelasting 1990'. Met de bijna traditionele Lotus worksheet 'LB90.WK1' van Henk van Walbeek voor het invullen van het E-biljet. Niet-abonnees weten dus nu wat ze gemist hebben.
- 'Over het BIORYTHME-programma BIOCAL v9.03'. Een Bioritme programma in een nieuwe jas waarvan de werking kort beschreven wordt door Jan Schoonenberg. Het programma zelf is ook op deze PCNLDISK aanwezig.

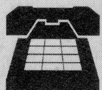
Naast bovengenoemde programma's en files bevinden zich op PCNL-DISK 13 ook nog een aantal public domain en shareware programma's. O.a. aanwezig; WENTELEN (programma van Nico Zimmerman dat op EGA of VGA een kubus laat draaien in een 3-D ruimte, inclusief (TURBO)BASIC source-code), LCD v2.0a (directory changer met veel mogelijkheden, zoekt directories a.h.v. volledige naam of deel daarvan), WHEREIS v4.1a (zoekt files overal op de harddisk, ook in archive-files, deleteert dubbele files met of zonder extra bevestiging), PCNLFERN (programma van Odette van der Heijden dat op CGA-, Hercules-, EGA- en VGA-schermen een varenfractal toont, in de documentatie wordt uitgelegd

Gratis lege disks!

Let op! Bij alle PCNL-software die hier genoemd wordt ontvangt u gratis lege merkdiskettes (van hetzelfde formaat); ÉÉN bij aanschaf van losse PCNL-diskettes, TWEE bij aanschaf van een PCNL-kwartet, VIJF bij aanschaf van een PCNL-pakket en TIEN bij aanschaf van een PDS-Catalogus.

Colofon

Deze pagina's zijn een maandelijkse bijdrage van de IBM-PC gebruikersgroep van de HCC, postbus 47, 7250 AA VORDEN.

PCNL-HULPLIJN Telefonische vraagbaak voor leden van de HCC IBM-PC gg voor algemene computervragen of vragen over de werking van shareware en/of commerciële programma's. Telefoonnummer 04104-78334, donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur (Henk Bennik).

hoe het werkt, inclusief TURBO-PASCAL source code), NEWFILES v1.0 (toont alle files die aangemaakt of veranderd zijn sinds de laatste backup), DELDUP (deleteert dubbele files voor ruimtebesparing), GENASM (genereert een aantal machinetaal files die met DEBUG gecompileerd kunnen worden. In de documentatie wordt beschreven hoe het allemaal werkt, leuk voor beginnende assemblerprogrammeurs), ED v1.0 (flexibele recht-toe-recht-aan editor). NEWFILES, DELDUP, GENASM en ED zijn programma's van Wolfgang van Heeswijk.

Abonnement

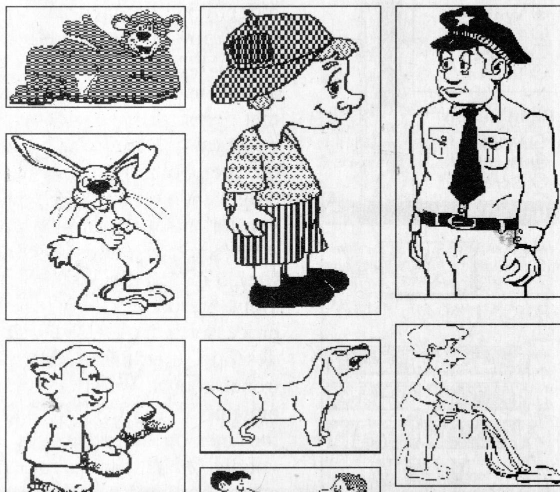
Een abonnement nemen op 4 afleveringen van PCNL-DISK is heel eenvoudig.U bepaalt met ingang van welk nummer u een abonnement wenst, zoekt op de vierde pagina van deze PCNL-MEMO welk bestelnummer daarvoor van toepassing is en maakt het abonnementsbedrag over met vermelding van dit bestelnummer. Basisprijs voor een abonnement is f 45,- (5.25 of 3,5 inch). Uiteraard geldt ook hier een korting van 10% voor IBM-PC gg leden. Afzonderlijke diskettes van PCNL-DISK zijn te bestellen als losse PCNL-diskettes.

Gebruikersdag

Als IBM-PC gg besteedt we altijd erg veel aandacht aan de landelijkegebruikersdagen. We proberen er elke keer weer een bijzondere gebeurtenis van te maken. Dat is bij de laatste gebruikersdag ook weer aardig gelukt. Helaas waren echter niet alle verrassingen van tevoren gepland.
Wel geheel volgens plan verliepen de lezingen; een volle zaal bij dedemonstratie van de PCNL-diskettes (o.a. voor Windows 3), een bomvolle zaal bij het verhaal van Luc Dorpmans over het aansluiten van harddisks en een Microsoft-verhaal over de tekstverwerker Word met een surprise voor het publiek. Joep Laumans en Marcel Eisma van Microsoft kwamen namelijk niet met lege handen. Ze hadden ter verloting maar liefst 9 originele Microsoft pakketten bij zich, 3 maal Microsoft Excel v3.0, 3 maal MSWord v5.5 en 3 maal WinWord v1.1!. (Dat doen ze wel vaker zeggen ze. Misschien dus iets om bij een volgende lezing van de firma in de gaten te houden).
Er was echter op 9 maart ook een dieptepunt te registreren. Toen onzepenningmeester de deur van zijn gehuurde bestelauto opende kwam er zwarte rook uit en begon de lading te branden. Een kort moment van paniek en 6 vullingen van brandblussers later was de ravage niet meer te overzien. Vrijwel onze gehele voorraad diskettes en een aantal computers bleek verbrand of door bluschade onbruikbaar geworden te zijn.

Bestellingen

Op de gebruikersdag zelf hebben we geprobeerd voor de bezoekers een zogoed mogelijke oplossing te vinden. Diskettes direct meenemen was er natuurlijk niet bij. De diskettes konden echter wel besteld worden via een bestelformulier. Anders dan bij de normale bestelling over de post hoefde voor de bestellingen die op 9 maart werden ingeleverd niet vooruit betaald te worden. De verzendkosten voor deze bestelling namen we natuurlijk voor eigen rekening.
Na de brand op 9 maart, toen de verzending gedurende enkele weken nietbinnen de gebruikelijke termijn mogelijk was (masters en voorraden moesten met beperkte capaciteit worden aangemaakt), kregen we veel telefoontjes waaruit duidelijk werd hoezeer snelheid gewaardeerd wordt. Dat elke beller begrip voor de buitengewone situatie kon opbrengen, deed ons goed. Gelukkig konden we de oude snelheid al weer snel herstellen (eind maart).

---- PCNL1236 EN 1237 - Grin Graphics (WPG) ----

Verzekering

Na de ongeluksdag liet Nationale Nederlanden ons bijna twee weken inonzekerheid over de dekking van onze verzekering. Gelukkig bleek dat deze maatschappij uiteindelijk met ons meedacht en de schadevergoeding naar onze volle tevredenheid afhandelde. Een compliment aan deze maatschappij is daarbij wel op zijn plaats. We hebben dit succes overigens niet alleen aan NN te danken, maar ook aan onze assurantietussenpersoon Henk Sietsma uit Doorwerth.

Geformatteerde diskettes

Bespaar uzelf tijd en geld met de geformatteerde diskettes van de IBM-PC gg. Deze diskettes komen rechtstreeks van de fabriek. Het formatteren doen we zelf, gratis.

	5,25 inch* DSDD	3,5 inch* DS	3,5 inch* HD
Bestelnrs	*59709*	*39739*	*39749*
10 stuks	f 1,30	f 2,00	f 3,50
30 stuks	f 1,20	f 1,90	f 3,30
50 stuks	f 1,10	f 1,80	f 3,10
100 stuks	f 1,00	f 1,60	f 2,90

Bovenstaande prijzen zijn per diskette (incl. BTW) bij afname van het aantal dat in de linker kolom vermeld staat. N.B. Vergeet bij bestelling niet te vermelden hoeveel diskettes u wilt hebben.
*Voor leden van de IBM-PC gg geldt voor deze prijzen ook nog eens de **10% korting**!

PCNL-diskettes

Onderstaande diskettes zijn afkomstig uit de Public Domain Software & Shareware Bibliotheek van de IBM-PC gg. De genoemde PCNL-diskettes zijn verkrijgbaar op zowel 5,25 als 3,5 inch diskettes voor f 7,50 per stuk (3,5 inch dus GÉÉN meerprijs). Alle diskettes zijn rechtstreeks te verkrijgen bij de IBM-PC gg (**niet**

via de HCC bestelservice!). Voor bestelnummers e.d. zie de PCNL-bestelinformatie op de vierde pagina.

PCNL1162 - VIRUSSCAN v63 & CHECKUP v3.9. Twee shareware anti-virus pakketten voor het bestrijden van computerongemak. O.a. aanwezig; SCAN v63 (identificeert 97 verschillende en 167 subtypen virussen), CLEAN v63 (verwijdert viruscode), VCOPY v6.3 (controleert files tijdens kopieren), CHECKUP (detecteert infecties), FSHIELD v1.3 (beschermt files tegen infecties), NETSCAN v63 (virusscanner voor netwerken).

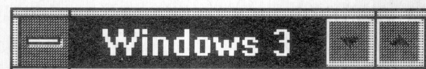
PCNL1199 - GRAPHICS WORKSHOP v4.0. Totaalprogramma voor het bekijken, veranderen (kleur naar zwartwit), printen, vergroten/verkleinen en converteren van files van diverse formaten met de extensies; .MAC, .IMG, .PCX, .GIF, .TIFF, .EPS , .BMP, .WPG (alléén bitmap-files), .MSP . Het programma draait op CGA, EGA, VGA, superVGA en Hercules-kaarten en ondersteunt het gebruik van EMS of XMS geheugen. Printen kan op EPSON- en IBM-compatibel matrix printers en laserprinters (HPLaserjet en Postscript, 75-300 dpi).

PCNL1216 T/M 1218 - FAMILY HISTORY SYSTEM (JULY '90). Compleet genealogie programma waarmee vrijwel alle standaard genealogische rapporten gemaakt kunnen worden. Op een harddisk (niet vereist) kunnen 9999 personen in de stamboom worden opgenomen. Disk 1216 bevat de (Engelstalige) documentatie en de installatievoorschriften. Op disks 1217 en 1218 bevinden zich de programma's en twee voorbeeldstambomen (afstamming van Adam en Eva en Engelse koninklijk huis). Van deze versie is geen Quick Basic source meer aanwezig. Zie voor een oudere versie PCNL0820 en 0821.

PCNL1229 - BASIC COMPILERS. Diskette met 3 BASIC of BASIC-achtige compilers. 1. ASIC v2.0, een public domain BASIC-compiler, "Almost baSIC", inclusief full-screen editor van waaruit de programma's ook gecompileerd of gestart kunnen worden. Deze BASIC-compiler bevat en subset van de (GW)BASIC(A)-commando's en statements. Maar de gecompileerde programma's zijn veel sneller en compacter. 2. APBASIC v1.3, lijkt veel op ASIC maar heeft zijn eigen bijzondere eigenschappen, o.a. uitgebreide on-line helpinformatie. 3. SuperBase, ouder programma dat gebruikt maakt van een eigen Stuctured Programming Language (SPL). Deze SPL kan aangemaakt worden met een willekeurige editor. SP zet de SPL om in BASIC statements.

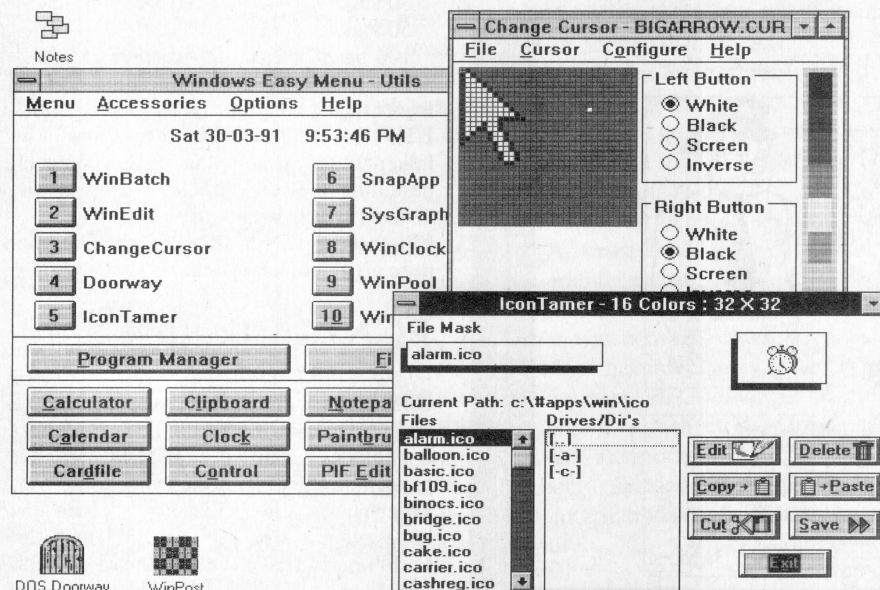
PCNL1236 EN 1237 - GRIN GRAPHICS FOR WORDPERFECT. Twee diskettes met leuke zwartwit plaatjes voor gebruik als clipart in WordPerfect. De GG-files zijn op deze diskettes aanwezig in WPG-formaat. De plaatjes zijn rechtstreeks te importeren in WP v5.x. (Vanuit hoofdscherm druk op <Alt-F9>,1,1,1 en type de volledige naam in van de WPG-file). Totaal zijn er 160 plaatjes aanwezig (uitgepakt meer dan 1 megabyte!) met o.a.; beer die limonade drinkt, jongetje met pet, man met stofzuiger, man achter PC, dokter, zittende hond, getrouwd stelletje, denkende man, Batman-kloon, dinosaurus etc. De WPG-files op deze diskettes kunnen met bijvoorbeeld Graphics Workshop (PCNL1199) ook omgezet worden in andere formaten (PCX, TIF etc.). Op de diskettes PCNL1238 en 1239 zijn ze aanwezig in het BMP-formaat (van Windows 3).

PCNL1238 EN 1239 - GRIN GRAPHICS FOR WINDOWS 3. Twee diskettes met leuke zwart-wit plaatjes in het BMP-formaat. Deze plaatjes kunnen ingelezen worden in PaintBrush van Windows 3 of in DTP- en tekenprogramma's gebruikt worden als clipart (bijv. PageMaker, CorelDraw, Word for Windows, Ami Professional etc.). Totaal zijn er 160 plaatjes aanwezig (uitgepakt meer dan 1 megabyte!). Zie voor een beschrijving PCNL1236 en 1237. De BMP-files op deze diskettes kunnen met PaintBrush ook omgezet worden in het PCX-formaat (laadt ze met PaintBrush en kies bij 'File'-'Save as' voor de optie 'PCX'). Op de diskettes PCNL1236 en 1237 zijn ze aanwezig in het WPG-formaat (direct geschikt voor WordPerfect v5.x).

PCNL1256 - WINDOWS 3 UTILITIES. Programma voor het compleet maken van de Windows 3 omgeving. Aanwezig: CLEANUP v1.0 (deleteren van files met bepaalde specificatie op alle opgegeven disks in alle subdirectories, met of zonder bevestiging), EASY MENU v2.0 (compleet menusysteem voor Windows met drukknopjes om de programma's te starten, kan de program manager vervangen, volledig door gebruiker zelf aan te passen), The FILE TOOL v2.0 (zoeken van bepaalde files of bepaalde tekst ergens op de harddisk(s), alle file info kan bekeken worden, attributes, inhoud (HEX of ASCII) etc.), WINBATCH v2.0B (complete Batch language voor Windows, ook doorgeven van toetsaanslagen aan de programma's bij het opstarten, zelfs voor DOS-programma's (alleen 386-enhanced mode), WINEDIT v1.0B (volledige ASCII-editor voor programmeurs, onbeperkt aantal documentvensters, alle standaard functies inclusief mogelijkheid om compiler of andere tool te starten).

PCNL1257 - WINDOWS 3 SCREEN UTILITIES. O.a. aanwezig; CHANGE CURSOR v1.0 (editor om de windows-cursors (het pijltje en het zandlopertje) te veranderen), DOS DOORWAY v1.0 (toegang tot DOS door aanklikken van een icoon op de desktop), GRP (toont alle informatie over de groepen van de program manager, inclusief commandolijn en icoonfile), ICONTAMER v1.01 (viewer voor iconen, met mogelijkheid iconen aan te passen via andere programma's, bijv. ICONDRAW (PCNL1179)), MEMWIN v1.01 (toont vrije ruimte in Windows geheugen en op disk, met piepsignaal voor onderste limiet), POS v1.21 (toont continu de positie van de cursor op het scherm of relatief t.o.v. het omgevende venster), PUNDIT v1.0 (pop-up vensters met diepzinnige spreuken), SNAPAPP (screen capture rechtstreeks naar BMP-file), SYSGRAPH v3.0 (toont continu in een klein grafiekje in een icoon hoe druk de processor bezig is), WINPOOL v1.0 (kaleidoscoop-programma dat fantastische patronen toont), WINPOST v1.1 (programma om max. 32 'POST-IT'-papiertjes met informatie op het scherm te 'plakken', eenvoudig onzichtbaar te maken, de info blijft echter bewaard).

- - Diverse Windows 3 PDS programma's - -

HCC IBM-PC GG

Bestelinformatie

Alle hieronder genoemde prijzen zijn inclusief 18.5% BTW. Tenzij nadrukkelijk anders is vermeld, dient per bestelling aan de artikelprijs eenmaal f 5,00 bijdrage porto en verzendkosten toegevoegd te worden.
Voor leden van de HCC IBM-PC GG geldt een korting van 10% op de prijsvan artikelen en op de bijdrage verzendkosten.

PCNL-software

Diskettes met programma's die beschreven staan in onze Public Domain en Shareware Catalogus. De prijs is f 7.50 per diskette. Elk PCNL-nummer is een diskette. Als bij de beschrijving van een programma meer nummers staan vermeld is de prijs gelijk aan het aantal diskettes maal de disketteprijs.
Bij elke beschreven diskette is een PCNL-NUMMER vermeld. Het BESTELNUMMER van de diskette bestaat uit het 4-cijferige PCNL-NUMMER voorafgegaan door een 5 (voor levering op 5.25" 360 KB diskettes) of een 3 (voor levering op 3.5" 720 KB diskettes). Een 3.5 inch diskette bevat dezelfde (hoeveelheid) software als een 5.25 inch diskette. Informatie over de software vindt u in de PCNL-Floppyfolder en de PDS-catalogus.

PCNL-Floppyfolder

Een kort overzicht van de eerste 1200 diskettes uit de Bibliotheek, ingedeeld in categorieën. Bestelnummer 63001. Prijs inclusief verzendkosten f 2.50. Indien u tegelijk diskettes bestelt f 1,-.

PDS-Catalogus

Deze bevat de beschrijving van de PDS-programma's uit de bibliotheek van de HCC IBM-PC GG. Een complete PDS-Catalogus bestaat uit:
- een ringband, slipcase, diskettetassen
- ALLE beschikbare PDS-delen op diskette
- handleiding gebruik PDS en bestelinformatie (boekvorm)
- de PCNL-Floppyfolder
- 10 lege diskettes

Elk PDS-deel bevat 100 diskettebeschrijvingen op diskette, het zoekprogramma PCNLVIEW en het programma Convert2 waarmee alle delen (op harddisk) aan elkaar kunnen worden gekoppeld. De nieuwste versie van PCNL-VIEW (v1.4) bevindt zich alleen op PDS-deel 12. Regelmatig komt een nieuw PDS-deel uit. Op het moment bevatte de PDS-catalogus 12 PDS-delen (op 12 5.25 of 6 3.5 inch diskettes). Wie eenmaal een PDS-catalogus bezit kan later verschijnende PDS-delen bijbestellen. (zie ook bij PCNL-DISK).
De complete PDS-Catalogus kost f 50,00 bestelnummers: op 5.25 inch 58001, op 3.5 inch 38001.
Zonder de ringband+slipcase is de prijs f 40,00. Bestelnummers; op 5.25 inch: 58002, op 3.5 inch: 38002.
Losse PDS-delen (met 100 diskettebeschrijvingen):
PDS deel 1 bevat de beschrijvingen van PCNL0001-PCNL0100, deel 2 bevat de beschrijvingen van PCNL0101-PCNL0200 enz.
Bestelnummers op 5.25 inch; PDS deel 1: 58101, deel 2 : 58102, enz., deel 12: 58112.
Bestelnummers op 3.5 inch; PDS deel 1: 38101, deel 2: 38102, enz., deel 12: 38112.
De prijs per PDS-deel is f 5,00. NB. Ook bij aflevering van 2 delen op 1x3.5 inch diskette blijft de prijs f 5.00 per PDS-deel.

PCNL-DISK

Elektronisch magazine op diskette. Een abonnement geldt voor 4 afleveringen van tenminste 2 diskettes (in ongeveer 1 jaar). Abonnees ontvangen nieuwe PDS-delen gratis. Een abonnement kan met ingang van elke (verschenen of toekomstige) aflevering ingaan.
Uitgekomen afleveringen:
1 = nov '87 (PCNL0701, PCNL0702)
2 = mrt '88 (PCNL0739, PCNL0740)
3 = sep '88 (PCNL0809, PCNL0810, PCNL0811) + PDS deel 07 en 08
4 = dec '88 (PCNL0861, PCNL0862) + PDS deel 09
5 = mrt '89 (PCNL0933, PCNL0934, PCNL0935)
6 = jul '89 (PCNL1001, PCNL1002) + PDS deel 10
7 = sep '89 (PCNL1023, PCNL1024)
8 = dec '89 (PCNL1080, PCNL1081)
9 = mrt '90 (PCNL1121, PCNL1122, PCNL1090) + PDS deel 11
10 = jul '90 (PCNL1153, PCNL1154)
11 = okt '90 (PCNL1201, PCNL1202, PCNL1188) + PDS deel 12
12 = dec '90 (PCNL1221, PCNL1222)
13 = mrt '91 (PCNL1231, PCNL1232, PCNL1233)

Prijs per abonnement op 4 afleveringen zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 45,00. Deze abonnementskosten zijn **inclusief** verzendkosten. (Bij alle andere artikelen bedragen die f 5,00!).
Bestelnummers op 5.25 inch; Afl 1 t/m 4: 59001, Afl 2 t/m 5: 59002 enz. Met ingang van afl.12 (t/m 15) :59012.
Bestelnummers op 3.5 inch; Afl 1 t/m 4: 39001, Afl 2 t/m 5: 39002 enz. Met ingang van afl.12 (t/m 15) :39012.

PCNL-pakketten

Een vaste selectie van 10 PCNL-diskettes. prijs zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 60,00.

bestelnummers op	5,25"	3,5"
PCNL-STARTER-PAKKET (samengesteld uit PCNL0352, 0481, 0482, 0485, 0486, 0487, 0520, 0646, 0647, 0700).	*58201*	*38201*
PCNL-PROGRAMMEER-PAKKET (samengesteld uit PCNL0055, 0176, 0324, 0330, 0360, 0488, 0573, 0683, 0893, 0894).	*58203*	*38203*
PCNL-DOS-UTILITIES-PAKKET (samengesteld uit PCNL0320, 0382, 0471, 0483, 0597, 0598, 0599, 0648, 0649, 0682).	*58204*	*38204*
PCNL-GAMESPAKKET (samengesteld uit PCNL0178, 0201, 0351, 0352, 0353, 0355, 0496, 0527, 0542, 0674, met CGA-emulator, PCNL0645, draait bijna gehele gamespakket ook op Hercules).	*58205*	*38205*

PCNL-kwartetten

Een vaste selectie van 4 PCNL-diskettes. prijs zowel op 5.25 als op 3.5 inch f 25,00.

bestelnummers	5,25"	3,5"
PCNL-Huishoud kwartet (bevat PCNL0519, 0635, 0778 en 0918)	*58401*	*38401*
PCNL-Kleuter/kinder kwartet (bevat PCNL0005, 0507, 0552 en 0903)	*58402*	*38402*
PCNL-PC-Keydraw kwartet (bevat PCNL0881 t/m 0884)	*58403*	*38403*
PCNL-VGA kwartet (bevat PCNL0880, 0898, 0899 en 0944)	*58404*	*38404*
PCNL-ARC kwartet (bevat PCNL0993, 1053, 1054 en 1068)	*58405*	*38405*
PCNL-Windows 3 Utilities kwartet (bevat PCNL1176 t/m 1179)	*58406*	*38406*
PCNL-Windows 3 Wall Paper kwartet (bevat PCNL1181 t/m 1184)	*58407*	*38407*
PCNL-VGA GAMES kwartet (bevat PCNL0932, 1170, 1196 en 1198)	*58408*	*38408*
PCNL-VGA PLUS kwartet (bevat PCNL0905, 1116, 1193 en 1199)	*58409*	*38409*
PCNL-SUPER GRAPHICS kwartet (bevat PCNL1098, 1100, 1180 en 1197)	*58410*	*38410*
PCNL-Astrology/Numerology kwartet (bevat PCNL1119, 1120, 1151 en 1152)	*58411*	*38411*
PCNL-PCMAGNET kwartet (bevat PCNL1086 t/m 1089)	*58412*	*38412*
PCNL-AdLib Music kwartet (bevat PCNL1207 t/m 1210)	*58413*	*38413*

Ringbanden, slipcases

PCNL-Ringband, kleur blauw (38 mm mechaniek) bestelnr. 73101. PCNL-Slipcase, kleur blauw, bestelnr. 73201,. Prijs ringband of slipcase; per st. f 10.00, bij afname 5 exempl.: f 9.50 per st., bij 10: f 9.25, bij 20: f 8.50, bij 40: f 8.00.
Ringband + Slipcase, kleur wit (38mm, venster op rug ringband), bestelnr. 73401. Prijs per set f 20.00, bij afname 5 sets f 19.00 per st., bij 10; f 18.50, bij 20: f 17.00, bij 40: f 16.00.

Diskettetassen

Diskettetassen zoals gebruikt in de PDS-catalogus; voor 3.5" diskettes bestelnummer 75301, voor 5.25" diskettes bestelnummer 75501. Prijs per st. f 2.00, 10 st. f 15.00, 20 st. f 25.00, 50 st. f 55.00.

Geformatteerde diskettes

	5,25 inch DSDD	3,5 inch DS	3,5 inch HD
Bestelnrs	*59709*	*39739*	*39749*
10 stuks	f 1,30	f 2,00	f 3,50
30 stuks	f 1,20	f 1,90	f 3,30
50 stuks	f 1,10	f 1,80	f 3,10
100 stuks	f 1,00	f 1,60	f 2,90

Bovenstaande prijzen zijn per diskette (incl. BTW) bij afname van het aantal dat in de linker kolom vermeld staat. N.B. Vergeet bij bestelling niet te vermelden hoeveel diskettes u wilt hebben.

Boekjes

Handleiding PDS (met o.a. aanwijzingen voor het gebruik van PDS-software) bestelnr :62101 f 5.00.

Porto en verzendkosten

Bijdrage porto en verzendkosten f 5.00. Behalve een bedrag voor de artikelen die u wilt bestellen voegt u per zending 1 maal een bedrag van f 5.00 toe als bijdrage porto en verzendkosten. Dit bedrag geldt voor binnen- en buitenlandse bestellingen. Alleen de prijzen voor abonnementen op het elecktronisch magazine PCNL-DISK zijn inclusief porto en verzendkosten.
Indien u gelijktijdig met een PCNL-DISK abonnement ook iets anders bestelt zijn f 5.00 porto en verzendkosten verschuldigd.

Bestellen en levering

Iedereen kan bestellen. Als u in het bezit wilt komen van PCNL-artikelen dan dient u het bedrag voor de artikelen en de verzendkosten bij VOORUITBETALING te voldoen onder vermelding van de BESTELNUMMERS en indien u in aanmerking komt voor korting ook uw HCC-lidnummer. Direct na ontvangst van uw betaling wordt uw bestelling uitgevoerd. (De HCC IBM-PC GG werkt NIET met acceptgiro's en ook NIET met HCC-Bestelservicekaartjes.)

Betaling

Betaling is mogelijk op de volgende manieren:
- door een **volledig ingevuld gegarandeerd betaalmiddel** naar ons adres te zenden. In een bijgevoegde brief vermeldt u de **bestelnummers**. Betaalcheque, eurocheque of girobetaalkaart dienen volledig ingevuld te worden met een naam, de datum, het bedrag en uw pasnummer. Schrijf geen mededelingen op de cheques.
- door overmaking op onze **bank**rekening. U zendt uw bankopdracht **naar uw eigen bank**. Als u aan ong. 64 tekens ruimte genoeg heeft voor het vermelden van de bestelnummers noteert u die als 'betalingskenmerk'. Als dat niet voldoende is, vermeldt u op uw bankopdracht '**zie brief**', uw **postcode** en de **datum**. Per brief deelt u de **bestelnummers** mee en verwijst naar de betaling per bank.
- door overmaking op onze **postbank**rekening. U zendt uw giro-overschrijvingskaart **naar de giro**. Bij de mededelingen of achterop het formulier is voldoende ruimte voor de bestelnummers. Een aparte brief is dan overbodig Bij verzamelgiro's vermeldt u uw **postcode** en u deelt ons per brief de bestelnummers mee. Vergeet bij **girotel** niet uw adres te vermelden bij de mededelingen.
- Bestellen vanuit BELGIE is alleen mogelijk met een postwissel of een volledig ingevulde Eurocheque (vergeet ook uw PASNUMMER niet).

N.B. Overmakingen per bank of giro vergen zeker 4 dagen meer dan het verzenden van een brief met betaalmiddel. Houdt hiermee rekening als u snelle toezending wenst.

Verschuldigd bedrag

Voeg aan het totaalbedrag van de artikelen eenmaal het bedrag van f 5,- porto en verzendkosten toe. Leden van de HCC IBM-PC GG krijgen op het zo berekende bedrag 10% korting. Zie ook bij korting.

Besteladres

PCNL, POSTBUS 115, 7250 AC VORDEN.
POSTBANKREKENING 61125 (giro).
BANKREKENING 51.09.89.284 of 36.64.13.600.

Informatie

Alleen over gedane bestellingen!: tel. 05752-1881 (kantooruren), fax 05752-1382.

Aflevering

Bij elke zending wordt een BTW-factuur gevoegd. Aflevering geschiedt op de dag van ontvangst van de betaling.
Indien u na twee weken niets heeft ontvangen kunt u op bovenstaand telefoonnummer even informeren naar de oorzaak.

10% Korting

Op de BTW-factuur wordt automatisch 10% korting verleend aan allen die in ons bestand als lid van de IBM-PC GG staan geregistreerd.
Zekerheid dat u als lid staat geregistreerd heeft u in de volgende gevallen :
- Op uw HCC-lidmaatschapskaart komt linksonder IB voor of
- U heeft zich **rechtstreeks bij ons** aangemeld als lid van de IBM-PC gg.
- U heeft zich **rechtstreeks bij ons** aangemeld als nieuw lid van de HCC en IBM-PC gg.
- U heeft zich meer dan 2 maanden geleden opgegeven als lid van de IBM-PC gg via het HCC kantoor in Houten.

Als dit niet het geval is dient u een ledenadministratiekaart uit de HCC-Nieuwsbrief in te vullen (bij gebruikersgroepen IBM-PC gg vermelden) en deze naar ons te zenden voorafgaand aan of tegelijk met een bestelling.
Wij checken of u als lid voorkomt en sturen uw HCC-ledenadministratiekaart zonodig door naar de HCC. Een evt. extra ledenadministratiekaart is dan ook geen overbodige zaak.
U staat bij ons geregistreerd op het adres dat op uw HCC lidmaatschapskaart staat vermeld. Als u de artikelen op een ander adres wilt laten afleveren wordt u verzocht dit even te melden zodat controle voor ons mogelijk is.

Leverbare artikelen

Bij de HCC IBM-PC GG zijn alleen artikelen verkrijgbaar die staan vermeld in uitgaven van de HCC IBM-PC GG, in deze pagina's in de HCC Nieuwsbrief of op bladzijden waar boven het artikel duidelijk HCC IBM-PC gg is aangegeven. Let steeds ook op de aanduiding PCNL.
Wij kunnen geen artikelen leveren die bij andere gebruikersgroepen of bij de HCC-bestelservice worden vermeld.

Doek valt voor Fido

Overgang naar BBS 'Maximus'

Na vele jaren van trouwe dienst gaat het doek vallen voor Fido, het technische systeem wat wordt gebruikt op de bulletinboards van de HCC. De naam HCC Fidonet blijft overigens gewoon gehandhaafd, het gaat dus alleen om een wat andere opzet. Een aantal beheerders van bulletinboards (sysops, de samentrekking van system operator) is ongeveer een jaar bezig geweest om een waardige vervanger van Fido te vinden. Die is er inmiddels: *Maximus*.

```
The CHANGE SETUP Section

Phone number.......... 08876-2169
PostCode Huisnummer... 6627 Ar

Help........                  Nulls.......
scrn.Width..                  scrn.Length.          Tabs........
More?.......                  Video mode..          Scrn. clear.
Full-scr ed.                  IBM Chars...          Hotkeys.....

INSTELLINGEN

 ngelse Menus     achtwoord         Telefoon #        iveau_Hulp
 .Scherm_Editor   ideo mode        BM Tekens         Hotkey
 reedte_Scherm    engte_Scherm     _Nulls            abs
 cherm_Wissen     orte_schermen    ore [ja/nee]      oofd Menu
 help
Select:

Alt-Z for Help | ANSI-BBS | 2400·N81 FDX |  |  | Online 00:05
```

```
       23296    <  2> GIF file conversion to Postscript
         896    <  0> Color Graphic Card emulatie op Hercules
                Graphic Card.
        1412    <  0> 1.2   Relocate EGA ROM to RAM for speed
        2176    <  2> Schakelt het scherm uit met instelbare
                tijd.
      160582    <  0> Graphic PRTSCRN for all kinds of
                hardware!
       48363    <  4> Utility voor het maken van grafische
                schermen
        4608    <  3> Memory resident Screen Saver v.2.0
        5504    <  0> 1.0   Enhanced TSR Clock
       16384    <  2> VGA color palette set, save,load,etc
       61824    <  0> Dit levert de menubesturing voor diverse
                arc-programma's
       27295    <  7> Landmark vs. 2 (De bekende benchmark).
       39471    <  2> Easel 3.10 grafics converter/manipulator
       60600    <  7> Porno. Klokje op naakte vrouw, mooi in
                kleur.
       49567    <  2> 01 Jun 90 prachtig testbeeld voor vga en
                ega
        6193    <  6> super-vga BGI driver (borland, turbo
                pascal)
More [Y,n,=]?
Alt-Z for Help | ANSI-BBS | 2400·N81 FDX |  |  | Online 00:09
```

Eén van de rederen waarom Fido moet verdwijnen is de minder goede ondersteuning door de maker hiervan, maar toch ook omdat het programma uit de tijd is geraakt. Steeds meer bulletinboards gaan met meer telefoonlijnen werken. Fido ondersteunt dit niet echt.

Een andere reden is dat de computers steeds meer over een kleurenscherm beschikken, het is dan eigenlijk vanzelfsprekend om daar ook bij de bulletinboards rekening mee te houden.
Half maart van het vorig jaar kwam een totaal nieuw systeem ter beschikking: MAXIMUS.
Maximus lijkt in eerste opzet veel op het bij velen bekende OPUS-BBS.

Gebruiksvriendelijk

Bij het uitkomen van deze Nieuwsbrief zullen al een aantal HCC bulletinboards zijn overgestapt naar Maximus, uiteindelijk zal dit gelden voor alle nodes met een nummer lager dan 200.
Maximus is erg vriendelijk in het gebruik en door het bescheiden gebruik van kleur ook overzichtelijker. Gebruikers zonder kleurenscherm zien gelukkig ook alles heel duidelijk, de kleurinformatie wordt desgewenst uit het het beeld gefilterd.

Een andere reden waardoor het werken met een HCC-bulletinboard eenvoudiger gaat worden is dat alle HCC BBS-systemen vanaf de overgang naar Maximus met dezelfde menu's zullen gaan werken. Dit houdt in dat - behalve de 'eigen schermen' - alle systemen er hetzelfde uit gaan zien! U zult dus op alle systemen het zelfde hoofdmenu, postmenu en bestandenmenu tegenkomen.
Elk systeem krijgt daarnaast een extra menu waar de sysop zijn eigen gebieden kan plaatsen. De toegang tot dit menu zou afhankelijk kunnen zijn van het HCC lidmaatschap of het lid zijn van een bepaalde gebruikersgroep.

Op de HCC bulletinboard systemen zullen alle losse tekstbestanden zijn zowel in het Engels als in het Nederlands beschikbaar. Alle helpbestanden zijn uitgewerkt en ook tweetalig aanwezig. Elk commando in elk menu heeft een help-tekst achter zich staan.

HCC-leden

Voor de HCC-leden is het werken met de BBS-systemen nog gemakkelijker geworden. Bij de eerste keer bellen was het gebruikelijk dat men enige dagen moest wachten en pas daarna kon downloaden (het binnenhalen van bestanden). Met de komst van Maximus wordt ook de controle op de pincode ingevoerd. Na opgave van naam, lidnummer en pincode krijgt men (na acceptatie) direct het hogere privilege. Elk jaar zal de pincode worden aangepast. U vindt de pincode op uw HCC lidmaatschapskaart.

Eltjo Huisman

HCC Dagen 1991

Als lid van de HCC kent u ongetwijfeld de HCC Dagen. Dit jaar zal het de alweer de vijftiende keer zijn dat ze worden gehouden. De data hiervoor zijn vrijdag 22 en zaterdag 23 november.

Enige tijd geleden is door de HCC een professionele beursmedewerker benoemd: *Reinier Kramer*, die inmiddels samen met vele anderen al zeer actief bezig is met de voorbereidingen. Het organiseren van die twee beursdagen is een gigantisch karwei. Dat het altijd weer lukt om de HCC Dagen tot een groot succes te maken is voor een belangrijk deel te danken aan de inzet van honderden vrijwilligers. Zonder die belangeloze hulp zouden er geen HCC Dagen zijn, dat is heel duidelijk.

Ook dit jaar hopen wij weer enthousiaste vrijwilligers te vinden, die een aandeel willen leveren. Voor een deel gaat het daarbij om hulp bij de voorbereiding, maar daarnaast wordt gezocht naar mensen die tijdens de HCC Dagen mee willen helpen in de HCC-stand. Het gaat onder meer om het geven van informatie aan bezoekers en het werven van leden. Daarnaast zijn vrijwilligers nodig voor de Bestelservice en voor de Technische Vraagbaak. Aan het werken in de HCC-stand gaat betrekkelijk weinig voorbereiding vooraf.

Misschien vindt ook u het aardig om die HCC Dagen nu eens mee te maken van 'de andere kant': niet als bezoeker, maar als medewerker. U bewijst er vanzelfsprekend onze vereniging een uitstekende dienst mee, maar wij kunnen u verzekeren dat het ook een bijzonder plezierige ervaring is om deel uit te maken van het HCC-team.

Als u hieraan mee wilt werken, richt dan uw reactie aan het HCC kantoor in Houten, t.a.v. Reinier Kramer.

Wij hopen op de medewerking van veel HCC-leden.

Bestuur HCC.

Het HCC Fidonet is een netwerk van Bulletin Board systemen voor berichtenuitwisseling door HCC-leden. Het maakt deel uit van een wereldwijd netwerk. Het adres van het HCC Fidonet is 2:500 (zone 2 net 500).

Naam	Nodenr.	Sysop	Telefoon		Sponsor
HCC Alkmaar 1	028	Peter van Diepen	072-126783	abcd	Van Diepen Automatiseert
HCC Almelo 1	021	Jan Verschaeren	05490-62542*	abcd	HCC
HCC Almere 1	038	Henk Slegh	03240-38702	abcd	Ormas BV
HCC Amersfoort 1	013	Evert Bruinsma	033-950750	abcdf	HCC
HCC Amstelveen 1	040	Eltjo Huisman	020-6472021*	abcd	Hewlett Packard Ned.
HCC Amsterdam 1	011	Olf van Reijen	020-6154154*	abcd	ABN
HCC Apeldoorn 1	025	Ron Goossen	055-211811	abcd	Centraal Beheer
HCC Apple gg	107	Jan Willem Oomen	015-622421	abcd	Apple Nederland BV
HCC Arnhem 1	017	Lex Dreves	085-428110	abcd	-
HCC Bliep South	110	Chiel Heyblom	01623-14722	abcd	Tainic Technology
HCC Brielle 1	012	Andre Visser	01810-15600	abcd	Info Products Holland BV
HCC Commodore gg	108	Hans Kessels	04760-77487	abcd	Commodore Nederland
HCC Den.Haag 1	026	Kasper Kwant	070-3281426	abcd	HCC
HCC Den Helder 1	043	Eugene Onderwater	02230-28086	abcd	Autobedr. N.C. Onderwater
HCC DOS gg Boss Centrum	128	Axel Horst	03432-1814	cdh	HCC DOS gg
HCC DOS gg Boss Oost	116	Mark Rebers	08360-26515	abcd	NMB Bank
HCC DOS gg Boss West	121	Ed van der Bent	020-6982155	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg Boss Zuid	131	Andre v.d. Wijdeven	04990-74979	cd	HCC DOS gg
HCC DOS gg Delmare	133	Ron van der Nagel	01720-43983	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg ProgrammaTel	100	Paul van Hattum	058-155649	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg Shareware	114	Wim Loerakker	01821-3014	abcd	Compaq
HCC DOS gg SW Boss North	132	Gerard Hoytink	05140-4494	abcd	HCC DOS gg
HCC DOS gg SW Boss West	104	Henk Jansen	079-317774	acdh	HCC DOS gg
HCC DOS gg The Databoss	109	Peter Spekreijse	053-339781	abcd	HCC DOS gg
HCC Eindhoven 1	014	Hans van Melis	040-481792	abcd	HCC
HCC Emmen 1	031	Jan Leijerweerd	05910-21000	abcd	Cyco/WordPerfect/ Acad. Serv.
HCC Gouda 1	030	Hans Ligthelm	01820-22314	abcd	Repko IDP BV
HCC Groningen 1	019	Johan Schaaphok	050-134367	abcd	HCC
HCC Hoorn 1	020	Frank Bieri	02290-34046	abcd	Infotheek BV
HCC Hoorn 2	033	Jan Wissink	02290-62182	abcd	-
HCC IBM PC gg	101	Cees Pijnenburg	08857-1865	abcd	IBM Nederland BV
HCC Leeuwarden 1	041	Keimpe Wybenga	058-671351	abcd	Frisicom
HCC Leiden 1	015	Jan Bregman	071-128409	abcd	-
HCC Middelburg 1	022	Jaap Delvoye	01180-34336	abcd	HCC
HCC Modelbaan gg	124	Lex van der Loo	079-422334	abcd	HCC
HCC MSX gg	102	Joop Zwart	072-338228	abcd	M.T./MSX Comp. Mag.
HCC MSX gg 2	127	Ben Doedens	05978-18902	abc	
HCC Nijmegen 1	037	Rene Janson	080-788405	abcd	Wesseling Electronika
HCC Olivetti gg Apeldoorn	123	Ruud van der Linden	055-413377	abcdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Breda	113	Theo van Lottum	076-870519	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Enschede	118	Roelof Beverdam	053-337444	abcdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Heerlen	125	Hans van Baalen	045-215877	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Hoorn	119	Klaus Spithost	02290-43073	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Rolde	112	Hero Bruinsma	05924-3245	acdfh	HCC Olivetti gg
HCC Olivetti gg Zoetermeer	106	Majel Migo	079-610438	acde	HCC Olivetti gg
HCC Oss 1	027	Henri van Aarssen	04120-44443	abcd	
HCC P2000 gg	105	Anet Hilgersom	020-6892992	abcd	
HCC Politie & Comp gg	126	Ruud Weteling	072-157891	abcd	Tulip Computers
HCC Postzegel gg	134	Gerd-Jan van Wiggen	070-3866111	acd	
HCC Rotterdam 1	029	Ed Rijnhout	010-4834256	abcd	Sun Microsystems
HCC Sharp gg	103	Henk Slegh	03240-38866	abcd	Ormas
HCC Sittard 1	016	Leo Reijnen	04755-2041	abcd	HCC
HCC Steenwijk 1	042	Jan Groenendijk	05210-88583	abcd	Nokia Data
HCC Techstand	500	Hanno van der Maas	030-735900	abcd	DigiSys
HCC Tilburg 1	036	Martien Gerla	013-563150	abcd	Geveke Electronics
HCC Tulip gg	129	Nol Kloosterman	010-4745060	acd	G&B Computers
HCC Utrecht 1	034	Peter Noy	030-945975	abcd	Vicorp
HCC Venlo 1	023	Joep Niessen	077-822522	abcd	Simac
HCC Zoetermeer 1	024	Jean-Pierre Verheij	079-423335	acdh	HCC
HCC Zwolle 2	039	Willem Groeneveld	038-547161	acd	Dirksen Opleidingen
HCCN Redactie	402	Jan Leijerweerd	03403-78220	abcd	
BBS Pendrecht	218	Ed Roest	010-4102033	acd	
Dosmenu Service	213	Adrie Verkuil	03240-19797	acd	
Gezondheidszorg	211	Ruud van der Linden	055-337951	abcd	
Habe BBS	219	Henk Benschop	01858-16563	abcd	
Incola BBS	220	John Hendriks	020-6344733	acd	
Infoboard	206	Joop Mellaart	04780-88119	acd	
Intra BBS	208	Fred Theunissen	04780-89612	abcd	
John	204	John Pansters	040-531453	abcd	
Nethart	501	Jos van Kester	030-332930	cd	Stichting Cadans
NOS Radio Scoop	202	Joop Engels	035-45395	abcd	
Omega BBS	221	Ton Stolk	010-4950861	abcdf	
Schroedingers Cat	216	Paul Scholte	040-512537	ac	
Sco Narwal	209	Aad Nienhuis	020-6279804	abcd	
The Olivetti Remote Access	215	Andres de Lange	01729-9549	acdfh	HCC Olivetti gg
Wildcat! BBS	222	Robbert G. Brown	030-512787	cdfh	

a = 300/300 baud; b = 1200/75 baud; c = 1200/1200 baud; d = 2400/2400 baud; e = 19.200 PEP;
f = 9600/9600 baud; h = 9600 HST; Line setting: [baudrate],8,N,1 * = Meer telefoonlijnen beschikbaar

Afdelingen

Afdeling Almere
Vacature

Afdeling Amsterdam
Theo Nicola,
020-265390 (19.00-21.00)
Postbus 61289,
1005 HG Amsterdam

Afdeling Apeldoorn
J. H. T. Benda,
055-426292 (18.30-21.00)
Postbus 20218,
7302 HE Apeldoorn

Afdeling Arnhem
André Varwijk
Privaslaan 104
6904 LJ Zevenaar
08360 - 32632

Afdeling Breda
Ton Smit
Hulsdonk 5,
4844 RR Terheyden
Postbus 1931, 4801 BX Breda

Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft
Theo Spinders,
079-612180 (18.30-21.00)
Postbus 6097,
2702 AB Zoetermeer

Afdeling Den Helder
L. Visser,
02230-21865 (18.30-21.00)
Lijsterstraat 22,
1781 WD Den Helder

Afdeling Deventer
N. Boekhout
1e Weerdsweg 74, 7412 WV
Deventer

Afdeling Eindhoven
Henk Hilhorst
Pater Vogelstraat 9,
5741 JE Beek en Donk,
04929-62294

Afdeling Friesland
Postbus 1079,
8900 CB Leeuwarden

Afdeling Gouda
G. Boschloo, Clematislaan 7
2803 AG Gouda,
01820-36404 (na 18.00)

Afdeling Groningen
Johan Schaaphok
Postbus 1650,
9701 BR Groningen

Afdeling Kennemerland
H. M. A. van Lier, 023-255090
Van Riebeecklaan 23,
2024 AE Haarlem

Afdeling Leiden
Hans Baak,
071-618622 (19.00-22.00)
Roerdomperf 21,
2251 WX Voorschoten

Afdeling Midden- en Zuid-Limburg
Konrad Vasterman,
Koninginnestraat 4
6225 BR Maastricht

Afdeling Nijmegen
René Janson
Krayenhofflaan 21,
6541 PN Nijmegen

Afdeling Noordholland Midden
N.J. Koreman, 02290-49206
Schepenen 74, 1625 BK Hoorn

Afdeling Noord-Limburg
Jan Peeters,
04765-1693 (18.30-21.00)
Postbus 8029,
5993 ZG Maasbree

Afdeling Noordoost Brabant
Bert Arts
Meijer van Leeuwenstraat 33,
5348 JV Oss

Afdeling Rijnmond
Jaap Kalle,
01877-3800 (18.30-21.00)
Molendijk 72
3248 BB Melissant

Afdeling Steenwijk
Jaap Keizer
Gasthuislaan 97-A
8331 MV Steenwijk

Afdeling Tilburg
C. A. F. S. Scholberg,
013-682177 (18.30-21.00)
Frankenlaan 15,
5037 KE Tilburg

Afdeling Twente
M. Mensink,
053-330082 (18.30-21.00)
Postbus 3801,
7500 DV Enschede

Afdeling Utrecht
Hans Verbeek,
035-47825 (18.30-21.00)
Leeuwenstraat 28a,
1211 EV Hilversum

Afdeling Zeeland
Mw. J. H. Berghuijs-Goris,
01185-1680 (overdag)
De Boisotstraat 45,
4371 BL Koudekerke

Afdeling Zwolle
G. Weide
Geuzingerbrink 81
7812 NT Emmen

De Hobby Computer Club is een zelfstandige vereniging, voor allen die belangstelling hebben voor of zich bezig houden met het bouwen, programmeren en/of gebruiken van micro-computers.

Contributie
De contributie van 1991 bedraagt ƒ 60,- (basiscontributie inclusief lidmaatschap één gebruikersgroep). ƒ 5,- extra per gebruikersgroep meer dan één. Bij aanmelding in de loop van het jaar geldt een gereduceerd tarief. Tevens wordt bij aanmelding eenmalig ƒ 10,- inschrijfgeld in rekening gebracht.

Beëindiging van het lidmaatschap is mogelijk per einde van het kalenderjaar. Opzegging van het lidmaatschap per briefkaart (vóór 1 november) aan de HCC. Bij tussentijdse opzegging van het lidmaatschap vindt geen restitutie plaats van de contributie. Wel worden de te verschijnen HCC Nieuwsbrieven voor het lopende kalenderjaar toegezonden.

1. Aanmelding als lid door invullen en inzenden van de achterin dit blad afgedrukte aanmeldingskaart. Vergeet niet een postzegel te plakken.
2. Adreswijzigingen zo snel mogelijk doorgeven aan de HCC via de achterin dit blad afgedrukte briefkaart.
3. Indeling in een afdeling vindt automatisch plaats op postcode.
4. Indeling bij een gebruikersgroep moet u zelf opgeven.

De HCC afdelingen, die per regio zijn ingedeeld, geven de HCC-er algemene informatie. In de cursussen en/of lezingen, die door hen worden georganiseerd, komen verschillende interessante onderwerpen op het gebied van 'micro-computing' ter sprake. Eenmaal in het bezit van een systeem kan de HCC-er zich aansluiten bij één van de vele gebruikersgroepen. Op de bijeenkomsten die door deze groepen worden belegd kan de HCC-er in een gezellige sfeer kennis uitwisselen waardoor het gebruik van zijn machine nog plezieriger wordt.

Op deze en de volgende pagina staan de afdelingen en gebruikersgroepen vermeld met hun contactpersoon.

Gebruikersgroepen

1802 gg
Jan Waldorp,
01828-10252 (18.30-21.00)
Mozartlaan 83,
2742 BP Waddinxveen

2650 gg
Joep Reits,
074-424117(18.30-21.00)
Oelerweg 98a,
7555 GW Hengelo

6500 gg
J. Beyer,
015-134269 (18.30-21.00)
Bastinglaan 7, 2614 GP Delft

68' gg
Pieter Schiphorst,
02159-35211(18.30-21.00)
Lange Heul 394a,
1403 NZ Bussum

68000 gg
D. A. H. van Beek,
Friezenpoort 3, 3991 JH Houten

Advance gg
Postbus 283,
1960 AG Heemskerk

AIM-65/PC-100 gg
A.J. Tuinhout, Postbus 505,
2600 AM Delft

Amstrad/Schneider gg
Cees van Dam
Boven Oosterdiep 63
9641 JN Veendam

Apple gg
Postbus 23396,
3001 KJ Rotterdam

Artificiële Intelligentie gg
B. Grootjans, 070-3204532
Grashof 207,
2262 ET Leidschendam

Astrologie gg
H. Leefkens, 01720-34665
Schuberthof 90,
2402 GL Alphen a/d Rijn

Atari gg
R. Aerts
Broekerwaard 102,
1824 EV Alkmaar

Auditief Gehandicapten gg
L. van der Garde
Cornelis Evertsenstraat 27,
3572 JR Utrecht

BigBoard gg
Erwin Hoogzaad
Schiestraat 46,
7523 TH Enschede

Bondwell/Elci gg
Dré Jansen,
01748-14199 (18.30-23.30)
Koningin Emmastraat 8,
2691 WB 's-Gravenzande

C gg
Jos Jansen, 01729-8288

Commodore gg
Henk Lurvink, 020-6267887
(20.00-22.00)
Postbus 145, 8070 AC Nunspeet

Compucolor gg
Jaap Severein,
02207-19954 (18.30-21.00)
Bergkristal 36,
1703 EC Heerhugowaard

CS/SWTPC/09 gg
P. G. Waldman, 075-172719(na 20.00)
Molenveld 24,
1541 SK Koog a/d Zaan

DAI gg
H. Rison, 04490-48863
Luxemburgstraat 17,
6164 BS Geleen

Datacommunicatie gg
G. B. ter Haar
Jordenstraat 34,
4024 HT Eck en Wiel

DOS gg
Ron Scheepers,
03435-72633(19.30-22.00)
Vechtsteen 22,
3961 XG Wijk bij Duurstede

Exidy Sorcerer gg
Charles Netteler,
010-4330493 (18.30-21.00)
Pr. Hendrikstraat 3d,
3071 LG Rotterdam

Forth gg
M. Wijzenbeek
Nieuwerdammerdijk 254
1025 LX Amsterdam

G2 gg
Eddy van Raaij
03402 - 65975 (20.00 - 22.00)
Anemoonstraat 75
3434 JB Nieuwegein

Genealogie gg
J. B. van der Schoot
Amstellaan 2,
2105 VE Heemstede

IBM PC gg
Johan Hageman
Postbus 563, 2800 AN Gouda

Kunst, ontwerp en vormgeving gg
Robert Borst,
040-544419 (18.30-21.00)
Braak 18, 5501 DJ Veldhoven

Logo gg
W. Heyster, 08380-21306
Annadaal 96, 6715 JC Ede

Modelbaan gg
R. H. ter Meulen
Tesselschadelaan 15,
3705 AK Zeist

MSX gg
F. Thijssen, 08850-22780
Ganzenbroek 21, 5437 BL Beers

NewBrain gg
Menno Stevens,
020-6924137 (20.00-22.00)
Postbus 4494,
1009 AL Amsterdam

Olivetti gg
Postbus 499, 4600 AL Heerlen

Onderwijs gg
Hub Jennekens, Postbus 23068
6367 ZH Voerendaal

P2000 gg
A. Hilgersom, 020-6892875
(ma.-vr. 19.00-21.00)
Admiraal De Ruijterweg 28-II
1056 GJ Amsterdam

Pascal gg
Frans Doove
Severij 5, 3155 BR Maasland

Politie & Computer gg
A. van Rheenen,
Molenhei 37
5262 TP Vught

Postzegel gg
D. B. Bezemer, Elzendreef 187
2272 CL Voorburg, 070-3873650

Sharp MZ gg
J. Bancken, 033-945286
(18.30-21.00)
Lis 14, 1273 CD Huizen

Sinclair gg
T. Molenaar,
01670-66845 (18.30-21.00)
Postbus 76,
2260 AB Leidschendam

Tandy gg
P. Huisman, Herculesstraat 4
3204 AL Spijkenisse

Tulip gg
08334-73038 (20.00-21.30)
Postbus 146
6980 AC Doesburg

Unix gg
Hans Oey, 03402-32100
(8.30-17.30)
Vosseweide 92,
3437 TE Nieuwegein

Zenith/Heath gg
Han Nieuwland, 020-6189304
1e Helmerstraat 101,
1054 DM Amsterdam

De sluitingsdata voor het verenigingsnieuws zijn als volgt: voor HCC Nieuwsbrief 141 (juni) op 21 april en voor HCC Nieuwsbrief 142 (juli) op 20 mei. U kunt de kopij inleveren op de redactie Fido in Houten (03403-78220). Let er op dat u dit in filegebied 3 doet. Laat voor alle zekerheid een berichtje achter.

HCC Afdeling Apeldoorn

De ledenvergadering ligt achter ons en de enige verandering die er heeft plaatsgevonden is een wisseling in het bestuurs. De heer Van Essen is afgetreden en in zijn plaats is de heer Koetzier gekomen. Verder was iedereen er van overtuigd dat het Regionieuws niet mocht verdwijnen, maar er waren helaas geen mensen die zich geroepen voelden om dit blad ook vol te schrijven. Zo zal het wellicht blijven bij een idee.

Bijeenkomsten

De bijeenkomsten worden op de tweede en vierde woensdag van de maand gehouden. Met ingang van september op *iedere* woensdag, waarbij de bedoeling is dat op de eerste en derde woensdag een normale bijeenkomst en op de tweede en vierde een cursusavond/thema-avond wordt gehouden. Ideeën voor thema's zijn welkom.

PD Software

De bibliotheek is met de laatste software aangevuld; onder andere een verzameling GIF-plaatjes in drie categorieën, verpakt in setjes van vijf diskettes. Mocht u interesse hebben in andere grafische plaatjes laat het dan even weten.

Printerlinten

Op de afdelingsavonden kunt u uw linten inleveren om ze veertien dagen later als nieuw weer terug te krijgen. En dat tegen een geringe vergoeding. Ook is het mogelijk uw HP Deskjet-koppen te vullen.

Cursus

Er zal in september worden gestart met een cursus WordPerfect. U kunt zich voor deze cursus opgeven bij de secretaris.

J.H.Th. Benda

HCC Afdeling Arnhem/ Zevenaar

Op 11 maart werd in Oosterbeek de, op 12 november geschorste vergadering hervat. Tijdens die vergadering moesten enkele nieuwe bestuursleden worden gekozen. Naast een twaalftal belangstellenden waren 47 leden van de afdeling aanwezig. Vanuit het dagelijks bestuur uit Houten waren Marcus Ellerbroek en Leo Reijnen als gasten aanwezig. Hetgeen zeer op prijs werd gesteld.
Na de opening nam de voorzitter de agenda door en iedereen ging akkoord met de genoemde punten. Er waren geen ingekomen of andere stukken voor deze vergadering.
Penningmeester Bob Rappange gaf een uiteenzetting van de financiële situatie per 31 december 1990. De begroting 1991, die al eind 1990 bij HCC moest worden ingediend, werd achteraf door de ledenvergadering goedgekeurd.
Na overleg met drie kandidaat-bestuursleden moest een dagelijks bestuur van drie worden personen gekozen. Onder dankzegging voor hun inzet traden Dick Rijssemus en Floris Strumphler terug en werden met een mandaat van één jaar en met goedkeuring van de leden benoemd: Ton Rebers (voorzitter), André Varwijk (secretaris) en Bob Rappange (penningmeester).

Budget

Voor de lokaties Oosterbeek en Zevenaar werden met instemming van de leden lokatievertegenwoordigers gekozen. Voor de lokatie Oosterbeek zijn dit Hans Hubers en Floris Strumphler en voor de lokatie Zevenaar Dick Rijssemus en Marco Selier.
Ook gingen de leden akkoord met de benoeming van een budgetcommissie en een activiteitencommissie. Voor de budgetcommissie werden benoemd: Harry Varwijk, Henk van Zwam en Hans de Jong en voor de activiteitencommissie Hans Hubers voor de lokatie Oosterbeek en Dick Rijssemus en de heer J. Couwenberg voor de lokatie Zevenaar. Tenslotte werd wederom met goedkeuring van de leden Hans Donkers als nieuwe bibliothecaris voor de lokatie Oosterbeek, Floris Strumphler als softwarebeheerder voor de afdeling Arnhem en Bertus Veldhuizen, Jan Verkerk en Wim Coenraad als zaalbeheerders voor de lokatie Oosterbeek gekozen. De vergadering verliep dankzij de constructieve deelname van de leden goed en afgesproken werd dat over een jaar geëvalueerd zal worden of de gekozen opzet bevalt. Onze nieuwe voorzitter, Ton Rebers, sloot de vergadering en dankte iedereen voor zijn bijdrage.

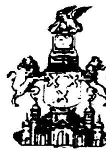
Cursussen

Bij voldoende belangstelling gaat er binnenkort in Zevenaar een aantal introductiecursussen van start. We denken hierbij aan een introductiecursus MS-DOS (4 lessen), PC Wordprocessor (4 lessen), een PC Workshop Reflex (1 les), Workshop Desktop Publishing (1 les) of een Workshop dBase III met assist (1 les). Voor informatie: Cliff Lindeboom, telefoon 08364-7770 of tijdens de afdelingsavonden in Zevenaar. Ook als u belangstelling heeft voor een andere, niet genoemde cursus, kunt u contact opnemen met Cliff. Mogelijk dat wij op uw verzoek kunnen ingaan. Leden die deelnemen aan de Teleac cursus PC-Privé kunnen, net als alle andere beginnende leden, met hun vragen terecht op onze afdelingsavonden. Tijdens deze avonden zijn er altijd leden aanwezig, die bereid zijn om beginnende leden op weg te helpen.

André Varwijk

Sinds kort organiseert afdeling Breda ook bijeenkomsten in

HCC Afdeling Breda

Steenbergen. Wellicht is het voor de mensen uit deze regio interessant om hier eens een kijkje te nemen. Deze bijeenkomsten zijn nog op proef. Afhankelijk van de belangstelling zal worden besloten of de avonden een definitief karakter krijgen. Vooralsnog is er over de belangstelling niet te klagen.
Kom ook eens langs in het Cromwiel. De eerstvolgende avond staat gepland op 13 mei en duurt van 19.30 uur tot circa 22.30 uur. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Ed v.d. Aa, Karel Doormanstraat 71, 4671 AC in Dinteloord.

Doorgaan

Natuurlijk gaan de bijeenkomsten in Breda gewoon door. In verband met Hemelvaart wordt het deze keer niet op de tweede donderdag, maar op de derde donderdag van de maand gehouden (16 mei dus). Vergis u niet, want u staat echt in een lege zaal. Uiteraard staat deze avond weer vol met demonstraties op diverse machines en schenken we de nodige aandacht aan de C-liefhebber.

Manifestatie

Heeft u al nagedacht over onze oproep van de afgelopen maand om mee te werken aan de voorbereiding en/of de uitvoering van onze tweede computermanifestatie? Indien u niet de hele dag beschikbaar kunt zijn, is dit geen probleem. We hebben ook taken voor 'part-timers'.

Ton Smit

HCC Afdeling Den Haag/ Zoetermeer/ Delft

Met ingang van deze maand is het mogelijk om uw oude printerlinten te herinkten. Bert van Rhijn heeft zich hiervoor aangemeld. Ook Simon Huisman is in de gelegenheid om linten te herinkten. Beide leden 'werken' op de afdelingsavonden in de Kreade. Dit betekent dat leden uit de rayons Zoetermeer en Delft eventueel naar de Kreade moeten komen, totdat we dezelfde faciliteit in Hellas en De Molshoop kunnen aanbieden.

Soundblaster

De Soundblaster is een muziekkaart voor de XT/AT en past in een 8-bits slot. In de standaarduitvoering is de kaart monofoon, dus zonder CMS. Optioneel wordt de CMS (stereochip) meegeleverd. Verder is er een aansluitmogelijkheid voor een MIDI-box. De Soundblaster is AdLib-compatibel. Ben je geïnteresseerd in de werking van de SoundBlaster? Babbel dan eens met Aad de Groot, die op dit moment nog de enige echte SoundBlaster-Master in de afdeling is. Hoe lang hij dat blijft, hangt natuurlijk van de concurrentie af.

Gebruikersgroepen
Hierbij maak ik de gebruikersgroepen er op attent dat wij hen de mogelijkheid bieden om van onze faciliteiten gebruik te maken. Per maand zijn er zes bijeenkomsten, (twee in Den Haag, twee in Zoetermeer en twee in Delft) zodat u op deze manier goed uw en onze leden kunt bereiken. Een belletje naar 079-612180 of een briefje naar postbus 6097, 2702 AB in Zoetermeer is voldoende.

Theo Spinders

HCC Afdeling Eindhoven

Helaas moet ik dit bericht beginnen met het aanbieden van mijn verontschuldigingen. Het schijnt dat zaken die in het begin fout gaan, gedoemd zijn tot het eind fout te blijven gaan. Dit was dus het geval met onze zaterdagbijeenkomst van maart. Zoals gebruikelijk was deze gepland op de derde zaterdag. Door omstandigheden waren wij echter gedwongen deze bijeenkomst te verschuiven naar de vierde zaterdag. Met de publicatie in de Nieuwsbrief ging tenslotte ook nog iets mis. Het spijt mij zeer dat een aantal leden hierdoor tevergeefs de reis naar Het Slot heeft ondernomen. Het bestuur zal proberen dergelijke zaken in de toekomst te voorkomen. Ik zal voortaan eventuele wijzigingen direct publiceren op Fido Eindhoven. Log voor het laatste nieuws dus steeds in op: 040-481792.

Bijeenkomsten
Op donderdag 2 mei verzorgt Frits van Os een presentatie van het databaseprogramma dBase IV. Hij zal onder andere iets vertellen over de filosofie achter het programma en over de mogelijkheden ervan. Ook zal hij een koppeling maken tussen dBase en andere programma's zoals WordPerfect. Regelmatige bezoekers van onze bijeenkomsten zullen de heer Van Os ongetwijfeld kennen. Hij is al vele jaren lid. Hoewel hij programmeur van beroep is, is het computerwerk toch altijd een hobby voor hem gebleven. Tijdens gesprekken met andere hobbyisten bleek dat er in de regio Eindhoven een grote behoefte was aan een zaak op het gebied van computerboeken en programmatuur. Van Os heeft besloten in deze behoefte te voorzien. Hij zal binnenkort een winkel openen in het centrum van Eindhoven. Ik denk dat een dergelijke winkel zeer zeker ook belangrijk is voor onze leden.
Op zaterdag 18 mei organiseren wij een markt met tweedehands computerspullen. Heeft u dus nog een computer, een joystick, een computerboek of wat dan ook, neem het dan mee naar 't Slot. Wilt u uw lidmaatschapskaart meenemen, want verkoop kan alleen aan leden van de afdeling worden toegestaan. Heeft u niets te verkopen, kom dan toch! Wellicht vindt u net datgene wat u al een poosje zocht. Mocht deze tweedehands markt een succes worden, dan zullen wij 'm vaker organiseren. Op donderdag 6 juni is er een lezing over procesbesturing. In de volgende Nieuwsbrief leest u hier meer over.

Ledenservice
Het eerste lid heeft zich voor de werkgroep Ledenservice aangemeld! Deze werkgroep gaat dus daadwerkelijk van start. Hierdoor zijn we binnenkort in staat de leden nog meer service verlenen. U begrijpt dat één man niet genoeg is. Daarom vraag ik nogmaals om u op te geven. Mijn telefoonnummer is 04929-62294. Voorlopig wordt de werkgroep aangevuld met enkele bestuursleden. Binnenkort leest u welke service de werkgroep u gaat aanbieden.

HCC Dagen
Hoewel zij nog ver weg lijken, denken we al na over de komende HCC Dagen. Wij zouden graag zien dat u meedacht. Heeft u suggesties, laat het ons weten. Ook leden die willen meehelpen met de voorbereidingen of die (een deel van de dag) de stand willen bemannen, zijn van harte welkom.

Henk Hilhorst

HCC Afdeling Friesland

De Friese HCC Dag die de afdeling Friesland op 16 maart organiseerde, is een groot succes geworden. Het bezoekersaantal overtrof alle verwachtingen. Toen 's ochtends om tien uur de deuren van 'De Open Hof' open gingen, stonden de computerliefhebbers al in rijen wachten.
In totaal zijn er zeshonderd bezoekers geteld, waarvan 113 HCC-leden. Dat was bijna twee keer zoveel als vorig jaar. Spontaan meldden zich die dag veertien nieuwe leden aan. Dat aantal zal nog groeien, want er was veel interesse voor de vereniging, zodat we nog wel wat nieuwe aanwas kunnen verwachten.

Interviews
De zaal van 'De Open Hof' was goed gevuld. Naast de twee aanwezige commerciële bedrijven (Frisicom en Cobra Tekst) waren er stands ingericht door enkele HCC gebruikersgroepen: Commodore, MS-DOS en Sharp. Ook de vereniging PC-Headstart en een aantal individuele gebruikers hielden demonstraties.
De provinciale media hebben veel aandacht besteed aan het evenement. Zowel in de geschreven pers als op de radio. De bestuursleden gaven interviews bij Omrop Fryslân en Radio Harlingen.
Kortom, er kan op een zeer geslaagde dag worden teruggezien. Het bestuur is druk bezig met een evaluatie, want één ding is zeker: volgend jaar wordt er weer een Friese HCC Dag georganiseerd.

Jeltsje Bergsma

HCC Afdeling Gouda

De eerstvolgende bijeenkomst wordt gehouden op dinsdag 21 mei in de Gehoorzaal (derde verdieping) van het Bleuland Ziekenhuis in Gouda, van 19.30 tot 22.30 uur.
Onze vaste faciliteiten zijn weer aanwezig: de leestafel, diskette van de maand, micromarkt, printshop en de special van de maand (deze keer wordt het onderwerp 'PC en Video' belicht).
Bovendien bestaat deze avond de mogelijkheid om uw printerlinten te laten herinkten. De firma ARCA, die ook op 19 maart aanwezig was, is bereid deze activiteit te coördineren. Neem dus uw printerlinten mee. Uiteraard bieden wij deze service alleen de leden van onze afdeling aan.
Uiteraard is ook de Commodore gg weer present. Het aantal belangstellenden voor deze gebruikersgroep neemt toe. Dat geldt tevens voor de MSX gg, die eveneens elke bijeenkomst aanwezig is.

PD
De PD software-bibliotheek breidt zich verder uit. Wij beschikken inmiddels ook over PD-software voor de Atari. Desondanks kunnen wij nog software gebruiken, met name ook voor de Apple, Atari en MSX. Bent u in het bezit van PD- of shareware programma's die voor anderen interessant zijn en nog niet in onze PD-bibliotheek zijn opgenomen, neem dan contact op met onze PD-man: Joop Michel (01725-71988), of zet de programma's op een floppy en geef dat af op de afdelingsbijeenkomst.

Cursus
Op 6 mei start een cursus datacommunicatie, uitsluitend voor leden van de afdeling. Intekenen kan alleen tijdens afdelingsbijeenkomsten. Nadere informatie is te verkrijgen bij onze nieuwe cursus-coördinator Ben Kanters (03486-2791). Er staan meer cursussen op stapel. Wilt u niets missen, zorg dan dat u geen enkele bijeenkomst overslaat. Wij hebben de indruk dat het programma aantrekkelijk genoeg is, want over belangstelling hebben wij niet te klagen. Zo bezochten in februari ongeveer tweehonderd mensen onze afdelingsbijeenkomst. Bent u nog niet geweest? Gewoon een keer doen. Tot ziens op 21 mei.

Gerrit Boschloo

HCC Afdeling Midden en Zuid-Limburg

Onze afdelingsbijeenkomsten organiseren wij op iedere tweede vrijdag van de maand. Deze bijeenkomsten vinden zoals gewoonlijk plaats in het buurtcentrum Limbrichterveld, te vinden aan de Eisenhowerstraat 724 in Sittard. Iedereen is van harte welkom. Het komend jaar vinden onze bijeenkomsten plaats op 10 mei en 14 juni. Juli en augustus vieren we vakantie, daarna gaan we verder op 13 september, 11 oktober, 8 november en 13 december.

Lezingen
In mei is er een lezing over factureren en boekhouden voor het midden- en kleinbedrijf door Frans van Royen. Na de vakantie is er in september een simulatie van handboogschieten (met de computer) door Frans Kouwenhoven. In oktober is een Midi-lezing en Midi-demonstatie door Leon Geerlings, Nick Janssen en Jos Steinbusch. Tenslotte volgt in november een lezing over 'artikelen bestandsbeheer in het midden- en kleinbedrijf' door Peter Witlox. Wilt u vooral onze 'jaarafsluiting' in december niet vergeten?

Projecten
De diverse projecten lopen prima. Wilt u meewerken aan één van onze aktiviteiten, meldt u dan bij de betreffende projectleider of bij het afdelingsbestuur. Ook kunt u zich opgeven om mee te werken aan onze stand tijdens de HCC Dagen.

Bibliotheek
Als één van de nieuwe aktiviteiten heeft het bestuur een afdelingsbibliotheek opgezet. De projectleider hiervoor is Joop Lommertzen. Heeft u computertijdschriften over, of wilt uw computerboeken kwijt? Meldt u zich dan bij Joop (op de afdelingsavonden).

PD
Mede door het feit dat onze Software-specialist Gerard van Reine nu een post als bestuurslid heeft aanvaard, is de capaciteit van de PD-stand op de afdelingsavonden beperkt. Het afdelingsbestuur vraagt enkele medewerkers om te assisteren in de stand. U kunt zich aanmelden bij het bestuur of in de stand tijdens de afdelingsavond.

Herinkten
Ook dit jaar is de herinkter van onze afdeling weer een denderend succes. Door de grote belangstelling kan Jo de linten niet allemaal op de afdelingsavond herinkten. Het kan voorkomen dat u de linten pas op de volgende afdelingsavond bewerkt terugkrijgt. Nu is dit nog voor niemand een probleem geweest, maar helaas blijven er enkele linten bij Jo liggen die nog niet afgehaald zijn. Om te voorkomen dat hij die linten iedere avond weer moet meenemen, heeft het bestuur afgesproken dat als ze na zes maanden nog niet zijn afgehaald, ze aan de afdeling vervallen. Dus heeft u uw linten niet afgehaald? Bel dan even met Jo Ernst, telefoon 04743-1827.

Technische dienst
De telefonische hulpverlening is sinds kort uitgebreid met Atari en Commodore-specialisten. U kunt deze mensen bereiken via onze specialist Hein Kop, die op werkdagen 's avonds te bereiken is via telefoonnummer 046-514818. Verder kunt u ook bij ons bulletinboard in Maastricht terecht, waarop een aantal specialisten geregeld aanwezig is. Het telefoonnummer van het BBS is 043-624313 (300, 1200 en 2400 Baud).

Konrad Vasterman

HCC Afdeling Steenwijk

In mei zijn onze bijeenkomsten zoals gewoonlijk de eerste en de derde vrijdag van de maand. In dit geval dus op 3 en 17 mei. Ik wil onze bezoekers er op wijzen dat in de maand mei vijf vrijdagen zitten. Let dus op, want aan het einde van de maand is er, net als in maart, geen computeravond. De bijeenkomsten zijn in De Meenthe (tegenover het station) en u kunt vanaf zeven uur 's avonds naar binnen. Kopje koffie krijgt u van ons.

Herinkter
De afdeling is in het bezit is van een herinkter. Leden die van dit apparaat gebruik willen maken, kunnen zich aanmelden tijdens de bijeenkomsten. Mochten er teveel verzoeken binnenkomen, dan zullen we op afspraak gaan werken.

Jaap Keizer

HCC Afdeling Tilburg

De maandelijkse bijeenkomst van onze afdeling mag zich verheugen op een groeiend aantal bezoekers. Toch missen we nog (mensen met) bepaalde systemen; MSX, Sharp, Commodore 64, 128, Atari, waar zijn ze?

Bestuur
Het bestuur is op enkele punten gewijzigd. Wij geven hierbij de juiste namen en hun functie.
-Marco van Beurden (PD coördinator)
-Con Scholberg (secretaris)
-Martien Gerla (penningmeester)
-Guus de Kock (voorzitter).
Ons contactadres is postbus 9284 , 5000 HG Tilburg.

Olivetti
Op onze bijeenkomsten is een contactpersoon van de Olivetti gg aanwezig. Zijn naam is Gert van Elderen. Hebt u als Olivetti-gebruiker een specifiek probleem, dan kunt u met hen contact opnemen.

Apple
De 'Applelaars' in onze afdeling zijn bezig met een netwerk-project. Als er meer mensen interesse in deze materie hebben, laat het ons dan even weten tijdens de bijeenkomsten.

Amiga
We hopen deze bijeenkomst op de komst van een aantal Amigabezitters. *Liefst met hun computer.* Het opzetten van een PD-bibliotheek voor de Amiga is al in een vergevorderd stadium. Laat ons weten waar uw interesses zoal naar uitgaan zodat we bij de aanschaf hiermee rekening kunnen houden.

Bijeenkomst
Onze eerstvolgende bijeenkomst is op 8 mei bij Boerke Mutsears, Vijverlaan, Tilburg (bij station west). De avond begint om 20.00 uur.

Guus de Kock

HCC Afdeling Twente

De afdelingsbijeenkomsten van afdeling Twente worden elke vierde zaterdag van de maand gehouden in buurtwinkel 't Getfert-Perik, Celebesstraat 22 in Enschede (telefoon: 053-330082). De volgende bijeenkomst is op 27 april van 13.00 tot 17.00 uur. We beginnen dan met het aanleggen van een databank met informatie voor en van 'Twente-leden' met belangstelling voor de verschillende computertoepassingen. Doel hiervan is om zo dezelfde interesses sneller bereikbaar te maken voor de leden die deze contacten (op een bepaalde toepassing) ook willen. Er mogen en kunnen natuurlijk meerdere belangstellingsgebieden worden aangemeld. Vanzelfsprekend is deze informatie vertrouwelijk en aanvullen of schrappen van info is geen probleem.

Kom op
De inbreng van bezoekers vinden wij zeer belangrijk, zodat de afdeling nieuwe initiatieven van leden van harte ondersteunt, eventueel met bijkomende middelen. Bij deze gelegenheid wil ik jullie mededelen dat er ook nog plaatsen binnen het bestuur vrij zijn. Kom op, probeer het eens. Opgeven kun je op de bijeenkomst, of buiten werktijd bij voorzitter Michel Mensink, telefoon 053-330082.

Activiteiten
De afdeling gaat onderzoeken of de computer ook ingezet kan worden om er 'iets' mee aan te sturen. Ook wordt er overwogen om hardware aan te schaffen zoals een testbank, digitizer en in de toekomst een plotter. Deze artikelen en ontwikkelingen hebben allemaal ten doel de leden mee te laten profiteren van een anders (wellicht) dure investering. Zo is er natuurlijk nog steeds de mogelijkheid om PD-software aan te schaffen, een leenmodem te huren en je uitgeperste printerlinten te verversen voor zeer weinig geld.

Kennisoverdracht
Aarzel niet om wat van je te laten horen, eventueel in de vorm van een lezing over een bepaald onderwerp. Het februari 'praatje' ging over het overzetten van QuickBasic-programma's naar EXE-files. Voor meer informatie hierover kunt u contact opnemen met Herman Meijers (telefoon 053-771132). Er is een BBS-sysop die ons heeft aangeboden om de wereld van datacommunicatie eens een keer door te lichten. Datum van deze lezing volgt spoedig.

Herman Meijers

HCC Afdeling Utrecht

Tijdens de bijeenkomst van maart hielden wij onze jaarlijkse ledenvergadering. Anders dan eerder werd gemeld, stelde Evert Bruinsma zich niet herkiesbaar. Grotere verantwoordelijkheden in zijn werkkring maken dat hij zich minder voor de afdeling kan inzetten dan hij zou willen. Langs deze weg danken wij hem voor zijn inzet en adviezen. Na goedkeuring van notulen, jaarverslag en begroting besloot de vergadering unaniem de overige bestuursleden te herkiezen. Ook de door het bestuur voorgedragen nieuwe bestuurskandidaten Frank Hemmelder en Henk Kolthof werden unaniem gekozen.
Het bestuur is nu als volgt samengesteld:
-Ab van Velden (voorzitter)
-Hans Verbeek (secretaris)
-Frank Hemmelder (plv. secretaris)
-Adri Kuiper (penningmeester)
-Fred van Dop (lid)
-Henk Kolthof (lid)

Contact
Het bestuur komt graag in contact met afdelingsleden die hun steentje willen bijdragen, ter aanvulling van het bestuur. Er zijn nogal wat zaken die moeten worden geregeld Daarnaast liggen er plannen op tafel die door gebrek aan mankracht niet goed uit de verf komen. Om meer activiteiten

in de toekomst te ontplooien hebben wij dus dringend hulp nodig. Als u zich aangesproken voelt, kunt u dit kenbaar maken op de clubavond bij één van de bestuursleden of telefonisch bij Hans Verbeek (035-47825).

Modem

Aan afdelingsleden lenen wij elke maand tien 2400 bps modems uit. Indien u hiervoor in aanmerking wilt komen, kunt u vanaf 21.00 uur aan de balie terecht. De modems dienen de volgende bijeenkomst bij aanvang van de clubavond te worden ingeleverd.

Datacommunicatie

Om 21.00 uur geeft de werkgroep Datacommunicatie een lezing met als onderwerp 'netwerken'. Ook als beginner kunt u hier terecht met al uw vragen over dit thema.

Computer & video

De onlangs opgerichte werkgroep 'computer & video' organiseert twee thema-avonden over dit onderwerp. Videoclips op tv laten meer en meer de integratie zien van videobeelden en computeranimatie. Hoe doe je dat en is dit voor de amateur ook te realiseren? Over dit zeer interessante onderwerp waarbij zaken als genlocks, digitizers, splitters en omzetters ter sprake komen, kun je meer horen en zien op de gebruikelijke eerste maandag van de maand mei en juni om 20.30 uur in De Bron.

Op 6 mei geeft Willem van de Putten een demonstratie van wat je zoal met een Amiga en een videocamera kunt realiseren. Op 3 juni kunnen we van de mooiste resultaten genieten.

Vraagbaak

Op het gebied van hardware hebben wij Frank Hemmelder bereid gevonden om als vraagbaak op te treden. Zijn spreekuur houdt hij op de clubavonden en u vindt hem naast de balie. Als point kunt u hem bereiken via zijn BBS (2:500/239), telefoon 03480-24801.

Controle

Uw nieuwe pasje wordt door ons voorzien van een sticker. Deze sticker geeft aan dat u op de hoogte bent van de reglementen die op de clubavonden worden gehanteerd. Hooguit noteren wij vanuit statistisch oogpunt nog uw lidmaatschapsnummer, maar als u in de toekomst aansluit in de rij 'sticker-pas' bent u snel binnen!

Ab van Velden

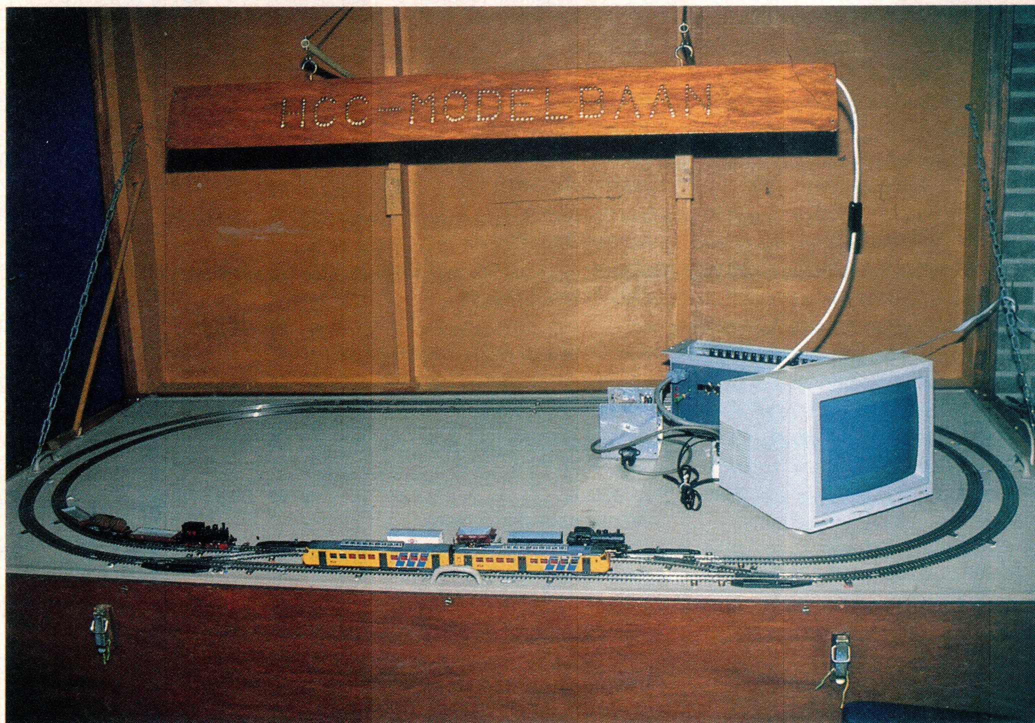
HCC Afdeling Zwolle

Jaarvergadering 1991 donderdag 2 mei in Wijkcentrum Holtenbroek, aanvang 20.45 uur.
Agenda:
-jaarverslag
-financiën
-aanvulling bestuur
-rondvraag

Gerard Weide

De MSXgg tijdens één van de drukbezochte bijeenkomsten in het HCC Kantoor.

De fraaie creatie van de HCC Modelbaan automatisering gg.

APRIL '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
za 27	Amstrad/Schneider gg	13.00	Buurtwinkel Celebesstraat 22, Enschede
za 27	Afd. Kennemerland 023-255090	10.00	Coornhert Lyceum Lyceumlaan 1, Haarlem
za 27	Afdeling Twente 053-330082		Buurtwinkel 't Getfert-Perik Celebesstraat 22, Enschede
za 27	Genealogie gg	10.30	HCC-kantoor, hal, raadszaal + kantine Standerdmolen 8, Houten
za 27	Sharp MZ gg 01652-17332	13.00	RCC Micro-home Industriestraat 15, Roosendaal
zo 28	Afdeling Noord-Oost Brabant		De Biechten Vincent van Goghlaan 1, Hintham
zo 28	Sharp MZ gg 04490-25716	10.00	Gemeenschapshuis Pancratiusstraat 3, Munstergeleen

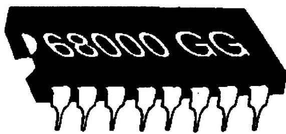
MEI '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
wo 1	Afdeling Noord Holland Midden 02290-49206		Huis Verloren Kerkstraat 10 b, Hoorn
do 2	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 015-144926	19.30	De Molshoop, Molslaan 139, Delft
do 2	Afdeling Eindhoven 040-511999	20.00	Gemeenschapshuis De Ketting Tinelstraat 3a. Eindhoven
do 2	Afdeling Zwolle 05910-43335	20.00	Wijkcentrum Holtenbroek Beethovenlaan 394, Zwolle
vr 3	Afdeling Steenwijk 05210-1357	19.30	De Meenthe Stationsplein 1, Steenwijk
za 4	Amstrad/Schneider gg	10.00	HCC-kantoor Standerdmolen 8, Houten
za 4	Sharp MZ gg 01107-2045	12.00	De Pit Appelstraat 2a, Goes
ma 6	68' gg 02159-35211	20.00	Pieter Schiphorst Lange Heul 394a, Bussum
ma 6	Amstrad/Schneider gg	20.00	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
ma 6	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 079-417366	19.30	Hellas, Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 6	Afdeling Utrecht	19.30	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht
di 7	Afdeling Noord-Limburg 04765-1693	19.30	Café Maagdenberg Leutherweg 1, Venlo
di 7	Afdeling Nijmegen	20.00	Café Juliana Schependomlaan 94, Nijmegen
di 7	Afdeling Zeeland 01102-43442	20.00	De Pit Appelstraat 2a, Goes-Zuid
wo 8	Afdeling Apeldoorn 055-426292	19.30	Vrijzicht Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 8	Afdeling Tilburg	20.00	Boerke Mutsears Vijverlaan 2, Tilburg
wo 8	Afdeling Zwolle 05910-43335	20.00	't Brinkenhoes Bargeres, Emmen
do 9	6500 gg	19.30	Wijkgebouw Gillis Mozartlaan, Delft
do 9	Afdeling Noord-Oost Brabant		De Biechten Vincent van Goghlaan 1, Hintham
do 9	Olivetti gg 076-713071	20.00	De Belcrum Pastoor Pottersplein 12, Breda
vr 10	Afdeling M en Z-Limburg 04748-1695	20.00	Buurtcentrum Limbrichterveld Eisenhowerstreet 724, Sittard
za 11	MSX gg 08850-22780	10.00	HCC kantoor, kantine Standerdmolen 8, Houten
za 11	Sharp MZ gg 013-551477	12.00	J. v. Besouwhuis Th. van Diessenstraat 1, Goirle
za 11	Sinclair gg	10.00	HCC kantoor Standerdmolen 8, Houten
ma 13	Afdeling Arnhem 085-335785	19.30	Zalencentrum Mabri Bernhulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 13	Amstrad/Schneider gg	20.00	Mabrie Bernulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 13	Amstrad/Schneider gg	20.00	Buurthuis Ricardo A. van Woudenslaan, R'am-Lombardijen
ma 13	Afdeling Zeeland 01150-13288	19.30	Pro Rege De Jongestraat 1, Terneuzen
ma 13	Afdeling Zeeland 01185-1680	19.30	Open Hof Alex. Gogelweg 49, Vlissingen
di 14	Afdeling Amsterdam 020-265390	20.00	De Koperen Knoop V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 14	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 070-3675173	19.30	Kreade, Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 15	Afdeling Deventer	20.00	VZOD-clubgebouw Doetinchemplein 1, Deventer
wo 15	Afdeling Groningen	20.00	Denksportcentrum Oliemuldersweg 43, Groningen
wo 15	Afdeling Noord Holland Midden 02207-13770		De Schakel Middenwaard 61, Heerhoguwaard
do 16	Afdeling Breda 076-710915	19.30	De Belcrum Pastoor Pottersplein 12, Breda
do 16	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 015-144926	19.30	De Molshoop, Molslaan 139, Delft
vr 17	Afdeling Steenwijk 05210-13573	19.30	De Meenthe Stationsplein 1, Steenwijk
za 18	Afdeling Eindhoven 040-519768	13.00	Wijkgebouw 't Slot Kastelenplein 167, Eindhoven
za 18	Advance GG	10.30	De Bron Vader Rijndreef 7, Utrecht.
za 18	Sharp MZ gg 040-453480	13.00	't Slot Kastelenplein 1, Eindhoven
za 18	Sinclair gg	10.00	HCC-kantoor, kantine, raadszaal Standerdmolen 8, Houten
za 18	Artificiële Inteligentie gg	10.00	HCC-kantoor, lezingenzaal Standerdmolen 8, Houten
ma 20	68' gg 02159-35211	20.00	Pieter Schiphorst Lange Heul 394a, Bussum
ma 20	Amstrad/Schneider gg	20.00	Zalen Schaaf Breedstraat 48, Leeuwarden
ma 20	Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft 079-417366	19.30	Hellas, Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 20	Sharp MZ gg 058-673452	20.00	De Schaaf De Breedstraat 48, Leeuwarden
di 21	Afdeling Gouda 01820-36404	19.30	Bleuland Ziekenhuis Bleulandweg 10, Gouda
di 21	Afdeling Leiden	20.00	Hotel Het Witte Huis Wilhelminapark 33, Oegstgeest
di 21	Afdeling Zwolle 038-655721	20.00	De Pol Gelijkheid 1, Zwolle-Zuid
di 21	Tandy gg	19.30	Rustburcht Strevelsweg 760, Rotterdam-Zuid
wo 22	Afdeling Apeldoorn 055-426292	19.30	Vrijzicht Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 22	Amstrad/Schneider gg	20.00	Limmel Populierweg 34, Maastricht
do 23	Amstrad/Schneider gg	20.00	Guishuis Fortuinweg 16, Zaandijk
za 25	Amstrad/Schneider gg	13.00	Buurtwinkel Celebesstraat 22, Enschede
za 25	DOS gg 03435-72633	10.00	Technische school De Bron Vaderrijndreef, Utrecht

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
za 25	**Afdeling Kennemerland** 023-255090	10.00	**Coornhert Lyceum** Lyceumlaan 1, Haarlem
za 25	**Sharp MZ gg** 01652-17332	13.30	**RCC Micro-home** Industriestraat 15, Roosendaal
za 25	**Afdeling Twente** 053-330082		**Buurtwinkel 't Getfert-Perik** Celebesstraat 22, Enschede
zo 26	**Afdeling Noord-Oost Brabant**		**De Biechten** Vincent van Goghlaan 1, Hintham
zo 26	**Sharp MZ gg** 010-4741391	10.00	**De Heyplaat** Victorieuxstraat 20, Rotterdam
di 28	**Afdeling Amsterdam** 020-265390	20.00	**De Koperen Knoop** V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 28	**Afdeling Arnhem** 08360-23690	19.30	**Ver. gebouw Ons Huis** Honigstraat 3, Zevenaar
di 28	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 070-3675173	19.30	**Kreade,** Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 29	**Afdeling Noord Holland Midden** 02290-49206		**'t Gouden Hoofd** Westblokker 80, Blokker
do 30	**Sharp MZ gg** 05960-19640	19.30	**'t Vinkhuys** Boraxstraat 4, Groningen
do 30	**Sharp MZ gg** 05930-3109	20.00	**De Tamboer** Hoofdstraat 17, Hoogeveen

JUNI '91

datum	afdeling/gg	tijd	plaats
za 1	**Modelbaan gg**	10.00	**HCC Kantoor, kantine** Standerdmolen 8, Houten
za 1	**Pascal gg** 01899-11819	10.30	**HCC kantoor, raadszaal + lezingenzaal** Standerdmolen 8, Houten
zo 2	**Olivetti gg** 076-713071	11.00	**HCC-kantoor** Standerdmolen 8, Houten,
zo 2	**Sharp MZ gg** 04490-25716	10.00	**Gemeenschapshuis** Pancratiusstraat 3, Munstergeleen
ma 3	**68' gg** 02159-35211	20.00	**Pieter Schiphorst** Lange Heul 394a, Bussum
ma 3	**Amstrad/Schneider gg**	20.00	**De Bron** Vader Rijndreef 7, Utrecht
ma 3	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 079-417366	19.30	**Hellas,** Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 3	**Afdeling Utrecht**	19.30	**De Bron** Vader Rijndreef 7, Utrecht
di 4	**Afdeling Noord-Limburg** 04765-1693	19.30	**Café Maagdenberg** Leutherweg 1, Venlo
di 4	**Afdeling Nijmegen**	19.30	**Café Restaurant Juliana** Schependomlaan 94, Nijmegen
di 4	**Afdeling Zeeland** 01102-43442	20.00	**De Pit** Appelstraat 2a, Goes-Zuid
do 6	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 015-144926	19.30	**De Molshoop,** Molslaan 139, Delft
do 6	**Afdeling Eindhoven** 040-511999	20.00	**Gemeenschapshuis De Ketting** Tinelstraat 3a. Eindhoven
do 6	**Afdeling Zwolle** 05910-43335	20.00	**Wijkcentrum Holtenbroek** Beethovenlaan 394, Zwolle
vr 7	**Afdeling Steenwijk** 05210-13573	19.30	**De Meenthe** Stationsplein 1, Steenwijk
za 8	**Sharp MZ gg** 013-551477	12.00	**J. v. Besouwhuis** Th. van Diessenstraat 1, Goirle
za 8	**Artificiële Intelligentie gg**	10.00	**HCC Kantoor, lezingenzaal** Standerdmolen 8, Houten
za 8	**Unix gg**	10.30	**HCC Kantoor, raadszaal** Standerdmolen 8, Houten
za 8	**MSX gg** 08850-22780	10.00	**HCC kantoor, kantine** Standerdmolen 8, Houten
ma 10	**Afdeling Arnhem** 085-335785	19.30	**Zalencentrum Mabri** Bernhulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 10	**Amstrad/Schneider gg**	20.00	**Mabrie** Bernulphusstraat 13, Oosterbeek
ma 10	**Amstrad/Schneider gg**	20.00	**Buurthuis Ricardo** A. v. Woudenslaan, R'dam-Lombardijen
ma 10	**Afdeling Zeeland** 01150-13288	19.30	**Pro Rege** De Jongestraat 1, Terneuzen
di 11	**Afdeling Amsterdam** 020-265390	20.00	**De Koperen Knoop** V. Limb. Stirumstr. 119, Amsterdam
di 11	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 070-3675173	19.30	**Kreade,** Eekhoornrade 15, Den Haag
wo 12	**Afdeling Apeldoorn** 055-426292	19.30	**Vrijzicht** Zichtweg 92, Apeldoorn
wo 12	**Afdeling Noord Holland Midden** 02207-13770		**De Schakel** Middenwaard 61, Heerhoguwaard
wo 12	**Afdeling Tilburg**	20.00	**Boerke Mutsears** Vijverlaan 2, Tilburg
wo 12	**Afdeling Zwolle** 05910-43335	20.00	**'t Brinkenhoes** Bargeres, Emmen
do 13	**6500 gg**	19.30	**Wijkgebouw Gillis** Mozartlaan, Delft
do 13	**Afdeling Noord-Oost Brabant**		**De Biechten** Vincent van Goghlaan 1, Hintham
do 13	**Afdeling Breda** 076-710915	19.30	**De Belcrum** Pastoor Pottersplein 12, Breda
do 13	**Olivetti gg** 076-713071	20.00	**De Belcrum** Pastoor Pottersplein 12, Breda
vr 14	**Afdeling M en Z-Limburg** 04748-1695	20.00	**Buurtcentrum Limbrichterveld** Eisenhowerstreet 724, Sittard
za 15	**Afdeling Eindhoven** 040-519768	13.00	**Wijkgebouw 't Slot** Kastelenplein 167, Eindhoven
za 15	**Sharp MZ gg** 040-453480	13.00	**'t Slot** Kastelenplein 1, Eindhoven
za 15	**Apple gg**	10.00	**Technische school De Bron** Vaderrijndreef 6, Utrecht
za 15	**Commodore gg**	10.00	**HCC-kantoor, Hal, kantine en raadszaal** Standerdmolen 8, Houten
za 15	**1802 gg**	10.00	**HCC Kantoor, lezingenzaal** Standerdmolen 8, Houten
zo 16	**Sharp MZ gg** 033-945286	10.00	**H.F. Witte Dorpshuis** H. Dunantplein 4, De Bilt
ma 17	**68' gg** 02159-35211	20.00	**Pieter Schiphorst** Lange Heul 394a, Bussum
ma 17	**Amstrad/Schneider gg**	20.00	**Zalen Schaaf** Breedstraat 48, Leeuwarden
ma 17	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 079-417366	19.30	**Hellas,** Oostwaarts 21-23, Zoetermeer
ma 17	**Afdeling Zeeland** 01185-1680	19.30	**Open Hof** Alex. Gogelweg 49, Vlissingen
ma 17	**Sharp MZ gg** 058-673452	20.00	**De Schaaf** De Breedstraat 48, Leeuwarden
di 18	**Afdeling Leiden**	20.00	**Hotel Het Witte Huis** Wilhelminapark 33, Oegstgeest
di 18	**Afdeling Gouda** 01820-36404	19.30	**Bleuland Ziekenhuis** Bleulandweg 10, Gouda
di 18	**Sharp MZ gg** 05926-3453	19.30	**Café Harrie Schut** Handelsstraat 31, Stadskanaal
di 18	**Afdeling Zwolle** 038-655721	20.00	**De Pol** Gelijkheid 1, Zwolle-Zuid
di 18	**Tandy gg**	19.30	**Rustburcht** Strevelsweg 760, Rotterdam-Zuid
wo 19	**Afdeling Deventer**	20.00	**VZOD-clubgebouw** Doetinchemplein 1, Deventer
wo 19	**Afdeling Groningen**	20.00	**Denksportcentrum** Oliemuldersweg 43, Groningen
do 20	**Afdeling Den Haag/Zoetermeer/Delft** 015-144926	19.30	**De Molshoop,** Molslaan 139, Delft
vr 21	**Afdeling Steenwijk** 05210-13573	19.30	**De Meenthe** Stationsplein 1, Steenwijk
za 22	**Amstrad/Schneider gg**	13.00	**Buurtwinkel** Celebesstraat 22, Enschede
za 22	**Afdeling Kennemerland** 023-255090	10.00	**Coornhert Lyceum** Lyceumlaan 1, Haarlem

HCC 68000 gg

Het lijkt wat stil in de 68000-groep, maar onderhuids gonst en bruist het! Deze keer wat nieuws van het NOVAX-front. Eerst nog even in de herinnering roepen waar dat ook al weer over gaat. De bedoeling is een 'general purpose' computersysteem te ontwerpen dat absoluut mee kan met de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied. De eisen zijn:
- Het systeem is zeer snel.
- Software-matig is het een 'real time' systeem, gebaseerd op Unix/Minix.
- Het is een multiprocessor-systeem, dat zich naar buiten toe als een 1-processor-systeem gedraagt.
- Hierbij wordt aangetekend dat het niet gaat om processoren voor gescheiden taken, zoals je dat tegenkomt in toetsenborden en andere af te scheiden functies, maar om een serie gelijke en gelijkwaardige processor-units (het aantal processor-units is in principe arbitrair).
- Het systeem volgt het principe van de zogenaamde grofmazige multiprocessing, dat wil zeggen dat meerdere processen geheel automatisch worden verdeeld over meerdere processor-units.

Dit is een niet geringe doelstelling. Uit de voorlopige ontwikkelingen van het hardware-aspect van de zaak blijkt al dat het om een concept gaat dat zowel uitgebreid als gecompliceerd is.
Zoals dat wel meer bij grootschalige projecten het geval is, blijkt dat vooral de beheersbaarheid van het ontwikkel-traject een bottle-neck kan vormen. Zakelijkheid, duidelijkheid en het strikt nakomen van gemaakte afspraken vormen de basis voor het slagen. En daarnaast natuurlijk vakmanschap, en menselijke eigenschappen als objectiviteit, realiteitszin en de kunst om je eigen voorkeuren ondergeschikt te maken aan het gezamenlijk vastgestelde doel.

Uitdaging
Dit alles bij elkaar is zonder meer een uitdaging van formaat. Niet alleen een training in technisch kunnen, maar vooral ook een mobilisatie van alle positieve menselijke eigenschappen.
De NOVAX-werkgroep die het project gestalte geeft bestaat op dit moment uit zes man, stuk voor stuk mensen die zijn opgewassen tegen deze uitdaging. Er wordt hard gewerkt en de vergaderingen verlopen efficiënt.
Het is nog wat vroeg om op dit moment met resultaten naar buiten te komen. Er moeten nog verschillende onderzoeken worden gedaan en proeven worden genomen om met voldoende zekerheid tot publicatie over te gaan.

HCC Advance gg

De data voor de bijeenkomsten in 1991 zijn inmiddels bekend: 18 mei, 7 september en 9 november, van 10.30 tot 15.30 uur. Alle bijeenkomsten zijn dit jaar in De Bron, Vader Rijndreef 7 in Utrecht. Een routebeschrijving is in vele oude HCC Nieuwsbrieven te vinden.

Advance ABC
Advance ABC nummer 9 is verschenen en bevat vooral voor mensen met een Advance B vele interessante artikelen zoals het verhelpen van diverse hardwarestoringen en een ombouwbeschrijving om de, op het moederbord geïntegreerde CGA-beeldschermadapter uit te schakelen (zodat bijvoorbeeld een EGA-kaart kan worden geplaatst). Met het verschijnen van nummer 9 is voor velen het abonnement verstreken.

Penningmeester
Zoals reeds was aangekondigd in ABC nummer 9, heeft onze penningmeester, Onno Hagers, zijn functie neergelegd. Helaas heeft zich nog geen vervanger gemeld, met als gevolg dat het bestuur langzaam radeloos wordt (alsmede Onno, omdat hij nog steeds de taak moet 'waarnemen'). Wie meldt zich?

Nieuw adres
Ongetwijfeld is het bij iedereen bekend, maar voor alle zekerheid volgt hier het enige juiste adres van de HCC Advance gebruikersgroep: Postbus 283, 1960 AG in Heemskerk.

Ronald Berkel

HCC Amstrad/ Schneider gg

Op 4 mei om 10.00 uur gaan de deuren van het HCC-gebouw open voor onze gebruikersdag 1991. Het bestuur heeft zijn best gedaan om alle machines van het merk Amstrad bij elkaar te krijgen. Uiteraard zijn dat dus ook de computers, die destijds door de firma Schneider hier in Nederland (onder hun eigen naam) zijn verkocht. Zo kunt u dus de CPC's zien (vaak op fantastische manieren om- en aangebouwd) en de PCW Joyce (met tweede printer, modem, 5,25 inch-diskdrive). Ook nieuwe Amstrad-machines (onder andere een 386 en een laptop) zullen gedemonstreerd worden. Uiteraard geven we de service van het overzetten van 3- naar 5,25 inch en de programmatheek (met public domain-software, vooral voor CPC en PCW) zal aanwezig zijn. Ook wordt het inloggen op een bulletinboard en het koppelen van computers gedemonstreerd. Het bestuur hoopt dat we uw nieuwsgierigheid een beetje hebben kunnen prikkelen en dat het op 4 mei een gezellig drukke dag wordt met veel mogelijkheden tot uitwisseling van ideeën. Zoals altijd duurt de dag tot 16.00 uur.

Regio
In Eindhoven en omstreken zijn Wil Korving en Peter Bakker druk bezig om de gebruikersgroep weer goed op poten te krijgen. De laatste maanden is het wat moeizaam gegaan, maar het is echt de bedoeling om de bijeenkomsten weer regelmatig te laten plaatsvinden. Uiteraard is de medewerking van de omgeving (A/S-gebruikers) wel belangrijk, dus laat wat van u horen.

HCC Apple gg

Welke Apple-computer u ook heeft, u kunt zich altijd aansluiten bij de Apple gebruikersgroep Klokhuis. De stichting Klokhuis heeft als doel *alle* Applegebruikers zonder winstoogmerk met raad en daad bij te staan en hun computerplezier te vergroten, ongeacht of ze gebruikers van][-, II-en //, /// of Macintoshes zijn.

Klokhuis houdt zich voornamelijk bezig met de gebruiker, die naast zakelijk rendement een portie hobbyplezier aan zijn Apple wil beleven. Daarom worden er geen commerciële pakketten verhandeld, maar er zijn meerdere diensten waarvan Applebezitters gebruik kunnen maken:
1. Het antwoordnummer: 015-620 059 waar u vragen kunt inspreken op een band.
2. Het Apple-bulletinboard in het Fido-netwerk. Telefoon: 015-622421. Momenteel vaak overbelast, maar er wordt aan verbetering gewerkt.
3. Vier landelijke bijeenkomsten per jaar, intern de Appledagen genoemd. Apple-gebruikersdagen zou een betere benaming zijn, want fabrikant Apple heeft niets met de organisatie te maken maar is op verzoek wel vaak te gast om nieuwe produkten te laten zien.
De Appledagen vallen dit jaar op de zaterdagen 1 juni, 21 september en 14 december. Ze worden altijd van 10.00 tot 16.00 uur gehouden in de technische school De Bron, Vader Rijndreef 7 in Utrecht. De toegang is gratis.
4. Speciale Interesse Groepen, voor bijvoorbeeld AppleWorks en HyperCard vormen een actief onderdeel van Klokhuis. Deze groepen bieden een schat aan gegevens, trucs en tips. SIG AppleWorks is 'Beagle Buddy' en mag aan bezitters van originele TimeOut-programma's tegen kostprijs (zonder winst dus) updates verstrekken.
5. Vier à vijf maal per jaar verschijnt een Klokhuis Magazine, waarin ook de resultaten van de SIG's worden gepubliceerd, alsmede een lijst van nieuw verschenen (zelf uitgegeven) software. Alle schijven die de SIG AppleWorks bijvoorbeeld uitbrengt zijn in het Nederlands geschreven. Er zijn vertaalde handleidingen voor AppleWorks en TimeOut.

Voor *f* 38,- per jaar kunt u begunstiger worden. Het postadres is Stichting Klokhuis, Postbus 23396, 3001 KJ in Rotterdam.

De stap op weg naar een bundeling van krachten op CP/M-gebied was de bijeenkomst van 16 maart in 'De Oude Tram' in Amersfoort. De lijst van gebruikersgroepen die over de ontwikkelingen willen worden geïnformeerd, wordt steeds langer. Maar die trend was dit keer niet in het

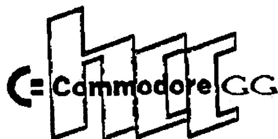
aantal vergaderaars terug te vinden. Toch hebben we enkele afspraken gemaakt.

Afspraken

Het verslag van de bijeenkomst heb ik op dit moment nog niet, maar volgens mij zijn we tot de volgende besluiten gekomen:

1. De CP/M-groeperingen zullen zich voortaan gezamenlijk en duidelijk als zodanig herkenbaar presenteren tijdens de bijeenkomsten van de DOS gg. Daarvoor zal een aparte hoek in de hal van 'De Bron' (Utrecht) worden gereserveerd. De resterende bijeenkomsten in 1991 zijn op 25 mei en 12 oktober. Deze bijeenkomsten worden georganiseerd door de 'feestcommissie' van de DOS gg. Vanuit de CP/M-groeperingen zal iemand als coördinator worden aangesteld.
2. Er komt een algemeen CP/M-blad voor HCC-leden en leden van de Osborne gg een andere draagcomputers. De CP/M software-overzichten (onderdeel van de 'aanhangwagen' van het blad SoftwareBus) worden in dit blad opgenomen. De redactie bestaat uit: Hugo van Dort (Commodore gg), iemand van de DOS gg, Ton de Pan (Sharp gg) en Frans van den Bogaard (Osborne gg). Ton zal voorlopig het aanspreekpunt van de redactie zijn. Er wordt momenteel gewerkt aan de eerste twee nummers die zo'n veertig pagina's dik worden!
3. Veel CP/M-software is systeemspecifiek. De beeldschermaansturing moet bijvoorbeeld overeenkomen met het systeem waarop deze software wordt gebruikt. De PD-softwaredistributie zal daarom voorlopig nog per gebruikersgroep worden geregeld. Harry Doldersum (Commodore gg) en iemand van de Osborne gg gaan na welke universele PD-software er is en (later) welke PD-software via .DOC, .ASM en andere files redelijkerwijs in een systeem is aan te passen.
4. We gaan ons oriënteren op de huidige hardware capaciteiten. Dit kan dan resulteren in artikelen in ons nieuwe blad en in activiteiten tijdens de gebruikersbijeenkomsten.
5. De volgende vergadering is op 28 september in Amersfoort.

Ton Helwig

De eerstvolgende bijeenkomst van de Commodore gebruikersgroep vindt plaats op zaterdag 15 juni in alle zalen van het HCC-kantoor te Houten. Aangezien de gg ook in de afdelingen van de HCC meer de aandacht wil vestigen op de verschillende soorten Commodore-computers, zullen enige bestuursleden de afdelingen bezoeken en willen we komen tot het aanstellen van regio-coördinatoren voor de Commodore-computers. Daardoor zal het mogelijk worden dat mensen die te ver weg wonen om onze tweemaandelijks gebruikersdagen te bezoeken, toch de gelegenheid krijgen om problemen op te lossen en/of vragen te stellen. Wij zoeken in aantal afdelingen nog naar Commodore- gebruikers die zich als coördinator willen inzetten. Graag een berichtje aan de secretaris, Postbus 145, 8070 AC Nunspeet.

Weerstation

De firma Prolion Development heeft een project gestart om te komen tot de realisatie van een weerstation. De bedoeling is sensoren (temperatuur, neerslag en windsnelheid) te koppelen aan het Commmodore-64 moederbord. Zij hebben behoefte aan kennis op het gebied van de interne hardware configuratie van de C-64 computer. Tevens zou men graag in contact komen met mensen die veel ervaringen hebben op het gebied van programmeren in zowel Basic als in Assembler (6510 processor) voor de C-64. Voor meer informatie en aanmelding als deskundige kunt u een brief sturen naar de Commodore gg, Postbus 145, 8070 AC Nunspeet.

Fido

Informatie over alles wat de gg en de subgroepen betreft, kunt u lezen als u inlogt op onze Fido, bereikbaar onder telefoonnummer 04760-77487. Sysop Hans Kessels zal dit graag zien en u behulpzaam zijn met vragen. Tevens kunt u via onze Fido uit een groot bestand programma's downloaden. Vragen en mededelingen voor het bestuur en/of de subgroepen kunt u in onze Fido kwijt.

Bijeenkomsten

Onze laatste gebruikersdag voor de vakantie wordt gehouden op 15 juni in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8 in Houten. De aanvang is om 10.00 uur en wij eindigen omstreeks 16.00 uur.
Tijdens deze gebruikersdagen zullen diverse demonstraties worden gehouden. De daaropvolgende gebruikersdag is op 17 augustus, eveneens in het HCC-kantoor.

Hans van Lier

HCC Forth gg

Op 30 maart zaten we voor de verandering weer eens in Houten. U zult al gemerkt hebben dat u dit jaar zaak goed op moet letten *waar* de bijeenkomsten precies zijn georganiseerd. Zolang ons Vijgeblad nog niet op vaste poten staat kunt u hiervoor de agenda in de HCC Nieuwsbrief raadplegen.
Als alles goed is gegaan bent u van de bijeenkomst op zaterdag 30 maart door middel van een rondschrijven op de hoogte gesteld. Vanwege de bestuurswisseling in februari zitten we met een verse redactie- en productieploeg voor het Vijgeblad, die door diverse inwerk- maar ook afstudeerperikelen de deadline van 30 maart absoluut niet kon halen. Hopelijk heeft Anton Vogelaar zijn verhaal over 'Modules in Forth' voor een flink gevulde zaal kunnen afsteken. Hij had beloofd speciaal op beginners mikken, omdat gg zich op die groep wat meer wil gaan richten.

Overigens zien we het genoemde rondschrijven als een gouden kans om de leden te vragen wat zij nu precies van hun club verwachten. Het lijkt vanzelfsprekend dat een zittend bestuur precies weet waar het met de club naar toe moet en wat goed is voor de leden. Nou, zo werkt het in de praktijk dus niet. Hoewel het nieuwe bestuur een enorme waslijst met projecten heeft opgesteld en staat te popelen om die te gaan uitvoeren, moeten we toch op de één of andere manier merken dat u achter ons staat. Alleen al het feit dat u de moeite neemt het formulier terug te sturen, geeft ons waardevolle informatie. Alles wat u daar aan suggesties verder nog opzet is mooi meegenomen!

Mei

De datum van de volgende bijeenkomst is 25 mei, de dag vindt plaats in Technische School de Bron in Utrecht en begint om 10.30 uur. Het onderwerp: *een practicum industriële besturingssystemen*. We hebben Jack van Pamelen van Elektravon Engineering bereid gevonden om de AWL-compiler voor Programmable Logic Controllers (PLC) te demonstreren. Hierbij zal ondermeer gebruik worden gemaakt van een heuse robot-arm. Ik heb begrepen dat de AWL-compiler bovenop een standaard Forth interpreter wordt geladen en de PC-gebruiker in staat stelt op eenvoudige wijze allerlei soorten I/O aan te sturen. De PC is door middel van optocouplers gescheiden van de over het algemeen nogal agressieve industriële omgeving (als de computer al schrikt zodra de koelkast aanslaat, kunt u op uw vingers natellen wat er gebeurt als de motoren van een tien-tons kraan bestuurd moeten gaan worden). Als I/O-voorbeelden zijn genoemd: outputrelais, digitale inputs, analoog naar digitaal en digitaal naar analoog converters en zelfs een heus meester-slaaf microprocessorsysteem (80C652).

Marcel Hendrix

Zaterdag 2 maart was er een gebruikersdag in Houten. Het bleek een gezellige bijeenkomst; er werden problemen met hardware en software opgelost en men kon met elkaar over diverse zaken van gedachten wisselen. Ook werd de algemene ledenvergadering gehouden. Er was behoefte aan een nieuwe secretaris, aangezien Wouter Klijn wegens drukke werkzaamheden zijn functie moest neerleggen. Wouter, nogmaals bedankt voor het vele werk dat je voor 'G2' hebt verzet.
Uw nieuwe secretaris is Eddy van Raaij uit Nieuwegein. Adressen en telefoonnummers van de bestuursleden komen in de volgende Telos.

Hotline

Zoals u weet is de G2 hotline dinsdag en donderdag van 19.00 tot 20.00 uur bereikbaar voor leden van de gebruikersgroep en deelnemers aan het PC privé-project van G2 Alkmaar. Voor dringende vragen kunt u dus het volgende nummer bellen: 01860-10325.

BBS

Heeft u vragen of mededelingen, biedt u iets te koop aan of wilt u juist iets aanschaffen, bel dan ons

bulletinboard. Het telefoonnummer is: 01860-10399.

Gebruikersdag
De volgende gebruikersdag vindt plaats op 1 juni 1991 in Almere en begint om 10.00 uur. Het adres en een route-beschrijving vindt u in de volgende Telos.
Er is die dag een demonstratie van de vijf meest verkochte VGA-kaarten en monitors. Ook worden de verschillen getoond. Als u de eigen computer meeneemt, kan één en ander op de eigen machine worden bekeken. Tevens kan er informatie worden verstrekt over het 'upgraden' van XT naar AT. Voor alle duidelijkheid: de geplande gebruikersdag van 6 juli komt hierbij te vervallen

Eddy van Raaij

De speciale telefoonlijn van de IBM-PC gg is bereikbaar elke donderdagavond van 20.00 tot 23.00 uur op telefoonnummer 04104-78334 (Henk Bennik). Als u buiten de opgegeven tijden telefoneert, treft u alleen een antwoordapparaat.

U kunt bij de PCNL-Hulplijn terecht met algemene computervragen (bijvoorbeeld over het werken met DOS, het gebruik van harddisks, het werken met printers, etcetera), maar ook met meer gerichte vragen over speciale programma's.

Johan Hageman

MSX gg-lid Alex Peetoom roept MSX-ers uit Amsterdam en omstreken op om de afdelingsavonden van de HCC afdeling Amsterdam te bezoeken. Wij juigen dit zeker toe. De avonden worden elke tweede en vierde dinsdag van de maand gehouden van 20.00 tot 23.00 uur, in De Koperen Knoop, Van Limburg Stirumstraat 119, Amsterdam. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot A.L. Peetoom (telefoon 020-924559 na 20.00 uur).
Om ook MSX-ers in een ander deel van Amsterdam te bereiken, heeft Alex nu een ruimte gevonden in Watergraafsmeer, waar één keer in de maand in het clubhuis Don Bosco (James Wattstraat 96) op vrijdag iedereen welkom is. De bijeenkomsten zijn op 19 april, 3 mei, 7 juni, 13 september, 11 oktober, 8 november en 13 december. Ze duren van 18.30 tot 23.00 uur. Wij zijn op zoek naar vrijwilligers die op deze avonden als spreekbuis voor de leden willen fungeren. Zij kunnen zich melden op het secretariaat.

Fido
De Fido in Groningen draait. Het nummer is: 05978-18902 (Oude Pekela). Er zijn verschillende berichtengebieden beschikbaar. In het file-gebied kunt u diverse programma's downloaden. Ook MSX-Fido in Heiloo is sinds 1 april weer in de lucht. Na de problemen met de harddisk waren we meer dan een half jaar uit de lucht. Wij hopen dat de problemen nu zijn opgelost en dat Joop Zwart naar ieders genoegen u van dienst kan zijn. Het bestuur wenst Joop veel succes. Het nummer van onze Fido in Heiloo is: 072-338228.

Ledenvergadering
De algemene ledenvergadering zal niet (zoals in de vorige Nieuwsbrief stond) op zaterdag 6 april plaatsvinden, maar op zaterdag 11 mei. *Dus let op: de vergadering is op 11 mei!*
Het bestuur van de HCC MSX gg nodigt alle leden van de gebruikersgroep uit om op deze ledenvergadering aanwezig te zijn. De dag begint om 13.00 uur en wordt gehouden in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8 in Houten. Wij zijn al om 10.00 uur aanwezig voor het programma van de normale gebruikersdag. De agenda ziet er als volgt uit:
1. Opening door de voorzitter
2. Vaststellen agenda
3. Notulen vorige vergadering
4. Jaarverslag
5. Financieel jaarverslag
6. Begroting 1991
7. Mededelingen
8. Plannen voor 1991
9. Andere punten
10.Rondvraag
11. Sluiting

De agenda is onder voorbehoud. De volgende gebruikersdag kom ik hier op terug. Let op! De gebruikersdag in april wordt een week eerder gehouden. De juiste datum is nu 6 april.

Gebruikersdagen
Iedere tweede zaterdag van de maand (behalve in april; de eerste zaterdag van de maand) houdt de MSX gebruikersgroep haar gebruikersdagen. De data in 1991 zijn: 9 februari, 9 maart, 6 april, 11 mei, 8 juni, 14 september, 12 oktober, 9 november en 14 december.

Fons Thijssen

HCC Olivetti gg

Het secretariaat is te bereiken via postbus 499, 4600 AL Heerlen en via postbus 23016, 6367 ZG Voerendaal. U kunt ook bellen: 045-754135. Op dit nummer kunt u maandag- en woensdagavond tussen 20.00 en 21.00 uur terecht met uw (ook technische) vragen. Buiten de opgegeven dagen en tijden krijgt u meestal ons antwoordapparaat aan de lijn. Als u uw vraag en telefoonnummer achterlaat, wordt u teruggebeld. Voor modembezitters bestaat er verder de mogelijkheid in te loggen op één van de Olivetti gg BBS-en (voor telefoonnummers zie de Nieuwsbrief). Uw vraag kunt u in één van de speciale Olivetti-echo-area's achterlaten.

Bijeenkomsten
Op 2 juni en 22 september houdt de Olivetti gg een gebruikersdag in het HCC-kantoor, Standerdmolen 8 in Houten, van 10.00 tot 16.00 uur. Het programma van 2 juni ziet er als volgt uit:
We hebben de Onderwijs gg te gast. Zij zullen een lezing verzorgen rond het thema 'computers en onderwijs' en verder kunt u bij hen terecht voor educatieve software. Frans Lustermans verzorgt een lezing annex demo over DR-DOS (versie 5, misschien zelfs versie 6). Verder zijn er doorlopend demonstraties van shareware-pakketten, die u ook kunt aanschaffen. Natuurlijk kunt u als vanouds bij ons terecht voor het herinkten van uw oude printerlinten. De gg stelt aan leden een hoek van de zaal ter beschikking waar men computerspullen te koop of te ruil kan aanbieden.

Muizen
Voor informatie over PC1-muizen en Olivetti-busmuizen kunt u zich wenden tot het secretariaat, telefoon 045-754135, of tot Theo van Lottum, telefoon 076-713071 (liefst tussen 18.15 en 19.00 uur). Mensen die problemen hebben met de klok van hun M240 kunnen bij ons een flop bestellen met een speciale klokdriver die alle problemen oplost. Na het overmaken van *f* 7,50 op giro 5332733, onder vermelding van klokdriver M240, krijgt u de diskette thuisgestuurd.
Theo van Lottum

HCC Pascal gg

Het thema van de laatste gebruikersdag voor de zomervakantie (op zaterdag 1 juni) is 'professioneel Pascal gebruik'. Pascal is niet de meest gebruikte taal door professionele programmeurs. Dit betekent niet dat Pascal professioneel niet zou voldoen, hetgeen wordt onderstreept door de professionele toepassingen die in Pascal zijn geschreven. Op de gebruikersdag proberen we meer duidelijkheid te krijgen in de (professionele) toepassingsmogelijkheden van onze taal.
De agenda is als volgt:
10.00 Zaal open, verse koffie.
10.30 Lezing: Professioneel Pascalgebruik: de mogelijkheden, de ervaringen, de technieken.
12.00 Lunch.
13.00 Lezing: Professioneel Pascalgebruik: het opzetten van een groot project. De projectorganisatie.
14.30 Panneldiscussie. Aansluitend aan de lezingen kunnen vragen worden ingediend. Deze worden beantwoord en bediscussieerd.
16.00 Sluiting.

Tijdens de dag zijn er natuurlijk de vaste activiteiten:
-*Vraagbaak.* Mensen die hun best doen antwoord op uw vragen te vinden.
-*Boekentafel.* Een assortiment Pascal boeken ligt klaar om in te kijken, of om de oplossing van uw probleem aan te dragen.
-*Boekenlijsten.* Informatie van recent verschenen Pascal-boeken met betrekking tot een aantal geselecteerde onderwerpen.
-*Flop van de dag.* Een selectie van recente (Turbo) Pascal sourcecode op diskette verkrijgbaar. Afgestemd op het thema van de gebruikersdag.
-*Blaise.* De redactie van Blaise is aanwezig. Er zijn inkijkexemplaren en u kunt meteen abonnee worden.

Oproep
De gebruikersgroep zou graag meer voor haar leden willen doen. Daarom heeft zij dringend behoefte aan uitbreiding van haar staf. Wij zoeken mensen die zich voor hun liefhebberij willen inzetten, via het coördineren en uitbouwen van één (of meerdere) werkgroepen.
Vereiste capaciteiten: organisatorische kwaliteiten, redelijke kennis van de taal Pascal, een laaiend enthousiasme.
Aangeboden: een zeer matige onkostenvergoeding en bijzonder

veel voldoening.
Sollicitaties worden met spanning verwacht bij de secretaris (01899-11819) of voorzitter (01720-45716).

Weten
Er blijken nog steeds mensen te zijn die wel in Pascal programmeren en toch geen lid van de gebruikersgroep zijn. U weet toch dat u als HCC lid slechts het kaartje (ergens in deze Nieuwsbrief) hoeft in te vullen om gratis, of tegen geringe vergoeding, lid te worden van de Pascal gg?

Betalingen, ook voor 'Flop van de dag' en Blaise via gironummer 270.80.92, ten name van HCC Pascal gg, Halsteren. Vermeldt het doel van de betaling en het diskette-formaat. Bij betalingen via Girotel s.v.p. uw volledige adres vermelden.

Paul Uljé

SHARP
MZ-GG
Gebruikersgroep

De magie rond een Sharp-computer is niet in één bladzijde te vangen. Vandaar een vervolg op de vorige aflevering: de herkenning van toetsen. Verder meer over nieuwe 800-cassette's.

Magische toetsen
Wie kent niet vragen als *Uitleg?* of *Verder?*. De bedoeling is dat je dan bijvoorbeeld antwoordt met het indrukken van 'J' of 'N'. Tot zover is het voor iedereen nog te volgen. Maar dan komt het: je drukt *even* op één van beide, maar geen reactie! Rárá, hoe kan dat?
Nu heb ik er een dingetje nog niet bij verteld. Het is meestal in Basic dat schijnbaar niks gebeurt. Dat brengt mij dichter bij de achtergrond: daar staat een opdracht die vlug kijkt of een toets is ingedrukt. Rond deze vraag kan van alles gebeuren: poppetjes kunnen verplaatsen, tellers bijhouden, ofwel het 'randgebeuren'. Valt het indrukken samen met dit 'randgebeuren', dan is er geen herkenning. De oplossing is de toets in te drukken tot er een reactie van het programma komt.
Meestal heb je heel weinig last van missende toetsen, tot het in een tekstverwerker gebeurt. Wie heel snel typt in Uni-Tekst-Base kan het wel eens overkomen. Om die reden is de 'toetsroutine' iets aangepast.

Shift Break
Veel (Basic-)programma's zijn met Shift + Break te stoppen. Alleen dat is meer een noodstop dan een net einde. Bij een net einde worden veranderingen in schermkleuren of Basic ongedaan gemaakt. Nu zijn oude gewoonten niet zo snel af te wennen. Is het programma dus eenmaal afgebroken, dan kan het met CONT (=F8) weer verder lopen. Een net einde is zo alsnog mogelijk.
In de ergste gevallen kan de computer zelfs aangeven geen Video RAM meer te herkennen.

Nieuw standaard 800
Nieuw verschenen voor de MZ-800 zijn de standaardcassette's 800-26, -27 en -28. De eerste heb ik inmiddels mogen bekijken. Zie je het overzicht van de cassette, dan heb je al een bepaalde voorstelling van de software: Bowling, Nederland en Backgammon om eens een paar te noemen. Zie ik de werking, dan ben ik aangenaam verrast. Vooral de goed uitgewerkte presentatie van de spelletjes valt op. Ik denk aan de jacht op UFO's en de adelaars die zich ontpoppen als nietsontziende rovers. Diverse programma's laten zich door zowel één als twee spelers bedienen, meestal met joystick of cursor. Andere spelen zijn een schietspel met jachtvliegtuigen, Rubiklok, torens van Hanoi bouwen door schijven te schuiven. Verder Mog Mog dat ik een 'hapspel' wil noemen. Een combinatie van happer en behendigheid zit in Break Out: de bal moet blijven weerkaatsen, maar eet ook wanden op.
Leerzaam en ook verraderlijk is het topografieprogramma dat de ligging van Nederlandse steden oefent via meerkeuze vragen.

Agendawijziging De Bilt
De datum in september voor de landelijke bijeenkomst zal op zaterdag 14 september vallen. Dat is dus een dag eerder dan in het jaaroverzicht vermeld staat. Wie de data wil noteren: 16 juni, 14 september en 15 december.

Jan Jonkman

HCC Tandy gg

De komende maanden worden de gebruikersdagen gehouden op dinsdag 21 mei en 18 juni. Twee bijeenkomsten om te praten over en te werken aan aktiviteiten voor ons lustrumfeest dat we in september willen houden. De gg bestaat dan alweer vijf jaar. Reden genoeg om er iets extra feestelijks van te maken. Als u in april op de ledenvergadering was dan weet u er al iets meer van. Via onze mailing van mei/juni willen wij u nog wat concreter informeren. Intussen verwachten wij van u suggesties en eventuele toezeggingen voor deelname, zodat we die tijdig in het programma kunnen opnemen.

Piet Huisman

HCC Tulip gg

U hebt het bestuur niet teleurgesteld in de opkomst voor de gebruikersdag. De dag in Houten werd in tegenstelling tot eerdere dagen druk bezocht. Met op de achtergrond een muziekje was het een geanimeerde gelegenheid. Veel vragen werden gesteld, niet overal wisten we overigens antwoord op, maar die vragen nemen we mee naar de firma Tulip en die hebben wél een antwoord in petto. Een aantal leden heeft de PC meegebracht om ter plekke problemen op te lossen en dat lukte tot tevredenheid van de eigenaren. Er stond een leestafel opgesteld en er was gelegenheid tot het aanschaffen van add-ons. Op een Quadrant werden diverse Tulip-modellen getoond, van de System I tot de 386/25, waarvan overigens een goed deel kon worden opgesteld door de medewerking van Tulip Den Bosch. Verder stond één van de PC's in verbinding met het BBS van de Tulip gg. Ook hier maakten velen gebruik van de gelegenheid om kennis te maken met een BBS en modem.Heel leuk was het te constateren dat de System I (uit 1984) minstens zoveel belangstelling trok als de moderne apparatuur.

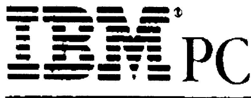
Morse-tekens
Bijzondere aandacht trok ook een lid die zijn kortegolf ontvanger en zijn Compact II had meegenomen. Hij liet zien hoe je 'ether-geluiden' kunt oppikken, verwerken en zichtbaar maken op het scherm. Diverse berichten van de luchtverkeersleiding, de companylines en berichten van de internationale pers werden uit de ether geplukt, verwerkt en op het scherm getoond. Zelfs morse-tekens werden omgezet in leesbare taal. Een ander lid van de gg bracht spontaan een toetsenbord en zijn computer mee. Nadat hij de zaak had aangesloten, kon ook hij zich verheugen op ruime belangstelling van de aanwezigen. Het bestuur sprak dan ook van een geslaagde dag.
John Piek

De Watersport GG (nog steeds in oprichting) heeft zich voor het eerst publiekelijk gemanifesteerd op de HISWA van 2 tot en met 10 maart 1991. Veel belangstellenden hadden over aanwezigheid gelezen in de HCC Nieuwsbrief of in de watersportbladen.
De twee meest gestelde vragen waren: *'Waar kan ik public domain software krijgen?'* en *'Wat willen jullie eigenlijk?'*
De PD-software was wel voorhanden, maar alleen tijdens de eerste dagen. Daarna was het uitverkocht en tijd en floppy's ontbraken om hier wat aan te doen. We hebben dus erg veel 'nee' moeten verkopen. Volgend jaar komen we zeker met meer software, want dat er veel vraag naar is, dat is nu wel duidelijk.
Wat we *willen* is niets anders dan wat de leden van de Watersport gg willen. Ondanks de aanloop hebben we daar voorlopig nog geen echte kijk op. Vandaar dat aangemelde leden van de in de maand april een enquêteformulier in hun bus kunnen verwachten.

Stil
Na de enquête zal het even stil worden rond de Watersport GG. De zomermaanden staan voor de deur en dan bevindt de watersporter zich niet achter de computer, maar achter het roer. In het najaar, als de schepen op de wallekant kruipen, komen we terug met, naar verwachting, in oktober een landelijke bijeenkomst van computerminnende watersporters.
Het secretariaat van de Watersport gg blijft wel bereikbaar voor alle vragen en opmerkingen. Het adres is: HCC Watersport gg, Postbus 5701, 3008 AS Rotterdam, telefoon: 010-4854907.

Jaap Gestman Geradts

Gebruikersgroep

Onder redactie van Marc van Munnen

PCNL-Diskettes

De hier genoemde PCNL-diskettes zijn afkomstig uit de PDS softwarebibliotheek van de IBM-PC gg. Alle diskettes zijn verkrijgbaar in zowel 5,25 als 3,5 inch formaat. Voor bestelnummers en andere informatie; zie PCNL-Memo elders in deze Nieuwsbrief. (Als u combineert met een bestelling uit PCNL-Memo betaalt u maar één keer verzendkosten). Bij vrijwel elk programma is (Engelstalige) documentatie aanwezig op de diskette.

Lege diskettes

Speciale actie van de IBM-PC gg: U ontvangt bij aanschaf van losse PCNL-diskettes gratis lege merkdiskettes. Kijk voor details in de PCNL-Memo pagina's elders in deze HCC Nieuwsbrief.

PCNL1111 - C/ASM UTILITY'S. Een diskette met utility's die geschreven zijn in 'C' of assembler. Van de meeste programma's is de broncode aanwezig, evenals documentatie over de werking van het programma of de manier waarop het geprogrammeerd is. Hierdoor zijn deze programma's ook erg illustratief voor programmeurs. Onder andere aanwezig: COPYBOOT v1.0, kopieert 'bootable' diskettes ('boot sector' en 'hidden files') van het ene naar het andere formaat. Bijvoorbeeld van 5,25 naar 3,5 inch; HPPS v7.3, printscreen-programma waarmee EGA-, CGA- en tekstschermen geprint kunnen worden op een HP Laserjet); JMODEM, extern filetransfer/error checking protocol voor gebruik met communicatieprogramma's; TCIPHER v1.0, (de)coderingsprogramma voor het versleutelen van computerfiles zodat ze alleen nog maar te gebruiken zijn na het intikken van één of meer wachtwoorden. Volgens de auteur is de 'Toth'-code onbreekbaar; tenslotte ZENO v2.0, een programma voor het versnellen van het 'naar het scherm schrijven'.

PCNL1123 T/M 1139 - COOPER GRAPHICS LIBRARY. Uitgebreide bibliotheek van kleine (bitmap) plaatjes voor het illustreren van teksten (in WP 5.x of DTP), of gebruik in eigen graphics. Er zijn ongeveer 1800 plaatjes aanwezig met symbolen, cartoons, tekstblokjes, vlaggen, dieren, kadertjes etcetera. De plaatjes zijn beschikbaar in zeven populaire grafische formaten (per formaat aanwezig op twee bij elkaar horende diskettes). Deze formaten zijn (met tussen haakjes het nummer van de diskettes): PFS .ART-files (1123 en 1124), GEM .IMG-files (1126 en 1127), Printmaster .SHP- en .SDR-files (1128 en 1129), MacPaint .MAC-files (1131 en 1132), MS Paint .MSP-files (1133 en 1134), PC-Paintbrush .PCX-files (1136 en 1137) en Printshop .DAT- en .NAM-files (1138 en 1139).

PCNL1125 - EASY FORMAT v3.0. Menugestuurd programma voor het formatteren van diskettes. Veel gebruikersvriendelijker dan het FORMAT-programma van DOS. Ondersteunt alle formaten (360 Kb, 1,2 Mb, 720 Kb en 1.44 Mb) zonder het gebruik van ingewikkelde parameters en kan *nooit* de harddisk formatteren. Vele extra opties voor gevorderden; vier verschillende methodes om het formatteren te testen, continu dubbel-drives formatteren, opgeven eigen BOOT-record-boodschap, etcetera. Ook aanwezig FORMATF voor snel formatteren (met vulbalkje op scherm) en DVFORMAT voor formatteren in de achtergrond in DesqView-omgeving.

PCNL1186 EN 1187 - FLODRAW v2.11. 'What You See Is What You Get' editor voor het maken van flowcharts, organisatieschema's, elektrische schema's etcetera. Kent alle basale grafische mogelijkheden (cirkels, lijnen e.d.; roteren, verplaatsen) en bevat speciale bibliotheken met symbolen voor de diverse typen diagrammen (kaders, pijlen, symbolen voor weerstanden, condensatoren, enzovoort). Deze versie van FLODRAW kent verscheidene lettertypes, werkt met templates, bevat meer bibliotheken en ondersteunt meer printers (EPSON en IBM compatibele matrixprinters en HP Laserjet). Voor het programma is minimaal CGA vereist, maar draait ook op EGA en VGA of op Hercules met een zgn. CGA-emulator. Op de diskettes is een (Engelstalige) '10 minuten-les' aanwezig.

PCNL1188 - VOEDING v3.0 & CHEMMOL. Nederlandstalige public domain software geschreven door Wolfgang van Heeswijk! VOEDING is een databaseprogramma gebaseerd op de voedingsmiddelentabel van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding. Per product (bijvoorbeeld aardappels) wordt vermeld welk percentage eetbaar is, wat de voedingswaarde is (in Kjoules) en hoeveel eiwit, vet, mineralen en vitaminen het product bevat. Door de zoek- en filterfuncties kunnen alle voedingsmiddelen (445 totaal) eenvoudig met elkaar vergeleken worden, waardoor VOEDING een functionele hulp kan zijn bij het samenstellen van uitgekiende maaltijden.
CHEMMOL is een hulpprogramma voor het maken van scheikundehuiswerk. Het programma bepaalt namelijk aan de hand van de chemische formule het molecuulgewicht, de elementen waaruit de verbinding is opgebouwd en het relatieve gewichtspercentage van de elementen. CHEMMOL bevat standaard alle elementen, de organische radicalen en alle biologisch actieve aminozuren.

PCNL1189 EN 1190 - HYPERWORD v1.06 & HYPERWORD HELP v1.00. HYPERWORD is een editor voor het maken van hypertext-documenten waarbij teksten met logische verwijzingen aan elkaar kunnen worden gekoppeld. Hierdoor wordt de informatie in de teksten veel beter toegankelijk en kan optimaal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheden van de computer.

```
F1=Help   F2= Geen Filter   F3=Printer   F4=Calculator
                                              Eetbaar:
Kilojoules:      kJ   Kilocal:        Water:
Eiwit:  nil gr/100  [HELP]                   n:  nil gr/100 gr
        NEDERLANDSE VOEDINGSMIDDELEN TABEL
        Nederlandse Public Domain, V3.0
Calcium:  nil  Fos  Dr. W.A.R. van Heeswijk, Juni 1990  l  Kalium:  nil
Vitamine A:  nil   β-Caroteen:  nil   Thiamine (B1):  nil   B2:  nil mg.
Vitamine B6 (Vers):  nil   Vitamine B6 (na bereiding):  nil mg/100 gram.
Vitamine C  (Vers): nil    Vitamine C  (na bereiding): nil  mg/100 gram.
```

```
F1=Help   F2= Geen Filter   F3=Printer   F4=Calculator
AARDAPPELEN NIEUW HALF JUNI T/M JULI          Eetbaar:   0.95
Kilojoules:  357 kJ   Kilocal:   85   Water: 77          23:37:09
Eiwit:  2.0 gr/100 gr                 ydraten:  19.0 gr/100 gr
                 123.4500
Calcium:     6   Fosfor:   - Mem -- Numeric --   m:    2   Kalium:  450
                            R C   = 7 8 9 -
                           M + -  / 4 5 6 +
Vitamine A: nil   β-Car     * /   * 1 2 3    : 0.12   B2: 0.04 mg.
Vitamine B6 (Vers): 0.30   C                 ng): nil   mg/100 gram.
Vitamine C  (Vers):   25   CE      ^ 0 .     ng):  20   mg/100 gram.
                           Esc
     Next Previous Top Bottom Search Add Edit Delete Filter Menu Quit
     Volgende record.
Recordnummer:   1  :
```

Voedingsmiddel	Kilojoules	Eiwit	Vet	Koolhydraat
AARDAPPELEN NIEUW HALF JUNI T/M JULI	357	2.0	0.0	19.0
AARDAPPELEN OUD MAART T/M JUNI	357	2.0	0.0	19.0
AARDAPPELMEEL	1360	0.0	0.0	80.0
AARDAPPELPUREE (INSTANT, TOEBEREID)	398	2.5	4.0	12.0
AARDBEIEN (VERS)	97	0.5	0.0	5.0
AARDBEIEN OP SIROOP	349	0.5	0.0	20.0
ABRIKOZEN (GEDROOGD, ZONDER SCHIL EN PIT)	850	5.0	0.0	45.0
ABRIKOZEN (VERS)	187	1.0	0.0	10.0
ABRIKOZEN OP SIROOP	366	0.5	0.0	21.0
ACHTERHAM	572	17.0	7.0	1.0
AMANDELBROODJES	2007	6.0	30.0	45.0
AMANDELEN	2498	19.0	55.0	5.0
ANANAS (VERS)	213	0.5	0.0	12.0
ANANAS OP SIROOP	357	0.0	0.0	21.0
ANDIJVIE (DIEPVRIES)	51	2.0	0.0	1.0
ANDIJVIE (IN BLIK OF POT)	34	1.0	0.0	1.0

```
Veranderen:                [INS]    Verwijderen/Herroepen: [DEL]
Gegevens toevoegen: F2 [RETURN]     Routine verlaten:  [Esc]
```

HYPERWORD HELP is een memory residente versie waarmee bijvoorbeeld een intelligent contekstafhankelijk helpinformatiesysteem gemaakt kan worden voor zelfgemaakte programma's, die 'er boven op' gedraaid worden. Voor deze programma's is 640 K RAM vereist en liefst een harde schijf.

PCNL1191 EN 1192 - MR. DOS v2.31 & TUTOR DOS. Twee (Engelstalige) interactieve leerprogramma's die uitleggen wat de functie is van het disk operating system (DOS) van de computer. Bij beide programma's kan de informatie menugestuurd bekeken worden. Elk onderdeel wordt afgesloten met een soort quiz om te testen of de gebruiker de leerstof begrepen heeft. TUTOR DOS bevat 21 lessen en is zeer geschikt voor beginners. Bij de 'eind-kwis' wordt gewezen op de 'zwakke plekken' die nog nadere studie vereisen.

Johan Hageman

Disk PD 051 Een diskette, vol met kopieerprogramma's voor MSX 1 en MSX 2, met met één of twee drives, op sectorniveau (exacte kopie), of alleen geselecteerde files, van cassette naar disk, van cassette naar cassette, van BLOAD-scherm naar COPY-scherm, etcetera.

Disk PD 052 Een compleet programma met database en voorraadbeheer.

Disk PD 053 Een demodiskette, die wondermooie klanken aan uw Philips muziek-module weet te ontlokken. Bekend onder de naam 'The Revolution' van de FAC.

Disk PD 054 Alweer een demo voor de Philips muziekmodule, FAC's 'Power Tower' waarbij u de muziekstukken via een, op het (MSX 2) scherm afgebeelde, stereotoren met CD speler kunt kiezen. Probeer ook eens de CD-lade te openen tijdens het afspelen!

Disk PD 055 Van het MSX Software Team, het in MSX Computer Magazine gepubliceerde MEMMAN (Memory Manager) met BK (bestandskopieerder onder MEMMAN) en MTYPE als vervanger voor het MSX-DOS commmando 'TYPE'. Als toegift de nieuwste ARK versie (1.1) en het eerste UNZIP programma voor MSX. (Helaas voor grote .ZIP files nog niet helemaal zonder geheugenproblemen).

Disk PD 056 Een complete heruitgave van de voormalige HCC MSX gg disk X 30 met diverse MSX-DOS (CP/M) Tools en 'GENEOLGY.LBR', die het stamboomprogramma 'EXPLORE' (Disk PD 104) bevat.

Disk PD 057 De nieuwste kopieerprogramma's vindt u op deze diskette, waaronder kopiëren op ongeformatteerde diskettes, kopiëren naar maximaal zes aangesloten drives, diskettemanipulatie, enzovoort. Dubbelzijdig en voornamelijk MSX 2.

dBase II diskettes

Disk PD 101 Leer met dBase II werken, een cursus dBase II op disk geschreven in dBase II.

Disk PD 102 Creator and Reporter Program Generators (Oxstat Evaluation Package). Maak zelf dBase II programma's met behulp van deze Oxstat Tools. Naast dBase II dient u tevens te beschikken over Microsoft MBasic. MBasic draait onder MSX-DOS en is *niet* gelijk aan MSX (2) Basic.

Disk PD 103 dBase II programma's voor een adressenbestand en het beheer van een boeken- muziek- of softwarebibliotheek.

Disk PD 104 Een genealogie-programma met de naam 'EXPLORE'. Dit programma is eerder door de HCC MSX gg uitgebracht onder de naam 'GENEOLGY.LBR' op diskette X 30, en staat nu ook op PD Disk 056.

Disk PD 105 Een disk met enige dBase II utility's,waaronder het dBase II installatieprogramma en ZIP, een dBase II programmagenerator.

Disk PD 106 Van de 'First Osborne Group' (FOG) een aantal dBase II utility's waaronder rekenkundige functies, het optimaliseren/coderen van dBase II programma's, enzovoort.

Disk PD 107 Eveneens van de FOG een aantal dBase II tools en utility's.

In de rubriek Publish Ware kan elke afdeling of gebruikersgroep van de HCC haar softwarebibliotheek van public domain en shareware software onder de aandacht brengen. Bijdragen graag in ASCII, WordStar- of WordPerfectformaat, zonder opmaakcodes. Harde returns alleen bij einde alinea. Bijdragen kunnen van redactiewege worden ingekort en verspreid over meer afleveringen.
Kopij voor Publish Ware kan ingeleverd worden op de Redactie-Fido in Houten, tel. 03403-78220, file area 5.
Uiterste termijn inzending voor HCC Nieuwsbrief 142 (juli/augustus): 15 mei 1991

Toelichting dBase II U dient zelf over het dBase II programma te beschikken, dat te verkrijgen is bij de C.U.C., Postbus 202, 2300 AE, Leiden. Het programma kost *f* 75,-. Hier is tevens verkrijgbaar:
- CP/M Plus (v 3.1), bestemd voor MSX 2: prijs *f* 235,-.
- Een Micropro pakket (WordStar, DataStar, CalcStar, ReportStar): prijs *f* 235,-.
- Een 80-kolommenkaart voor MSX 1 computers: prijs *f* 99,-.

Een 80-kolommenkaart maakt het mogelijk met veel CP/M programmatuur, zoals dBase II en WordStar te werken op een MSX 1 onder MSX-DOS. Een bestellijst met alle leverbare artikelen is opgenomen in het door de club uitgegeven blad 'C.U.C. Journaal'.

Dynamic Publisher diskettes

Disk PD 201-204 STEMPELS - namen met de beginletters A tot en met D op 201, E tot en met J op 202, K tot en met P (inclusief kaders) op 203, Q tot en met Z (inclusief vullers) op 204.

Disk PD 205 Fonts en printerdrivers voor MSX en een aantal niet-MSX printers.

Toelichting Dynamic Publisher Voor het eerst een aantal Dynamic Publisher diskettes met stempels, fonts (karakter-sets) en printer-drivers. Deze diskettes zijn *nieuw* en waren op de HCC Dagen nog niet verkrijgbaar. Alle files zijn geARCt, dus staan er veel stempels op een disk. Een UNARC (uitpak) programma staat op iedere diskette.

TED

Disk PD 014 (TED-DEMO) is vernieuwd en aangevuld. TED is toe aan versie 2.5 en ondersteunt nu ook de subdirectorystructuur van MSX-DOS 2.20. Verder werkt TED nu ook onder MEMMAN (PD Disk 055) en kan daardoor alle interne en externe geheugenuitbreidingen gebruiken.
Uiteraard bevat DISK PD 014 nu dus TED-DEMO v 2.5, compleet met handleiding. De prijs is gelijk gebleven, *f* 5,- inclusief verzendkosten. U heeft dan een demo met alle mogelijkheden van TED, behalve saven en printen. Deze disk is bedoeld om op een voordelige manier met TED kennis te kunnen maken. TED-DEMO is tevens te downloaden bij MS BBS: JOSTEL, tel. 05149-1837.
Het complete programma met de save en print opties kan worden verkregen bij Jos de Boer. Maak daartoe *f* 50,- over op giro 2827142 ten name van Jos de Boer te Warns onder vermelding van 'TED 2.5'. Zie voor verdere informatie over updates van de versies 2.3 en 2.4 de brievenbusrubriek in de HCC Nieuwsbrief van januari 1991 (136), pagina 11.

Catalogus

Een catalogus is inmiddels verkrijgbaar. Franco thuis per post voor *f* 10,-. De catalogus is ook op diskette verschenen. De diskette draagt het nummer PD 000 en kost *f* 12,50.

Bestellen

De diskettes kosten *f* 12,50 per stuk. (PD 014 TED-DEMO slechts *f* 5,-). Als u voor *f* 100,- of meer bestelt, kunt u twee gratis diskettes extra bijbestellen. Alle bestellingen (ook die voor de catalogus) bij voorkeur per (aangetekende) brief aan de beheerder van het PD-bestand: B.E. Doedens, Veemstede 27, 9665 EA Oude Pekela. In de brief vermeldt u de PD-nummers die u wilt ontvangen en uiteraard uw naam en adres. Bestelt u alleen de catalogus dan is de vermelding 'catalogus' voldoende. Bij de brief voegt u een girobetaalkaart of Euro/bankcheque, ten name van B.E. Doedens, voorzien van uw handtekening en pasnummer.
Andere betaalkaarten dan de girobetaalkaart of Euro/bankcheque worden niet in behandeling genomen. Ook betaalkaarten/cheques waarop handtekening en/of pasnummer ontbreken, kunnen *niet* worden behandeld.

Ben Doedens

Via de HCC Bestelservice kunt u centraal een aantal boeken en door de HCC uitgebrachte tijdschriften, mappen, boekjes en artikelen bestellen. Op de bestelkaart die u elders in dit blad aantreft vermeldt u, naast uw lidmaatschapsnummer, de gewenste artikelnummers. De artikelen ontvangt u in het algemeen binnen twee weken. Aan het begin van de maand na bestelling ontvangt u een factuur en een acceptgirokaart. De prijzen zijn inclusief porto- en administratiekosten. Aan niet leden wordt ƒ 7,50 per bestelling voor extra administratiekosten in rekening gebracht.

Prijswijzigingen, verkrijgbaarheid en zetfouten voorbehouden.

Abonnement HCC Nieuwsbrief België (alleen voor HCC leden!)

3200000	HCC Nieuwsbrief België (geheel kalenderjaar) (bij aanmelding gedurende het jaar wordt een korting toegepast)	ƒ 35,-

Artikelen HCC DOS gg

5409000	Softwarebus abonnement *)	ƒ 25,-
5409320	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1	ƒ 20,-
5409321	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + ringband	ƒ 27,50
5409375	Introductie in CP/M	ƒ 15,-
5409420	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 2	ƒ 20,-
5409421	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 2 + ringband	ƒ 27,50
5409425	CP/M A5 GG ringband	ƒ 15,-
5409450	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,-
5409455	CP/M Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2 + 2 ringbanden	ƒ 45,-
5409490	Handleiding Pegel Boekhoudsyst.	ƒ 12,50
5409510	Handleidng GIAP/M Administratiesysteem	ƒ 12,50
5409525	Telecommunicatie met Kermit (users and protocol manual)	ƒ 20,-
5409600	Softwarebus jaargang 1986 *)	ƒ 15,-
5409700	Softwarebus jaargang 1987 *)	ƒ 15,-
5409720	Het beste uit Softwarebus 83-87 CP/M	ƒ 15,-
5409900	Softwarebus jaargang 1989 *)	ƒ 15,-
5409990	Softwarebus jaargang 1990 *)	ƒ 15,-
5427001	MS-DOS Instruktiepakket (2 Diskettes(5,25 ")+Handleiding)	ƒ 15,-
5427100	MS-DOS GG A5 ringband	ƒ 15,-
5427200	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2	ƒ 30,-
5427220	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 1 + 2 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427300	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 3 + 4	ƒ 30,-
5427320	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 3 + 4 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427490	Handleiding Pegel Boekhoudsysteem MS-DOS versie	ƒ 15,-
5427500	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 5 + 6	ƒ 30,-
5427520	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 5 + 6 + 1 ringband	ƒ 40,-
5427700	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl.	ƒ 15,-
5427710	Handleiding Fibo Boekhoudsyst.	ƒ 15,-
5427720	Handleiding Habo Boekhoudsyst.	ƒ 17,50
5427725	Het beste uit Softwarebus 83-87 MS-DOS	ƒ 15,-
5427800	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 8 + 9	ƒ 30,-
5427820	MS-DOS Catalogus Programmatheek dl. 8 + 9 + 1 ringband	ƒ 40,-

Artikelen HCC Genealogie gg

5436011	Programmapakket Genea1_2, vs. 1.94 (voor de PC-5,25"-360 Kb)	ƒ 15,-
5436021	Genealogieprogr. Zorn(vs. mei'89) (dBase III+ appl.-PC-5.25"-360 Kb)	ƒ 15,-
5436033	Familiegeschiedenis v. N3.0 (Hijdra) (2 disks 5,25" 360 Kb)	ƒ 20,-

Artikelen HCC Sinclair gg

Deze zijn sinds kort ook verkrijgbaar via de HCC Bestelservice. De artikelen, bestelnummers en prijzen zijn gepubliceerd in Impuls, het periodiek van de HCC Sinclair gg. Ook kan hiernaar worden geïnformeerd bij het HCC kantoor.

Artikelen HCC Sinclair gg

5454081	Sinclair Impuls, jaargang 8 NR. 1, 1e kwartaal 1990	ƒ 10,-
5454153	Sinclair Onderwijs programma's cassette	ƒ 10,-
5454200	Jubileumcassette magazijnmeester	ƒ 7,50
5454702	Sinclair RS-232 interface met software (cassette)	ƒ 42,50
5454911	Pipet-flesje inkt voor printerlinten	ƒ 14,50

HCC diskettes (alleen leverbaar aan HCC-leden)

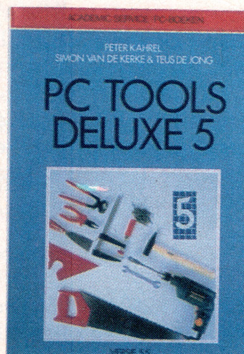
6301050	HCC Diskettes 5,25" DS/DD (doos à 10 stuks)	ƒ 19,50
6301053	HCC Diskettes 3,5" DS/DD (doos à 10 stuks)	ƒ 37,50
6301060	50 HCC 5" diskettes met gratis diskettebak	ƒ 97,50
6301063	50 HCC 3" diskettes met gratis diskettebak	ƒ 187,50

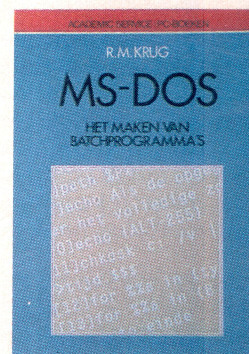
Artikelen HCC Modelbaanautomatisering gg

6302068	De Computergestuurde Modelbaan (5e druk)	ƒ 28,50

Boeken Academic Service

6302109	PC-Write, PC-File+, PC-Calc, Procomm, PC-Outline (J.Schildermans)	ƒ 68,-
6302111	Microsoft Basic (A. van Veen)	ƒ 29,90
6302112	Programmeertaal C (L. Ammeraal)	ƒ 25,-
6302113	Basiscursus Multiplan (Krekels)	ƒ 29,50
6302114	MS DOS (R. Ashley)	ƒ 45,-
6302134	MS DOS: Het maken van Batchprogramma's	ƒ 35,-
6302135	De Norton utilities (H. Endendijk)	ƒ 29,50

6302140 Basiscursus WordPerfect 4.2 (Krekels) *f* 29,50
6302141 Basiscursus 1.2.3 (Krekels) *f* 29,50
6302142 Basiscursus WordPerfect 5 (Krekels) *f* 29,50
6302143 Basiscursus MS DOS (Krekels) *f* 29,50
6302144 Basiscursus Computergebruik (Krekels) *f* 29,50
6302145 PC Tools deluxe 5 (Kahrel) *f* 45,-

Uitgeverij Pim Oets

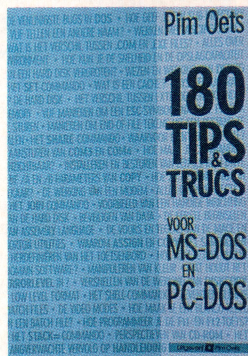
speciale aktie, alleen voor HCC leden: 180 Tips & Trucs voor MS-DOS en PC-DOS met gratis Utilities-diskettes!

6302203 180 Tips & Trucs (met 3,5" diskette) (alleen voor HCC-leden) *f* 49,-
6302205 180 Tips & Trucs (met 5,25" diskette) (alleen voor HCC-leden) *f* 49,-
6302210 Aan de slag voor WordPerfect 5.1 (Pieter Boonstra *f* 35,-
6302215 Handleiding dBASE III plus (3e druk) *f* 69,-

Speciale aktie: bij GW-Basic in de Praktijk
Gratis diskette met bijbehorende software
Alleen voor HCC leden!

6302223 GW-Basic in de Praktijk (met 3,5" diskette)(alleen voor HCC-leden) *f* 49,-
6302225 GW-Basic in de Praktijk (met 5,25" diskette)(alleen voor HCC-leden) *f* 49,-

Dutchie

6310001 Dutchie 2.91d NL(5,25") (alleen voor HCC-leden) *f* 79,-
6310002 Dutchie 2.91d NL(3,5") (alleen voor HCC-leden *f* 79,-
6310003 Dutchie Update van 2.90c 2.91d (3,5") (alleen voor HCC-leden *f* 20,-
6310005 Dutchie U 2.90C 2.91d (5,25") (alleen voor HCC-leden *f* 20,-

N.B. De updates werken niet zonder officieel pakket!

6310150 Telstart communicatie-pakket voor de PC (5,25" diskette *f* 15,-

Diverse HCC artikelen

6401205 HCCN Spelschijf 1 + 2 (5,25", MS-DOS *f* 15,-

HCC Dagen 1990 spelschijf met o.m. Superfly en Tetris

6401213 HCC Dagen 1990 spelschijf (3,5", MS-DOS) *f* 11,50
6401215 HCC Dagen 1990 spelschijf (5,25", MS-DOS *f* 10,-

Bestelnr	Nieuwsbriefnummer		Prijs
7130119	119	september 89	*f* 6,-
7130120	120	oktober 89	*f* 6,-
7130121	121	november 89	*f* 6,-
7130122	122	HCC Dagen catalogus 1989	*f* 6,-
7130123	123	december 89	*f* 6,-
7130124	124	januari 90	*f* 6,-
7130125	125	februari 90	*f* 6,-
7130126	126	maart 90	*f* 6,-
7130127	127	april 90	*f* 6,-
7130128	128	mei 90	*f* 6,-
7130129	129	juni 90	*f* 6,-
7130130	130	juli/augustus 90	*f* 6,-
7130131	131	september 90	*f* 6,-
7130132	132	oktober 90	*f* 6,-
7130133	133	november 90	*f* 6,-
7130134	134	HCC Dagen Catalogus '90	*f* 6,-
7130135	135	december 90	*f* 6,-
7130136	136	januari 91	*f* 6,-
7130137	137	februari 91	*f* 6,-
7130138	138	maart 91	*f* 6,-
7130999	Beginnersnummer nov.' 90		*f* 5,-

Olivetti supplies/add-on

8101001 Printerlint voor Olivetti DM100 printer (6 stuks) *f* 105,-
8101002 Printerlint voor Olivetti DM290/292 printer (6 stuks) *f* 125,-
8101005 Printerlint voor Olivetti DM105 (zwart) *f* 50,13
8101006 Printerlint voor Olivetti DM105 (kleur) *f* 47,58
8101050 Sprocket voor DM100 printer (voor kettingformulieren) *f* 75,-
8101040 Set stofhoezen Olivetti M240/280 met monochroom scherm *f* 25,-
8101041 Set stofhoezen M240/280 met kleurenscherm *f* 25,-
8101042 Set stofhoezen voor PC1 *f* 25,-
8101043 Stofhoes voor Olivetti DM100 printer *f* 15,-
8101044 Stofhoes voor Olivetti DM 290/292 printer *f* 15,-
8101045 Set stofhoezen voor Olivetti M24 met monochroom scherm *f* 25,-
8101046 Set stofhoezen voor Olivetti M24 kleurenscherm *f* 25,-

Vissen in het Amiga Fido-net

De groep Commodore Amiga gebruikers onder de vleugels van de HCC groeit gestaag, evenals het aantal modembezitters. Steeds meer HCC Fido-nodes bezitten Amiga echomailgebieden, waar u contacten kunt opdoen met uw mede Amiga gebruikers. Ook interessant zijn de Amiga file area's, waar nuttige programma's gratis en voor niks voor u ter beschikking staan.

Martin Koel

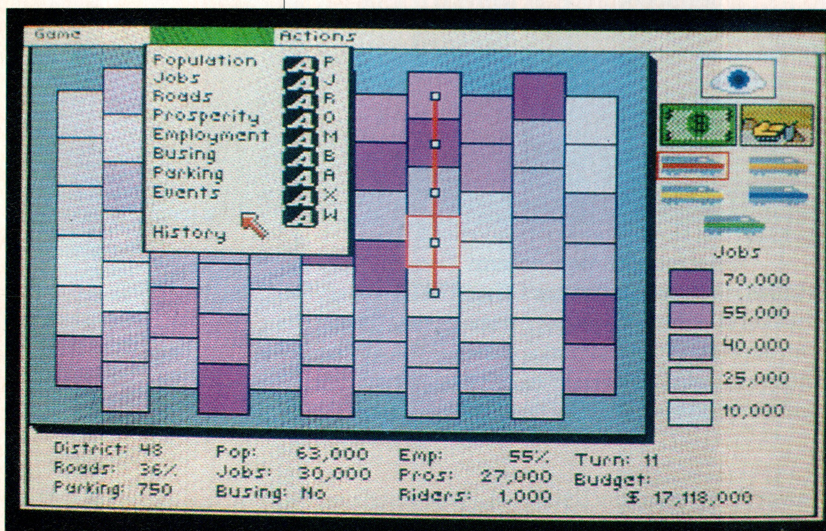
Op deze pagina's staan een aantal korte omschrijvingen van een paar kleine en wat grotere public-domain files, die ik na een avondje 'vissen' met het modem heb binnengehaald. De meesten hebben al een vast plaatsje in de diskettebak veroverd, ze kunnen dus als nuttig en/of leuk worden bestempeld. De files zijn voornamelijk afkomstig uit de public domain serie van Fred Fish en Amicus.

Messydos

De versie 1.3 komt heel erg goed van pas als u vaak files van Amiga naar MS-DOS formaat overzet. Het werkt heel anders dan bijvoorbeeld Dos-2-Dos, waar je de files met behulp van een programma moet overzetten. Messydos voegt namelijk één of meerdere MS-DOS devices toe aan het systeem. U kunt bijvoorbeeld uw externe drive naast DF1: ook met MS1: aanspreken. Dit houdt in dat u vanuit elk programma rechtstreeks op MS-DOS schijven kunt schrijven. Het programma kan volgens de auteur ook op harde schijven worden geïnstalleerd. Messy-Dos is freeware.

Quatron

Dit spel doet sterk denken aan de film TRON, waar snelle motoren in het inwendige van een computer elkaar de pas proberen af te snijden. Het leuke is dat er met drie personen gespeeld kan worden, twee met de joysticks en één met het toetsenbord. Als u slechts in uw eentje bent, dan kan de computer voor één tot drie tegenstanders zorgen. Helaas zitten er geen geluidseffecten in het spel. De C-source is door de maker bij dit freeware programma bijgesloten.

Metro

HDClick

Dit is een heel handig alternatief voor het gebruik van ikoontjes, met het bijkomend voordeel dat bij het aanklikken van één van de 55 gadgets een batch-bestand kan worden gestart. Hierin kunt u CLI commando's verwerken, wat bij ikoontjes niet mogelijk is. De auteur vraagt een bijdrage van minstens 5 Sfr.

MCASM

Dit is een assembler, waar ik wel even van stond te kijken. Het is minstens zo professioneel als Devpac, om over Seka maar helemaal te zwijgen. De handleiding beslaat zo'n 120 Kilobyte en bevat uitgebreide informatie over elke aanwezige functie. De ingebouwde editor lijkt verdacht veel op Cygnus Ed en werkt fabuleus. Naast de editor en (dis)assembler is er ook nog een allocator. Dit is een heel handig stuk gereedschap, waarmee je in één oogopslag het gereserveerde geheugen vindt en zelf ook geheugen kunt reserveren. Als je Devpac vergelijkt met MCASM valt het commerciële Devpac gewoonweg in het niet. Daarvoor moet men in de winkel zo'n 230 gulden neerleggen, terwijl voor het shareware-pakket MCASM 15 dollar wordt gevraagd. De keuze is dan wel heel erg gemakkelijk.

FFS op flop

Het Fast File System is een alternatief filesysteem, dat door Commodore is ontworpen omdat het oude filesysteem wat mankementen vertoont. Met FFS kunnen, zoals de naam al doet vermoeden, de files sneller worden 'opgespoord', wat merkbaar is als bijvoorbeeld een directory wordt opgevraagd. Ook ontstaat er meer vrije ruimte op de media, omdat het efficiënter werkt. Een nadeel van het nieuwe systeem was dat het aanvankelijk alleen op niet verwijderbare media werkte, zoals een harde schijf of RAM-disk. Het was wel mogelijk om een floppy-disk te gebruiken, maar zodra je de schijf verwisselde legde de disk het loodje, omdat het FFS niet merkte wanneer je dat deed. De eerste oplossing die hiervoor werd aangedragen was 'diskchange'. Iedere keer moest bij het wisselen van een floppy het diskchange commando worden gegeven. Niet alleen vermoeiend, maar bovendien ook nog gevaarlijk. Als je ook maar één keer vergat het commando te geven vernielde je twee diskettes. Het logische vervolg op 'diskchange' is natuurlijk 'autodiskchange', dat z'n op de achtergrond taak vervult. Iedere keer als je een floppy verwisselt zendt het programma de nodige informatie naar het FFS en

blijft de diskette in leven. Helaas werkt FFS op floppy's niet goed samen met Messydos, een puntje voor de volgende update zou ik zeggen. Autodiskchange is freeware.

Pyro

Wie wel eens een Macintosh in werking heeft gezien weet meteen waar ik het over heb. Het is een handigheidje dat de levensduur van de monitor verlengt door het scherm te vullen met een leuk vuurwerkje in een inktzwarte nacht, als de gebruiker een tijd niet actief is. U kunt zelf bepalen na welke periode het programma z'n werk moet gaan doen. Dit pyromaantje is freeware.

Lefty

Alweer een handigheidje dat het gebruik van de Amiga kan veraangenamen. Het verwisselt de linker muisknop met de rechter, waardoor linkshandigen beter uit de muisvoeten kunnen. De C-source is bij dit freeware utiliteitje bijgevoegd.

El Zed

LZ 0.91 is een verbeterde versie van Lharc 1.0, een cruncher die het mogelijk maakt om in één file meerdere files en directories samen te pakken. Dit vergemakkelijkt het transport van programma's in bijvoorbeeld netwerken. De auteur heeft het helemaal in assembler geschreven en het programma zo aardig wat sneller gemaakt. LZ is vergeleken met Lharc 1.3 ongeveer 15% sneller. De auteur zou graag $ 10,- willen ontvangen als u dit programma vaak gebruikt, of $ 25,- als u de source toegestuurd wilt krijgen.

Metro

Metro is een moeilijk spel, waarin u de rol van een stadsplanner speelt. Ondanks de beschikbaarheid van beperkte fondsen is het de bedoeling dat een groot metro-netwerk wordt aangelegd dat aan de eisen van de stad moet voldoen. Als u met beleid te werk gaat dan wordt het een succes, maar als de grijze massa onvoldoende werkt zult u zonder pardon worden ontslagen. Oefenen en inzicht zijn bij dit spel beslist de sleutelwoorden. Het spel is shareware en met $ 10,- maakt u de auteurs content. Tegen betaling van $ 20,- ontvangt u een disk met source en uitleg.

LCD Calculator

Dit is echt één van de mooiste rekenmachines die ik op de Amiga heb gezien. Het is weliswaar geen wetenschappelijk model, maar hij werkt zeer fraai. Hij is tevens instelbaar op een Amiga 1000 toetsenbord, waardoor ook de gebruikers van het eerste uur er voor honderd procent gebruik van kunnen maken. Het machientje, dat een geheugen- (optel) en herhaalfunctie heeft maakt gebruik van het numerieke eiland op het toetsenbord. Deze calculator is freeware.

Hyperdial

Gooi uw kaartenbakje maar weg! U kunt met Hyperdial de namen, adressen en telefoonnummers van vrienden en vijanden netjes opslaan. Het programma kan op naam sorteren en bevat een zoekfunctie. Als u een modem hebt hoeft u werkelijk niets meer te doen dan de naam en het call gadget aan te klikken. Zodra de betrokkene de hoorn opneemt, kunt u ook de hoorn ter hand nemen en kan het gesprek beginnen.

Phone Line Watcher

Dit is een handig programma voor wie zich, na een poosje van huis te zijn geweest, altijd afvraagt of er nog iemand geprobeerd heeft te bellen. PLW houdt namelijk bij op welke tijden en hoeveel keer de telefoon is overgegaan. U kunt eventueel na een bepaalde tijd een carrier laten geven. Op die manier kunnen computervriend(inn)en een berichtje achterlaten of u één aan hen. U kunt de auteur verblijden met $ 5,- tot $ 10,-.

Fortune

Pluk de dag, heeft de maker van dit programma vast gedacht toen hij het idee kreeg voor dit programma. Modemeigenaars herkennen het volgende vast wel: u logt in op een BBS en er verschijnt een grappige of wijze tekst, waarna het menu volgt. Dit programma doet eigenlijk precies hetzelfde. Bij het opstarten van uw Amiga wordt een leuke tekst getoond en is uw dag weer goed. De auteur heeft al een aardig aantal teksten bijgevoegd, zelf toevoegen en veranderen is mogelijk.
Een leuke uitspraak om af te sluiten: '*Xerox never comes up with anything original*'.

U hoeft niet zelf te gaan zoeken naar deze programma's. Om het gemakkelijk te maken zijn te downloaden van iedere HCC Fido-node, die een Amiga area bezit. Mocht blijken dat het verspreiden van de files (nog) niet is gelukt, dan kunt u ze in ieder geval vinden op Fido Alkmaar (072-126783). Daar staan ze, samen met nog veel meer interessante Amiga files, klaar om gedownload te worden.

Berichten op een BBS

In deze aflevering wil ik een begin maken met het bespreken van die zaken die je op een Bulletin Board Systeem kunt doen. Een BBS bestaat globaal gezien uit een aantal afdelingen. Op vrijwel elk BBS zijn er de post (Message) afdeling en de afdeling met bestanden (Files). Deze keer zal ik wat nader ingaan op de berichten die je kunt vinden op een (HCC) BBS en aangeven waaraan moet worden gedacht als je zelf een bericht wilt schrijven op een BBS.

De berichtengebieden zijn meestal te bereiken vanuit het hoofdmenu van het BBS. In dat menu zal vaak de keuze 'Messages' of 'Post' aanwezig zijn. Als daarvoor gekozen is kom je in een berichtengebied. Op het menu dat dan op het scherm verschijnt zal worden aangegeven waar de berichten in dat gebied over gaan. Wil je naar een ander gebied dan moet je kiezen voor Area Change, of Ander gebied (of een daarop gelijkende keuze). Vanuit de menu's die dan volgen kun je er voor kiezen om berichten te gaan lezen of om zelf een antwoord of vraag te gaan versturen.

Drie soorten

Voordat ik nader in ga op de berichtengebieden (areas) is het belangrijk om te weten dat er op een BBS drie soorten berichtengebieden zijn: lokaal, echomail en netmail.
Als het goed is zal op een BBS duidelijk aangegeven zijn welke soort berichtengebied een bepaalde area is.

De *lokale areas* zijn gebieden waarin je berichten kunt lezen en intypen die alleen te lezen zijn op het BBS waarmee je contact hebt (en eventueel bij points van dat BBS, zie een volgende aflevering). In deze lokale gebieden kun je ook berichten intikken die bestemd zijn voor een kennis of een aantal kennissen.

Het *netmail-* of *matrix berichtengebied* is het meest ingewikkeld voor 'beginners'. Netmail laat zich vergelijken met een brief die je wilt verzenden via de PTT. Om een bericht op zijn bestemming aan te laten komen is het noodzakelijk dat je het (FidoNet) adres van de geadresseerde weet. FidoNet is het wereldwijde netwerk van BBS'en, waarin de HCC deelneemt, naast diverse andere netten in Nederland en daarbuiten. Netnailberichten worden uitsluitend gestuurd aan de geadresseerde. Ze kunnen dus privé zijn, al moet je er wel rekening mee houden dat jouw bericht via een aantal 'verdeelcentra' (hosts, HUB's en BBS'en) wordt verstuurd. Beheerders van deze verdeelcentra kunnen het bericht wèl lezen. Afhankelijk van het BBS waar het netmailbericht wordt ingetikt en/of waarheen het moet worden verstuurd kan het zijn dat een zogenaamd netmailkrediet wordt verlangd. Is dit het geval, dan wordt voor het verzenden van een netmailbericht een bedrag in rekening gebracht dat afhankelijk is van de geadresseerde. Momenteel ontstaat er een tendens dat voor het versturen van een bericht aan een FidoNet adres in Nederland geen kosten in rekening worden gebracht. Het is mogelijk om via het HCC FidoNet berichten te versturen aan systemen in het buitenland, zoals Amerika, mits je voldoende netmail krediet hebt. Wil je hiervan gebruik opmaken, dan kun je een bedrag storten op rekening nummer 3943091 ten name van HCC Fido in Houten, onder vermelding van het adres (nodenummer) van het systeem waarvandaan je internationale netmail wilt versturen.

Tenslotte zijn er *echomail gebieden*, ook wel conferences genoemd. Berichten die je in zo'n gebied intypt worden automatisch verspreid naar BBS'en die ook op dat echomailgebied zijn aangesloten. Voor sommige berichtengebieden geldt dat ze worden verspreid worden binnen het HCC-net. Andere echomailgebieden worden ook naar BBS'en buiten het HCC-net verspreid. Er zijn zelfs berichtengebieden die verbindingen hebben met het buitenland. Een echomailgebied is dus de ideale gelegenheid om een vraag te stellen als je ergens niet uit komt. Of om je oude 1200 bps modem te koop aan te bieden als je een 2400 bps modem hebt gekocht. Ook het lezen van vragen en antwoorden van ander BBS gebruikers kan er voor zorgen dat de kennis op verschillende gebieden een stuk groter wordt.

Echomail

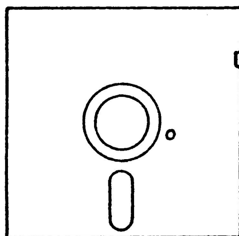
Echomail berichten zijn door iedereen die op dat gebied is aangesloten te lezen. Privé (Private) berichten in een echomailgebied hebben dus weinig zin. Omdat deze berichten door iedereen gelezen worden heeft het dus ook weinig zin om iedereen persoonlijk te gaan bedanken, als je naar aanleiding van een vraag meerdere antwoorden ontvangt. Het is voldoende in zo'n geval om een bericht te sturen aan de geadresseerde 'All' of 'Iedereen', met in het bericht een tekst als:
"I edereen die reageerde op mijn bericht met betrekking tot ... bedankt. De oplossing van het probleem was ..."
Alle personen die jou een bericht stuurden lezen dit bericht mee.
Als je een bericht in een echomailgebied intikt dan moet er op worden gelet dat de juiste taal voor dat gebied wordt gebruikt. Als in de Engelstalige USA Europa echomail area een Nederlands bericht wordt ingetikt dan zal dat Nederlandstalige bericht ook worden verspreid naar BBS'en in Amerika. Het zal duidelijk zijn dat

Ron van der Nagel

dit niet de bedoeling is. Bovendien zorgen die berichten er voor dat de kosten (zowel in de Europese netten als in de Amerikaanse netten) onnodig worden verhoogd.

Quoten

Op de meeste BBS'en is het mogelijk om berichten te 'quoten'. Quoten kan worden gebruikt als je op een bericht van iemand wilt reageren. Bij het antwoord dat je intikt kun een gedeelte van het bericht waarop je reageert in het eigen bericht worden opgenomen. De gequote tekst wordt voorafgegaan door een , eventueel weer voorafgegaan door de initialen van degene die het oorspronkelijke bericht schreef. Als hier gebruik van wordt gemaakt, let er dan op dat geen onnodige tekst wordt aangehaald. Quote alleen dat gedeelte van een bericht waarop je wilt reageren en houdt het dan nog beperkt tot hooguit enkele regels.
Binnen het HCC-net zijn veel echomailgebieden die elk een eigen identiteit hebben. Veel conferences gaan over computers. En dan niet alleen over MS-DOS computers, ook de Commodore Amiga, de Apple en MSX computers hebben hun eigen conferences. Er zijn echomail areas die gericht zijn op een bepaalde programmeertaal (Forth, Pascal, C etc.). Naast de zakelijke conferences zijn er ook areas die bijvoorbeeld muziek als onderwerp hebben. Een echomail area die ik al eerder noemde is de USA Europa link. In dit gebied is het mogelijk om van gedachten te wisselen met computergebruikers aan de andere kant van de Atlantische Oceaan.
Ook met andere landen in de wereld zijn er echomail verbindingen. Een heel populair echomailgebied is de area KEUVEL.500, oftewel de elektronische babbelbox.

DOS gebruikers groep gegevens

VOOR MS-DOS PC-DOS OS/2 CP/M VOL. 6.1

DOSgg Gebruikersdag 25 mei

Op 25 mei a.s. is de aula van de technische school de "Bron" weer het domein van de DOS gebruikersgroep. Zoals altijd gaan de deuren om 10.00 uur open en alle CP/M-ers, MS-en andere DOS-ers zijn tot 16.00 uur van harte welkom. De school ligt aan de Vader Rijndreef 7 te Utrecht.

Lezingen

1030-1115 Optiks

Het programma is al uitgebreid in de DOS GeGevens gereviewd. Optiks kan een groot aantal grafische formaten omzetten naar elk gewenst formaat. **John Lots** zal op zijn bekende enthousiast wijze uitleggen hoe dat in zijn werking gaat en hoe verschillende grafische plaatjes zijn opgebouwd. Ongeveer een half uurtje na de lezing kunt u Optiks, onder deskundige leiding van John, zelf eens aan de tand voelen.

1130-1215: CP/M

De tweede lezing wordt gehouden door **Frans van den Boogaard**, de CP/M-er bij uitstek. De lezing gaat over het aanpassen van de software aan het CP/M-besturingsysteem. De hoofdmoot ligt bij de bekende Wordstar tekstverwerker. Een leuke bijkomstigheid van deze lezing is dat de demonstratie m.b.v. een NEC V30 (V20) op een DOS-machine wordt uitgevoerd. In de loop van de dag kunt u een volledige demonstratie van deze V20 en V30 op de gezamenlijke CP/M-stand bijwonen.

1400-1445: Remote Control

Herman du Rieu is de eerste vraagbaak die een Remote Control programma gebruikt om nijpende software-problemen rechtstreeks via de telefoon bij u thuis op te lossen. Hoe hij dat doet zal hij in een drie kwartier durende spreekbeurt uitleggen. Met de aanwezigheid van twee computers zal een live demonstratie worden geven van TANDEM. Weliswaar geen brandnew pakket, maar wel Public Domain. Na de lezing wordt u in de gelegenheid gesteld het één en ander in een mini-workshop uit te proberen.

Ledenvergadering

De jaarlijkse ledenvergadering is **van 12.30 tot 1330.** In de SoftwareBus vindt u de agenda.

Software

Ook vandaag gaat onze hele ProgrammaTheek weer naar de Bron. De gehele MS-DOS voorraad en CP/M voorraad staan gereed voor uitlevering. Natuurlijk liggen onze vermaarde (nou, nou) pakketten op de verkoopplank.

Pakketten

Nieuw in de serie is het dBase-pakket. Allemaal eerlijke en heerlijke programma's en utilities voor dBase 4; uiteraard moet u dBase 3 of 4 zelf hebben.

Het kopiëren van copyrighted software is ook tijdens onze gebruikersdagen niet toegestaan.

Videofoto

VGA-monitor-eigenaren kunnen hun hart ophalen met de videofoto op disk (ook voor andere monitoren geschikt, maar dan natuurlijk niet zo mooi). Voor slechts 5 gulden wordt uw portret of groepsfoto digitaal op schijf gezet. Thuis kunt u alles in kleur of zwart- wit op uw scherm zetten. Ook in WP-formaat.

Vraagbaak

Ook vandaag staan de vraagbaakers op de vraagbaakstand weer op u te wachten. Alle mogelijke vragen kunt u op ze afvuren. Voor ProgrammaTheek-vragen staan twee monitoren met de Cat van de Cat toets-gereed om antwoord te geven op al je vragen; in een paar seconden weet je de gevraagde volumenummers.

Rommelmarkt

Ook nu hebben we weer een hoek gereserveerd waar u uw oude computer en printer e.d. kunt verkopen.

CP/M

De CP/M ondersteunende gebruikersgroepen Bondwell-gg, Commodore-gg, OGS Osborne-gg, Sharp-gg, Newbrain-gg, P2000C-gg en DOS-gg zullen op de DOS gebruikersdagen samen CP/M bijeenkomsten houden.
De bijeenkomsten vinden plaats in de grote aula en zijn heel duidelijk herkenbaar. Op elke DOS gebruikersdag zal altijd tenminste één lezing over CP/M worden gehouden. De CP/M-groepen blijven hun eigen merk-identiteit houden. Andere CP/M gebruikersgroepen zijn van harte welkom; De coördinator van deze CP/M-pool is voorlopig Dree Jansen van de Bondwell-gg, telefonisch bereikbaar onder nummer 01748-14199.

Boekenstand

Op de boekenstand staan alle uitgaven van de DOS gebruikersgroep. Een boeken-prijslijst vindt u bij de HCC-Bestelservice, elders in dit blad.

Voor speciale aanbiedingen: zie kader hieronder.

Op de boekenstand kunt u zich voor slechts 25 gulden abonneren op ons 2-maandelijks blad, de SoftwareBus. Losse nummers (alleen 1990 en 1991) zijn voor ƒ 7,50 (DGD-prijs) verkrijgbaar. Oudere jaargangen (voor zover aanwezig) kosten ƒ 10,-

Speciale DGD-aanbiedingen:

CP/M:	
Introduktie in CP/M	10,00
JRT Pascal User Guide	5,00
ZCRP2 System User Guide	7,00
Handleiding GIAP/M administratiesysteem	2,50
Kermit users en protocol manual	7,00
MS-DOS:	
Bij aankoop van 2 delen MS-DOS catalogi krijgt u deel 7 GRATIS	
SoftwareBus losse nummers	7,50

Wat zijn POINTS?

Waar je ook op Bulletins Boards kijkt of in de HCC Nieuwsbrief leest, steeds kom je de kreet "POINT" tegen. Natuurlijk zijn we nieuwsgierig, dus contact gezocht met een paar sysops van onze bulletin boards en die maakten dit verhaal.

BBS-gebruiker

Wat doe je zoal op een HCC DOS-gg Bulletin Board ? De meeste mensen downloaden daar Software, bijv. de nieuwste virusscanner, de nieuwste compressieprogramma's of speciaal voor onze leden de nieuwste volumes!

Waarom de volumes downloaden en niet in 'Amstelveen' aanvragen? Gewoon omdat ze daar meestal voorradig zijn (soms à la minute) en omdat de sysop vaak goede raad geeft en helpt !

Andere leden kijken eens in de echomail-areas en ontdekken dat als je een vraag stelt, die snel en goed beantwoord wordt door iemand ergens anders in Nederland.

Maar die Bulletin Boards zijn zo vaak in gesprek ! Tja, dat komt omdat er altijd wel leden zijn die een groot bestand downloaden, veel berichten lezen en schrijven of lang spelletjes (doorgames) spelen op het BBS. En daar is weinig aan te doen, hoewel ?

Nu komt het woord POINT even om de hoek kijken.

Als je veel berichten leest, zal de sysop op een gegeven moment je attent maken op bijvoorbeeld Maximus Xpress of Maxmail. Dit zijn programma's die snel de nog niet gelezen berg echomail selecteren, comprimeren en je die gecomprimeerde file laten downloaden. Nu kun je in alle rust offline, dus zonder dat de telefoonteller doortikt, berichten lezen.

Of men wijst op Silver Xpress, waarbij je hetzelfde doet als bij eerder genoemde programma's maar ook zelf je eigen berichten weer (mits met toestemming van de sysop) kunt UPloaden (versturen). Prachtige oplossingen, maar je kunt nog verder gaan (en nu komt de point uit de mouw !).

Points zijn gebruikers die hun BBS (BOSS) bellen met een uniek Pointnummer en een speciaal programma om daar bijvoorbeeld: een aantal bestanden op te halen en/of hun eigen bestanden, met daarin berichten te plaatsen. Op het BBS haalt een programma (een conference manager) deze uit elkaar en verwerkt de inhoud alsof deze tijdens een direct contact met het BBS ingetikt zijn. Thuis op jouw eigen pointsysteem gebeurt hetzelfde, wordt het opgehaalde bestand uitgepakt en worden de berichten in de daarvoor bestemde directory's gezet. Daarna kun je als point op je gemak de berichten lezen.

Hetzelfde geldt voor software (programma's) die je op deze manier aanvraagt. Op deze manier heb je regelmatig contact met het BBS en krijg je alle post en echomail/netmail die je wilt met een uiteraard lagere telefoonrekening;-). Je bent dus eigenlijk zelf een klein bbs geworden.

Point softwarepakketten

Er zijn vele pointpakketten in omloop. Allen kosten ze op de één of andere manier geld. Zelf kopen of een shareware-versie ergens downloaden, je laten registreren, een pointabonnement, alles kost geld. Maar je haalt het er snel weer uit!

Voor de MSDOScomputers zijn er al vele (Frontdoor, Dutchie, D'Bridge, Binkley etc..). Voor de Atari ST en Amiga computer zijn er ook al versies en een aantal programmeurs is bezig om voor hun systeem ook een pointpakket te maken.

Vóór je een pakket koopt of anderszins binnenhaalt: informeer eens bij je BBS of deze wel points ondersteunt en wat je zoal als point kunt krijgen. Vraag eens rond wie al point zijn en met welk pakket zij werken. De meeste points hebben al problemen met hun pakket opgelost zodat jij deze niet meer hoeft op te lossen.

Natuurlijk moet je modem geschikt zijn om er als point mee te werken. Alle modems die HAYES compatibel zijn, zijn geschikt.

Helaas werken de PTT Viditelmodems niet met pointpakketen en het MT+-modem ook niet! Sommigen proberen hier iets aan te doen, maar voorlopig kan je hier geen point mee worden!

Hoe werkt een POINT?

Het softwarepakket waarmee een point draait, bestaat hoofdzakelijk uit drie programma's:

1. een mail editor (teksverwerker)
2. een mail packer (berichten inpakker)
3. een mailer (verzender)

Verder moeten er berichtengebieden aanwezig zijn.

(zie tekening volgende pagina)

Berichtengebieden

Deze zijn te verdelen in drie soorten:

1. lokaal,
2. netmail en
3. echomail.

Locale gebieden zijn voor points (meestal) niet zo interessant:je bent immers een soort 1-persoons BBSje, dus je hebt geen post voor anderen op hetzelfde board.

De echomailgebieden bevatten de berichten die bij je BOSS (het BBS waar je bij aangesloten bent) en andere BBS-en die ook in dat gebied staan. Het gaat hier meestal om vragen aan 'All' en antwoorden daarop. Dan is er nog een Netmail gebied. Hierin zet je berichten die specifiek bedoeld zijn voor een enkele bepaalde gebruiker op een ander BBS of een andere Point. Ook staan hier de berichten die anderen aan jouw adres hebben gestuurd.

DOS

VOL. 6.2

De Mail Editor

Hiermee kun je berichten lezen, invoeren, beantwoorden en verwijderen. Bij netmail berichten kun je ook een file aan het bericht vastkoppelen.

De Mail Packer

Omdat Netmail berichten de enigen zijn die over het Fidonet verzonden kunnen worden en echomail berichten ook bedoeld zijn voor andere borden is het nodig deze berichten 'in te pakken' en als file aan een dummy netmail bericht te hangen. Zo een file heet een arcmail pakket en het inpakken heet 'exporteren'. Natuurlijk is dat ook om de verbindingstijd zo kort mogelijk te houden, immers het zijn anders allemaal extra/onnodige 'telefoontikken' geld dus.

De ontvangen arcmail pakketten worden door de mail packer weer uitgepakt (geimporteerd) en in de verschillende echomail gebieden geplaatst.

De Mailer

Om netmail berichten met de daaraan gekoppelde files over de telefoonlijn te krijgen is de mailer nodig. Deze 'scant' het hele netmail gebied af naar berichten die nog niet verzonden zijn. Hij bepaalt van ieder bericht langs welke route het naar zijn einddoel moet gaan, hoe laat de verzending moet beginnen en of er files moeten worden meegezonden. Dit wordt bij de installatie van de software ingesteld. Op de vastgestelde tijden belt (pollt) hij de andere BBS-en of er nog iets voor hem klaarstaat. Als dat zo is wordt het automatisch opgepikt. Daarna wordt de verbinding verbroken. De eigenaren van het point en het BBS hoeven niet bij dit proces aanwezig te zijn - het gebeurt veelal 's nachts en automatisch.

Natuurlijk ben je nu nieuwsgierig naar points en pointpakketten. Vraag er eens naar bij je sysop. Max Xpress en/of Maxmail kun je uitproberen bij de DOSgg BBS'en in Leeuwarden, Balk en Zoetermeer. Silver Xpress o.a. bij de DOSgg BBS'en in Zevenaar, Maarn en St. Oedenrode. En misschien heeft de Dosgg sysop in Enschede al wel XRS geïnstalleerd.

En als het je bevalt, zien we je vast wel terug als point!

NB: Een gedeelte uit dit verhaal verscheen eerder in het Nederlands Net Nieuws en is door de auteurs herschreven.

De nieuwste Public-Domain-volumes

Deze software is zo nieuw, dat ze nog niet is gereviewd, maar dat volgt zo spoedig mogelijk! Zie voor bijzonderheden de komende SoftwareBussen.

7214 Grafische spellen: Moraff, DEXPLOR, Ultra-Quiz Dungeon Explorer (DEXPLOR); Moraff's entrap, met zelflerende monsters; EGA/VGA fruitautomaat; Ultra-Quiz (100 Trivia), Wheel of Fortune.

7215 Apple][Emulator voor 80?86; DOCSWAN Basic tutor. APL2EM is een emulator van de Apple][omgeving voor een PC 80?86 (AT en hoger) omgeving. Inkomplete versie, maar werkend. DOCSWAN is een kursus om Basic te leren geschreven in Basic.

7217 Ventura stijlbladbeheer; 9 PCX-viewer in thumbnail. WSTYLE beheert je Ventura stylesheets op overzichtelijke wijze. RON9PCX1 toont maar liefst 9 .PCX plaatjes tegelijk op je scherm (liefst VGA), in duimnagel--grootte, zodat je mooi kunt vergelijken en selekteren.

7218 KAMAS 2.4: uitgebreide outliner. Vergelijkbaar met GrandView en MaxThink, zware 'outline' pakketten. Kan exporteren naar diverse formaten. Toetsen zijn deels WS-compatibel.

7219 Pinnacle utils: Modem, inbraakalarm, quiz Bonte verzameling utilities. MODEM bestuurt in een batchfile je modem met AT-opdrachten. WEED is een tekstfilter. HANDSOFF: inbraakalarm gebaseerd op de PC. ULTRA is een quiz met trivia en hints. LOVEFIRE is een hypertekst verhaalsysteem.

7220 CD Master, CassetteMaster, AlbumMaster Audio-DB. Databases speciaal toegesneden op audio-verzamelingen. Geheel aparte programma's voor CD's, LP's en cassettes; met registratie per kant en per TUNE! Drukt kaartjes etc. af.

7221 Puzzels en oorlogsspelletjes (SCUD). Cryptogram, MONTANA en twee contemporaire spellen: Scud Attack en 'Patriot'

7222 TINYTALK gehandicapten-SW: software om blinde gebruikers via spraak de PC te laten bedienen. **PCROUTE** staat je toe printplaten te ontwerpen, en is te koppelen met o.a. AutoCAD.

7223 WINBATCH 3.0 Batchtaal voor Windows; PC-PILOT. WINBATCH is een komplete 'batch' taal onder Windows, die naast de DOS commando's zoals DEL ook vele Windows opdrachten aankan. PILOT is een populaire taal voor COO (Computer Ondersteund Onderwijs); een komplete interpreter op deze disk.

7227 FASTFILE 5.30 - database voor laptop en XT. Kaartenbak voor gemakkelijk gebruik, lichte PC-belasting. Extra's zoals multiple-choice velden (schooltest!) en vele kant en klare voorbeeldbestanden.

7228 SMALLTALK Interpreter voor de PC. De komplete SmallTalk taal zoals op het Xerox PARC laboratorium ontworpen, voor de PC; niet gebonden aan een onderliggend GUI. Met dokumentatie en voorbeelden.

7229 QBTREE - QuickBasic B+-Tree ISAM routines. Source niet meegeleverd, die krijg je na registratie; met deze objects kun je al een komplete applikatie bouwen met bloedsnelle database-toegangs-routines. QB 4.x vereist.

7230 CP/M Emulatoren: V20BOOT, AME86 (CP/M 86). AME emuleert CP/M 86 op een PC. Met DOC, zonder source. V20BOOT is een komplete CP/M-80 emulator voor een PC met een NEC V20, kompleet met TPascal source. Vergelijkbaar met V20SYS op volume 2510.

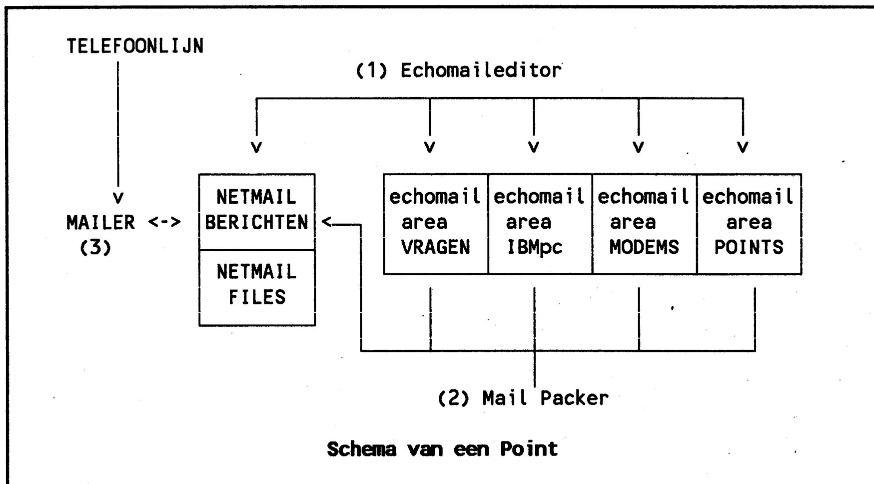
7231 Gehandicapten 1: BEDIT, VE. Disk 7231 t.m. 7235 bevatten een bonte mengeling software voor PC-gebruik door GEHANDICAPTEN. O.a. voor slechtzienden, doven, gebarentaal, mensen met slechts een hand ter beschikking etc. BEDIT, VE1-1, BIGECHO, BIGT

7232 Gehandicapten 2: VE Doc, DZ101, LARGE

7233 Gehandicapten 3: BIG26, LPD-DELX, Learn SIGN taal. Leer SIGN gebarentaal. RELIEF, BIG26, LPD-DELX

7234 Gehandicapten 4: ASL-TRAN, ACCENT, FUTUR110, BCDEMO, MAGH10, LETter ENLaRGe, VERBVIEW

7235 Gehandicapten 5; TIFF filespecicaties. De beschrijvingen van het TIFF bestandsformaat. Verder het restant gehandicapten-software: CGACLK2, ACCSET, BIGPRINT en 1FINGER

Schema van een Point

DOS

Vol. 6.3

Nieuw: The SoftwareBox

Het probleem van de nieuwe versies. Regelmatig duiken nieuwe volumenummers op voor nieuwe versies (bijvoorbeeld PC-File Plus en :dB, File Express, Wampum); onze eigen pakketten zoals Habo updaten we zelfs "permanent" met behoud van volumenummer. Maar nieuwe volumes uit andere bron doen we pas na een jaar of twee; aangezien het toch haast allemaal shareware is, kun je in de tussentijd wel toe met de oudere versie voor **evaluatie** - en daar gaat het om bij shareware. Zwaar gebruiken is registreren - en dan krijg je alsnog de nieuwste versie. Want WIJ zouden van elke nieuwe versie een nieuw Aanhangwagen-blad moeten maken, een nieuw verhaal, soms zelfs extra schijven; geen beginnen aan.

Datacommunicatie

Er is één applikatiegebied waar oudere versies van een programma geheid problemen geven. Dat is de datacommunicatie, en om nog wat preciezer te zijn die van de **aktieve** datacommunicatie: het werken als point, SysOp of mail reader-gebruiker. Als je op dit terrein een pakket van 6 maanden oud gebruikt loop je het risiko dat het weliswaar keurig werkt - doch **niet meer SAMENwerkt** met alle andere software in dit wereldje, want hier verzint men permanent nieuwe protocollen en compressiemethoden. Bovendien wisselt het aantal disks van zo'n pakket voortdurend.
En vandaar dat we nu beginnen met "The SoftwareBox".

Wat zijn de bijzonderheden hiervan:

* Een toepassing krijgt geen 4-cijferig VOLUMEnummer, maar een 5-cijferig PAKKETnummer. De prijs wisselt ook: als ie van 4 naar 5 disks gaat, dan stellen wij ook automatisch de prijs bij.
* Er is **in elke SoftwareBus een lijst met het totaal-aanbod**; en daarin verandert dan 'versie' en 'aantal disks' geregeld.
* En zo kun je ervan op aan dat je altijd de laatste versie geleverd krijgt.
* Dat kan echter alléén via het bestelformulier (en de Fidonet BBS-en zelf natuurlijk); om op onze gg-dagen ook de laatste versies te hebben kost teveel moeite, en omdat het pakketten van een disk of 5 zijn "slibt zo'n bestelling de produktie ook teveel dicht".

Zie het bestelformulier voor de eerste vier pakketten!

Bestelformulier

... Hierbij geef ik mij op als **lid** van de **HCC** en van de **DOS-gg** (11 Nieuwsbrieven + lid afdeling + lid DOS-gg) (excl. ƒ 10,- inschrijfgeld) 60,00
... Ik ben al lid van de HCC en geef mij hierbij op als **lid** van de **DOSgg.** (1e gebruikersgroep gratis; elke volgende ƒ 5,- extra)
Hierbij geef ik mij op als **abonné** op:
... SoftwareBus 25,00
... SoftwareServiceSuperSelectieSysteem (S5) 3,5' 30,00
... SoftwareServiceSuperSelectieSysteem (S5) 5,25' 24,00

ProgrammaTheek-Software

... Volumenummer(s) zie onder 3,5 inch 7,50
... Volumenummer(s) zie onder 5,25 inch 6,00
DOS-gg leden kunnen per bestelling per 5 volumes gratis één volume extra bestellen.

CP/M
... 542 Turbo Pascal Utilities voor Commodore 128-128D
... 540 un-ZIP en un-LZH voor CP/M
... 975 Wordstar DOC, helpfiles, utilities
... 982 MBASE muziek-database; ZCPR3 utilities - EDIT11, PPIP19, RESQ17,
... 983 Diablo630 plotter, LADDER game, File viewer, CLS, Printer init
... 984 Kaypro series en Xerox 820-16/8 DATACOM software en disk utilities
... 985 Info en utilities voor de Xerox 820-I, 820-II en 16/8 systemen
Andere volumes:
....
Formaat (merk en type computer): ....

MS-DOS
... 2942 A86 / D86 assembler / disassembler
... 2945 NEWSPACE automatische datacompressie
... 2548 CAT van de CAT MS-DOS Ascii t.m. 1990
... 2549 Cat van de Cat MS-DOS 1990 met raadpleegprogramma
... 2951 Hard Disk Optimizer, (interleave) utilities
... 2959 4DOS V.3 - vervanger voor COMMAND.COM disk I
... 2960 4DOS V.3 - disk II
... 3906 Utilities voor o.a. MS-Word, dBase en Mirror
... 3908 Disk / drive (test) hulpjes
... 3916 Amanda's Letter Lotto - spel voor 3-jarigen
... 3914 PC-Demo: maken dia-show
... 3919 POTPOURRI onderhoudend menuprogramma (toeters en bellen)
... 3942 HYDROFLO hydraulica - demo
... 3943 Doctor Data mailinglist voor .DBF bestanden
... 4020 MS-DOS Technical Reference I
... 4021 MS-DOS Technical Reference II
... 4048 Z80EMU - CP/M software en debugging op je PC
... 4051 MINDREADER - excellente WP/adresboek/woordenlijst /w AI
Andere volumes:
....
....

Nieuwste MS-DOS, nog niet gereviewd
... 7214 Grafische spellen: Moraff, DEXPLOR, Ultra-Quiz
... 7215 Apple][Emulator voor 80?86; DOCSWAN Basic tutor
... 7216 ATK - CASE-toolkit voor DFD-schema's
... 7217 Ventura stijlbladbeheer; 9 PCX-viewer in thumbnail
... 7218 KAMAS 2.4 - uitgebreide outliner
... 7219 Pinnacle utils: Modem, inbraakalarm, quiz
... 7220 CD Master, CassetteMaster, AlbumMaster Audio-DB
... 7221 Puzzels en oorlogsspelletjes (SCUD)
... 7222 TINYTALK gehandicapten-SW; PCROUTE printontwerp
... 7223 WINBATCH 3.0 Batchtaal voor Windows; PC-PILOT
... 7224 T-FIG - Tutor voor Telix
... 7225 ORNAMENT - beheert kado's, kaarten voor PARTY

DOS

VOL. 6.4

... 7226 OMNIMEAL recepten-database met boodsch.lijst
... 7227 FASTFILE 5.30 - database voor laptop en XT
... 7228 SMALLTALK Interpreter voor de PC
... 7229 QBTREE - QuickBasic B+-Tree ISAM routines
... 7230 CP/M Emulatoren: V20BOOT, AME86 (CP/M 86)
... 7231 Gehandicapten 1: BEDIT, VE
... 7232 Gehandicapten 2: VE Doc, DZ101, LARGE
... 7233 Gehandicapten 3: BIG26, LPD-DELX, Learn SIGN taal
... 7234 Gehandicapten 4: ASL-TRAN, ACCENT, FUTUR110,
... 7235 Gehandicapten 5; TIFF filespecicaties

SoftwarePakketten

... Pakket(ten) (zie onder) 3,5" 30,00
... Pakket(ten) (zie onder) 5,25" 25,00
3,5" 5,25"
... 20023 ... 20025 - Spelletjes Pakket No 1
... 20113 ... 20115 - Spelletjes Pakket No 2
... 20033 ... 20035 - DataCom Pakket
... 20043 ... 20045 - OS/2 Pakket
... 20053 ... 20055 - Compressie Programma's
... 20063 ... 20065 - DOS Tools Pakket
... 20073 ... 20075 - WordPerfect 5 Pakket
... 20083 ... 20085 - Pascal Pakket
... 20093 ... 20095 - Database Pakket
... 20103 ... 20105 - Gezondheids Pakket
... 20123 ... 20125 - Print Utilities Pakket
... 20133 ... 20135 - Grafische Utilities Pakket
... 20143 ... 20145 - Laser/Deskjet Pakket (3.5" ook ƒ 25,-)
... 20153 ... 20155 - dBase Pakket (3.5" ook ƒ 25,-)
Voordeelpakketten
... 20013 ... 20015 - Instructie Pakket 10.00
... 29003 ... 29005 - FIBO - FInancieel BOekhouden 20.00
... 29013 ... 29015 - HABO - HAndig BOekhouden 20.00
... 29023 ... 29025 - PEGEL - Huishoud Boekhouden 17.50
... 29033 ... 29035 - AsEasyAs Spreadsheet + cursus 32.00

The SoftwareBox
ƒ 6,- per 5,25"-disk, ƒ 7,50 per 3,5"-disk aantal dsk
... 2801. MAXIMUS - HCC standaard BBS-syst. v.1.02A 3
... 2802. FRONTDOOR - Mailer en Msg Editor, v 1.99C 2
... 2803. XBBS - fijnregelbaar BBS-pakket+source, v.1.17 5
... 2804. BinkleyTerm MS-DOS - **de** mailer 4 U, v.2.40 1
Laatste cijfer invullen: 3 voor 3,5", 5 voor 5,25"!

Per bestelling wordt f 5,00 verzend-/portokosten berekend. Stuur mij zo spoedig mogelijk wat ik hierboven heb aangekruist. Na ontvangst van de acceptgiro zal ik het bedrag direkt overmaken.

Naam: . . . .

Adres: . . . .

Postcode en plaats: . . . .

Telefoon: . . . .

Datum: . . . .

Handtekening:

In envelop opsturen naar: **HCC DOS-gg, Antwoordnr. 3909, 3940 ZH Wijk bij Duurstede.** Een postzegel is niet nodig.

Harvard Graphics 2.3

Plaatjes voor praatjes

Harvard Graphics is geen onbekende in de computerwereld. Het is een pakket voor het maken van presentaties. Inmiddels is al enige tijd de nieuwste versie 2.3 in de handel. Geen spectaculaire verbeteringen, maar wel blijvende kwaliteit.

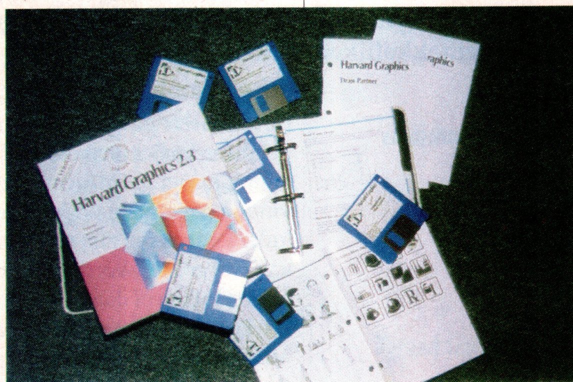
Harvard Graphics komt handig van pas komt bij het maken van presentaties. Het is mogelijk om plaatjes voor overheadsheets, dia's of een interactieve computershow te ontwerpen. De plaatjes kunnen variëren van tekst, een lijst met punten, grafieken en diagrammen tot handgetekende figuren. Van elke soort zijn allerlei subsoorten te maken. Denk bij grafieken en diagrammen aan lijngrafieken, staafdiagrammen, taartdiagrammen en organisatie-schema's. Allerhande zaken zijn naar wens in te stellen, zoals titels, assen, lettertypes, lettergrootte enzovoort.

Drawpartner

In Harvard Graphics bevinden zich primitieve tekenmogelijkheden, zoals het maken van rechthoeken, cirkels enzovoort. Hiermee kunnen tekstdiagrammen worden voorzien van grafische elementen. Voor het echte tekenwerk is *Drawpartner* toegevoegd.
Dit is een volwaardig tekenpakket, met veel leuke en speelse mogelijkheden. Wat dacht u er van om de tekst cirkelvormig te laten verlopen? Ook het variëren van de lettertypes is geen enkel probleem. Bovendien kan een keuze worden gemaakt uit de vele meegeleverde *symbols*, die dan in het plaatje kunnen worden verwerkt.
Deze symbols stellen ons in staat snel indrukwekkende plaatjes te maken. De keuze is werkelijk enorm. Allerlei computers en accessoires, vlaggen, mensen in diverse houdingen, dieren en zo kunnen we nog wel even doorgaan.

Bediening

Het werken met Harvard Graphics leert men erg snel. De meeste schermen wijzen zich vanzelf. Er kan worden gewerkt met de muis of vanaf het toetsenbord. Harvard Graphics laat zich goed en snel op deze wijze bedienen. Bij het maken van tekstpresentaties is het toetsenbord het handigst, bij tekenen verdient natuurlijk de muis de voorkeur. Voor het echte tekenwerk is die zelfs onontbeerlijk.
Ondanks de eenvoudige bediening wordt een uitgebreid handboek in ringband meegeleverd. Dat is zeer duidelijk geschreven, maar nog wel in het Engels. Een enkele keer moet toch een beroep gedaan worden op het handboek, vooral als de wat moeilijkere zaken aan de orde komen. Sommige onderdelen lopen in HG ook niet zo lekker. Zo bleek het onmogelijk om bepaalde globale instellingen van een tekstfiguur achteraf te wijzigen! Alleen nieuwe figuren namen de gewijzigde instellingen over.
Harvard Graphics vraagt nogal wat ruimte op de harde schijf: meer dan 6,5 Megabyte bij volledige installatie, inclusief tutorial, voorbeelden en alle symbols! Het installeren op een XT neemt meer dan een uur in beslag. Op snellere computers duurt dit korter, vooral omdat HG in zwaar gecomprimeerde vorm op zes 3,5" diskettes is gepropt.

Harm-Jan Wieringa

Nieuw

Wat is er nu nieuw in deze versie? Zoals al genoemd zijn er geen spectaculaire wijzigingen doorgevoerd, direct rennen naar de winkel voor een update is dan ook niet nodig. Voor de volledigheid noem ik de belangrijkste punten.
Programma's, en dan met name DrawPartner, kunnen nu direct vanuit HG worden gestart. Er wordt wat geswapt naar disk, dus het kan even duren.
Het is mogelijk om interactieve *Hypershows* te maken. De plaatjes wisselen elkaar automatisch af en kunnen op verschillende manieren worden getoond. Bovendien kunnen kijkers naar de show eventueel keuzes maken, waardoor de volgorde verandert. Zeer handig voor demonstraties.
Er is ook een *tutorial*, zeg maar leerprogramma, opgenomen, waardoor men snel een beetje ervaring met de mogelijkheden van HG kan opdoen.
Ook nieuw zijn de al genoemde *symbols*, waarvan er meer dan 500 worden meegeleverd.
Tenslotte: de *drivers* voor de HP Laserjet zijn verbeterd, er zijn drivers toegevoegd, HG heeft minder geheugen nodig en er worden verschillende land-afhankelijke zaken ondersteund.

Conclusie

Harvard Graphics blijft een interessant produkt, speciaal voor mensen die beroepshalve presentaties moeten maken of grafieken nodig hebben voor verslagen. Het programma laat zich gemakkelijk bedienen, maar kost wel een rib uit uw schijf.

Produktinformatie:

Harvard Graphics
Pakket voor maken van presentaties
Prijs *f* 1560,- inclusief BTW
Leverancier:
Software Publishing Corp.
Ir. D. S. Tuijnmanweg 2f
4131 PN Vianen
Telefoon 03473-74099

EPL, eenvoudige programmeertaal
voor onderwijsdoeleinden

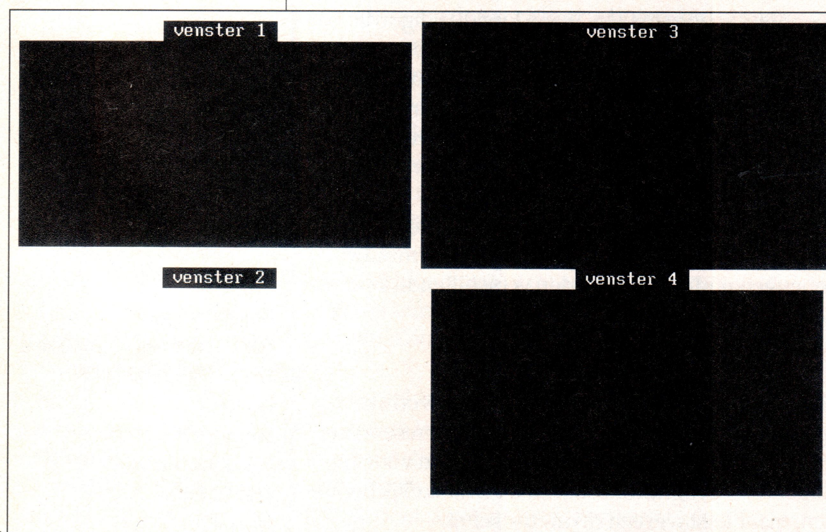
Zo langzamerhand is er een behoorlijke keus aan courseware computerprogrammatuur, die in het onderwijs een (deel van een) les voor zijn rekening kan nemen. Als je een stuk confectiesoftware koopt kan het zijn dat je er tot in lengte van dagen tevreden mee kunt werken. Maar het is ook mogelijk dat je op een gegeven moment tot de ontdekking komt dat 'dit' toch beter zo gedaan had kunnen worden, en 'dat' zou zus gemakkelijker werken.

Hub Jennekens

Bij de meeste programmatuur is het echter niet mogelijk (en vaak mag het ook gewoonweg niet) zelf veranderingen aan te brengen. Sommige leraren vinden bovendien nog steeds dat er voor hun vak 'niks' is, anderen zijn niet tevreden met de kwaliteit van wat er zoal wordt aangeboden. Reden dus om eens te kijken of daar iets aan gedaan kan worden.
We kennen natuurlijk al een aantal jaren de raamwerkprogramma's: de wijze waarop leer- en oefenstof wordt aangeboden ligt binnen bepaalde grenzen vast, maar de leraar zorgt zelf voor een vulling naar eigen inzicht. Die vulling bepaalt het onderwerp van de les, het niveau van de te behandelen stof en meer van dergelijke dingen.

Systematiek

Raamwerkprogramma's zijn over het algemeen nogal star: er kan meestal niets aan de structuur van het programma zelf worden veranderd en de vulling bestaat dan ook vaak slechts uit een aantal zelf te definiëren vragen met de bijbehorende antwoorden. Daarnaast kennen we de zogenaamde auteurssystemen. Simpel gezegd wordt er een tussenlaag gebouwd tussen één of meer van de beschikbare hogere programmeertalen en de leraar, die nu op min of meer eenvoudige wijze en in redelijk grote vrijheid zijn eigen les- en toetsmateriaal kan bouwen.
Auteurssystemen maken het werk gemakkelijker en het eindprodukt kan een hogere kwaliteit hebben, al naar gelang de bedrevenheid en de inzet van de man of vrouw achter het beeldscherm.
Natuurlijk zijn er al vanaf het prille begin van het computertijdperk enthousiastelingen geweest die de genoemde hulpmiddelen allemaal niet nodig hadden. Zij bouwden hun eigen applicaties in Basic, Pascal of wat al niet. Daaruit is heel wat nuttig en didactisch verantwoord materiaal voortgekomen.
Maar het zal duidelijk zijn dat niet iedere zich toch al zwaar belast voelende leraar de tijd en energie kan opbrengen zich een programmeertaal zo eigen te maken dat hij of zij er kwalitatief aanvaardbare spullen mee kan maken.

EPL

WBSoft heeft nu een produkt op de markt gebracht waarmee 'het onderwijs' op eenvoudige wijze zelf programmaatjes in elkaar kan zetten om de kennis van een bepaald leerstofgebied bij de leerling te meten. Het heet EPL: Eenvoudige Programmeertaal voor Onderwijsdoeleinden. EPL is Nederlandstalig, lijkt sterk op Basic, maar kent een aantal voorgedefinieerde variabelen waardoor het werk wordt vereenvoudigd.
Ik doe een kleine greep uit de mogelijkheden.
In *AFTREK* kun je het aantal aftrekpunten vastleggen wanneer een vraag verkeerd wordt beantwoord.
In *GOED* en *FOUT* wordt de string gedefinieerd die moet worden getoond als een vraag goed dan wel fout werd beantwoord.
Met *MELODIE* wordt een af te spelen wijsje vastgelegd.
In *PROBEER* wordt vastgelegd hoe vaak de leerling opnieuw mag proberen een vraag te beantwoorden
In *SCORE* wordt het aantal te behalen punten per vraag gedefinieerd.

Vensters

EPL is toegesneden op het werken met vensters en kent daar ook een groot aantal specifieke opdrachten voor. *VENSTER* opent een venster met een bepaalde kleur en een bepaald *KADER*. Met *SLUIT* gaat het weer dicht, terwijl *TITEL* het venster van een opschrift voorziet. *VERANDER* wijzigt de kleuren van een bestaand venster en *VERPLAATS* beweegt het venster over het beeldscherm. *VINVOER* en *VINVOERS* dienen om in een bepaald venster getallen dan wel tekst in te voeren. *VPRINT* drukt gegevens binnen een venster af, terwijl *VSCHOON* een venster leeg maakt.
Met behulp van deze en een aantal andere, vanuit Basic 'vertrouwde' commando's wordt een programmabestand opgebouwd. Zo'n bestand bestaat uit programma- en vragenblokken. Een program-

mablok opent met { en sluit met }, op een aparte regel, en kan maximaal 10 Kb groot zijn. Vragenblokken bestaan uit een reeks vragen, waarbij elke vraag gevolgd wordt door het antwoord of de antwoorden die goed gerekend moeten worden. De antwoorden moeten voorafgegaan worden door een AB en het einde van een vraag wordt aangegeven met een punt op een lege regel. De 'pipe' scheidt de verschillende goede antwoorden, zodat je uiteindelijk iets in deze vorm krijgt:

```
probeer 2
  score 10
  goed 'Inderdaad, dat is zo!'
  fout 'Dat was natuurlijk Columbus'
  Dit is vraag 1
  Wie heeft ooit Amerika ontdekt?
  [C|c]olumbus
  .
  probeer 2
  score 10
  goed 'Natuurlijk!'
  fout 'In het jaar 1492'
  Dit is vraag 2
  En in welk jaar was dat?

  A   1472
  B   1492
  C   1483
  D   1497
  B|b|1492
  .
```

Editor

Voor het samenstellen van programma- en vragenblokken kan elke editor worden gebruikt die 'schone ASCII' aflevert. Veel tekstverwerkingspakketten kennen een dergelijke optie en anders zijn er genoeg shareware-produkten (zoals Qedit) die dit karwei voortreffelijk kunnen klaren.
Zoals eerder opgemerkt kan er op vrij eenvoudige wijze een muziekje worden toegevoegd De opdracht om 'Drunken Sailor' te spelen ziet er dan als volgt uit:

```
melodie 'aa/a/aa/a/adfagg/g/gg/g/gcegaa/a/aa/a/abCDCaged2d2'
```

De letters c tot en met b genereren de betreffende toon in het eerste octaaf, C tot en met B vormen het tweede octaaf. Via + en - gaan we een octaaf hoger dan wel lager. De cijfers 1 tot en met 4 achter een 'toon'-letter geven aan dat een kwart, halve driekwart of hele noot gespeeld moet worden; achtste en zestiende noten worden aangegeven met / en //. Ook is het mogelijk via de opdracht START vanuit een programmabestand een ander programmabestand op te starten. Na afloop kom je weer in het eerste bestand terug, op de plaats waar het bestand werd verlaten. Vanaf die plek wordt dan de uitvoering van het eerste bestand voortgezet.

De praktijk

Het werken met EPL is eenvoudig, mede dank zij de duidelijke, honderd pagina's tellende handleiding die wordt meegeleverd. Mensen die enige ervaring hebben met Basic, Pascal of een andere hogere programmeertaal zullen geen behoefte hebben aan EPL; degene die er altijd voor terugschrok aan een 'computertaal' te beginnen zou beslist eens naar EPL moeten kijken. De commando's zijn helder en in het Nederlands, wat voor de één een voordeel en voor een ander mogelijk een nadeel zou kunnen zijn. Omdat EPL (het pakket is overigens in C geschreven) zo op Basic lijkt zal iemand die met Basic vertrouwd is in een onbewaakt ogenblik mogelijk vergeten dat EPL Nederlands 'spreekt'.

Van welk land is dit de vlag?

Dit moet heel makkelijk zijn!!

Antwoord:

Punten:

EPL werkt op zowel een Hercules- als een CGA/EGA/VGA-kaart. Het pakket wordt geleverd met een aantal demo- en voorbeeldprogrammaatjes: hoofdsteden van Europa, galgje, uitvinders, Landen (dat op een computer met een kleurenkaart de kennis van je leerlingen toetst met betrekking tot de vlaggen van verschillende landen van Europa), MasterMind en een demo waarin de auteur alle registers van EPL opentrekt.

Conclusie

Ervaren vrijetijdsprogrammeurs zullen misschien hun neus ophalen voor een produkt als EPL: voor hen zal het teveel lijken op een 'vertaalde' Basic, waaraan een procedure-bibliotheek is toegevoegd. Dat laatste is meteen de sterke kant van EPL voor mensen in het onderwijs (waarop EPL speciaal is toegesneden), die zelf ook eens een programmaatje willen schrijven.

EPL heeft zeker niet de pretenties u in staat te stellen dat pakket te schrijven waarop u al jaren staat te wachten en dat nergens verkrijgbaar is. Wel kunt u er betrekkelijk eenvoudige, van 'beeld' en geluid voorziene vraag- en antwoordspelletjes mee maken, waarbij vaak voorkomende routines niet meer zelf uitgedokterd hoeven te worden. Deze zijn in EPL ingebakken en zorgen voor een elegante oplossing van menig programmeerprobleempje.
Wie zich nader wil oriënteren voordat eventueel tot aanschaf wordt overgegaan kan een demo-versie vinden op een aantal BBS-sen, o.a. Olivetti Heerlen/Het Onderwijs Bord, 045-215877.

Produktinformatie:

EPL, Eenvoudige Programmeertaal voor Onderwijsdoeleinden, versie 1.0
WBSoft,
Van Speykstraat 112,
2518 GG 's-Gravenhage
Telefoon 070-3657535
Inclusief BTW en verzendkosten is de prijs ƒ 84,—. Wilt U extra kopieën aanmaken, dan kost dat ƒ 10,— per stuk.

DisplayWrite versie 5:
tekstverwerker van Big Blue

Eind 1990 maakte IBM zijn tekstverwerkers supertrio compleet met de marktrelease van (de Nederlandse versie van) DisplayWrite 5 onder DOS. DW 5/2 (voor OS/2) en DW 5/2 Composer (met geavanceerde pagina-opmaak) waren hier aan voorafgegaan. IBM heeft niet echt aan de weg getimmerd met zijn tekstverwerker. Al jaren bediende men vooral de mainframe- en mini-omgevingen en was blijkbaar wat minder geïnteresseerd in de hobby- en semi-professionele gebruikers. Vooral WordPerfect heeft stevig geprofiteerd van deze houding. Maar de absolute hardware marktleider van weleer is uit de ivoren toren afgedaald naar ons, eenvoudige stervelingen, en schonk DisplayWrite 5 onder DOS.

Eduard van den Brake
Peter Buysman

IBM levert bij het pakket drie handleidingen: voor de installatie, 'Hoe begint u' en een technisch handboek. Verder is er een 'Handboek voor de gebruiker'. Het is blijkbaar de bedoeling dit boek bij de hand te houden, terwijl de rest op de boekenplank na het eerste gebruik op de boekenplank mag prijken.
'Hoe begint u' bestaat uit twee delen. Onderdeel A bevat een oefening voor de nieuwe gebruiker van DisplayWrite 5. Het tweede deel is bestemd voor mensen die met een vroegere versie hebben gewerkt. In het 'Technisch Handboek' is informatie te vinden voor de gevorderde gebruikers.
Behandeld worden:

- De installatie (voor gevorderden).
- Ondersteuning tekens en symbolensets.
- Printerondersteuning.
- Printerfunctietabel maken/wijzigen.
- DW5-documenten uitwisselen.
- Ondersteuning gegevensbestanden.
- DW5 gebruik met andere toepassingsprogramma's.

Ivoren toren IBM is nog niet afgebroken

De beginner zal dit handboek niet direct nodig hebben. Alleen bij het gebruik van een afwijkende printer of bij een uitwisseling van teksten met andere programma's en/of computers is het noodzakelijk het boek van de plank te halen.
Het programma wordt geleverd op zeven 3,5 inch 1,44 Mb diskettes of 5,25 inch 1,2 Mb diskettes.

Wat?! Hoe krijg ik die in m'n XT? Niet dus, DisplayWrite 5 kan alleen draaien op een PC met tenminste een 80286 processor en een diskdrive geschikt voor High Density (HD) diskettes. Een AT dus!

Installatie

Om het pakket te kunnen installeren op een AT is minimaal een harddisk van 20 Mb noodzakelijk, met 510 Kb vrije RAM. Verder moet MS-DOS versie 3.3 of hoger aanwezig zijn. De installatiehandleiding vertelt precies welke stappen gevolgd moeten worden, waarbij vooral de printerinstallatie zeer uitgebreid wordt behandeld. IBM heeft ingezien dat vooral een juiste installatie van de printer er voor zorgt dat men veel plezier kan hebben van een tekstverwerkingspakket.
Na installatie is behalve DW5 ook het programma Font Librarian beschikbaar. Hiermee kunt u grafische schriftsoorten genereren en beheren, die gebruikt kunnen worden voor grafisch afdrukken en het op scherm bekijken van een opgemaakt document.
DW5 kan ook op een Local Area Netwerk worden gebruikt, in de handleiding wordt daar aandacht aan besteed.

What's new?

Versie 5 van DisplayWrite kent ten opzichte van versie 4 verschillende nieuwe toetsencombinaties, waarbij een aantal handelingen gemakkelijker zijn geworden. Dit zijn ook de belangrijkste veranderingen ten opzichte van de vorige versies.

<Ctrl + B> (opdrachtregel):
hiermee wordt de opdrachtregel geactiveerd. Op deze opdrachtregel mogen verschillende afkortingen worden getypt, waarbij er buiten de menu's om snel handelingen mogelijk zijn. Een voorbeeld: springen naar het einde van het document kan door 'EindeDOc' in te typen, waarbij het gebruik van de hoofdletters al voldoende is.
<Alt + 5> (help bij opdrachten):
activeert 'Help bij opdrachten', als de opdrachtregel actief is. Als dit niet het geval is verschijnt de 'Help bij toetsen', waarbij de betekenis van alle toetsen en toetsencombinaties alfabetisch staan gerangschikt.
<Alt + 8> of <Ctrl + Del> (wissen tot einde regel):
wist in tekst en menu's alle tekens tot het einde van de regel.
<Ctrl + X> (Trefwoord):
voegt een code voor een trefwoord in.
<Ctrl + N> (niveau-indeling/inhoudsopgave):
voegt een code in die een gegeven definieert voor niveau-indeling of inhoudsopgave.
<Ctrl + pijl omlaag> of <Ctrl +]> (volgende alinea), <Ctrl + pijl omhoog> of <Ctrl + [> (vorige of begin alinea):
verplaatst de cursor naar de betreffende alinea.
<Ctrl + 6> (stopcode):

voegt een stopcode in waarbij een bericht opgegeven kan worden.
<Ctrl + F> (referentiegegeven):
voegt een code voor een referentiegegeven in.
<Alt + 3> of <Ctrl + F11> (gedeeld scherm):
deelt het scherm in tweeën, waarbij een tweede document geopend kan worden. Dit kan niet het huidige document zijn.
<Alt + 6> (stopcode):
voegt een stopcode in.

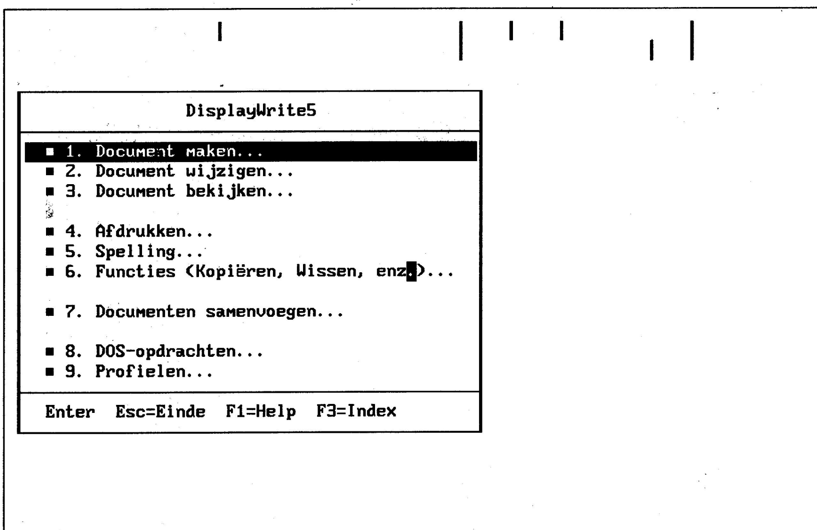
Font Librarian

Zoals gemeld wordt tijdens de installatie van DW5 ook de Font Librarian geïnstalleerd. Dit programma is nodig voor het gebruik van verschillende lettergroottes. Standaard wordt namelijk alleen de 10 punts Courier aangemaakt.
Dat creëren van lettergroottes is een tijdrovende zaak en er wordt zeer veel schijfruimte voor gebruikt. Font Librarian bekijkt zelf of voldoende schijfruimte is om de betreffende fonts te maken. Tegelijk met de fonts voor de printer worden de fonts voor het beeldscherm gemaakt. Bij het bekijken van een document in opgemaakte vorm worden die fonts vanzelfsprekend ook getoond.
Het printen van grafische documenten, al of niet met illustraties, kan alleen in 'directe vorm' gebeuren. Printen op de achtergrond is uitsluitend mogelijk met een beperkt aantal lettersoorten.
Het printen in de grafische stand kost zeer veel tijd. Als niet grafisch wordt geprint worden bij een document van zo'n tien pagina's ongeveer dertigduizend bytes naar de printer verzonden. In de grafische stand zijn dat 2.500.000 bytes. Is de printer via de seriële aansluiting met de PC verbonden dan kan meestal niet grafisch worden geprint.

Andere mogelijkheden

DisplayWrite 5 ondersteunt veel mogelijkheden, zoals die ook in andere tekstverwerkers zijn te vinden: samenvoegen van documenten, rekenen, index, inhoudsopgave, tabellen en nog veel meer. Het werken hiermee gaat goed, al is het vaak wat omslachtig. Maar het gebruik van accenten werkt gewoon slecht, nog slechter dan in andere tekstpakketten meestal het geval is.

De uitwisseling met ander IBM tekstverwerkers, zoals DisplayWrite/36 of Office op de AS/400, is vanzelfsprekend goed geregeld, al is er nog steeds een aparte conversieslag voor nodig. Beter zou het zijn als het DOC formaat direct overeenstemt met het RFT formaat, waardoor de aparte conversie niet nodig is. Op de PC gemaakte documenten zouden dan direct via een Shared Folder op de betreffende IBM mini-computer kunnen worden geplaatst en onmiddellijk beschikbaar zijn voor alle gebruikers.
De nieuw toegevoegde commandoregel voorziet in een sneller gebruik voor de geoefende gebruiker. Handig! Jammer dat alle codes afwijken van de verkorte codes, die te gebruiken zijn in de aanverwante programma's op de IBM minicomputers. Spijtig is ook dat geen gebruik wordt gemaakt van de binnen SAA gedefinieerde beeldschermopbouw en het functietoetsengebruik. Deze zijn weliswaar niet voor DOS gedefinieerd. Maar als bijvoorbeeld PC Tools Deluxe al netjes F3 als 'einde programma' gebruikt, is de vraag: waarom doet DisplayWrite 5 dat dan niet? Ook het gebruik van twee helptoetsen <F1> en <Alt+5> is zeer ongebruikelijk.


```
Document wijzigen    |Pagina-einde          |Inv |   |          Pag 5        Zw
DW5.DOC                                     |Schr.srt 26  10p  |Rgl 26      Kol 1
 F2=Einde/Opslaan  F4=Blok  F5=Functies  F6=Zoeken  F7=Indelen  F8=Instructies
█....2...._....3...._....4....^....5...._....6.........7....»....8.■..:....9....

CONCLUSIE
DisplayWrite5 is een goed tekstverwerkingspakket met vele
mogelijkheden. Het ondersteunen van diverse printers is goed
mogelijk door de meegeleverde programmatuur om
printertabellen te creëren en de Font Librarian.
Nadeel is dat het pakket alleen draait op computers
met een 80286 processor of groter. Van de firma die de PC
(met 8088 processor) uitgebracht heeft, zou je toch
verwachten dat ze hem blijven ondersteunen.
Die mensen die nog steeds een 'originele' PC hebben, zijn
dus op een ander produkt aangewezen. DisplayWrite4 (een oud
programma) of de nieuwste versie van een andere
tekstverwerker.

▲
```

Conclusie

DisplayWrite 5 is zeker een goed tekstverwerkingspakket met veel mogelijkheden. Maar het heeft vooral voor beginners een behoorlijk ingewikkelde en omslachtige 'werkstructuur', die nieuwe gebruikers snel kan afschrikken. In vergelijking met versie 4 zijn de veranderingen niet spectaculair. Ook nu blijft het een tekstverwerker voor ingewijden, waarmee de al eerder ingeslagen weg (ondersteuning van een al bestaande 'gebruikersclub') wordt vervolgd.
Een voorbeeld? Voor het gebruik van functies moet het document eerst worden opgeslagen. Dit kan worden men ondervangen door de 'persoonlijke Profile' goed in te stellen, waardoor een aantal functies direct beschikbaar zijn. Helaas, dat aanpassen van zo'n Profile is nu niet direct iets wat de beginnende gebruiker zal durven...
Ronduit slecht is dat het pakket alleen draait op pakketten met een 80286 processor of meer. Van het bedrijf dat de PC (met 8088 processor) heeft uitgebracht zou je toch verwachten dat ze de XT blijven ondersteunen! Je zou bijna een luchtballon huren om DisplayWrite weer terug te sturen naar dat ivoren torentje. End

MEMBER versie 3.34

Compleet pakket voor ledenadministratie

Ledenadministratie 'Member' is een softwareprogramma dat ook uitstekend kan worden gebruikt om abonnementen te registreren, een mailingbestand aan te leggen of een archief bij te houden. Het programma heeft er in ieder geval alle mogelijkheden toe. De suggestie van de makers om er alleen een adressenbestand mee bij te houden lijkt me wat overdreven: daar zijn goedkopere oplossingen voor.

Lucie Blom

De kracht van Member ligt niet alleen in de software, maar vooral ook in het boek. Dit is eigenlijk de handleiding voor Member, maar de eerste 94 pagina's vormen een complete cursus verenigingsbeheer. Hoe kun je het beste een vereniging besturen en dan vooral toegespitst op dat besturen. Hoe organiseer je alles, hoe doe je de public relations en sponsoring en hoe vergader je effectief? Vooral dat laatste is vaak een doorn in het oog van de vergaderparticipanten. Menig goed bedoelende vrijwillige voorzitter maakt het vergaderen tot een langdradig en vervelend tijdverdrijf. Het hoofdstuk effectief vergaderen besteedt dan ook aandacht aan de voorbereiding, het vergaderproces en de nazorg. Ook veel gemaakte fouten (geen goede voorbereiding, overbodig vergaderen, slechte leiding) krijgen extra aandacht.

```
HOOFDMENU   -   MEMBER 3.34   -   31-03-1991      Versie: GT-9030

De mogelijkheden zijn:

        0. Programma beëindigen

        1. Wijzigen / Raadplegen ledenbestand
        2. Ontvangsten boeken

        5. Afdrukken leden overzichten
        6. Afdrukken mutaties
        7. Afdrukken acceptgiro's
        8. Afdrukken etiketten/lidmaatschapskaarten

        9. Basisgegevens wijzigen

Administratie 6 is gereed voor gebruik...
Druk op een toets....

Ledenadministratie. Licentie 9101199: HCC REDACTIE NIEUWSBRIEF. ADMIN. 6
```

```
[1.2] ********************** Zoeken van leden ****************************

               Welk veldnummer
               Hoe vergelijken
               Welke zoekgegevens
               Ook zoeken op een ander veld? (J/N)

 1. Registratienummer     2. Statuscode              3. Naam
 4. t.a.v.                5. Adres                   6. Zoeknaam
 7. Postcode              8. Plaats                  9. Land
10. Zwarte lijst         11. Telefoon               12. Mailen
13. Geboortedatum        14. Ingangsdatum           15. Opzeggingsdatum
16. Bank en/of postgiro  17. Abonnement J/N         18. Soort lid
19. Code prijstabel      20. Rayoncode              21. Opmerking
22. Verwijzend regnr.    23.                        24. Ontv. vorig jaar
25. Ontv. lopend jaar    26. Ontv. volgend jaar     27. Openstaand saldo
28. Datum acceptgiro     29. Datum herinnering      30. Geslacht M/V
31. Bestuur              32. Redactie               33.
34.                      35. Laatste boekdatum      36. Postgiro
37. Bankgiro

    MEMBER Test-licentie 9101199 van HCC-Nieuwsbrief te Houten. ADMIN. 0
F2= Nieuwe selectie, F3= Oude selectie kiezen        <---
```

Motivatie

En dan de zijsprong naar het automatiseren van allerlei lastige zaken. De kaartenbak is prima, handgeschreven acceptgirokaarten ook. Zelf op de schrijfmachine etiketten typen: het werkt allemaal, maar het kost heel veel *tijd*. En dat laatste is nu juist het enige waar het bij een vrijwillige medewerker aan ontbreekt. Al het werk moet immers in de vrije tijd gebeuren. Als die werkzaamheden dan met behulp van de computer en, bijvoorbeeld, het softwarepakket Member een aanmerkelijke tijdwinst kunnen opleveren, dan is de keus niet moeilijk. In dit geval mag zelfs de prijs geen struikelblok zijn. Maar is die keus ook verstandig? Doet het pakket wat het belooft?

Installatie

De installatie verloopt snel. Op de diskette staat het installatieprogramma, dat zet alles keurig op de harde schijf. De gröte versie kan overigens alleen maar werken met een harde schijf en een diskettestation. Hebt u geen harde schijf dan is een kleinere versie bij de uitgever te bestellen. De kleuren (rood/wit/blauw) liggen vast, maar zullen in een volgende versie aanpasbaar zijn. Ergert u zich aan de rode letters onder in beeld, dan brengt een telefoontje naar de uitgever uitkomst.

Hoofdmenu

Vanuit het hoofdmenu worden alle handelingen gestart. In deze versie is het mogelijk tien verschillende administraties te openen. Het doorkoppelen naar andere (boekhoud)programma's is nu ook mogelijk voor Fiola, Queen en Score. Een doorkoppeling met het pakket PostSort, een adressenbeheerprogramma van dezelfde uitgever, valt eveneens onder de uitbreidingsmogelijkheden. Door gebruik te maken van een printspooler kan er nu rustig worden doorgewerkt, terwijl de printer lijsten, etiketten of anderszins uitprint.

Het handboek raadt aan om eerst een proefadministratie op te zetten. Maar omdat er maar liefst tien administraties mogelijk zijn lijkt het mij tijdbesparend om in ieder geval te proberen meteen een goed administratie op te zetten. Het boek geeft bovendien suggesties in de richting van sportvereniging, buurt/wijkvereniging, een stichting, een abonnementenadministratie en een patiëntenvereniging.

Door alle wensen van tevoren op papier te zetten zal het toch aardig kunnen lukken. En zo niet, dan beginnen we vrolijk opnieuw en hoeden ons voor eerder gemaakte fouten.

Mogelijkheden

Dat alles moet resulteren in een perfectie administratie: uiteraard de persoonsgegevens, de betalingen, de wanbetalers, de opzeggers, alles wat u wilt weten. Het programma print lijsten, ledenkaarten, etiketten, acceptgiro's en een rapport van het doen en laten van het programma zelf.
Gaat er iets fout, dan meldt Member dat keurig met een foutcode en de melding dat het programma opnieuw gestart moet worden. Gegevens gaan zo nooit verloren! Mocht een dergelijke foutmelding komen dan wil de uitgever daar graag meer informatie over hebben.

Opzeggingen en wanbetalers, waar geen vereniging om zit te springen, kunnen het beste worden geblokkeerd. Misschien komt het lid tot bezinning en betaalt alsnog of wordt toch weer lid. Bovendien is het noodzakelijk dat het lid voorlopig niet wordt verwijderd, in verband met een kascommissie of een accountantsverklaring. Met het oog daarop zijn er meerdere veiligheden ingebouwd, waaronder een passwordinstelling (Wet op de persoonsregistratie). Dubbele boekingen zijn niet mogelijk. Na mutaties wordt een mutatiebestand afgedrukt of naar diskette geschreven.

Betalingen

Uiteraard zijn de bijdragen van de leden de belangrijkste inkomstenbron voor een vereniging. Die bijdragen kunnen voor drie jaar worden ingegeven. De bedragen kunnen naar wens in één keer of in meerdere termijnen worden geënd. Klopt het totaalbedrag niet met de som van de termijnen, dat zal het programma dat melden en kunnen de bedragen worden veranderd. Met optie 7 in het hoofdmenu, afdrukken van acceptgiro's, worden de acceptgiro's geprint.

Registratie

Nieuwe leden kunnen een lidmaatschapskaart krijgen. Ook die kan het programma automatisch aanmaken en laten printen. Voor de secretaris en de penningmeester kan een ledenlijst worden uitgedraaid, zowel de complete lijst (tot meer dan tienduizend leden) als een verkorte lijst, waarin alleen naam en adres.
De rapportgenerator maakt het mogelijk om snel een overzicht te krijgen. Het programma stelt zelf de printer in op 80 of 127 karakters, afhankelijk van de breedte. De simpele rapportgenerator is menu-gestuurd en speciaal bestemd voor de onervaren gebruiker. De uitgebreide versie kan zelfs worden geprogrammeerd in Foxbase. Dit laatste is vooral interessant voor ervaren database-gebruikers. De supplement-handleiding geeft daar ruime informatie over.

Overige mogelijkheden

Een printspooler wordt bijgeleverd. Gaat u een overzicht printen, dan wordt er eerst gevraagd of dat direct of via de spooler moet gebeuren. Door gebruik te maken van die spooler kunt u met het programma doorgaan terwijl de printer de overzichten print. Als spooler wordt de MS-DOS printspooler gebruikt. Er moet dan wel voldoende ruimte op de harde schijf zijn. Overzichten kunnen ook naar diskette worden geschreven en zijn in een tekstverwerker te bekijken.

Conclusie

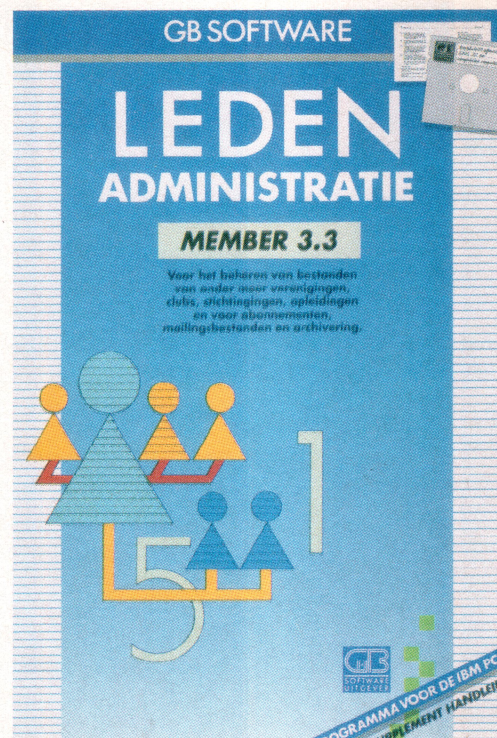
Tijdens de testperiode zijn alle functies uitgetest en alles werkte probleemloos. Na een avond proefdraaien moet u snel aan het werk kunnen. Invoeren kost altijd meer tijd. Maar als alle gegevens eenmaal zijn ingevoerd dan wordt de administratie een stuk eenvoudiger. De uitgebreide mogelijkheden van Member plus de leidraad voor verenigingsbesturen maken het geheel tot een aantrekkelijk pakket. Kortom: het pakket doet inderdaad wat het belooft.


```
BEWIJS VAN LIDMAATSCHAP —— JAAR: 1991

          Regnr. 1
Geeske Amelink
Gladiolenstraat 4
3583 SK  UTRECHT
NEDERLAND

Uitsluitend geldig indien voorzien van een handtekening.
```


Produktinformatie

Member 3.4 is een uitgave van GB Software, Huizen.

Informatie: telefoon 02152-53508

Configuratie:

IBM of compatibele computer XT/AT
MS-DOS/ PC-DOS vanaf versie 2.11
Intern geheugen: minimaal 512 Kb
1 harddisk + 1 diskettestation
Ingesteld op een IBM compatibele matrixprinter
Prijs: ƒ 480,- (3,5 of 5,25 inch diskette)
Verkrijgbaar bij de boekhandel
ISBN 90 240 0916 2
Alleen het boek : ƒ 65,-
ISBN 90 240 0656 2
Demodiskette ƒ 25,-
Alles inclusief BTW

Koppelmodules:

PostSort, prijzen vanaf ƒ 180,- tot ƒ 2995,- (met postcodeboek)
Fiola, financiële administratie ƒ 95,-
Alles inclusief BTW

Het maken van een backup

Member adviseert om bij het eindigen een backup te maken. In de handleiding wordt een uitleg gegeven over de MS-DOS commando's BACKUP en RESTORE. Natuurlijk kunt u die MS-DOS commando's gebruiken. Maar hebt u een ander backup- en restoreprogramma, dan kunt u dat ook gebruiken (PCTOOLS, NORTON enzovoort). Zie daarvoor de HCC Nieuwsbrief van maart 1991.

Do_Clipper (2)

In deze aflevering de datatypen bij Clipper 5.0 en een bespreking over de truc om Clipper 5.0 te hanteren als preprocessor voor Summer '87.

Rob Drop

Datatype nil en local

Clipper 5.0 kent alle datatypen die ook in Summer '87 bekend zijn: teken, numeriek, datum, logisch en memoveld (de laatste alleen in DBF/T-file). Er zijn echter twee typen bijgekomen: NIL en CODE-BLOCK. Ik ben in een eerder artikel al hierop ingegaan maar ik herhaal het een en ander om tot een goede opbouw van de artikelreeks over Summer '87 en 5.0 te kunnen komen.
NIL is 'niets' of 'niet bestaand' ("undefined"). Dit datatype is te hanteren om te bepalen of een variabele of parameter al dan niet is gedefinieerd (dat wil zeggen dat er een waarde aan is toegekend). Hiermee is de foutboodschap "undefined symbol" grotendeels uit te bannen.

```
FUNCTION WERK
PARAM werka, werkb, werkc
PRIVATE ret_val
   IF werka := NIL
      *Summer '87:
      *IF TYPE("werka") = 'U'
      werka := 4
   ENDIF
   IF werkb = NIL
      werkb := "ABCA"
   ENDIF
   IF werkc = NIL
      werkc := .F.
   ENDIF
   ...........
   RETURN (ret_val)
```

In Clipper 5.0 is deze functie anders te coderen waarbij ook IF() gehanteerd (dat laatste kan ook in Summer '87).

```
FUNCTION WERK(werka, werkb, werkc)
LOCAL ret_val
   werka := IF(werka == NIL,werka := 4,werka)
   werkb := IF(werkb == NIL,werkb := "ABCA",werkb)
   werkc := IF(werkc == NIL,werkc := .F.,werkc)
   ...........
   RETURN (ret_val)
```

*Deze functie is aan te roepen met:

```
hval := werk(5,,)
hval1 := werk(,"BB",)
hval3 := werk(,,.T.)
*Deze dummy-methode is in Summer '87 niet mogelijk!
```

De functie IF() test de voorwaarde in het begin en bij voldoen eraan wordt de eerste keuze genomen, anders de tweede. Is werka gelijk NIL dan wordt er 4 aan toegekend, anders de waarde van de parameter. Let ook op het gebruik van ":=" als **inline assignment operator** die ook meerdere statements op een regel mogelijk maakt. Ik kom hierop in latere artikelen terug.

LOCAL is iets nieuws in Clipper 5.0, evenals STATIC. De LOCAL gedeclareerde variabelen zijn alleen kenbaar in de module waarin ze zijn gecreeerd. Net als PRIVATE betekent dat dat ze in hogere modules niet kenbaar zijn maar in tegenstelling tot PRIVATE zijn LOCAL variabelen ook niet kenbaar in sub-modules. Ze zijn dus echt lokaal t.o.v de creerende module! Wilt U de toegekende waarde naar een andere module doorgeven dan moet dat via de parameters:

```
FUNCTION EEN
LOCAL waarde
   waarde := 4
   waarde := TWEE(waarde)
   RETURN (waarde)
***********************
*
FUNCTION TWEE(twaarde)
   twaarde := twaarde*4
   DRIE(twaarde)
   RETURN (twaarde)
************************
*
FUNCTION DRIE(drval)
   ? drval
   RETURN NIL
************************
```

U ziet hoe in functie DRIE() de waarde NIL als retourwaarde wordt gehanteerd; dat is handig. Bij de functie TWEE( ) is TWAARDE een LOCAL parameter. Een voordeel van LOCAL boven PRIVATE (zoals de parameters bij Summer '87 zijn) is dat er geen variabele met een verwijzing in de Symbol Table van de EXE-file (16 bytes extra!) en een Symbol in het werkgeheugen (16 bytes en de beruchte fragmentatie veroorzakend!) bestaat. Met LOCALs werkt het efficienter en sneller. Bij de tweede codering van de functie WERK werden ook LOCAL parameters gehanteerd.

LOCAL heeft dus als voordelen boven PRIVATE dat ze echt lokaal zijn dus de datastroom is volledig te beheersen. We behoeven niet meer bevreesd te zijn voor verrassingseffecten van variabelen t.o.v.

lagere modules. PRIVATE hanteer ik alleen zeer bewust als dat in de gegeven situatie nuttig is.

STATIC betekent ook alleen kenbaar in de creërende module. Het verschil met LOCAL is echter dat ze blijven bestaan als van de creërende module wordt teruggegaan naar de hogere module. Ze gaan pas verloren bij het verlaten van de EXE-file. Ze zijn dus nuttig als teller in bijvoorbeeld UDF's voor bepaalde printerfuncties (voor het bijhouden van regel- of paginanummer). Het voordeel van STATIC boven PUBLIC is ook weer het achterwege blijven van de 16 bytes in de EXE-file en de fragmenterende symbols in het werkgeheugen. PUBLIC hanteer ik alleen nog als ik bijvoorbeeld een array wil hanteren voor de algemene controle over de applicatie zodat de array moet zijn te benaderen in alle modules van de applicatie. Deze 'ketterij' tegen de strenge regels van de Goeroes kunnen we ons best permitteren! Het is net als met 'GOTO' bij BASIC: bij verstandig gebruik is het alleen maar nuttig! In latere artikelen kom ik op LOCAL en STATIC terug. Het is een belangrijke ontwikkeling!

Codeblocks

Dit is een datatype van een geheel nieuwe soort. De naam geeft al aan dat het te maken heeft met programmacode.

```
hblock := { |p,q| p+3*q }
? EVAL(hblock,2,3)
```

Het resultaat van EVAL() is dat op het scherm wordt afgedrukt 11 (2+3*3). Het codeblok HBLOCK instrueert de functie wat te doen met de parameters erachter. Ik beschouw het codeblok niet als echte code maar meer als een instructief SJABLOON voor de functie; meer data dan code dus. Het blok wordt bij het compileren wel net als code vertaald naar objectcode. Dit betekent dat het blok direct klaar is voor gebruik; dit in tegenstelling tot macro's die tijdens de uitvoering gecompileerd moeten worden.

De naam van het blok wordt, net als met de namen van variabelen, arrays en codemodulen gebeurt, in de Symbol List van de EXE-file opgenomen. Als EVAL() het blok nodig heeft dan wordt via de symbol list en de naam daarin het adres gevonden waar het blok in de EXE-file staat. De naam dient als wijzer (POINTER) naar de variabele, de codemodule, het begin van de array of het blok. Dit pointermechanisme maakt het mogelijk een blok, net als een array in versie 5, in een subfunctie aan te maken en de naam terug te geven aan de hogere module:

```
hblock := BLOKFAC(4,5)
? EVAL(hblock,1,2)

FUNCTION BLOKFAC(faca,facb)
LOCAL facval, ret_val
   facval := 10
   ret_val := { | p,q | p + (2*faca) - facb + (facb*q) }
   RETURN (ret_val)
```

Het codeblok dat in de functie wordt gemaakt wordt door EVAL() gehanteerd. Als U het geheel uitrekent dan is de uitkomst die wordt afgedrukt: 23. Deze werkwijze is te hanteren op een ingewikkelde manier als U maar kunt bedenken. Codeblocks zijn ook van belang bij het hanteren van arrays:

```
harray := { "one", "two", "tre" }
? AEVAL(harray, { |elem| Qout(elem) }
```

Het resultaat is dat de inhoud van de drie elementen onder elkaar op het scherm worden afgedrukt door QOUT(). Met deze methodiek zijn arrays goed te manipuleren met veel minder code in Summer '87. U ziet hier ook op de eerste coderegel hoe een "litteral array" is te creëren.

Codeblocks zijn als tekst in een DBF-file of een ASCII-file op te slaan en later m.b.v. macro-vervanging te activeren:

```
USE blokfil
APPEND BLANK
REPLACE bloktex with "{|elem|QOut(elem)}"
......
hblock := &(bloktex)
AEVAL(harray,hblock)
```

Eerst wordt het blok als tekst in veld BLOKTEX gezet en later met behulp van macrovervanging tot codeblok HBLOCK gemaakt. Hiermee is een array m.b.v. AEVAL() te manipuleren. Ik vind het eigenlijk een tekortkoming dat hierbij macrovervanging nodig is want deze is langzaam terwijl de EXE-file groter wordt omdat de macrocompiler erin moet worden opgenomen. Het is wenselijk dat er een soort expressievervanging wordt mogelijk gemaakt want dat is sneller en vergt geen runtime-compiling. Het wachten is op de slimmerik die zoiets in een functie zet (bijv. BLOCKEXP()).

UDC's voor Clipper summer '87

Clipper 5.0 maakt het hanteren van preprocessor-faciliteiten mogelijk, inclusief UDC's, en Summer '87 niet. Nu versie 5 nog niet zo betrouwbaar is kan deze wel nuttige diensten bewijzen als preprocessor voor Summer '87. Daarmee kunnen UDC's tbv Summer '87 gehanteerd worden. Ik heb daartoe CLIPPER.EXE versie 5 gecopieerd naar CLIPPER5.EXE en Summer '87 naar CLIPPER7.EXE.

Daarmee zijn beide compilerversies na elkaar in een batchfile te hanteren.

CLIPPER5.EXE bewerkt de code in de PRG-file eerst met de preprocessor. Er ontstaat een tijdelijke file in het geheugen. De inhoud daarvan is af te drukken in een PPO-file: "CLIPPER5 TEST /P"

De file TEST.PPO ontstaat in dezelfde directory als TEST.PRG. De tijdelijke file in het geheugen wordt dan gecompileerd naar TEST.OBJ tenzij U dat onderdrukt: "CLIPPER5 TEST /P /S". Nu ontstaat alleen de PPO-file. Deze kan dan met CLIPPER7.EXE verder worden gecompileerd zodat Summer '87-objectcode wordt gevormd: "CLIPPER7 TEST.PPO"

Met "CLIPPER5 TEST /P /S" hanteert de preprocessor als standaardheaderfile STD.CH. Dit heeft tot gevolg dat de tussencode versie-5-compatibel is en niet 87-compatibel. Dit is te ondervangen door STD.CH te vervangen door een andere headerfile die zorgt voor 87-compatibele code: CLIPPER5 TEST /P /S /Uclip57.ch". Door "/U" wordt STD.CH vervangen door de file die na "/U" staat.

```
*In STD.CH staat:
#command  @ <row>, <col> SAY <xpr> ;
          = > ;
          DevPos ( <row>, <col> ) ;;
          DevOut( <xpr> )

@ 12,20 SAY 'Dat was dat'
*Deze regel zet CLIPPER5 om in:
DevPos(12,20);DevOut('Dat was dat')
```

```
*De file CLIP57.CH
#define PROCESS do while .t.
#define PROCESSDBF do while .not. eof()
#define ENDPROCESS enddo
#define ENDWHILE enddo
#define ENDREPEAT enddo
#translate FORSET(<lusvar>, <beg>, <end>, <stepval>) = >
#define ENDFORSET next

*De file TEST.PRG
use werk
PROCESSDBF
    skip
ENDPROCESS
FORSET(ii,1,10,1)
  ? ii*10
ENDFORSET

*Het resultaat in TEST.PPO
*Dit weer met CLIPPER7.EXE te bewerken
use werk
do while .not. eof()
    skip
enddo
for ii = 1 to 10 step 1
  ? ii*10
next
```

U ziet dat het resultaat in de laatste regel niet is te gebruiken bij CLIPPER7. We moeten in CLIP57.CH dus alleen die definities geven die Summer '87 aanvullen maar zodanig dat 87-compatibele code in de PPO-file komt te staan. (Zie voorbeeld linksonder).

De batchfile die het hele proces in goede banen leidt:

```
@ECHO OFF
CLS
CLIPPER5 test /P /S /Uclip57.ch
CLIPPER7 test.ppo
LINK FI test LIB clipper+extend
```

De truuk breidt de mogelijkheden van Summer '87 enorm uit want alle mogelijkheden van de preprocessor staan ter beschikking: UDC's, defines, include-files etc. Op al deze mogelijkheden zal in latere artikelen uiteraard worden terug gekomen. U kunt nu ook oefenen met de preprocessor en het werken aan applicatiecode voor klanten in Summer '87 vergemakkelijken. Het leveren van programma's in 5.0-code komt wel later dit jaar.

Tot de volgende Do_Clip()!

Z88, de èchte schootcomputer

In 1988 was hij nieuw in Nederland. Na de commerciële flop van de nu nog bij schakers geliefde QL opnieuw een gedurfd ontwerp van de eigenzinnige Sir Clive Sinclair, die de geschiedenis zal ingaan als de uitvinder van de eerste computer voor de gewone man: de Z80. De Z88 is even onconventioneel: er zijn veel innovaties in verwerkt om van andere computers bekende problemen op te lossen. Met zijn rubber toetsen, edit-scherm, EPROM- en RAM-packs is de Z88 wel het tegenovergestelde van een kloon die uitsluitend gebaande paden bewandelt.

De HCC Nieuwsbrief-redactie had in die beginda-gen een Z88 op proef en Berend Harmens schreef er in de HCC Nieuwsbrief een informatief kennismakingsartikel over (nr. 109, november 1988): 'Kleine computer met aparte trekjes'.

Ik wil u over mijn ervaringen met de Z88 vertellen. Ik gebruik hem nu ruim twee jaar, vrijwel elke dag. En ik kan nu al wel verklappen: met veel enthousiasme, ondanks een aantal kritiekpunten. Voor een beschrijving van de Z88 kunt u het eerder verschenen artikel van Berend Harmens raadplegen. Voorzover ik het over een thema geheel met de schrijver van het artikel eens ben zal ik het niet opnieuw behandelen, waardoor er ruimte komt voor 'nieuws'.

Spelenderwijs

Ik had de Z88 op zomervakantie meegenomen en leerde er spelenderwijs mee werken. Altijd een tijdverslindende onderneming, die echter aanmerkelijk minder tijd kostte dan bij eerdere schootcomputers. Door de combinatie van menu's en toetscommando's hoefde ik na enkele dagen het handboek nauwelijks meer te gebruiken. Zelfs mijn vriendin - een absolute leek op het gebied van computers - werkt er soms mee.
De Z88 die ik gebruik heeft 290 Kb RAM-geheugen en een EPROM van 128 Kb, twee adapters, het communicatieprogramma Link voor uitwisseling van gegevens met de PC en de ST, met twee kabels, samen voor ongeveer 1700 gulden spullen. Ik heb de Z88 vrijwel elke dag bij me. Ik werk er meer uren op dan op de PC, VAX of Mac. die ik ook voor mijn werk als managementadviseur/beleidsmedewerker bij een ministerie gebruik, of de ST, die thuis staat.

Waarom Z88?

Vóór de Z88 gebruikte ik de Epson HX20 en zijn opvolger, de PX8. Incidenteel werkte ik met de Tandy 100. Collega's kochten robuuste laptops van Ericson of Toshiba. Niemand had een Z88. Waarom koos ik er dan toch voor? Een aantal zaken vond ik belangrijk. Het *gewicht* mocht geen belemmering zijn om hem steeds mee te nemen, het *werkgeheugen* was groot genoeg voor een paar teksten van 20 vel A4 (50 Kb) en veel kleine ernaast, *geen wachttijden* bij normaal gebruik, het *gebruiksgemak* dus bij voorkeur geen MS-DOS 'kaal', en de heavy duty uitvoering.

Hoe is dat in het gebruik bevallen? De belangrijkste functie is voor mij het schrijven van teksten. De tekstverwerkingsfuncties van Pipedream - het geïntegreerde programma - zijn prima, uitgebreider dan bij vele PC tekstverwerkingsprogramma's. Maar dat mag je natuurlijk ook verwachten. Overigens heeft Berend Harmens hierover al heel wat geschreven.
De database- en spreadsheetfuncties gebruik ik incidenteel. Wel gebruik ik de Z88 veel voor werkplanning, het voorbereiden van vergaderingen en het onthouden van afspraken. Voor de meer eisende gebruiker zijn er extra programma's verkrijgbaar: de commerciële programma's vaak op EPROM, 'public domain' via een openbaar bulletinboard. Ik gebruik ze niet, want de Z88 heeft standaard alles wat ik nodig heb. WordPerfect voor de Z88 heb ik niet gevonden, ook niet een eenvoudige 'look-alike' met dezelfde commando's.

Gewicht

Ik reis dagelijks met het openbaar vervoer, met overstappen inclusief lopen. De Z88 heb ik bij me, ook als niet zeker is of ik hem nodig heb. Nog geen kilo aan gewicht, dat kan ik er wel bij hebben. En het scheelt veel papier. Over die aspecten ben ik nog dagelijks zeer tevreden: het geringe gewicht en het enorme geheugen. De 'Ericson-collega', die ook niet per auto reist, had na twee maanden haar laptop op de desktop staan en die kwam daar niet meer vandaan. Met vijf kilo loop je niet voor je lol rond! De meeste zogenaamde laptop computers worden niet op schoot gebruikt, want daar zijn ze te zwaar en te onhandig voor. Ze worden van een bureau naar de auto en vandaar weer naar een (ander) bureau gesjouwd. Of zelfs dat niet: vele zijn permanent in gebruik in plaats van een bureau PC.

Johannes Wolfensperger

Laptops

Andere 'spannende' laptops waar ik wel eens aan denk.
De vermelde prijzen zijn bij benadering genoemd, voor de 'kale' uitvoering.

Psion MC 600, plm. *f* 4500,-
MS-DOS compatibele computer met 256 Kb RAM en 768 Kb EPROM als opslag. Weegt ruim 2 kilo. De versies MC 200 en 400 zijn niet DOS-compatibel, veel goedkoper (maar duurder dan de Z88, en ze kunnen minder RAM-geheugen aan).

Poqet PC, *f* 5300,-
500 gram lichte MS-DOS compatibele laptop met redelijk beeldscherm, 25 regels van 80 tekens. Acht uur werken met 2 AA penlights (en geen honderd uur!). Het toetsenbord is volgens een bevriende journalist irritant klein... De RAM-cards (met batterij) zijn duur.

Atari Portfolio, ± *f* 650,-
Een pond computer met de maat van een pocketboek en MS-DOS compatibel. Prima voor speciale programma's, gegevens invoeren en aantekeningen maken. Rekenen gaat goed, maar tekstverwerking is zwak. Het toetsenbord is klein, maar goed. Een redelijk beeldscherm, maar waarom geen tachtig tekens? De RAM geheugencards van de Portfolio zijn een jaar veilig door een eigen knoopbatterijtje, maar erg duur. En wat gebeurt er na een jaar?

Husky Hunter 16
Geheel IBM-PC compatibele 16 bit 8 Mhz dwergcomputer, kan ondanks het gewicht van 1,3 kg en het DIN A5 formaat maar liefst 2,2 Mb RAM-geheugen aan. Maar oh, wat een klein toetsenbord! Standaard PC-programma's kunnen via de RS232C-poort of (extra) 3,5" diskdrive worden 'binnengehaald' en op (extra) 128 K EPROM's worden opgeslagen.

Sub-optimaal, wat betreft ergonomie en beeldscherm. En wat een geldverspilling voor die energiezuinige chips en beeldschermpjes.
Zelf had ik vroeger een Epson HX-20, die files tot 8 Kb (!) probleemloos verwerkte, en daarna een Epson PX-8, beperkt geheugen en toch ruim 2 kilo. Net als de Tandy 100 en 200. Die Epson lag dus meestal in de bureaulade.
Regelmatig moet/wil ik 's avonds nog wat werken. Met de Z88 op schoot kan dat heel goed in de huiskamer. Men waardeert het dat ik me niet vaak meer in mijn studio terugtrek.

Geheugen

Een groot geheugen is heerlijk. Vrijwel al mijn ideeën en concepten beginnen nu in de Z88. Veel waar ik aan werk zit er in: concepten van nota's en artikelen, ontwerpen van overheadsheets, standaard page lay-out's, draaiboeken, enkele databases, werkplanning en afsprakenlijsten. Nu heb ik er spijt van dat ik twee RAM-packs van 128 Kb heb gekocht en niet één RAM-pack van 0,5 Mb. Want ik zou er nog meer bestanden in willen houden. Bij aanschaf leek 300 Kb voldoende en een uitbreiding (tot maximaal 1,5 Mb) voorlopig niet nodig. Nu ik zoveel met de Z88 doe kom ik de grenzen van het geheugen tegen. Regelmatig moet ik files overzetten om ruimte te maken voor nieuwe. Ik werk ook liever in hetzelfde geheugengebied. Het zoeken en laden van een file uit het andere RAM-gebied kost nodeloos extra tijd. De EPROM's gebruik ik spaarzaam, als back-up voor relatief stabiele of belangrijke files: database, page lay-out, gemaakte afspraken. Het werkt betrouwbaar. Tot nu toe heb ik de EPROM nooit gewist. Er is nog genoeg ruimte over.
Backups van teksten en dergelijke maak ik in een aparte subdirectory op de ST. Het is gemakkelijk om een backup te maken van alle files uit een RAM-geheugen, via het 'batch'-commando in Link en het Z88 commando send *.* in 'Import-export'. Omdat ik op de Z88 namen zonder extensie gebruik is send * voldoende. Het werkt bij mij, ook al zeggen sommigen dat het niet kan. Terug van de Atari ST naar de Z88 moet ik files nog één voor één overzenden. Een backup faciliteit wordt binnenkort wel in ST-Link ingebouwd, zegt de importeur.
Ik kom ook een vreemd probleem tegen: een 90 Kb file kan in een bijna leeggemaakte RAM-drive van 128 Kb niet meer gesaved worden. Dus moet hij worden overgezet op een andere computer, omdat de Z88 anders door deze actieve file wordt geblokkeerd.
Er kan overigens wel een MS-DOS compatibele floppydrive aan de Z88 worden gekoppeld, die schrijft op 'standaard' formaat: 80 tracks en 9 sectoren. Maar voor de duizend gulden die je daarvoor moet neertellen wil ik de files wel via de kabel naar mijn ST of PC overzetten. Zo krijg ik ook floppies, al duurt het dan een halve minuut langer.

Heavy duty

Ik vervoer de Z88 dagelijks in mijn tas. Geen kast, geen hoes, geen beschermklep. Zand, broodkruimels en koffie hebben me geen last bezorgd. Het rubber toetsenbord is een uitkomst: een nat lapje of een droog zakdoekje doen wonderen. Maar zo schoon als toen ik hem uitpakte is hij nooit meer geworden... Tijdens een vergadering kan ik aantekeningen maken, zonder angst voor boze blikken van mensen die door klikkende toetsen worden afgeleid. Vroeger moest ik vanwege het geklik van de toetsen de Epson regelmatig weer in de tas doen. Voor mij is het ook aantrekkelijk dat ik de Z88 kan uitzetten zonder de file waar ik aan werk te saven. Ik ben zo iemand die doorwerkt tot de trein stil staat. En in de tram werk ik even later nog vijf minuten verder. Geen moeite, want zet je de Z88 aan, dan staat hij direct op de plaats waar je gestopt bent. Dat duurt zero seconden. Veel computers werken tegenwoordig zo, maar veel ook niet.

Communicatie

Ik gebruik de Z88 veel. Teksten die ik daarop heb 'opgezet' werk ik vervolgens af in één van de andere computers, bijvoorbeeld in WordPerfect. Goede communicatie is dus erg belangrijk. Over dit aspect ben ik bijna gelukkig. Via de seriële kabel kan de Z88 communiceren met vrijwel elke computer. Daarvoor is noch op de Z88, noch op de andere computer een speciaal programma vereist. Ik gebruik voor communicatie naar de ST wel een speciaal programma, Link, omdat het snel en bijzonder gemakkelijk werkt. Het converteert op verzoek een file direct in Wordplus- of dBase-formaat. Bovendien kun je met Link rechtstreeks uit de Z88 op de ST-printer afdrukken. Ook op de laserprinter.
Link werkt echt snel. Na enkele seconden is het startklaar op de ST. De Z88 staat dan al te wachten: die begint binnen tienden van een seconde met zenden, direct uit de tekstverwerker, via het printcommando. Ik heb ook een PC-Link, die werkt goed, maar die koppeling gebruik ik nooit meer. Flash, een 'gewoon' communicatieprogramma voor de ST, gebruik ik voor files van meer dan 50 Kb, want die verwerkt ST-Link niet. De Z88 werkt probleemloos met Flash, maar ja, je moet wel wat meer instellen.

Regelmatig draai ik op een onbekende printer een stukje uit. Het is erg handig aan het eind van een vergadering de besluiten en afspraken rond te delen. Daarvoor neem ik mijn printerkabel mee. Maar liever nog kocht ik een adapterstekker. Daaraan zou ik onderweg genoeg hebben: staat er ergens een printer, dan is er altijd een kabel bij en bijna altijd is een passende stekker beschikbaar. De Z88 kan niet alleen matrixprinters direct aansturen, maar ook vrijwel elke laserprinter. Verder kun je natuurlijk via de Mac of de ST de daarop aangesloten printers gebruiken. Waarom is trouwens zo'n adapterstekker niet los verkrijgbaar? Twee lichtgewicht verloopstekkers (ook één voor communicatie naar een andere computer) zou ik altijd bij me hebben, twee kabels niet.

Kosten

Mijn Z88 werkt niet twintig, maar slechts zes uur op 4 AA-penlightbatterijen. Dat komt door de 300 Kb RAM die er in zit. Reden om thuis en op mijn werk snel de adapter te gebruiken. Zo kan ik met een set batterijen toch nog een week of langer toe. Denken of praten kost geen stroom: als ik niet type, slaat de computer 'af'. Met het gebruik van oplaadbare batterijen (beter voor het milieu) ben ik gestopt, want die zijn plotseling zo leeg dat je niet meer kunt doorwerken. De geheugeninhoud kan zelfs verloren

gaan, zegt men. Met alkaline batterijen kun je na het signaal 'battery low' nog een uur of langer doorwerken.

Hulpprogramma's

De Z88 heeft een aantal handige hulpprogramma's standaard meegekregen: Import-export, Controlpanel, Printer-editor, Alarm, Klok, Kalender, Dagboek, Basic programmeertaal en Rekenmachine. Het werkt goed, en omdat het in ROM zit snel. Het belangrijkste programma is voor mij Pipedream, de tekstverwerker die ook interessante spreadsheet- en databasemogelijkheden heeft. Maar dan moet je wel de tijd hebben. Voor het sorteren van een 20 Kb databestand neemt de Z88 meer dan twintig minuten de tijd. Dus dat kun je sneller overzenden naar een andere computer, sorteren en terugsturen. De datafiles worden door Link in één moeite door in dBaseformaat gezet. Pipedream heeft meer mogelijkheden dan menig PC, Mac of ST tekstverwerkingsprogramma. Maar het is natuurlijk geen WP.
De commando's kun je via het menu vinden en 'aanklikken', maar je kunt het ook met een toetscombinatie doen, voor de hand liggende afkortingen van het commando. Als je na een poosje de commando's kent gaat dat natuurlijk veel sneller. In het begin heb ik de meest fantastische combinaties van programma's gebruikt, maar al snel bleek mij dat ook hier eenvoud het kenmerk van het ware is. Zo gebruik ik nu de vele hulpprogramma's nauwelijks meer: een wekkertje op mijn bureau is gemakkelijker, een agenda op papier blijf ik toch gebruiken, de projectplanning doe ik binnen de tekstverwerkingsfile, waarin ook 'agenda-voorbereiding', 'afspraken', correspondentie en idee-ontwikkeling staan. Het alarmprogramma heeft als sterke mogelijkheid dat het behalve een signaal en een boodschap ook een commando kan uitvoeren. Zo kan het een programma uitvoeren of Pipedream files 'klaarzetten', bijvoorbeeld agendapunten voor een vergadering.

Gebruiksgemak

De handleiding is handig in het gebruik: informatief, maar vooral praktisch gebruiksgeoriënteerd en beknopt. Ik mis wel een hoofdstuk (voor gevorderde gebruikers) over programmeermogelijkheden, met relevante voorbeelden. Dat zou stimuleren tot meer sophisticated gebruik.
Al lange tijd is er sprake van de oprichting van een gebruikersgroep, maar voorzover ik weet is die nog niet bijeen geweest. Daar hoop ik mensen te vinden die me meer kunnen vertellen over 'command linefiles'. Daar moet de Z88 sterk in zijn, maar voor mij is het koeterwaals, terra incognita.

Nuttig?

De waardering van een computer hangt af van het beoogde gebruik. Marketingmensen willen hun hele produktassortiment mee, met programmatuur om offertes te calculeren en bestellingen in te voeren. Meestal is daarvoor een harddisk nodig, vaak het besturingssysteem MS-DOS om de programmatuur te draaien. Zulke computergebruikers kunnen kiezen uit tientallen PC- of AT-compatibele laptops, van de bekende Toshiba tot de Zenith, of (heel interessant) een Atari Stacey met MS-DOS of de veel duurdere Apple Macintosh laptop.

Wie aantekeningen wil maken bij een vergadering of data wil invoeren in een programma of een agenda bijhouden, die is wellicht beter af met de populaire Atari Portfolio. Die weegt de helft en is veel kleiner. Maar je kunt er eigenlijk geen teksten op typen. Wie er veel meer geld voor over heeft zou in plaats van de Z88 de Poqet kunnen kopen. Daarop kun je na een tijdje wel typen, het beeldscherm is goed en de levensduur van een set batterijen is eindeloos. Nog mooier is de Psion 600, die weliswaar 2 kilo weegt, maar dan ook echt alles heeft. De echte laptop computer moet nog worden gemaakt. Ik zou van een Z88-achtig concept uitgaan, met een 8086 processor, MS-DOS optie (op EPROM?), een 16-regelig beeldscherm, standaard module(s) voor aansluiting van standaard floppydrive, monitor, harddisk.

Wie weinig geld heeft kan voor weinig geld in de ramsj een (verouderde) Epson of Tandy 100 of 102 kopen. Ze zijn nauwelijks vergelijkbaar met een raspaard als de Z88, maar het is betrouwbaar spul.

Getest
(in deze configuratie)
Z88, Cambridge computers LTD
Z80 3 Mhz processor, 1 Mb ROM, 290 Kb RAM, 128 Kb EPROM (maximaal 1,5 Mb RAM)
LCD scherm, 6 regels van 86 tekens (of 65 tekens en opmaakscherm 135 tekens)
Aansluitingen: netadapter, modem, seriële en parallelle printer
Adviesprijzen inclusief BTW:
Z88 *f* 795,-
RAM-pack 128 Kb *f* 198,-
RAM-pack 512 Kb *f* 795,-
EPROM 128 Kb *f* 195,
Netvoedingstransformator *f* 49,-
Extra: Eprom-wisser, PC-Link, ST-Link, Mac Link.
Importeur:
Data-Skip, Gouda,
Telefoon 01820-20581

```
WAT ME BEVALT:
++ gebruiksgemak
++ toetsenbord
+  Prijs/prestatie
+  EPROM i.p.v. HD
+  formaat/gewicht/prestaties
+  heavy duty
+  gemakkelijke backup mogelijkheid

WAT ME MINDER BEVALT:
+- geheugen deels ontoegankelijk
+- weinig programma's op EPROM beschikbaar
+- gebruiksduur batterijen
-  beeldschermgrootte
-  niet MS-DOS compatibel
-  sorteren database
```

Weet je nog wel oudje...

Het gros van uw vragen hier betreft de PC. Dus vragen op een ander gebied mogen bij ons altijd voorin zitten. Nu wil het geval dat bij de ene helft van ons enige CP/M-achtigen staan te verstoffen en bij de andere het tracé liep van de Sinclair ZX-81 via de Spectrum naar de QL. Beiden hebben we dus nooit gereden in de Volkswagen onder de computers: de Commodore 64. Maar daar hebben we onze Commodore gg voor.

Peter Bosscher uit Utrecht schrijft:
Sinds april heb ik een Commodore 64. In het begin met een datacassetterecorder en sinds kort met een diskdrive. Nu was het mijn bedoeling om alle spelcassettes en recent nog het Kick Off2 voetbalprogramma van tape naar diskette te kopiëren. Daarvoor kocht ik bij de computerwinkel in Amsterdam een kopieerprogramma om van tape naar diskette te kopiëren. Dat mislukte jammerlijk. Ook met 'Final Cartridge 3', waarmee je een backup kunt maken, ging het niet.

Erik de Jong van de Commodore gg heeft een nare boodschap voor u. Volgens hem worden er verschillende versies – van verschillende leveranciers – van 'Final Cartridge 3' op de markt gebracht. Die doen het zeker niet allemaal even goed. Met de originele 'Final Cartridge 3' is 99% van de software over te zetten van tape op diskette. Die cartridge is bij de Commodore gg te bestellen door *f* 75,- over te maken op gironummer 4755399. Vermeld duidelijk wat u wilt en uw naam en adres.
Edoch, het Kick Off2 voetbalprogramma is een zwaar beveiligd programma, dat zich ook met deze cartridge niet laat omzetten. Nu weten ze daar bij Commodore heel best hoe je daar omheen komt, maar dat zeggen ze principieel niet. Maar als u over een originele versie beschikt willen ze u waarschijnlijk wel helpen. Want het - voor eigen gebruik - maken van een kopietje op een ander geheugenmedium is toegestaan.
Neem dus tijdens één van hun gebruikersdagen contact met hen op, en wellicht helpen ze u een handje.

Drive-zand

Een brief uit Duitsland van **Hans-Dieter Schneider** uit Esens. Hij had nog wat oudere diskdrives rondslingeren, met aparte capaciteiten. Het ging om een 5,25" diskdrive met een capaciteit van 720 Kb in plaats van de gebruikelijke 360 Kb en een paar 3,5" drives die - vreemd genoeg- een capaciteit van 360 Kb hebben i.p.v. 720 Kb. Hij wil één van die drives als tweede drive installeren. Vrij vertaald schreef hij:
De BIOS herkent wel een tweede diskdrive. Maar bij 3,5" drives kunnen alleen die voor 720 Kb of 1.44 Mb aangemeld worden. En bij de 5,25" drives alleen die van 360 Kb en 1.2 Mb. Ook heb ik geprobeerd om in de CONFIG.SYS de drives aan te melden als externe drives, met behulp van DRIVER.SYS, maar ook dat hielp niet.

U houdt zich teveel vast aan het fysieke formaat van de drive (3,5" of 5,25"). Maar dat zal de computer worst zijn. Hij wil alleen maar weten hoeveel sporen en sectoren hij op de disk kan schrijven. Dat daarbij altijd 3,5" of 5,25" vermeld staat is om de gebruiker te helpen. U kunt dus gerust in uw SETUP beweren dat drive B: een 5,25" (360 Kb) is als u de 3,5" drive heeft aangesloten, en omgekeerd. Lukt het niet via de SETUP, dan moet DRIVER.SYS in uw CONFIG.SYS dat klusje zeker klaren. Voor de 720 Kb drive zet u in uw config.sys:

```
device=driver.sys
/d:1/f:2/h:2/s:9/t:80
```

Hierin geeft d:1 aan dat het om uw TWEEDE floppydisk gaat. f:2 maakt hem tot een 720 Kb drive (en f:0 tot 360 Kb). h:2 betekent dat uw drive twee koppen heeft, dus Double Sided is. s:9 geeft 9 sectoren per track en t:80 staat voor 80 sporen (tracks). Bij 360 Kb wordt dat dus t:40. U ziet dat met deze waardes goed te spelen is. Maar let op! De drive moet het wèl aankunnen. Vooral bij een te hoog aantal tracks kan het de drive de kop kosten.
Afhankelijk of u al een tweede drive in de SETUP heeft gespecificeerd, krijgt de drive die luistert naar de specificaties van DRIVER.SYS de letter B: of E:.

Megaflop

Hans Dieter vroeg ook of we ervaring hadden met de Konica 10.7 Mb floppy-diskdrive. En:
..is inbouw eenvoudig? Heeft iemand hier al ervaring mee? Hoe kan het voor HCC leden zo goedkoop zijn (f 495,- incl. BTW)? Is hij in Duitsland ook en misschien goedkoper te koop? Zijn de speciale diskettes ook los te koop, en is dat over een paar jaar ook zo? Is dit een nieuwe norm, wordt het een standaard apparaat?

Ervaring ermee hebben we niet (wie wel? Schrijf!). Wèl weten we dat de drive extern is uitgevoerd (inbouwen hoeft dus niet). De meegeleverde SCSI interface behoeft slechts in één van de uitbreidingsslots gestoken te worden. De twee meegeleverde floppen zijn niet standaard. Extra 5,25" exemplaren worden voor *f* 88,88 inclusief BTW geleverd door Holland Systema (03200-72200). De drive leest overigens ook gewone floppen op hun eigen formaat. Waarom de prijs van de drive zo laag is weten we niet. Mogelijk om dezelfde reden als waarom Polaroid-camera's goedkoop zijn: omdat de winst in de films/floppen zit?
Een nieuwe norm wordt het zeker niet. Een echte - en robuustere- 20 Mb harddisk is relatief goedkoper. Maar met de Konica als backup-medium kunnen eindelijk die zeeën van tijd en floppen worden ingedamd. En het is stukken goedkoper dan met een tapestreamer.

Onder redactie van Harm-Jan Wieringa en Ed Baars

Inbrekers

A. de Gooijer uit Amsterdam programmeert onderwijsprogramma's in QuickBasic. Om nu te voorkomen dat die lieve zieltjes door de klasse-whizz-kid op het slechte pad worden gebracht zou hij graag zien dat CTRL-BREAK en CTRL-C van dievenklauwen worden voorzien. En dan ook maar gelijk de PRINT-SCREEN toets.

Als CTRL-BREAK of PRINT-SCREEN ingedrukt worden, dan zorgt de hardware van de computer er voor dat interrupt 1B (hex) respectievelijk interrupt 5 wordt aangeroepen. Door een programma te schrijven dat de originele routines van deze interrupts vervangt door een routine die niets doet hebben die toetsen geen effect meer.
De detectie van CTRL-C gaat anders. DOS kent een aantal routines die het toetsenbord lezen en de BIOS toetsenbord invoerroutine aanroepen. DOS kijkt naar het resultaat van deze BIOS routine en controleert of de teruggegeven toets toevallig CTRL-C is. Is dat zo, dan wordt volgens de documentatie een andere interrupt aangeroepen. Het ligt voor de hand om ook deze interrupt routine op te vangen, maar helaas, bij mijn DOS versie (4.01) werd deze interrupt helemaal niet aangeroepen. Bovendien zijn er programma's die zelf op CTRL-C controleren. Daarom moet voor CTRL-C een andere aanpak gevolgd worden.
De BIOS interrupt die DOS gebruikt kunnen we ook vervangen door onze eigen routine. We roepen dan weer de originele routine aan en controleren, vóór we het resultaat aan DOS teruggeven, of toevallig CTRL-C is ingedrukt. Is dat het geval dan blijven we de originele routine aanroepen, net zo lang tot ze weer worden losgelaten.
Om al deze interrupt routines te kunnen vervangen moeten we

een TSR programma (Terminate and Stay Resident) schrijven. Helaas zijn dit soort programma's niet echt goed in QuickBasic te schrijven en daarom wijken we uit naar Assembler. Met als bijkomend voordeel dat het programma zo klein mogelijk wordt, want hoe meer programma's resident zijn hoe minder geheugen er voor óns overblijft.
Zet de listing (zie hierna) in een (schone ASCII) file en noem het GEENSTOP.TXT.

De listing is een mix van Assembler- en DEBUG instructies. DEBUG is een programma dat met DOS wordt meegeleverd. Het assembleert dit programma in machinetaal. Als GEENSTOP.TXT klaar is, assembleert u het met de opdracht:

```
DEBUG < GEENSTOP.TXT
```

DOS moet DEBUG natuurlijk wel kunnen vinden. Het programma DEBUG staat meestal in uw DOS directory. Als DEBUG klaar is, heeft u nu het programma GEENSTOP.COM in uw directory staan. Nadat u GEENSTOP aanroept zult u merken dat CTRL-C, BREAK en PRINT-SCREEN niet meer werken.

```
A
MOV DX,12E          ;ADRES BREAK_HAN
MOV AH,25
MOV AL,05
INT 21
MOV DX,12E          ;ADRES BREAK_HAN:
MOV AH,25
MOV AL,1B
INT 21
MOV AH,35
MOV AL,16
INT 21
MOV [163], BX
MOV [165], ES
MOV DX,12F          ;ADRES CTRLC_HAN
MOV AH,25
MOV AL,16
INT 21
MOV DX,169
INT 27             ;TSR
IRET               ;BREAK_HAN
CS:MOV [168],AH     ;CTRLC_HAN
CALL 161
PUSHF
CS:CMP By[168],1
JA 15D
JZ 148
CMP AL,3
JNZ 15D
JMP 155
POPF
PUSHF
JZ 15D
CMP AL,3
JNZ 15D
MOV AH,0
CALL 161
POPF               ;OPNIEUW
CS:MOV AH, [168]
JMP 12F
POPF               ;KLAAR
RETF 2
PUSHF
CALL 0:0            ;AANROEP ORIG.
RET
DB 0
                  ;END

RCX
69
NGEENSTOP.COM
W
Q
```

We kijken nog even kort naar de listing. De A vertelt DEBUG dat deze moet gaan assembleren. Dan volgt de assembler-listing. Het eerste gedeelte leidt de interrupts naar nieuwe routines die staan in het tweede gedeelte. Merk op dat zowel de PRINT-SCREEN als de BREAK interrupt-vector gaat wijzen naar dezelfde routine, die slechts bestaat uit de IRET (return from interrupt) instructie en dus niets doet. Daarna komt een lege regel. Deze vertelt DEBUG dat dit het einde is van het assembly-programma. RCX staat voor Register CX en toont de waarde van het CX register en stelt ons in staat deze te wijzigen. We vervangen deze waarde door de waarde onder RCX, die de lengte van het programma voorstelt. NGEENSTOP.COM geeft het programma zijn naam. Tenslotte volgt de W opdracht die het aantal bytes in het CX register wegschrijft, onder de naam gegeven bij het N commando.

Parkeren op zee

R. Hoogendam uit Alblasserdam is zeeman en computeraar en wil beide combineren, maar :

...door een collega werd dat afgeraden. Hij had in zes maanden tijd drie harde schijven versleten omdat ze niet tegen de trillingen van de motor konden. In computerzaken kennen ze het verschijnsel niet. Alleen een handelaar in Rotterdam had er wel eens van gehoord, maar meende dat je daar met een laptop geen last van zou hebben omdat ze gemaakt zijn op vervoer. Maar ook hij wist niet of dat betrekking had op een geparkeerde schijf, of dat het ook gold voor een werkend exemplaar.

Als je weet hoe klein de afstand is tussen de leeskop en de harde schijf (een mensenhaar is goed voor een onverbiddelijke headcrash) dan lijkt dit een plausibel verhaal. Volgens Radio Holland, een firma die gespecialiseerd is op het gebied van scheepsautomatisering, is dat verhaal ooit waar geweest, maar dat betrof een sterk verouderde serie Winchester-drives. Tegenwoordig speelt het verhaal alleen als je de machine bovenop de kar (Caterpillar scheepsmotor) zou zetten. En dat is de goden verzoeken... Tòch zouden wij voor de zekerheid een dun schuimrubber matje meenemen.

Composiet (2)

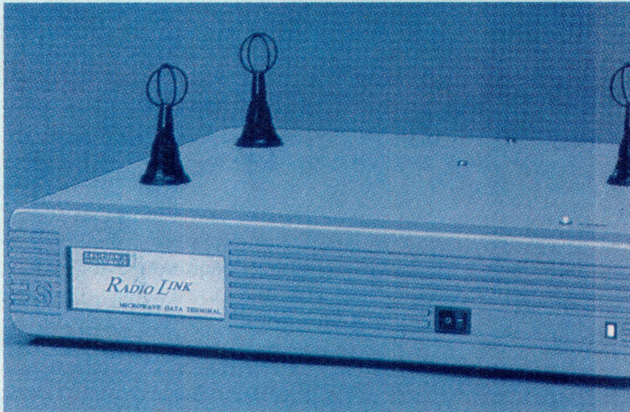
Mis! Een composiet videosignaal bevat geen kleurinformatie, schreven we in ANYKEY 137. Maar wie er vooral miszat waren we zèlf, zo wezen enkelen van u ons terecht. Want naast de monochrome informatie, die direct door de monitor afgebeeld wordt, kan op het composietsignaal ook nog kleurinformatie gemoduleerd worden. Het signaal moet dan wèl in de monitor of de TV alsnog gedemoduleerd worden, waardoor de kwaliteit van het beeld minder zal zijn dan bij een RGB-aansluiting.

Nogmaals dus het probleem van **H. J. Fokker** uit Amstelveen. Het kan zijn dat zijn CGA-kaart de kleurinformatie niet op de composiet aansluiting zet, want daarvoor moet er op die kaart een modulator zitten. Een andere mogelijkheid is dat de kaart in de verkeerde video-mode staat. Een CGA-kaart kent namelijk aparte modes, waarbij wel of geen kleurinformatie op de composiet aansluiting wordt gezet. Dit laatste geeft bij gebruik van een monochrome monitor een beter beeld. Het gaat dan om de kleurloze IBM Video modes 0, 2 en 5. De video-modes 1, 3 en 4 zijn hetzelfde, maar mèt kleur.
Video-mode 0 en 1 is de 40 x 25 tekst mode. Video-mode 2 en 3 is de 80 x 25 tekstmode, en mode 4 en 5 is de 320 x 200 graphics mode. Om een en ander te testen kunt u in BASIC het commando SCREEN 1,0 voor mode 4 geven en SCREEN 1,1 voor mode 5.
In ANYKEY 138 noemden wij een firma in Engeland die adapters levert om VGA, EGA en CGA signalen om te zetten naar een SCART- of antennesignaal voor de TV. Van diverse kanten werden wij erop gewezen dat o.a. Dixons voor de CGA-bezitters ook zo'n adapter levert voor de prijs van ƒ 199,-. Deze kan alleen op een TV met SCART-ingang geplaatst worden.

Radio Link

Draadloze communicatie

Begin april introduceerde Geveke in samenwerking met I.T. Security International een apparaatje dat wel eens voor een revolutie binnen de datacommunicatie-wereld kan gaan zorgen. Radio Link zorgt namelijk voor draadloze communicatie tussen twee of meer computers.

Het principe van datacommunicatie via radiogolven is niet nieuw. Het leger maakt hier al enige tijd gebruik van. De Britse firma I.T. Security International hoopt deze techniek nu echter ook binnen het bereik van de (professionele) consument te brengen.
Alles draait om een systeem van minimaal twee 'kastjes' die aan twee of meer computers (mainframe, mini, PC, etcetera) worden gekoppeld. Het éne apparaatje dient als zender, de andere(n) als ontvanger. De elektronische informatie wordt met maximaal 1 Watt verzonden via een frequentie die loopt van 2,4 tot 2,483.5 MHz, een frequentie die verder alleen nog wordt gebruikt door magnetrons.
Dat de magnetrons Radio Link niet storen, komt door het feit dat de data tijdens het verzenden continu van frequentie wisselt. Hierdoor wordt tevens het *opzettelijk* storen of afluisteren van de informatie-overdracht vrijwel onmogelijk. Alle data wordt ter beveiliging ook nog eens 'gescrambled' (gecodeerd) vóór verzending.

Het bereik van de radiogolven is ongeveer 150 meter, waardoor Radio Link bijvoorbeeld goed in een kantoorpand is te gebruiken. Het *maximale* bereik ligt op ongeveer 13 km, waarbij wel een richt-antenne nodig is en de lijn van overdracht niet door voorwerpen mag worden onderbroken. Vooralsnog zien Geveke (de Nederlandse distributeur van Radio Link) en I.T. Security een toepassing binnen de kantooromgeving. De voordelen lijken duidelijk: minder (storingsgevoeligheid in de) bekabeling en een grotere bewegingsvrijheid van de computersystemen. Beide firma's wijzen er op dat Radio Link met vrijwel ieder systeem en besturingsomgeving is te gebruiken. De prijs van meest eenvoudige uitvoering (twee kastjes) ligt tussen de zes- en zevenduizend gulden.

Voor meer informatie:
Geveke Electronics
Postbus 652, 1000 AR Amsterdam
Telefoon: 020-5861411

Op mijn werk gebruik ik Unix en thuis moet ik mij 'behelpen' met MS-DOS. Er zullen ongetwijfeld meer mensen zijn die hetzelfde probleem hebben als ik.

Eigenlijk moet ik mij ook op mijn werk behelpen, want MS-DOS bevat mogelijkheden die Unix niet heeft en omgekeerd. Wat MS-DOS betreft, denk ik aan de software die beschikbaar is. Wat Unix betreft aan de vele mogelijkheden die het besturingssysteem zèlf biedt om bestanden te bewerken (sort: sorteren van het x-e tot het y-e teken van de regel; uniq: dubbele regels weglaten, eventueel ook tellen hoevaak een dubbele regel voorkwam; grep: vis de gewenste regels uit een bestand; wc: word count, telt de regels, woorden en letters van een bestand).

Omdat de vakgerichte toepassing op mijn werk de hoofdzaak is, heb ik nog steeds mijn baas niet kunnen overhalen om een tekstverwerker erbij te nemen. Ook een database en een spreadsheet ontbreken. Ik ben echter te lui om alle gegevens die onze eigen applicatie ophoest thuis in te typen. Nodig is dus een mogelijkheid om op het werk gegevens op een floppy te zetten, die thuis in de PC te lezen en weer terug.

Gelukkig kent Xenix een aantal commando's om te lezen van en te schrijven naar een voor MS-DOS geformatteerde floppy. Ook de namen spreken voor MS-DOS-gebruikers voor zich: dosdir, dosrm, doscp etcetera. Mijn softwarehuis leverde hierop gebaseerde programma's met de sprekende namen als 'showfl' (laat zien wat er op de MS-DOS-floppy staat), 'todos' (kopieert één bestand naar de floppy) en 'fromdos' (kopieert alle bestanden op de floppy naar de actieve directory). Veeleisend als ik ben, vond ik dit niet toereikend. Showfl is prima, het doet ongeveer hetzelfde als dosdir en dosls. Maar dat ik voor ieder bestand opnieuw 'todos <bestand>' moet typen, ging me te ver.

En nog vervelender was, dat ik een grote directory helemaal moest opschonen, toen met 'fromdos' niet alleen dat éne bestand was gekopiëerd, maar ook de 24 andere bestanden die op de floppy stonden. Die gebeurtenissen waren voor mij de aanleiding om eens te gaan stoeien met deze commandos en mijn eigen shellscripts 'naardos' en 'vandos' te schrijven. Ze maken gebruik van de routine 'pick' die Kernighan en Pike in hun boek 'Programmeren in Unix' beschrijven, wat betekent dat ze voor iedere actie eerst om toestemming vragen. 'Naardos' kan bovendien (zoals dat in Unix hoort) gebruikmaken van wildcards en meerdere bestandsnamen achter elkaar.

Unix op het werk, MS-DOS thuis

Wim Scholten

Listing 2

```
# Wim Scholten 11 mrt 1991
# vandos kopieert bestanden van dos-floppy
# naar xenix-hd
# en vraagt bevestiging

DEFAULTDR="A:"
USAGE="Usage: vandos [-a|-b]\n
\"y\"=\"Ja\", Return=\"Nee\", \"q\"=\"quit\".\n"

if [ $# != 0 ]
then if [ $# != 1 ]
     then
        echo $USAGE
               exit 0
     else
          if [ "$1" !=  "-a" ] && [ "$1" != "-b" ]
          then
               echo $USAGE
               exit 0
          fi
     fi
fi

case $1 in
     -a)  DDRIVE="A:"          ;;
     -b)  DDRIVE="B:"          ;;
     *)   DDRIVE=$DEFAULTDR    ;;
esac

FILES=`dosls $DDRIVE`
for n in $FILES
do
     echo -n "$DDRIVE$n?"
     read REACTIE
     case $REACTIE in
     y*)  echo "\t$n"
          doscp "$DDRIVE$n" `echo
                      $n | tr "[A-Z]"
          "[a-z]"` ;;
     q*)  break
     esac
done

# eof vandos
```

Listing 1

```
#naardos
#
# Wim Scholten 11 mrt 1991
# kopieert bestanden van xenix-hd naar dos-floppy

DEFAULTDR=A:
USAGE="Usage: naardos [-a|-b] file1 [file2...
  [filen]]\n\n
 \"y\"=\"ja\", Return=\"nee\", \"q\"=\"quit\".\n"

case $# in
     0*)  echo $USAGE
              exit 0             ;;
esac

case $1 in
     -a*) DDRIVE="A:"            ;;
     -b*) DDRIVE="B:"            ;;
     *)   DDRIVE="$DEFAULTDR"    ;;
esac

for i
do
  if [ $i != "-a" ] && [ $i != "-b" ]
  then
     echo -n "$i? " /dev/tty
     read REACTIE
     case $REACTIE in
     y*)  echo "\t$i"
          doscp $i $DDRIVE$i     ;;
     q*)  break
     esac
  fi
done

# eof vandos
```

Dat laatste is me helaas nog niet gelukt bij 'vandos', maar misschien inspireer ik iemand anders? (Ik denk dat je er met 'sed' een vertaalslag van moet maken, gevolgd door 'egrep', dat uit de uitvoer van 'dosls' de namen van de gewenste bestanden moet vissen.

Telefoonkostenteller

Opnieuw een inzending van een jong talent. Deze keer van Niels Hilarius, die een zeer handig programma heeft gemaakt. Hij heeft het TELKOST genoemd en je kunt het gebruiken om beltijden te tellen of in te voeren.

Niels Hilarius

Bij het TELLEN zie je steeds hoeveel het kost en hoelang je belt. Bij het INVOEREN rekent het programma het bedrag direct uit. Je kunt uit de Nederlandse tarieven kiezen, namelijk met de keuzes 1 tot en met 5 inhet hoofdmenu:

```
1. DOORDEWEEKS TARIEF EIGEN OMGEVING          0.15/05 MIN
2. DOORDEWEEKS TARIEF BUITEN JE OMGEVING      0.15/47 SEC
3. VRIJETIJDS TARIEF EIGEN OMGEVING           0.15/10 MIN
4. VRIJETIJDS TARIEF BUITEN JE OMGEVING       0.15/94 SEC
5. NUL-ZES NUMMER                             0.50/ 1 MIN
```

De gegevens opslaan gaat met ELSAVE.BAS. Dit is keuze 6 in het hoofdmenu van telkost.bas:
1. BESTAND LADEN + BEWAREN GEGEVENS
2. LAATSTE GEGEVENS OP SCHERM
3. BESTAND LADEN
4. TERUG NAAR MENU

Bij BESTAND LADEN kun je de gegevens inladen uitvoeren naar printer of scherm. Bij BESTAND LADEN + BEWAREN GEGEVENS is het mogelijk de laatste gegevens op te slaan in een bestand naar keuze. Bij LAATSTE GEGEVENS OP SCHERM zijn de laatste gegevens op het scherm te zien. Je moet na iedere keer tellen wel de gegevens opslaan, anders gaan die verloren.

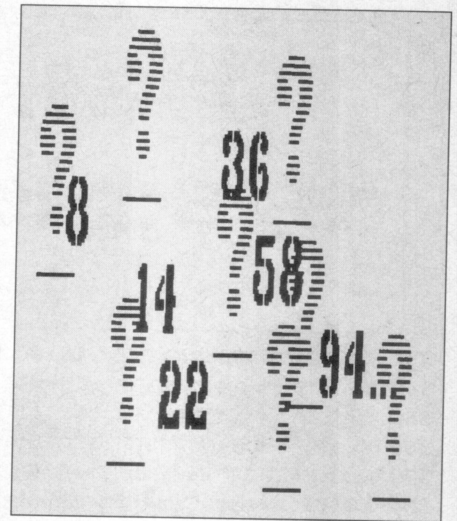

```
010 REM—— HOOFD MENU - TELKOST.BAS ——————————————
020 CLS:LOCATE 2
030 PRINT "  ***************************
040 PRINT "  *Tijd tarief van ma/vrij  *
050 PRINT "  *(tussen 8.00 en 18.00    *
060 PRINT "  ***************************
070 PRINT "  *1=binnen eigen woongebied*
080 PRINT "  *2=buiten eigen woongebied*
090 PRINT "  ***************************
100 PRINT "  *Vrije tijd tarief za/zo, *
110 PRINT "  *ma t/m vry tussen 18 en 8*
120 PRINT "  ***************************
130 PRINT "  *3=binnen eigen woongebied*
140 PRINT "  *4=buiten eigen woongebied*
150 PRINT "  ***************************
160 PRINT "  *5=06 nr (50 cent per/min)*
170 PRINT "  ***************************
180 PRINT "  *6=gegevens opslaan       *
190 PRINT "  ***************************
200 PRINT "  *7=einde programma        *
210 PRINT "  ***************************
220 PRINT "  *Maak je keuze            *
230 PRINT "  ***************************
240 REM——- GA NAAR JUIST TARIEF
250 K$=INKEY$:IF K$="" THEN GOTO 250
260 K=VAL(K$):IF K=0 THEN BEEP:GOTO 250
270 IF K<1 OR K>7 THEN BEEP:GOTO 250
280 ON K GOSUB 310,320,330,340,350,870,840
290 GOSUB 690:GOTO 20
300 REM—— TARIEF SOORTEN ——————————
310 TIJDEEN=300:TARIEF=.15:SOORT$="TijdTarief Binnen Eigen Woon Gebied":RETURN
320 TIJDEEN= 47:TARIEF=.15:SOORT$="TijdTarief Buiten Eigen Woon Gebied":RETURN
```


Reacties
Vragen, fouten, verbeteringen of andere sugesties? Schrijf naar:
Niels Hilarius,
Santpoorterstraat 15,
2023 DA Haarlem
Een reactie is verder mogelijk via de privé post van het HCC Nieuwbrief BBS of via Archie, de belcomputer van de VPRO, telefoon 035-236266.

```
330 TIJDEEN=600:TARIEF=.15:SOORT$="Vrije TijdTarief Binnen Eigen Woon Gebied":RETURN
340 TIJDEEN= 94:TARIEF=.15:SOORT$="Vrije TijdTarief Buiten Eigen Woon Gebied":RETURN
350 TIJDEEN= 60:TARIEF=.5 :SOORT$="06 Nummer 50 Cent Per Minuut":RETURN
360 REM—— VRAAG TIJD IN MINUTEN EN REKEN OM ————————
370 CLS:PRINT "Tarief Is ";SOORT$:PRINT
380 INPUT "Voer tijd in minuten in";TIJDM
390 TIJD=TIJDM*60:PRIJS=(INT(TIJD/TIJDEEN)+1)*TARIEF
400 PRINT "Dit gesprek kost u ";PRIJS:PRINT
410 PRINT "Druk op een toets om terug naar het menu te gaan"
420 A$=INKEY$:IF A$="" GOTO 420  ELSE RETURN
430 REM —— TELT HOE LANG JE BELT ——————————
440 CLS:LOCATE 5,2
450 PRINT "Druk op een toets om te starten"
460 S$=INKEY$  :IF S$="" GOTO 460
470 START=TIMER
480 LOCATE  5,2:PRINT "Tarief Is ";SOORT$:TIJD=TIMER-START
490 LOCATE  8,2:PRINT USING "U bent nu ####.## seconden aan het bellen ";TIJD
500 LOCATE 11,2:PRINT USING "Dat is ###.## minuten ";TIJD/60
510 PRIJS=(INT(TIJD/TIJDEEN)+1)*TARIEF
520 LOCATE 14,2:PRINT USING "Dit gesprekt kost u nu !###.## ";CHR$(159);PRIJS
530 LOCATE 17,2:PRINT "Druk op een toets om te stoppen"
540 S$=INKEY$:IF S$="" GOTO 480
550 REM——— GEEF RESTULTAAT IN KADERTJE —————————
560 CLS:LOCATE 12,3:PRINT USING "U heeft ###.## minuten gebelt";TIJD/60
570 LOCATE 14,3:PRINT USING "Dat kost u !###.## ";CHR$(159);PRIJS
580 FOR A=11 TO 15
590   LOCATE A,1 :PRINT "*":LOCATE A,34:PRINT "*"
600 NEXT A
610 FOR A=1 TO 34
620   LOCATE 11,A:PRINT "*":LOCATE 13,A:PRINT "*"
630   LOCATE 15,A:PRINT "*"
640 NEXT
650 REM—— VRAAG OM EEN TOETS EN GA TERUG NAAR MENU ————
660 LOCATE 18,1:PRINT "druk op een toets om terug naar het menu te gaan"
670 A$=INKEY$:IF A$="" GOTO 670 ELSE RETURN
680 REM—— TYPE VAN TIJD METING . INVOEREN/LATEN TELLEN ——
690 CLS:LOCATE 3
700 PRINT "*******************
710 PRINT "*1=laten tellen   *
720 PRINT "*2=tijd invoeren  *
730 PRINT "*3=terug naar menu*
740 PRINT "*******************
750 PRINT "*Maak je keuze    *
760 PRINT "*******************
770 A$=INKEY$:IF A$="" GOTO 770
780 A=VAL(A$)
790 IF A=0 GOTO 830
800 IF A=1 GOTO 440
810 IF A=2 GOTO 370
820 IF A=3 THEN RETURN
830 BEEP:GOTO 770
840 REM—— EINDE VAN PROGRAMMA ————————————
850 CLS:PRINT "Bedankt voor het gebruik van dit programma":END
860 REM—— PROGRAMMA OM GEGEVENS IN OP TE SLAAN OPROEPEN ——
870 CHAIN "telsave",,ALL
```

Probleem van de redactie

Omdat Peter van Tilburg heeft aangekondigd te zullen stoppen met zijn medewerking aan deze rubriek is er geen nieuw probleem van de maand. Hebt u er belangstelling voor om deze taak over te nemen, of wilt u daarover wat meer informatie hebben, dan ziet de redactie graag een briefje tegemoet. U kunt dit richten aan: Redactie HCC Nieuwsbrief, Postbus 249, 3990 GA Houten.

Oplossing van de maand

Bij het probleem van de maand februari was er sprake van een rij geheel positieve getallen, die op een bepaalde manier is samengesteld. De eerste twee getallen zijn kleiner dan 100. Elk volgende getal is de som van de twee voorafgaande getallen, bijvoorbeeld 8, 14, 22, 36, 58, 94 enzovoort. Het laatste getal van de rij is een getal van tien cijfers, waarin alle cijfers 0 tot en met 9 voorkomen, terwijl het eerste cijfer geen 0 is. Gezocht worden alle mogelijkheden. Van elke oplossing worden alleen de eerste twee getallen en het laatste getal gevraagd.

Peter van Tilburg

De vele inzenders (ruim tweehonderd waren het niet allemaal eens over het aantal oplossingen. Velen kwamen zelfs tot diverse aantallen. Voor het bepalen van het juiste aantal oplossingen moet rekening gehouden worden met het volgende:

- er wordt gesproken over positieve getallen, dus getallen groter dan 0;
- in de opgave werd gevraagd naar alle oplossingen, niet naar het aantal verschillende eindgetallen;
- er is niet geëist dat het eerste getal kleiner moet zijn dan het tweede, het eerste getal mag zelfs gelijk zijn aan het tweede.

26 oplossingen

Werd rekening gehouden met deze factoren dan bleken er 26 oplossingen te zijn. Iets meer dan de helft van alle inzenders (112) noemde dit aantal.

Boekebon van ƒ 100,-:
Okko Kloosterman
Turfsingel 47
9712 KJ Groningen

Boekebonnen van ƒ 50,-:
Emile de Koning
Jan v.d. Gripstraat 39
4003 XA Tiel
en
Bill Jansson
Luijtelaer 7
5632 BE Eindhoven

Oplossing Jack Schilder

Voor publikatie heb ik de oplossing van Jack Schilder uit Groningen gekozen. Hij ontvangt een boekebon van ƒ 25,-.

OPLOSSING

13	32	1564873029
19	13	1564873029
19	67	4980156273
22	77	3541260987
24	78	5871302964
26	64	3129746058
27	81	6178305429
32	45	1564873029
38	26	3129746058
39	93	7406315289
45	77	1564873029
48	19	4980156273
54	24	5871302964
54	27	6178305429
54	39	7406315289
55	22	3541260987
64	90	3129746058
67	86	4980156273
68	54	2319786054
77	99	3541260987
80	41	5720138946
90	16	1069357482
90	40	1427685930
90	73	1920387546
90	90	5692138740
99	39	1495802763

```
PROGRAM hcc137(uitv);
  VAR a, b, c, d, n: longint;
      min, max, som: real;
      succesvol    : boolean;
      ftab         : ARRAY [1..60] OF real;
      uitv         : text;

PROCEDURE fibonacci;
  VAR i: integer;
BEGIN
  ftab[1] := 0;
  ftab[2] := 1;
  FOR i := 3 TO 60 DO ftab[i] := ftab[i-1] + ftab[i-2]
END;

PROCEDURE testcijfers(som: real; VAR succesvol: boolean);
  VAR j, k, cijf, cijf1tm9, cijf10: longint;
      hulpgetal                   : real;
      verschillend                : boolean;
      tabel                       : ARRAY[1..10] OF longint;
BEGIN
  hulpgetal := som/10;
  cijf1tm9 := trunc(hulpgetal);
  cijf10 := round(10*(hulpgetal - cijf1tm9));
  IF (cijf1tm9 MOD 9 + cijf10 MOD 9) MOD 9 = 0
  THEN BEGIN
         verschillend := true;
         j := 2;
         tabel[1] := cijf10;
         cijf := cijf1tm9;
         WHILE verschillend AND (j <= 10) DO
           BEGIN
             tabel[j] := cijf MOD 10;
             FOR k := j - 1 DOWNTO 1 DO
               IF tabel[j] = tabel[k]
               THEN verschillend := FALSE;
             IF verschillend
             THEN BEGIN j := j + 1;
                        cijf := cijf DIV 10;
                  END
           END;
         IF verschillend
         THEN BEGIN
                writeln(uitv, a:1, b:1, c:3, d:1, cijf1tm9:12, cijf10:1);
                succesvol := true
              END
       END
END;

BEGIN
  assign(uitv, 'uitv.pas');
  rewrite(uitv);
  fibonacci;
  min := 1023456789;
  max := 987654321E1;
  FOR a := 0 TO 9 DO
    FOR b := 0 TO 9 DO
      FOR c := 0 TO 9 DO
        FOR d := 0 TO 9 DO
          BEGIN
            IF NOT ( (a = 0) AND (b = 0) OR (c = 0) AND (d = 0) )
            THEN BEGIN
                   som := 0;
                   succesvol := false;
                   n := 33;
                   WHILE (som <= max) AND NOT succesvol DO
                     BEGIN
                       som := 10*(ftab[n+1]*a + ftab[n+2]*c) +
                                 (ftab[n+1]*b + ftab[n+2]*d);
                       IF (som >= min) AND (som <= max)
                       THEN testcijfers(som, succesvol);
                       IF NOT succesvol
                       THEN n := n + 1
                     END
                 END
          END;
  close(uitv);
END.
```

Toelichting

Schrijf je de twee gevraagde getallen als 10a + b en 10c + d, dan wordt in de optellingen het volgende patroon zichtbaar:
10(a + c) + (b +d)
10(a + 2c) + (b + 2d)
10(2a + 3c) + (2b +3d)
10(3a +5c) + (3b + 5d)

De rij getallen 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, enzovoort staat in de wiskunde bekend als de rij van Fibonacci. Worden de termen van deze rij f1, f2, f3, ..., fn genoemd, dan kan het resultaat na de ne optelling hierboven worden geschreven als som = $10(f_{n+1} * a + f_{n+2} * c) + (f_{n+1} * b + f_{n+2} * d)$

De procedure *fibonacci* genereert de eerste 60 termen van deze rij. In het hoofdprogramma begint vervolgens het eigenlijke werk.
Meet de grootst mogelijke startwaarden 99 en 99) zijn 33 optellingen nodig om in het toegestane gebied van getallen van 10 cijfers te komen. Daarom wordt *n* op 33 gesteld en worden achtereenvolgens sommen getest die in het toegestane gebied liggen.

Dit gebeurt in de procedure testcijfers, waarin allereerst het probleem wordt omzeild dat zelfs het type longint niet alle getallen in het toegestane gebied omvat. De som is van het type real en via wat trucs wordt deze som gesplitst in een longint die de eerste negen cijfers van het getal voorstelt.
omdat een getal van 10 verschillende cijfers deelbaar is door 9 wordt eerst daarop getest alvorens de cijfers onderling met elkaar te vergelijken worden vergeleken om te zien of ze allemaal verschillend zijn.

Jack Schilder
Grevingaheerd 212
9737 SV Groningen
050 - 414580

K L I K

ECHO OFF????

In veel batchfiles komt bij ons het commando voor:

```
@echo off
```

Dat commando zorgt er voor dat niet elke regel van de batchfile op je scherm wordt vertoond. Het 'apestaartje' zorgt er bovendien voor dat ook déze regel niet is te zien.

DOS-versies
Als je een dergelijke batchfile gebruikt op een PC met MS-DOS 3.30 of hoger is er niets aan de hand. Werkt de PC echter met een lagere versie van MS-DOS, bijvoorbeeld 2.11, dan gaat er iets fout: het 'apestaartje' wordt dan niet herkend als deel van een geldig commando. Gevolg: het commando werkt niet en alle regels van de batchfile flitsen over het scherm, terwijl de batchfile z'n werk doet. Dat maakt een nogal knullige indruk als je batchfile bijvoorbeeld een mooi scherm moet maken: regels uit het mooie scherm worden afgewisseld met batchcommando's en de gevolgen daarvan.

Dit probleem is op twee manieren op te lossen:

1. Je gebruikt de opdracht:
```
echo off.
```
Deze regel is dan altijd op het scherm te zien, de rest niet.

2. Je gebruikt twee opdrachten:
```
@echo off
echo off
```

Bij DOS versie 3.30 is er dan niets te zien. Bij lagere versies zijn deze beide regels te zien, met eventueel een foutmelding voor de eerste regel. De rest van de batchfile blijft echter buiten beeld.

Gauke Zijlstra

King's Quest 5 en Space Quest 4

Twee paradepaardjes van Sierra

Sierra blijft zichzelf overtreffen. Space Quest 4 en King's Quest 5, de nieuwste adventures van deze Amerikaanse software-producent, behoren tot de mooiste spellen die ooit op de markt zijn gebracht. Maar schoonheid kent zo z'n prijs.

Edwin Ammerlaan

'De ideale spelcomputer is eigenlijk een snelle PC AT met een VGA-kleurenmonitor, minimaal 1 Mb intern geheugen en een AdLib of Soundblaster-muziekkaart.' Dit hoorde ik onlangs iemand zeggen en voor een groot deel moet ik hem gelijk geven. Over niet-DOS machines als de MSX, Atari en de Commodore 64 hoeven we het, wat betreft de spelsoftware, niet meer te hebben. Zij hebben de 'race' verloren; het spellen-aanbod voor deze computers wordt steeds kleiner. Ook de zogenaamde 'consoles' (bijvoorbeeld Sega) krijgen nauwelijks grip op de markt. Alleen Nintendo doet het hier (rond de feestdagen) redelijk en dan nog slechts met de kleine Gameboy. Blijven over: de Commodore Amiga en de PC.

Laten we de Amiga even buiten beschouwing, dan zien we dat spelsoftware voor de PC flink in opkomst is. Dit heeft natuurlijk te maken met het feit dat snellere PC's en VGA-schermen/kaarten steeds goedkoper worden. Hoe groter het aantal bezitters van een 'VGA AT', des te interessanter het voor de producenten wordt om, speciaal voor deze machines, spellen te ontwikkelen. Omgekeerd geldt uiteraard hetzelfde: hoe fraaier de spellen, des te interessanter het voor de consument wordt om naar de winkel te stappen.

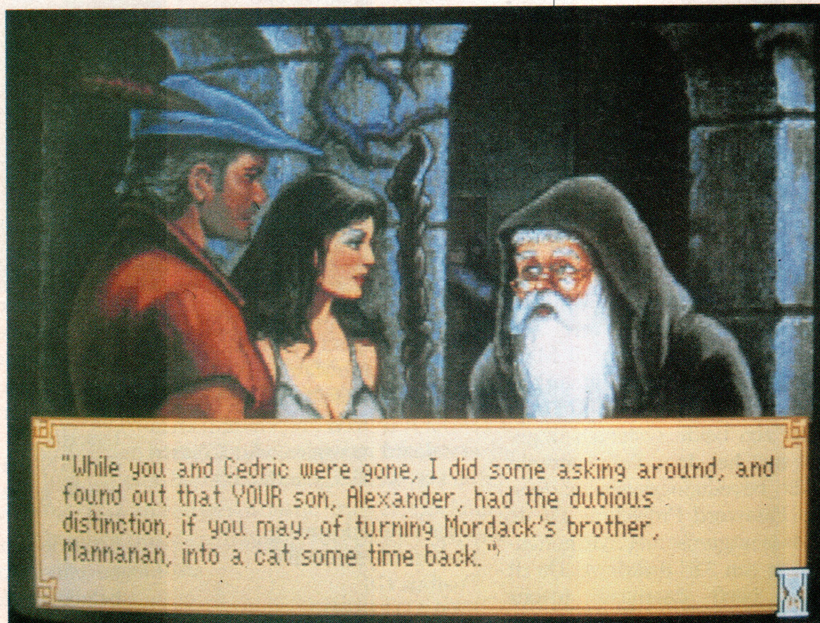
Absurd

Sierra had dit al snel in de gaten en werkte hard aan de ontwikkeling van haar produkten. Misschien zelfs tè hard, want op de doos van King's Quest 5 staat: 'Supports VGA & MCGA graphics adaptors only.' Nadere inspectie leert dat deel 5 op *acht* 3,5 inch (high density) floppen wordt geleverd, wat goed is voor zo'n 10 Mb op de harde schijf. VGA is inderdaad nodig voor het vertonen van alle 256 kleuren en 512 Kb blijkt toch wel het minimum aan benodigd RAM geheugen.

Absurd? Nee hoor, dit is de toekomst. Gelukkig is er voor de minder bedeelden ook een 16 kleurenversie op 3,5 en 5,25 inch (low density) te bestellen, zodat KQ 5 geen spel voor de PC-elite blijkt.

King's Quest

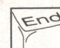
De metamorfose van King's Quest is werkelijk verbluffend. 256 kleuren zijn inderdaad een lust voor het oog. Opvallend is dat het spel hierbij nauwelijks aan snelheid inboet. Verder heeft Sierra voor een nieuwe 'besturing' van haar adventures gekozen. Via muis, joystick of cursortoetsen zijn alle commando's namelijk via iconen (boven in het scherm) op te roepen en uit te voeren. Door deze 'point and click'-methode hoeft *niets* meer te worden ingetypt. Dat scheelt een hoop tijd en ergernis.

Het avontuur op zich heeft een duidelijker en strakker verhaal dan de vorige afleveringen. Het lijkt ook iets eenvoudiger op te lossen. Fraai zijn de delen die als een tekenfilm aan je voorbij trekken. Het geeft al vast een voorproefje wat er in de toekomst allemaal mogelijk is. En voor de echte fanaten kunnen we nog even melden dat de CD-ROM versie (met sprekende personages) op het punt van uitkomen staat.

Space Quest

Net voor het verschijnen van deze Nieuwsbrief viel Space Quest 4 in de bus. Een korte kennismaking leerde dat de opzet gelijk is aan die van KQ 5. Dat geldt ook voor de fraaie 'plaatjes' in 256 kleuren. De ontworpen (getekende) beelden zijn zelfs *mooier*, al geeft een sience fiction-verhaal daar natuurlijk meer aanleiding toe. Het verhaal is ruwer/harder geworden. Dit is jammer genoeg ten koste van de 'vertrouwde' SQ-humor gegaan. Toch lijkt één middagje avonturen met Roger Wilco al voldoende om Space Quest 4 uit te roepen tot meest geslaagde Sierra-adventure.
Tot nu toe.

Produktinformatie:

King's Quest 5 (VGA) *f* 159,-
Space Quest 4 (VGA) *f* 149,-

Beide spellen werden beschikbaar gesteld door:
Homesoft
Küppersweg 63-65
2031 EB Haarlem
Telefoon: 023-311241
en
Computercollectief
Amstel 312
1017 AP Amsterdam
Telefoon: 020-6223573

Tulip Vision Line

De dt 386sx-lijn en de dt 386sx-lijn zijn de eerste systemen in de Tulip Vision Line.
Beide systeemlijnen hebben een 386sx-microprocessor met een hoge kloksnelheid van 20 Mhz. Windows 3.0 wordt standaard bij beide systemen geleverd. Daarnaast zijn beide systemen uitgerust met het door Tulip ontwikkelde beveiligingssysteem: System Password Protection. De dc 386sx is uitgerust met 2Mb geheugen en een 3,5" diskdrive. De dt 386sx heeft daarnaast tevens ruimte voor 5,25" opties, zoals bijvoorbeeld een 5,25" diskdrive, en is uitgerust met een intern geheugen van 4 Mb. Bij beide lijnen zijn de VGA-kaart en de harddisk controller geïntegreerd op het moederbord.

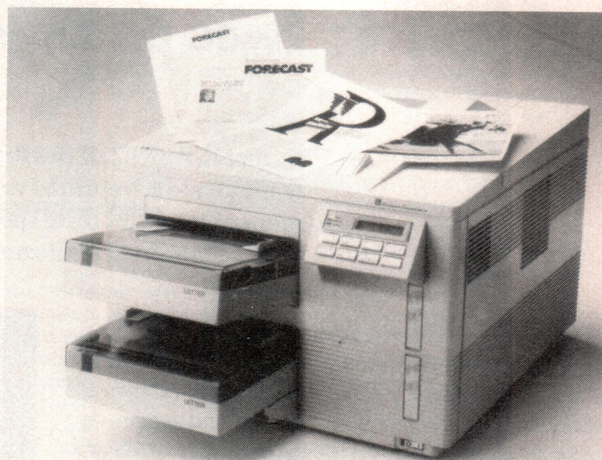
Voor meer informatie:
Tulip Computers
Nederland B.V.
Telefoon 073-405333

LaserMatrix printer

Voor wie kettingformulieren snel en geruisloos wil printen is er nu de OTC LaserMatrix 1000. Deze print met een snelheid van duizend regels (zestien pagina's) per minuut. De haalbare resolutie is 300 dpi. Daarmee is deze nieuwe printer niet alleen zeer geschikt voor teksten, maar ook voor barcodes en grafische afbeeldingen.
De OTC LaserMatrix 1000 is volledig compatibel met de HP LaserJet II en IBM Proprinter II en is standaard voorzien van Centronics en RS-232C interface.

Voor meer informatie:
Holland Systema BV
Postbus 178
8200 AD Lelystad
Telefoon 03200-72200

HP LaserJet IIISi

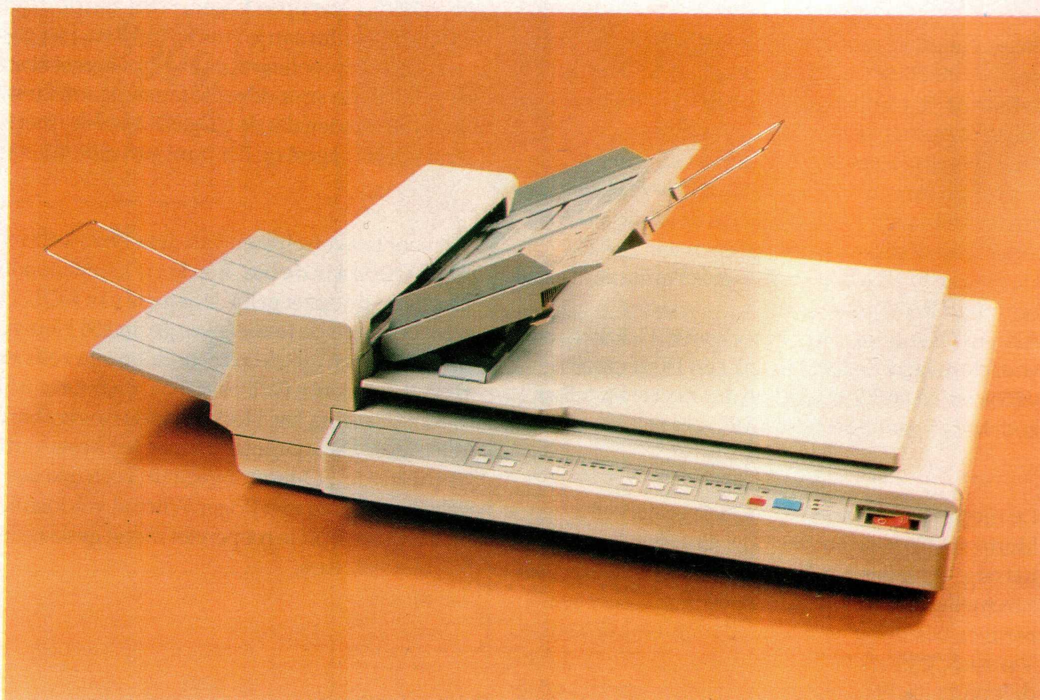

Hewlett-Packard zet voor *f* 11,500,- maar liefst 50 kilo aan laserprinter neer in haar nieuwste model, de HP LaserJet IIISi. Met twee bakken van elk 500 vel papier aan de invoerkant en een printsnelheid van 16 pagina's per minuut aan de uitvoerkant is de IIISi het grotere broertje van de LaserJet III. HP mikt hiermee op de LAN-markt en de zeer veeleisende gebruiker. De standaardtaal is HP's PCL 5. Optioneel heeft de printer PostScript (licentie van Adobe) aan boord, dubbelzijdige afdrukken en een envelope-feeder. Een Risc-processor is verantwoordelijk voor de interne opmaak van de pagina, waarmee de snelheid van 16 pagina's per minuut ook in grafische mode nog te halen moet zijn. Het 2 Mb interne geheugen is tot 17 Mb uit te breiden.
De IIISi kan direct op een Token Ring of Ethernet LAN worden aangesloten met een optionele netwerkkaart en praat dan rechtstreeks met Novell Netware of 3Com's 3+Open Lanmanager. Standaard komt de printer met een seriële en parallelle aansluiting.
Speciaal voor gebruik met de IIISi heeft HP een microfine tonercartridge ontwikkeld, die een nog nettere letter levert, een levensduur van 8000 pagina's heeft, en *f* 325,- kost.
En waar dat 'Si' op slaat? Op Shared imaging natuurlijk.

Fujitsu scanners

Wat deze compacte scanners volgens de leverancier zo uniek maakt is dat ze zowel A4 als A3 formaten kunnen scannen. Dit gebeurt met een snelheid van 1,8 seconde per pagina. Afhankelijk van de keuze kunnen de scanners met een resolutie van 200 tot 400 dpi werken.
Met de standaard flatbed scanners kan per keer 1 pagina gescand worden. Men kan ook kiezen voor een sheetfeeder waarmee tot 50 pagina's in één keer kunnen worden verwerkt.

Voor meer informatie:
Syspoint BV
Vareseweg 35
3047 AT Rotterdam
Telefoon 010-4378844

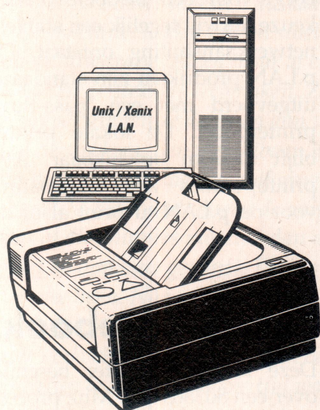

Rein M6 Laptop

De nieuwe Rein M6 laptop is een computersysteem met een aantal belangrijke functionele eigenschappen in het ontwerp, die men al eerder tegen kwam bij de Rein M5 laptop.
Allereerst is er de energiezuinige 16 Mhz 80386 SX microprocessor. Het intern geheugen is 2 Mb groot en is via een speciaal uitbreidingsslot uit te breiden tot 4 Mb. Standaard is een 3,5' floppydrive aanwezig met een capaciteit van 720 Kb of 1,44 Mb. Het 'backlit' LCD beeldscherm met een maximale resolutie van 640 x 480 beeldpunten kan 16 grijstinten weergeven. De beeldschermcontroller is VGA, EGA, CGA en MDA compatibel. Er is een aansluiting voor een standaard AT-compatibel toetsenbord en het LCD scherm is afneembaar en te vervangen door een kleurenmonitor.

Voor meer informatie:
Rein Elektronik BV
Insulindelaan 134
5613 BT Eindhoven
Telefoon 040-431775

TEC Fax 15

De TEC-FAX 15 stelt u in staat de volgende functies te vervullen: faxen, scannen, kopiëren en printen, dit alles is dus mogelijk met slechts één machine. Al deze functies kunnen vanuit de software worden aangesproken, terwijl de TEC FAX 15 ook als standalone machine kan worden gebruikt, Hierdoor kunnen ook de mogelijkheden van een 'normale' faxmachine worden benut (bijvoorbeeld het handmatig verzenden van faxen).
Deze mogelijkheden waren al enige tijd mogelijk onder de besturingssystemen MS-DOS, Apple Macintosh en Atari, maar nu ook voor Unix en Novell.

Voor meer informatie:
TEC Nederland B.V.
Postbus 4652
1009 AR Amsterdam
Telefoon 020-6684138

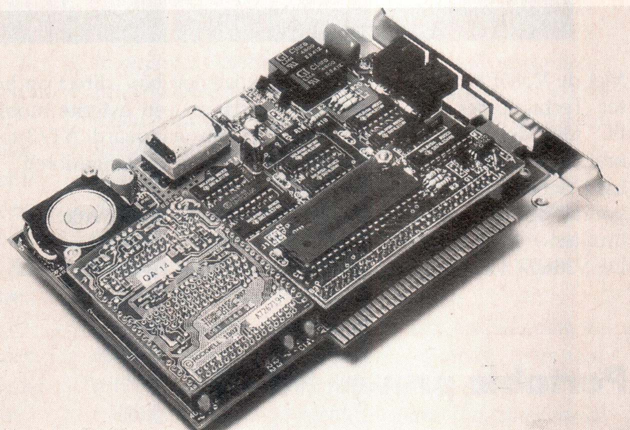
De informatie

De informatie in de rubriek 'Marktinfo' is afkomstig van leveranciers en producenten. Dat geldt ook voor de specificaties die worden genoemd en een eventueel oordeel over de kwaliteit van een produkt.

Faxkaart voor laptops

De eenvoudig te installeren en te configureren faxkaart van Adapt heeft een ingebouwde tekst- en grafische editor. Gebruikers van pakketten als WordPerfect, WordStar, Ventura Publisher e.d. kunnen documenten in hun vertrouwde omgeving aanmaken en deze rechtstreeks vanuit dit programma verzenden. Een briefhoofd of bedrijfslogo kan worden opgenomen en meeverzonden, waardoor het faxbericht een professionele indruk maakt. Ontvangen faxberichten kunnen op het scherm worden weergegeven en worden uitgeprint of opgeslagen op de harde schijf van de PC, maar ze kunnen ook worden bewerkt voor doorzending of gebruik in eigen documenten.
Meervoudige verzendingen en 'retry's' geschieden naar keuze automatisch of handmatig.

Voor meer informatie:
Adapt
Kloosterlaan 23
3749 AJ Lage Vuursche
Telefoon 02156-8336

Advance Notebook

De Advance EL is een notebook computer met een gewicht van 2,2 kg. De afmetingen: 28 x 22 x 4 cm). De EL maakt gebruik van een 32-bits 80386SX processor op 16 Mhz. Het interne geheugen is standaard 1 Mb RAM, uitbreidbaar tot 4 Mb en ondersteunt EMS 4.0. De 20 Mb harddisk heeft volgens opgave een gemiddelde toegangstijd van minder dan 25 ms. Binnenkort is er ook een versie met 40 Mb. Standaard levert Advance er een externe 3,5 inch 1,44 Mb floppydrive bij. Tevens is de EL voorzien van een seriële en parallelle poort. Het toetsenbord heeft een aparte cursorbesturing. De resolutie van het VGA paperwhite LCD-scherm met achtergrondlicht is 640 x 480 pixels. Er is een weergave mogelijk van 32 grijstinten. Voor gebruik van een VGA kleurenbeeldscherm bezit de EL een VGA monitorpoort.

Voor meer informatie:
Advance Technologie BV
Herenweg 92
2101 MP Heemstede
Telefoon 023-294344

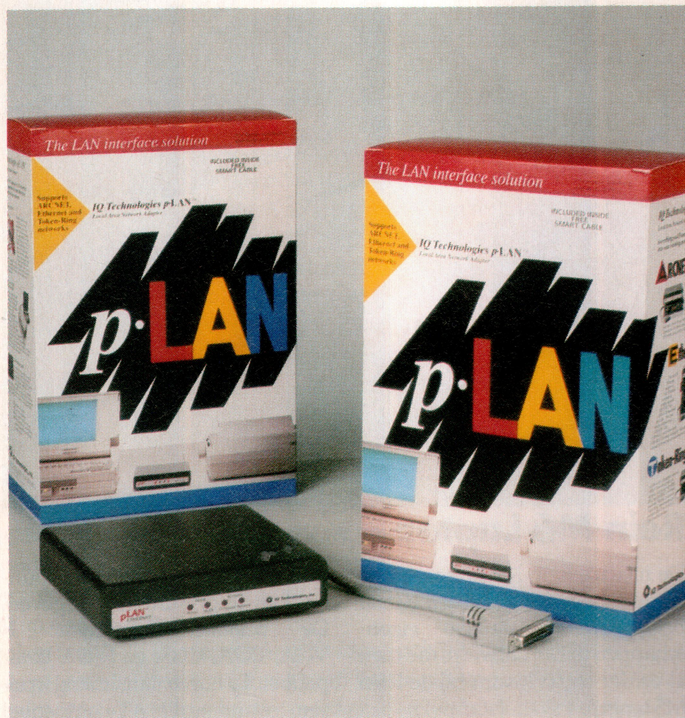
Draagbare 386 PC van Victor

Met de V386PX introduceert Victor Technologies een draagbare PC met de prestaties van een krachtige desktop PC. De fabrikant richt zich hiermee dan ook vooral op de professionele gebruiker.
De V386PX kan via een 'desktop expansion box' direct op het netwerk en een externe monitor of op een standaard AT/3-toetsenbord worden aangesloten.

Voor meer informatie:
Victor Technologies
Telefoon 076-230300

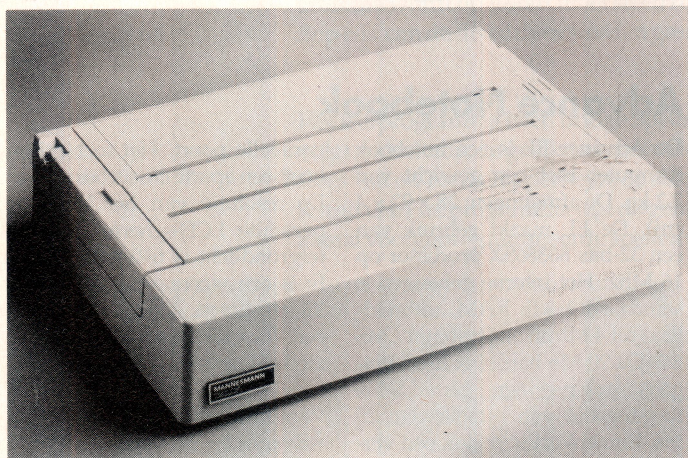
Netwerkaansluiting voor laptop

IQ Technology heeft p.LAN ontworpen met de gedachte dat de laptop portable is, maar het netwerk niet. p.LAN is geen pocket adapter, maar een klein kastje voor de desktop. Hierdoor wordt het gevaar vermeden van loshangende, ontkoppelde pocket adapters met alle mogelijke netwerkstoringen vandien. De bekabeling zorgt voor een flexibele plaatskeuze, terwijl tegelijk een stabiele netwerkaansluiting ontstaat. De p.LAN produkten zijn standaard uitgevoerd met een 'pass-thru' printerpoort. De lokale printer blijft daarom beschikbaar. Alle printoperaties zijn transparant voor de p.LAN, u print alsof de p.LAN niet aanwezig is, zo zegt de leverancier.
Aan de voorkant van de p.LAN zitten vier status indicators, die het eenvoudig maken om te volgen hoe de communicatie verloopt tussen computer, printer en netwerk.

Voor meer informatie:
Stebis B.V.
Prinses Beatrixstraat 35
4024 HL Eck en Wiel
Telefoon 03449-3144

Portable printer MT735

De MT735 printer is bedoeld voor ambulante computergebruikers die een kwaliteitsafdruk van hun gegevens willen hebben. De thermotransfer-technologie maakt scherpe en contrastrijke afdrukken mogelijk bij een snelheid van 6 A4-pagina's per minuut. De printer werkt op een accu en produceert nagenoeg geen geluid.
De MT735 is kleiner dan een A4-blad en weegt inclusief accu slechts 3,8 kilogram. De printer heeft een geïntegreerde sheetfeeder voor 80 A4-vellen en drukt 6 pagina's per minuut af. De resolutie bedraagt 300x300 punten per inch. De MT735 biedt HP-LaserJet Series-II, Deskjet Plus, IBM Proprinter X24 en Epson LQ850 emulaties. De accu en afdrukfolie hebben een capaciteit van 150 A4-pagina's.
Voor de verwerking van afbeeldingen (bitmaps) heeft de MT735 1 Mb geheugen. De MT735 biedt diverse fonts en corpsgroottes, waaronder 10, 12 en 8,5 punts Corpora, 10 en 8,5 punts Maths en 12 punts Swiss en Timor.

Voor meer informatie:
Tracer Europa B.V.
Postbus 333
3720 AH Bilthoven
Telefoon 030-280855

Switch notebook

Deze kleine computer beschikt over een 80386sx, 20 Mhz processor en een VGA LCD-scherm met 16 grijstinten. Hij is aansluitbaar op een netwerk, op een grotere monitor en een volwaardig toetsenbord.

Voor meer informatie:
Switch Computers BV
Postbus 170
7570 AD Oldenzaal
Telefoon 05410-22226

Tandon notebook

De Tandon NB/386sx heeft een klokfrequentie van maximaal 20 Mhz, weegt 3 kg en heeft naar keuze een 30 of 60 Mb vaste schijf. Het LCD monochroom beeldscherm heeft een VGA resolutie in 32 grijstinten. De Tandon notebook beschikt verder standaard over 2 Mb werkgeheugen (RAM), dat met energiezuinige SIMM's kan worden uitgebreid tot 16 Mb. Op de I/O-poorten kunnen een extern toetsenbord en VGA beeldscherm worden aangesloten.
De NB/386sx is voorzien van een 3,5 inch 1,44 Mb diskettestation, dat tevens in staat is 3,5 inch 720 Kb diskettes te lezen en schrijven.

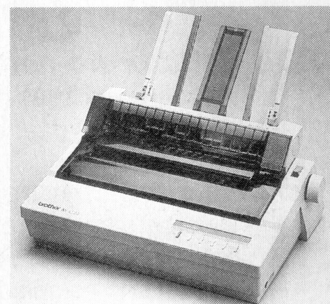

Voor meer informatie:
Tandon Computer Benelux
Paasheuvelweg 28
1105 BJ Amsterdam Z.O.
Telefoon 020-5670123

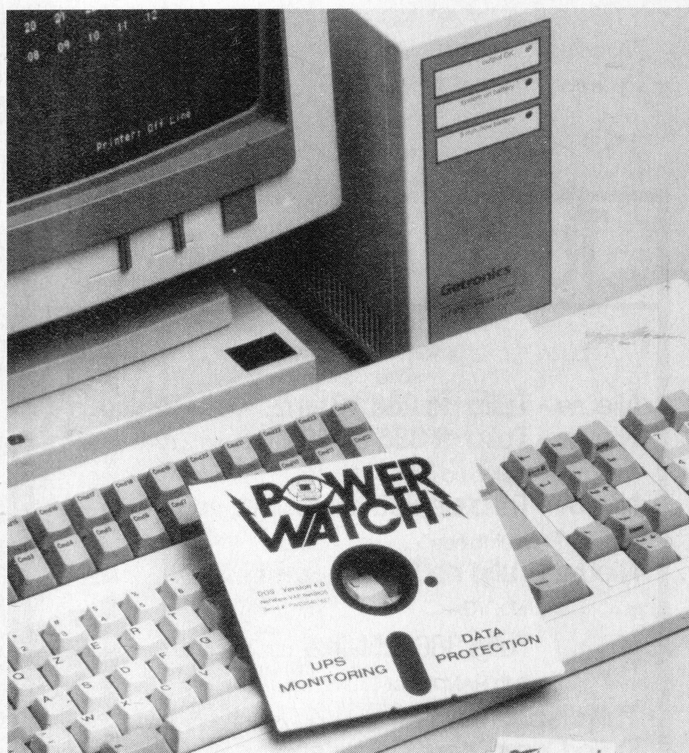
Nieuwe Brother matrixprinter

De Brother M-1309 heeft standaard de volgende Near Letter Quality lettertypen: Prestige, Gothic, Quadro en Brougham.
De 24-naalds Brother M-1324L beschikt zelfs over zeven Letter Quality lettertypen: Roman, San Serif, Prestige, Brougham, Script, Gothic en OCR-B. Het aantal soorten is nog verder uit te breiden met Quadro, OCR-A, Super Grande en Symbol, met de los verkrijgbare Fontrom LQ-700 gebruikt.
Beide printers hebben volgens opgave een snelheid van 216 tekens per seconde in draft bij 12 tekens per inch. De M-1309 print in Near Letter Quality 54 tekens per seconde, de M-1324 72.

Voor meer informatie:
Brother International BV
Postbus 600
1180 AP Amsterdam
Telefoon 020-5451251

Powerwatch

Powerwatch is een systeem dat soft- en hardware afsluit voordat de accu's uitgeput raken. Powerwatch meet de totale spanning, waardoor veroudering van de accu's, slechte cellen, niet volledig geladen accu's en andere gebruikstijd reducerende aspecten in de afsluitprocedure worden meegenomen. Er wordt gezorgd voor het automatisch veilig stellen van data, afbreken en afsluiten van routines, zonder dat data verloren gaan. Na terugkeer naar het net kunnen de onderbroken werkzaamheden automatisch worden gestart zonder menselijke tussenkomst. Het pakket is geschikt voor elk UPS en IBM-compatibele PC en netwerk.

Voor meer informatie:
Geveke Electronics BV
Postbus 652
1000 AR Amsterdam
Telefoon 020-5861539

Notebook Amstrad ANB-386SX

De notebookversie van Amstrad weegt minder dan 3,2 kilo, is 28 centimeter lang, 21,6 centimeter breed en 5,2 centimeter dik. Deze notebook PC beschikt over een backlit VGA-scherm. volwaardig toetsenbord met 82 toetsen en een daarin verwerkt numeriek toetsenbord. Het interne geheugen is standaard uitgerust met 1 Mb, optioneel uitbreidbaar naar 2 en 5 Mb via 1 of 4 Mb uitbreidingskaarten. Het externe geheugen bestaat uit een 40 Mb snel toegankelijke harddisk, speciaal voor gebruikers die behoefte hebben aan gegevensflexibiliteit. Het belangrijkste voordeel van de Amstrad notebook is het beeldscherm, de backlit LCD-display van 180 bij 133 millimeter.
De Amstrad notebook bevat connectoren voor externe aansluiting van een PS/2 toetsenbord, een PS/2 muis en een VGA monitor.

Voor meer informatie:
Amstrad Benelux
Telefoon 030-442030

WordPerfect WerkPlaats

WordPerfect is de meest verkochte tekstverwerker van Nederland. Die populariteit neemt niet weg dat het programma moeilijk te leren is. Sommige gebruikers lijken bijna te verdrinken in de zee van mogelijkheden die opdoemt zodra ze op een functietoets drukken. Regelmatig hoor ik mensen in de trein niet over het weer praten, maar over 'Shift-F7, selecteer, wijzig en dan formulieren.' Het is dus tijd voor een rubriek waarin tips, trucs, technieken en valkuilen aan de orde komen en waarin lezers hun vragen en opmerkingen over WP kwijt kunnen: WP WerkPlaats.

Ernst Raedecker

In deze eerste aflevering behandel ik mijn toetsenborddefinitie TREMAS.WPK, waarmee je heel gemakkelijk accenten zet, blokken verplaatst, breuken schrijft of een tijdelijk lettertype instelt. Voor de komende maanden staat op het programma:

- Het aanpassen van een printerdefinitie met PTR.EXE, met als voorbeeld de definitie voor de Deskjet Plus. Onderwerp: cursief printen, beter renvooieren; betere draft mode instelling, zodat plaatjes sneller worden geprint
- Een beschrijving van enkele verschillen tussen de diverse uitgaven en tussentijdse updates van WP 4.2, 5.0 en 5.1
- WP en PostScript: hoe haal je het meest uit PostScript-emulatoren als GoScript of Freedom of Press
- Tips voor bouwsteencorrespondentie in 5.0 en 5.1
- Mail merge in 5.0 en 5.1.
- Een macro die een kadermenu op het scherm tovert, met keuzebalk en al. Handig voor bouwsteencorrespondentie, standaardbrieven, een eigen printmenu, etcetera.

Macro's

In WP 4.2 was een macro een bestandje met de extensie '.mac', waarin een aantal toetsaanslagen waren geregistreerd. Als de macro werd aangeroepen met Alt-<letter> of Alt-F10 <naam>, werden de toetsaanslagen achter elkaar uitgevoerd. Dit systeem had twee nadelen. Ieder bestand kost op schijf minstens één cluster zodat een macro van bijvoorbeeld tien toetsaanslagen (ofwel tien bytes) op de harde schijf toch 2048 bytes ruimte kost. Daarnaast was het in macro's niet mogelijk om flexibel te programmeren.

Vanaf versie 5.0 zijn deze problemen opgelost. WP kent nu een heuse programmeertaal voor macro's, die bij iedere tussentijdse update van 5.1 weer verder wordt uitgebreid. En naast macro's kent WP nu ook toetsen(bord)definities. Een macro heeft als achtervoegsel '.wpm' (WordPerfect macro), een toetsendefinitie '.wpk' (WordPerfect keyboard).

Een macro is nog steeds een los bestandje. Bij aanroep wordt zo'n bestand in het geheugen geladen en het programma uitgevoerd. Na afloop geeft WP het gebruikte geheugen weer vrij. Macro's zijn daarom vooral geschikt voor relatief grote programma's, zoals de rekenmachine die WordPerfect als voorbeeld meelevert.

Een toetsendefinitie is eigenlijk een verzameling macro's in één bestand. Het hele bestand wordt bij de start in het geheugen geladen en de toetsendefinitie blijft gedurende de hele sessie actief.

Met *Shift-F1, Toetsen* wordt een definitie uitgezet of een andere geïnstalleerd. Uitschakelen kan ook met *Ctrl-6*. Omdat een toetsendefinitie permanent geladen is, is hij vooral geschikt voor kleine, veelgebruikte macro's.

Tremas.wpk

Deze toetsendefinitie is bedoeld voor WP 5.0, maar werkt met een kleine wijziging ook in versie 5.1. Ik gebruik nog steeds 5.0 omdat die versie zonder EMS een stuk sneller is. Bovendien is de PostScript printeruitvoer efficiënter.

Na *Shift-F1, Toetsen* verschijnt een menu met alle toetsendefinities en onderop een keuzeregel:

```
Installatie: Toetsen definiëren

   ALTRNAT
   ENHA50
   MAKROS
 * TREMAS
   TREMAS2

1 Selecteer; 2 Verwijder; 3 Hernoem; 4
Maken; 5 Wijzig; 6 Origineel; Z Zoek: 1
```

Met de keuzebalk en een sterretje is bij mij TREMAS gemarkeerd, omdat deze definitie standaard aan staat. Tremas2 is een reservekopie voor als ik weer eens de zaak verprutst heb. De andere drie zijn voorbeelden van WordPerfect. Met keuze 5, *Wijzigen*, krijgen we een overzicht van alle hergedefinieerde toetsen. Dat zijn er bij mij 22 (ze zijn niet allemaal op het eerste scherm zichtbaar):

Links zien we de gewijzigde toets, in het midden de omschrijving en rechts staat het macronummer, dat

Toetsenbord: wijzigen		
Naam: TREMAS		
Toets	Omschrijving	Macro
Del		10
Ctrl-F8	Extra: Tijd. Ltr (bv. in blok)	13
Shft-F11	Linker dubb kwoot laag	
Ctrl-F11	Linker dubbkwoot	
Ctrl-F12	Rechter dubb kwoot	
Ctrl-Del	Verplaats blok/wis regel	3
Alt-Tab	Herstel vorige tab-instellingen	14
Ctrl-A	ä	
Ctrl-e	ë	
Bkspc		12
Ctrl-I	ï	
Ctrl-O	ö	
Ctrl-U	ü	
/	Accnet aigu of breuk maken	1
\	Accent grave	2
e Home	Home, Home, Home, Links	2
e Ins	Ctrl-Backspace	6

Toets: 1 Wijzig 2 Verwijder 3 Verplaats Aanmaken Macro: 5 Bewaar 6 Opvraag: 1

alleen voor WP zelf interessant is. De opties van de keuzeregel spreken merendeels voor zich. Met keuze 3 verplaats je een macro naar een andere toets binnen dezelfde toetsendefinitie. Met keuze 5 wordt een macro als afzonderlijke, losse .wpm macro bewaard en via keuze 6 haal je de code van een losse macro binnen in de toetsendefinitie. Via de omweg van een los macrobestand is het dus mogelijk een toetsmacro van de ene toetsendefinitie te verplaatsen naar de andere. Handig als je uit een andere toetsendefinitie een functie wilt overnemen, maar geen zin hebt alles over te typen.

Met keuze *1, Wijzigen* of *4, Aanmaken* kom je in de macro-editor. De speciale macro-commando's zijn dan bereikbaar met *Ctrl-PgUp*. Er verschijnt rechtsboven een raampje met alle commando's en een keuzebalk. *Enter* haalt het gewenste commando naar het redactiescherm. Helaas zijn de menuutjes in 5.1 net even anders als in 5.0. Ik weet niet waarom dat steeds wordt veranderd.

De toetsen

Voor sommige toetsen staat een e (in 5.1 'en'). Hiermee worden de grijze toetsen van het enhanced AT-keyboard aangeduid. WP biedt de mogelijkheid de grijze toetsen anders te definiëren dan de witte. De gebruiker moet dan wel beschikken over een bios dat echt is aangepast aan het AT toetsenbord. In vele XT's zit geen aangepast bios, waardoor WP de grijze en witte toetsen niet uit elkaar kan houden.
Van deze mogelijkheid heb ik gebruik gemaakt door de grijze Home en Insert een nieuwe betekenis te geven: e Home gaat naar het begin van de regel en vervangt daarmee Home, Home, Home, <links>, e Insert wist een woord.

Slechte tekst wis ik meestal met de blokfunctie: markeer blok, pijltjes en dan Del of Backspace om te wissen. Helaas vraagt WP altijd om een bevestiging. Ik word zenuwachtig van dat gezeur en daarom heb ik die bevestiging in Del en Backspace ingebouwd:

```
{ALS}{STATUS}&128~{Del}j{ANDERS}
{Del}{EIND ALS}
```

De macro test of de blokfunctie aanstaat. Zo ja, dan volgt na Del de bevestiging 'j'. Zo nee, dan blijft het bij Del. Het is werkelijk een verademing.

Ctrl-F8 is een verbeterde versie van de toetsmacro die WordPerfect in het voorbeeldbestand MACROS.WPK heeft genoteerd. Hij kan beter overweg met scalable fonts in PostScript en is ook wat sneller.
Shift-F11, *Ctrl-F11* en *Ctrl-F12* geven alternatieve aanhalingstekens en zijn voornamelijk interessant voor PostScript-printers.
Ctrl-A, *Ctrl-E*, etcetera, zetten gewoon het trema: ä, ë, ï enzovoort. Zo was ik het gewend in WP 4.2 en zo heb ik het gehouden.

Interessanter zijn *Ctrl-Del*, *Ctrl-e Del* en *Ctrl-e Insert*. In 5.1 kan een blok worden uitgenomen met *Ctrl-Del* of gekopieerd met *Ctrl-Ins*. Blok terugzetten gaat met Enter en dat vind ik vreselijk, want meestal wil ik bij het terugzetten eerst een paar regels ruimte maken en daarvoor heb ik diezelfde Enter nodig. Nu staat ineens dat blok er al. Je kunt terugzetten van het blok via Enter voorkomen met F1. De snelste manier van terugzetten is dan niet *Ctrl-F4, Opvragen, Blok*, maar *Shift-F10, Enter*.
Mijn macro's doen het allemaal veel handiger. Blok uitnemen gaat met *Ctrl-(e) Del*, blok kopiëren met *Ctrl-e Insert* en blok terugzetten in beide gevallen met *Ctrl-e Insert*. Enter geeft alleen Enter en verder niets. Staat de blokfunctie niet aan, dan wist *Ctrl-(e) Del* de hele regel en vervangt daarmee *Home, Home, Home,<links>*, Ctrl-End, Del.

Alt-TAB is een klassieker. Hij herstelt de vorige tab-instellingen. Handig als je in een tekst tijdelijk andere tabs wilt zetten voor bijvoorbeeld een tabel. De methode is eenvoudig: de macro zoekt terug naar [Tab inst], gaat er links van staan, zet de oude tab-instelling neer, wist deze, keert terug naar het punt van vertrek en plaatst daar de juist gewiste oude tab-instelling:

```
{VERTOON UIT}{MELDING}~
{Zoek links}{Opmaak}17{Zoe-
ken}{Links}{Opmaak}18{Einde}{Einde}
{Backspace}j{Ga naar}{Ga naar}{Ophef-
fen}1
```

De code {VERTOON UIT} onderdrukt alle mededelingen op het scherm, maar produceert er helaas ook één: * Even wachten a.u.b *. Deze wordt onderdrukt met {MELDING}~, die een spatie afdrukt. Wie eenmaal de slag te pakken heeft, komt al gauw op verdere ideeën. Wat te denken van een Alt-TAB die via een menuregel de keuze biedt uit herstel van de vorige, dan wel de oorspronkelijke tab-instellingen? Handig voor lieden die diverse instellingen gebruiken.

In de volgende Nieuwsbrief volgt meer over macro's voor het zetten van accenten.

Ik hou mij aanbevolen voor vragen, opmerkingen of aanvullingen. Je mag mij schrijven of bellen:

Ernst Raedecker
Anjeliersstraat 109 B
1015 NE Amsterdam
Telefoon: 020-6204548

dB_Babbel (10)

In deze Babbel wordt ingegaan op de parameteroverdracht en op het hanteren van arrays in plaats van variabelen. Dit zijn belangrijke onderwerpen als het gaat om het verbeteren van de programmeerstijl.

Rob Drop

Er wordt in de computerbladen wel gesteld dat het beter is UDF's te hanteren dan Procedures: bij UDF's is de parameteroverdracht van waarden standaard 'by value' en bij procedures 'by reference'. Overdracht 'by value' betekent dat een kopie van de waarde van de actuele parameter (een parameter die bij de aanroep in de parameterlijst wordt aangegeven) naar de formele parameter (na PARAM opgesomd in de aangeroepen module) gaat. Veranderingen aan die formele parameter-waarde in de subfunctie heeft geen invloed op de actuele parameter-waarde in de hoofdmodule. Bij 'by reference' wordt het adres waar de actuele waarde is opgeslagen in het werkgeheugen doorgegeven aan de formele parameter. Veranderingen aan de formele parameter in de subfunctie betreffen dezelfde waarde als die van de actuele parameter, dus de veranderingen werken wel door in de hoofdmodule.

Het heeft voordelen de waarden die gelden in de hoofdmodule af te schermen van de invloed van de submodule, zodat de datastroom goed is te controleren. Bij procedure-aanroep is 'by value' zeer simpel te realiseren:

```
DO werk WITH var, (varb), varc, (vard)
```

Voor de variabelen A en C geldt by reference maar voor B en D by value.

Bij de meeste xBASE-talen die UDF's toestaan (eigenlijk alleen dBASE(+) niet) is alleen by value mogelijk. Bij Clipper Summer '87 en 5.0 is echter ook by reference mogelijk met behulp van '@':

```
werk(@a,b,@c,d)
```

Ook hier geldt voor A en C by reference en voor B en D by value. De keuze voor het hanteren van procedure of functie is dus grotendeels een kwestie van stilistische voorkeur van de programmeur. Alleen UDF's zijn echter in expressies te hanteren.

```
hnum = 1234

*De procedure-weg:
hleng = 0
DO lennum WITH (hnum), hleng
@ 6,10 say STR(hnum,hleng)

*De UDF-weg:
@ 6,10 say STR(hnum,numleng(hnum))
```

```
FUNCTION NUMLENG
PARAM hlenum
PRIVATE ret_val
  ret_val = 1
  DO WHILE .T.
    hlenum = INT(hlenum/10)
    IF hlenum  0
      ret_val = ret_val + 1
    ELSE
      EXIT
    ENDIF
  ENDDO
  RETURN (ret_val)
```

Arrays in plaats van variabelen

Het loont de moeite variabelen te vervangen door elementen in een algemene applicatie-array die in het begin van de applicatie PUBLIC wordt gedeclareerd. Deze array is in alle modules te hanteren. Van de xBASE-talen hanteert eigenlijk alleen dBASE III(+) geen arrays.

Wat betreft Clipper Summer '87 is bekend wat het hanteren van variabelen aanricht: fragmentatie van het werkgeheugen met eventueel grote problemen door 'not enough memory'. Voor iedere variabele is 16 byte in de EXE-file nodig (de naam met verwijzing naar de waarde in de Symbol Table) en er wordt een SYMBOL van 16 bytes in het werkgeheugen aangemaakt. Deze is van belang om de waarde bij de naam te vinden. Deze symbol is verantwoordelijk voor de fragmentatie, want als een variabele gewist wordt (door RELEASE of bij terugkeer van de creërende module naar de hogere) dan blijft de symbol bestaan; dit tot aan het verlaten van de EXE-file. Wordt dezelfde module weer aangeroepen dan wordt voor de variabele een nieuwe symbol aangemaakt. De fragmentatie neemt dus toe in de loop van de uitvoering van de EXE-file.

Een array betekent één naam in de symbol table met één enkele symbol in het werkgeheugen. Via de symbol wordt snel het begin van de arraystructuur gevonden en vandaar de elementen en de waarden. Ieder element vergt 14 bytes in de tabel, dus het is voor Clipper een eenvoudig rekensommetje waar bijvoorbeeld het 103e element zich bevindt. Als we door de applicatie heen steeds dezelfde PUBLIC array hanteren dan wordt er nagenoeg niet gefragmenteerd.

Informatie

Een USA-blad voor xBASE-ers
Ik kan iedereen die serieus bezig is met programmeren in een xBASE-taal aanraden zich te abonneren op Data Based Advisor. Dit is één van de meest gerenommeerde algemene database-bladen, waarin ruim aandacht wordt besteed aan dBASE (IV), Foxbase en PRO, Clipper, dBFast etc. Ook andere systemen als Paradox en R:Base komen aan de orde. Ik zag in het februari-nummer een aankondiging van een floppy (maar $ 17,49), waarop een uitgebreide lijst van database managementsystemen, utilities en andere zaken staan. Dit lijkt me voor velen interessant ter oriëntatie op de markt..
Voor abonnementen op het blad ($ 65,- per jaar):
Data Based Advisor Subscription Dept.,
Box 3635, Escondido,
CA 92025-9895.

Ik betaal abonnementen in de USA via Eurocard/Mastercard.

Rekenen we het geheugenbeslag van aparte variabelen en elementen in een array uit, dan betekenen 2 variabelen 2*32 = 64 bytes voor de naam in de Symbol Tabel en de Symbol. Bij 2 elementen in een array zijn dat 32 bytes voor naam en symbol en 2*14 bytes voor de twee elementen, dus 60 bytes. Bij 2 elementen betekent een array al 4 bytes besparing en dat wordt 18 bytes voor iedere volgende (14 bytes per element tegen 32 bytes per variabele).
Het hanteren van een array in plaats van variabelen betekent zowel besparing van geheugen als het voorkomen van fragmentatie. Dit brengt mij ertoe te adviseren zo'n algemene array te gaan hanteren.
We declareren bijvoorbeeld APPLIARR[] aan het begin van het programma:

```
PUBLIC appliarr[100]
appliarr[11] = 2  &&vervangt a=2
appliarr[12] = 3  &&vervangt b=3
appliarr[13] = appliarr[11]*appli-
arr[12]
**vervangt c=a*b
```

Arrays zijn erg gemakkelijk programmatisch te manipuleren:

```
FOR ii = 1 TO 100
  hvar = appliarr[ii]
  ... iets doen met hvar
NEXT

*In xBase-talen die FOR niet kennen:
ii = 0
DO WHILE .T.
  ii = ii + 1
  IF ii = 101
    EXIT
  ENDIF
  hvar = appliarr[ii]
  .......
ENDDO
```

Met APPLIARR[] zijn alle elementen overal in de applicatie te benaderen. U kunt dus zo op een zeer goed gestructureerde wijze informatie van de ene module naar de andere zenden zonder dat er grenzen bestaan. Dit werkt volledig safe, als u maar zorgvuldig programmeert. Als het echt gewenst is kunt u array-elementen als parameters meegeven:

```
'appliarr[71]=EEN_UDF(appliaar[43])'.
```

De noodzaak van het hanteren van parameteroverdracht vervalt echter met APPLIARR nagenoeg geheel en dat versnelt de werking van de EXE-file.

Dynamiek van arrays

In Clipper 5.0 kunt u arrays dynamisch groter of kleiner maken. Dit ontbreekt echter elders. U kunt wel op eenvoudige manier een element 'neutraliseren'. Stel, u hebt een string van 4000 bytes in een element gezet en wil die string kwijt om te zorgen dat het geheugenbeslag door de array binnen de perken blijft:

```
appliarr[51] = hstring
.....
appliarr[51] = 0  && of = ""
```

Zo eenvoudig gaat het: als we 0 of "" aan het element verbinden dan zijn we de grote string kwijt. Bij een string bevat het element alleen een wijzer (pointer) naar het adres waar de opslag van de string begint. Zetten we 0 in het element, dan valt die pointer weg en het geheugen waar de string staat is vrij voor ander gebruik.

Array-elementen zijn te hanteren als variabelen. Ik gaf eerder het voorbeeld van de vermenigvuldiging van de waarden van twee elementen, waarvan het resultaat in een ander element wordt gezet.

@12,20 say appliarr[52]
*Als in [52] een string zit gaat het goed
@15,20 say LTRIM(STR(appliarr[73]))
*Als in [73] een integer zit
appliarr[23] = STUFF(appliarr[73],4,1,"A")

Array-element, waarin een reeks gegevens

Als we een string van een lengte van bijvoorbeeld 20 in een element plaatsen dan kunnen we zeer veel gegevens in die ene string opnemen. We bepalen daarbij welke informatie iedere byte in de string kan verschaffen.
Ik geef een voorbeeld: byte nummer 4 geeft aan MAN ("0") of VROUW ("1"). De string zit in APPLIARR[42].

```
appliarr[42] = STUFF(appliarr,4,1,"0")
* Of ...4,1,"1") ... als VROUW
........
IF substr(appliarr[42],4,1) = "0"
  ? "MAN"
ELSE
  ? "VROUW"
ENDIF
```

Zo eenvoudig is in principe het werken met zo'n combi-string in een element. U ziet hoeveel verschillende dingen met APPLIARR[] zijn te doen. Zo'n array kan alle variabelen vervangen, zoals ik zelf heb gedaan met een grote applicatie met een heel stel modules. Ik heb daarbij de elementen 1 tot en met 25 gehanteerd voor de waarden die door de hele applicatie van belang zijn en de elementen 26 tot en met 100 per module wisselend. Dat werkt perfect en snel! Deze werkwijze kan ik warm aanbevelen, alleen al om het uitbannen van de fragmentatie. Er kan zo veel meer worden gedaan, ook met diverse arrays permanent in het geheugen.

Tot de volgende Babbel!

Het Procomm Plus handboek

Addo Stuur
Addison-Wesley
ISBN 90 6789 240 8
429 pag. + disk. ƒ 69,50

Modemgebruikers in Fido-land kennen ongetwijfeld het shareware-programma Procomm, een compleet communicatieprogramma waardoor het werken met een modem mogelijk wordt gemaakt. Dit boek gaat over de commerciële en flink uitgebreide versie hiervan, Procomm Plus versie 1.1. De Amerikaanse en Nederlandse versie worden beide beschreven en ook worden in een apart hoofdstuk de veranderingen van Procomm 2.4 naar Procomm+ 1.1 behandeld. Ik raakte bij het lezen van de heldere en complete beschrijving zeer enthousiast over de mogelijkheden van het programma. Zonder al te technische diepgang wordt goed uitgelegd hoe datacommunicatie werkt en hoe je met een modem en het programma kunt inloggen in het Fido-netwerk. De appendix met Fido telefoonnummers is handig, evenals de macro's en telefoonlijsten op de diskette. Ook kan de appendix (over Hayes modemcommando's) soms zeer behulpzaam zijn.

Dit boek is een tip voor de gebruikers van Procomm en Procomm Plus, zowel voor de meer ervaren Fido-fanaten als voor de beginneling.

Ruud Lemmens

Macintosh Repair and Upgrade Secrets

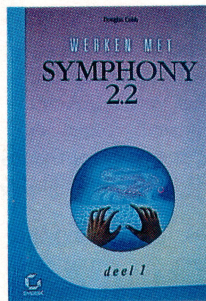
Larry Pina
Uitg. Hayden Books
Imp. Roodveldt, Amsterdam
ISBN 0 672 48452 8
351 pag. ƒ 65,90

Macintosh Repair & Upgrade Secrets behandelt wat de titel suggereert: hulp bij reparatie en upgraden. In het boek komen alleen de klassieke modellen van de Mac aan bod: Van de Mac 128 K tot en met de SE. Daarnaast nog de Lisa en de XL. De Mac II en latere modellen worden niet besproken.
Van alle modellen behandelt de auteur de zwakke plekken. Stap voor stap vertelt Pina hoe we defecten kunnen opsporen en verhelpen, zodat we ook een defecte Mac weer op de been krijgen. Gelukkig maakt Pina, evenals in de rest van zijn boek, daarbij veel gebruik van foto's, tekeningen en schema's. Een greep uit wat zoal op de operatietafel komt: 'overleden Mac's', defecte voedingen, koeling, video, audio, drives, toetsenborden en piepende muizen. Een aantal hoofdstukken gaat over het upgraden van voedingen, audio en video. Ook uitbreidingen met floppy drives, RAM, ROM, SCSI en harddisks worden behandeld.
Achter in het boek vindt de lezer diverse bijlagen, waaronder een verklarende woordenlijst. Bij het boek wordt een floppy meegeleverd. Hierop staan diverse testpatronen voor het afregelen van het beeldscherm.

Conclusie:
Dit Engelstalige boek bevat een schat aan praktische hardware informatie. Alleen het lezen al, zal veel magic van de Mac tot normale proporties terugbrengen. Diegene die zijn 'Oldtimer Mac' zelf wil onderhouden, uitbreiden of bouwen kan dit boek beschouwen als een 'werkplaats handboek'. Enige kennis van hardware is echter vereist.

Theo Nicola

Werken met Symphony 2.2

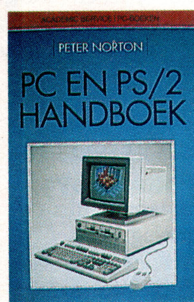
Douglas Cobb
Uitg. SYBEX
ISBN 90 5160 238 3
460 pag. ƒ 89,-

Dit is een in het Nederlands vertaald boek dat de Engelstalige versie van Sympony behandelt. Gebruikers van de Nederlandse versie van Symphony dienen hier rekening mee te houden voor men overweegt dit boek te kopen aangezien in deze versie alle commando's en functies een Nederlandse equivalent hebben. Een @INT() is dan bijvoorbeeld een @GEHEEL(). Als ik vertaler was zou ik bij het vertalen ook gelijk de functies en commando's in het Nederlands mee vertalen. Je mag aannemen dat de NL-versie van Symphony hier ten lande meer gebruikt wordt dan de UK-versie. Zelfs een referentielijstje ontbreekt.
Dit boek is bedoeld voor de beginnende Symphony gebruiker. In dit eerste deel leert u de basismogelijkheden van het pakket kennen. Alle essentiële functies, menu's en commando's worden besproken en uitgelegd. U leert werken met de werkbladomgeving, waarbij ook het omgaan met vensters, de grafische werkomgeving en het programma PrintGraph worden behandeld.

Conclusie:
Een prima leerboek voor de beginnende gebruiker van de Engelstalige versie van Symphony. De tekstverwerker, database-beheer, communicatie en de macrotaal komen volgens de uitgever in deel 2 aan de orde. Maar ƒ 89,- is wel erg veel geld voor een boek van 460 pagina's.

Melle Oudman

PC en PS/2 Handboek

Peter Norton
Uitg. Academic Service
ISBN 90 6233 623 X
396 pag. ƒ 60,-

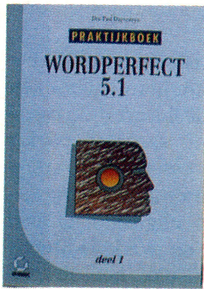
Dit is de derde uitgave van Norton's Inside.... Inside is hier vertaald met handboek en dat is eigenlijk niet juist. Norton wil de geïnteresseerde computeraar laten begrijpen wat er in de computer gebeurt.
Daartoe worden alle componenten besproken, zowel in de kast als daarbuiten. Zoals we van Norton zijn gewend ook nu weer duidelijk voor zowel de leek die alleen maar wil weten hoe een en ander in elkaar zit en werkt, als voor diegene die meer technische details wenst. Wat voor die tweede groep interessant is, wordt in een smaller kader gezet en er wordt verteld dat dat deel overgeslagen kan worden.
Wie dat wil kan met Basic- of Debug-programmaatjes één en ander bekijken. Ook worden programmeertechnieken globaal uitgelegd, onder andere Assembler, Pascal en C.
Het boek reikt tot en met de 486 processor (toekomstige prcessoren worden genoemd) en DOS versie 4.0. Het boek is dus up-to-date.

Conclusie:
Wie wil weten wat er gebeurt als er een programma wordt gedraaid, leert veel uit dit boek. Door grotere kennis zullen bepaalde fouten vermeden of voorkomen kunnen worden. Ook zal een bewustere keus worden gemaakt bij aanschaf van apparatuur en programmeertalen. Een handboek waarin alle technische gegevens staan, is het echter niet. Het bijbrengen van inzicht is de hoofdzaak en dat lukt ook prima.

Jan Leijerweerd

Praktijkboek Wordperfect 5.1

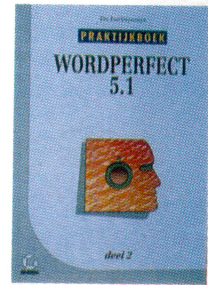
Deel 1 en deel 2

Drs. Paul Duyvesteyn
Uitg. Sybex
Deel 1:
ISBN 90 5160 236 7

Twee hele dikke boeken over WP 5.1. Ze zijn zo dik dat ze eigenlijk afschrikken om er aan te beginnen. Maar deze boeken behandelen dan ook werkelijk elke optie in WordPerfect. Iedere keer worden niet alleen de namen van de toetsen genoemd, maar ook welke toets dit is en welke handelingen u met de muis hiervoor zou moeten verrichten. Voorbeelden en schermafbeeldingen verduidelijken steeds het verhaal. Achteraan elke paragraaf volgen dan nog enkele opgaven om één en ander te oefenen en duidelijk te maken.
Het zijn zeker geen makkelijk leesbare boeken. De grote hoeveelheid informatie en het vertellen aan de hand van oefeningen zorgen hiervoor. Deze boeken zijn dan ook beter geschikt als naslagwerk dan als leesboek. Pak gewoon een hoofdstuk over een interessant onderwerp en probeer dat onder de knie te krijgen. De volgorde is niet wezenlijk van belang. Gebruikers van WP 5.0 zouden misschien kunnen volstaan met alleen deel 2 te bestuderen. Deel 1 bevat namelijk veel basishandelingen zoals zoeken en vervangen van tekst, tabs en kolommen, sorteren en samenvoegen van gegevens, opmaken van regels, pagina's en het hele document, spelling-controle en inhoudsopgave, indexen en referenties.
Deel 2 behandelt het omgaan met afbeeldingen, formules en de formule-editor, tabellen, rekenen, stijlen en macro's. Over de volgorde van deze onderwerpen valt zeker te twisten, maar zoals gezegd kan men de boeken eigenlijk in volgorde van interesse lezen.

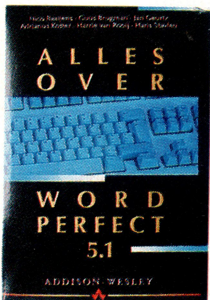
Kortom, deze twee boeken vormen een zeer compleet en uitvoerig naslagwerk en leerboek over WP 5.1. Leerzaam voor zowel beginners als ook voor gevorderden. Alhoewel de dikte afschrikt, gewoon rustig aan beginnen en met een beetje doorzetten kunt u al die moeilijke maar mooie mogelijkheden van WP 5.1 ook gebruiken.

526 pag. *f* 69,-
Deel 2:
ISBN 90 5160 271 5
521 pag. *f* 69,-

➺ Harm-Jan Wieringa

Alles over WordPerfect 5.1

red. A. Koster
Uitg. Addison-Wesley
ISBN 90 6789 225 4
1174 pag. *f* 99,50

'Alles over WordPerfect 5.1' is bedoeld voor zowel beginners als gevorderden en is te gebruiken als cursus, naslag en handleiding. En inderdaad begint dit boek met een cursus voor beginners. De toon van die cursus is echter die van een luchtige roman en dat ervaar ik als hinderlijk. Storend is dat de gegeven informatie niet altijd klopt. Bijvoorbeeld dat in het eerste (overbodige) hoofdstuk over tien jaar tekstverwerken de importeur van WordPerfect in de Benelux Deltasoft wordt genoemd in plaats van Deltaware geeft toch wel te denken over de zorgvuldigheid waarmee dit alles is geschreven. Voor het weergeven van toets- en muiscommando's is voor het leuke idee gekozen om de toetscommando's links uit te lijnen en de muiscommando's rechts. Alleen beginnen de toetscommando's in de linkermarge, ik kon er maar niet aan wennen in de marge verder te gaan lezen. Er staan nogal wat slordigheidjes in, deels veroorzaakt door onkunde van de auteur. Zo weet hij niet dat je in een rekenkolom het *f*-teken kunt plaatsen. Hij definieert daarvoor een tekstkolom, waardoor de rekenmogelijkheden beperkt worden.
Na driehonderd pagina's gaf ik het op, het zou onmogelijk zijn dit boek aan te bevelen voor beginners en het is daarmee dus ook ongeschikt als naslag.
De dikte van het boek is bedriegelijk: behalve het eigenlijk overbodige eerste hoofdstuk, worden er vele zijstapjes gemaakt. Verder is de layout zodanig, dat dezelfde hoeveelheid tekst makkelijk op een veel kleiner aantal pagina's had gepast. De eerste druk dus niet kopen. Maar hopen dat de tweede druk beter is.

➺ Jan Leijerweerd

Werken met WordPerfect 5.1 NL

Stewart/de Jong
Uitg. Academic Service/Que
ISBN 90 6233 631 0
1020 pag. *f* 99,50

Het oorspronkelijke boek over 5.1 is in Amerika geschreven door een aantal auteurs die ieder expert zijn op hun eigen terrein. Het boek is in het Nederlands vertaald en daarna bewerkt door Teus de Jong. Van 5.0 heeft Academic Service twee boeken uitgegeven; de vertaling uit het Amerikaans van de uitgave van Que en een oorspronkelijk boek van de Jong. Het was een juiste keuze nu het Amerikaanse boek door WordPerfect expert de Jong te laten bewerken.
De uitgebreide inhoudsopgave en index maken het zoeken makkelijk, waardoor het uitstekend geschikt is als naslagwerk. In dertig hoofdstukken worden alle onderdelen van WordPerfect behandeld. De beide eerste hoofdstukken vormen een inleiding in WP en tekstverwerken in het algemeen, ze zijn echter niet alleen voor beginners. Alle hoofdstukken zijn zodanig geschreven, dat zowel de beginner als de gevorderde aan zijn trekken komt zonder dat je verzuipt in de informatie en lang moet zoeken. In de marge staan vaak nuttige verwijzingen.
Overal in het boek zijn tips die het boek een grote toegevoegde waarde geven. Uit alles blijkt dat hier mensen aan het werk zijn geweest die WordPerfect door en door kennen. De hier en daar toch wel moeilijke aspecten van WP worden op een duidelijke, goed leesbare manier uitgelegd.
Dat het oorspronkelijk een Amerikaans boek was, is aan niets te merken. De bewerking voor de Nederlandse versie is zo goed geslaagd, dat het een oorspronkelijk boek lijkt.

Conclusie:
Het aantal boeken over WP is zeer groot. Of dit boek het beste is, valt daarom niet te zeggen. Het is echter minstens een goede kandidaat. Om een uitdrukking uit de recensie over de versie 5.0 te herhalen: dit boek is mijn 'bijbel' over WordPerfect.

➺ Jan Leijerweerd

Rationaliteit & Intelligentie

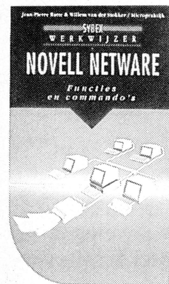
Glas en Daalderop
Uitg. Coutinho
ISBN 90 6283 804 9
217 pag. ƒ 34,50

Het boek is gericht op mensen die bij de informatiekunde betrokken zijn, en zich daarbij voor de wetenschappelijke achtergronden van het omgaan met informatie interesseren. De auteurs gaan daarop dieper in vanuit verschillende hoeken.
In het eerste hoofdstuk wordt de ontwikkeling van de automatisering bekeken vanuit de arbeidssociologie. Daarbij wordt zowel gekeken naar de automatiseerders zelf, als naar de (eind-)gebruikers. Het volgende hoofdstuk is gewijd aan de ontwikkeling van het vakgebied. Hoofdstuk 3 gaat over modellen en modelleermethoden, en met name de verificatie (en falsificatie!) van die modellen. Het laatste hoofdstuk komt tenslotte uit bij de samenhang tussen de rationaliteit van ons handelen en algemeen erkende normen- en waardenpatronen.

Conclusie:
Dit boek leest plezierig, maar de auteurs hadden wat meer moeite kunnen doen om de samenhang tussen de verschillende hoofdstukken en onderwerpen duidelijk te maken. Nu krijgt de lezer af en toe het gevoel dat er een aantal losse teksten achter elkaar zijn geplakt, terwijl pas achteraf de relaties tussen de onderwerpen duidelijk worden.

➾ Hans Miedema

Werkwijzer Novell Netware

Rutte & Stokker
Uitg.: Sybex
ISBN 90 5160 138 7
157 pag. ƒ 24,50

Geen leerboek, maar een handig Nederlandstalig naslagboekje in pocketformaat met overzichten van alle Netware-commando's van versie 2.15. De beschreven programma's en utilities zijn logisch gerubriceerd in onder andere console commando's, login script commando's, command line utilities en de menu utilities, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de supervisor en de gebruiker. Ook het Electronic Mail Systeem wordt besproken. De command line utilities worden uitgelegd met al hun parameters, terwijl van de menu utilities functieschema's zijn opgenomen. Door blokjes op de snee is het boekje snel te openen op de gewenste plaats, al is het jammer dat de pagina met de index op deze blokjes net niet helemaal klopt. De beschrijvingen zijn adequaat, helder en correct, en dat is precies wat de gemiddelde Netware gebruiker nodig heeft. Het boekje besluit met een verklarende woordenlijst en een index.

Conclusie:
Door zijn compactheid een zeer welkome aanvulling op de standaard rij Netware manuals, en dat voor een schappelijke prijs. Een aanrader voor zowel supervisors als voor ieder die iets meer op een LAN moet doen dan voorgebakken menuutjes doorlopen.

➾ Marc van Munnen

Leidraad

Paul van de Water
Uitg. Wilson
ISBN 90 5362 .....
ƒ 12,95 per deeltje

Wij ontvingen:
DrawPerfect, 80 pag.
PC Tools 6, 77 pag.
Dr Halo, 63 pag.
Datacommunacatie, 80 pag.
Geheugen Management, 32 pag.

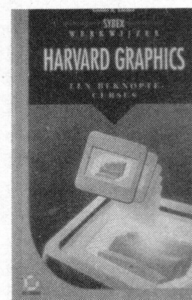
Deze vijf deeltjes zijn voldoende om een indruk van de serie te krijgen; ze hebben allemaal dezelfde formule. De auteur stelt zich op het (heel vaak juiste) standpunt, dat de gebruiker van de diverse produkten niet geïnteresseerd is in de technische aspecten, noch in de zeer geavanceerde functies. Het besproken onderwerp wordt op een functionele manier benaderd en slechts daar waar het onvermijdelijk is wordt iets van de technische achtergrond besproken. Waar het echt moeilijk zou worden, wordt naar de handleiding verwezen, meestal betreft het delen die door de gemiddelde gebruiker niet benut worden.
De basisfacetten worden kort en duidelijk uitgelegd, voldoende om met het pakket te kunnen werken. Wie verder komt zal òf de handleiding moeten raadplegen (bij de eerste drie deeltjes) òf een ander boek moeten zoeken. Zo wordt bij PC Tools de HEX editor nauwelijks besproken en de desktop (die als franje gezien wordt) niet. Over blijft een bruikbare handleiding.
In de beide andere deeltjes worden de basisbegrippen uitgelegd en een (hulp)programma besproken. Bij datacommunicatie is dat Procomm plus, bij Geheugen Management Quarterdeck. Ook die besprekingen zijn voldoende om mee aan het werk te gaan. Ondanks de 32 pagina's is het deeltje Geheugen Management zijn geld volledig waard.

Niets dan lof dus? Nee, niet helemaal. Doordat bij de laatste deeltjes maar één programma genoemd wordt zou men kunnen denken dat er niets anders bestaat of dat het besproken programma het enige goede is. Zeker voor Procomm zijn minstens een aantal alternatieven te noemen. Een laatste puntje van kritiek is de papierkwaliteit. De boekjes zullen zo vaak geraadpleegd worden, dat als men niet oppast het snel vodden zijn. Een iets hogere prijs voor een beter soort papier is beslist verantwoord.

Conclusie:
Wie in de winkel een Leidraad ziet liggen over een onderwerp dat hem/haar interesseert, moet het beslist kopen. Het is altijd uw geld waard.

➾ Jan Leijerweerd

Werkwijzer Harvard Graphics

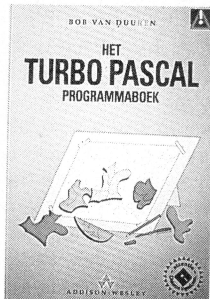

Guido R. Lieder
Uitg. Sybex
ISBN 90 5160 310 x
184 pag. ƒ 24,50

Deze handleiding is zowel qua inhoud als qua omvang beperkt. Het is een zeer elementaire cursus Harvard Graphics (v. 2.3), waarin alles vanaf het begin wordt uitgelegd. Duidelijk voor mensen die met de originele handleiding echt niets kunnen doen. Toch zou ik zo'n handleiding liever in een ander formaat zien. Dit boekje blijft namelijk niet openliggen en is eigenlijk tè klein om prettig door te lezen. Aan de andere kant is het voor een handleiding niet duur.
Het boekje doorloopt alle aspecten van Harvard Graphics. De diverse soorten diagrammen worden besproken, maar ook macro's, importeren en afdrukken komt aan de orde. Alles simpel en eenvoudig. Daarom is dit boekje ook voor mensen die met de originele handleiding niet met H.G. kunnen werken, en een goedkope, eenvoudige, Nederlandstalige handleiding zoeken.

➾ Harm-Jan Wieringa

Het Turbo Pascal Programmaboek

Bob van Duuren
Uitg. Addison-Wesley
ISBN 90 6789 243 2
460 pag. ƒ 79,50

Zoals de titel aangeeft, is dit gloednieuwe boek een compilatie van programma's en programmafragmenten geschreven in Turbo Pascal. De meeste listings zijn geschreven voor TP 4.0 en hoger, maar sommige listings bevatten informatie voor 3.0 gebruikers.
De listings zijn eerder verschenen in het losbladige 'Turbo Pascal Handboek' van de Weka Uitgeverij, waar het auteursteam van dit boek, dat onder redactie staat van Bob van Duuren, werkzaam is. Er zijn helaas foutjes geslopen in het samenstellen van het boek, zoals het ontbreken van bepaalde units, waardoor compilatie met TP 4.0 niet altijd mogelijk is (wel met TP 5.x). De goed leesbare listings worden omlijst door een te summiere uitleg. De listings worden ook op een floppy bijgeleverd, wat bij mij de vraag deed opkomen wat nu eigenlijk de meerwaarde is van het 460 pagina's tellende boek boven de floppy. Ik had graag gezien dat de begeleidende teksten in het boek méér waren ingegaan op de gebruikte programmeertechnieken. Desalniettemin biedt het boek toch een aantal interessante programma's die je stimuleren ze zelf aan te passen voor eigen gebruik. Zo worden er units gepresenteerd voor het werken met: strings, invoer en uitvoer, beeldscherm en toetsenbord, printer en de muis. Ook wordt ingegaan op het gebruik van MS-DOS en BIOS calls. Bijzonder interessant is het hoofdstuk over virtueel geheugen. Hier wordt een programma gepresenteerd dat laat zien hoe je expanded en extended geheugen in TP kunt benaderen.

Conclusies:
(1) Koop het niet als je de losbladige Weka uitgave reeds bezit.
(2) Het bevat aardige programma's en programma onderdelen, maar is aan de prijzige kant voor een compilatie van TP listings.

➼ Ferdi Engels

1-2-3 zakelijke toepassingen

Cobb, Anderson en Miezejeski
Uitg. Academic Service/Que
ISBN 90 6233 563 2
461 pag. ƒ 68,-

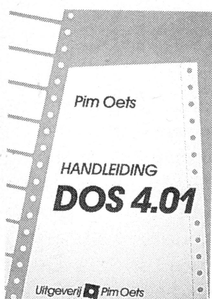
Dit boek bevat veertien, voornamelijk boekhoudkundige modellen bestemd voor gebruik in een onderneming. Wilt U de rekening-courant of de cashflow beheren of een financiële administratie opzetten met Lotus 1-2-3, dan kunt u in de modellen een eerste aanzet vinden. Wel moet u behoorlijk met 1-2-3 en het maken van macro's vertrouwd zijn, want alle modellen moeten voor uw eigen situatie aangepast worden. Daar waar voor een redelijke prijs specifieke software te koop is welke meestal een stuk gebruikersvriendelijker is, zullen denk ik weinig ondernemers gaan doe-het-zelven met 1-2-3. Waardevoller zijn de modellen die voor analyse-doeleinden gebruikt kunnen worden, zoals lease/koop beslissingen en ratio's voor solvabiliteit en winstgevendheid.

Het boek is goed verzorgd en de verschillende modellen worden voldoende toegelicht. Ik ben er weer een aantal handige macro's in tegen gekomen. Jammer vind ik het dat er nogal wat bladzijden gevuld zijn met celafdrukken. Wanneer een model moet worden ingetypt, is daar misschien nog een reden voor, maar in het boek zit een 5,25 inch diskette met daarop alle modellen. Voor mij had het boek daarom ook wel de helft dunner kunnen zijn.

Conclusie:
Een nuttig boek voor een ervaren 1-2-3 gebruiker die er zijn eigen financiële administratie mee wil opzetten en er niet tegen opziet om de diverse modellen aan te passen.

➼ Ben Welman

Handleiding DOS 4.01

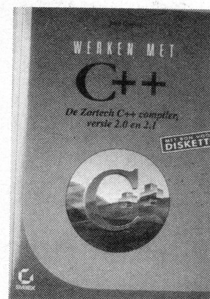

Pim Oets
Uitg. Pim Oets
ISBN 90 72260 066
318 blz. ƒ 49,-

Dit boek is bestemd voor hen die voor het eerst een computer aanschaffen en wel een met het besturingssysteem MS/PC DOS 4.01. De lezer wordt geleerd om te gaan met het systeem, diskettes, harddisk, noem maar op. Daarna komt DOS aan de beurt. Alles wordt vrij diepgaand besproken zodat een beginner maar beter hele stukken voor kennisgeving kan aannemen en de betreffende delen opnieuw moet lezen als hij wat thuis is in DOS. Helaas wordt een heel hoofdstuk aan EDLIN gewijd, de editor die toch echt uit de tijd is. Beter was geweest naar alternatieven te verwijzen, evenals voor backup en restore, drie onderdelen van DOS die een beetje ervaren gebruiker allang aan de kant gegooid heeft.
De manier van aanpak in het boek is echt duidelijk en redelijk compleet. Dat is zeker het geval met de foutmeldingen achter in het boek. Jammer is dat inhoudsopgave en index te beperkt zijn om alles redelijk vlot terug te kunnen vinden.
Conclusie:
Een boek voor de beginner die van plan is intensief met DOS te gaan werken.

➼ Jan Leijerweerd

Werken met C++

John Caspers
Uitg. Sybex
ISBN 90 5160 174 3
388 pag. ƒ 69,-

Een boek voor iedereen die de taal C al een beetje kent en nu wil kennismaken met C++. Het boek is echter vooral geschreven met het oog op de Zortech C++ compiler, waar dan ook nogal wat reclame voor wordt gemaakt.
Het boek probeert de vele bijzondere aspecten van C++ uit te leggen, maar komt vaak alleen toe aan het *hoe*, zonder het *waarom*. Af en toe springt de schrijver van de hak op de tak, zonder een introductie van het nieuwe onderwerp. Zelfs kleine voorbeeld-listings worden soms onderbroken door de pagina-overgang. Dit maakt de voorbeelden niet goed te volgen.
Het boek bevat verder nog uitgewerkte C++ applicaties, waaronder eenvoudige windows, dBase en Clipper-interfaces en een muis-aansturing. Alle programma's kunnen ook op een diskette worden besteld.
Het laatste hoofdstuk gaat nog in op graphics. Dit is echter erg Zortech specifiek. Mensen met andere compilers zullen hier niet veel aan hebben.

Kortom: Aardig voor mensen die wat meer van C++ willen weten. Nog iets aardiger voor mensen die de Zortech C++ compiler hebben. Het boek blinkt echter niet altijd uit in duidelijkheid.

➼ Harm-Jan Wieringa

U krijgt van 3M de tijd.

Spaar nu voor een 3M Diskette Horloge.

Gratis bij 3M Diskettes.

3M Diskettes zijn sinds tijden de veilige opslagplaats voor uw belangrijke computergegevens. Door met 3M Diskettes te werken gaat u leuke tijden tegemoet. U kunt tijdelijk sparen voor een origineel 3M Diskette Horloge, dat zowel om een mannen- als om een sierlijke vrouwenpols gezien mag worden. Het heeft een Zwitsers precisie-uurwerk waar u één jaar garantie op krijgt. De vergelijkbare winkelwaarde bedraagt f 25,95. Kijk op de actieverpakking van de 3 1/2 en 5 1/4 inch, standaard en voorgeformatteerde diskettes. Daar kunt u lezen hoe u in het bezit van een 3M Diskette Horloge kunt komen. U krijgt tot 31 juli 1991 de tijd. We raden u wel aan niet te lang te wachten, want op = op.

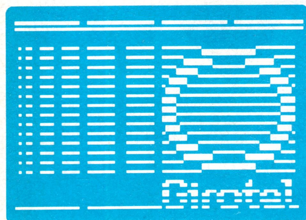

Innovation working for you™

3M

Wereldwijd Sponsor Olympische Spelen 1992

Extern modem (2400 bps) f 249,- als u nu Girotel-abonnee wordt.

Girotel, dat is thuisbankieren met uw computer. Want met uw computer regelt u uw bankzaken snel en efficiënt.
Al meer dan 45.000 girorekeninghouders met een PC kozen voor het gemak van het moderne bankieren. En maar liefst 1.500 Postbank-klanten sluiten zich hier iedere maand bij aan.

De voordelen.

Girotel werkt heel eenvoudig. Via uw PC, een telefoonaansluiting en een modem belt u met de Girotel-computer en kunt u uw bankzaken regelen. U krijgt twee maal per dag een actueel overzicht van uw saldo en de mutaties op uw rekening. Dus u kunt precies zien hoe uw zaken ervoor staan.

U kunt zo eenvoudig controleren of u een rekening al betaald heeft, dan wel of u een betaling al ontvangen heeft. Verder kunt u toekomstige betalingen van tevoren ingeven. U bepaalt zelf wanneer een betaling uitgevoerd moet worden.

Girotel biedt u nog talloze andere mogelijkheden, bijvoorbeeld gebruik maken van uw girospaarrekeningen, het aanvragen van een reisverzekering of beleggen in het Postbank Beleggingsfonds.

Zeven dagen per week van 06.00 tot 23.00 uur staat Girotel tot uw beschikking.

Modem voor f 249,-.

Voor het elektronisch bankieren met Girotel heeft u een computer nodig.
Deze moet voorzien zijn van een modem (V21, V22, V22bis of V23) en bijbehorende videotex software.

Als u nu Girotel-abonnee wordt, kunt u tijdelijk via de Postbank een Bausch CN 3522 SA modem met videotex software bestellen voor slechts f 249,– (incl. BTW). Dit externe modem is geschikt voor computers die zijn voorzien van een seriële uitgang. De bijgeleverde videotex software werkt op alle IBM compatible PC's.

Gratis Off-line programma.

Iedere abonnee ontvangt gratis het Off-line programma. Hiermee kunt u uw betalingsopdrachten zonder telefoonverbinding voorbereiden. Daarna verstuurt u alles in één keer naar de Girotel-computer. Verder heeft dit programma de mogelijkheid om de mutaties van uw girorekening te bewaren in een eigen bestand in uw computer.

Het programma is alleen geschikt voor IBM compatible PC's.

Wat kost Girotel.

Voor slechts f 5,– per maand bent u al Girotel-abonnee. Daarbij komen nog uw telefoonkosten. Deze blijven echter beperkt. U belt namelijk tegen lokaal tarief, wanneer u via de videotex software verbinding maakt met de Girotel-computer. Kiest u voor het Off-line programma, dan houdt u de telefoonverbinding kort.

Meer weten?

Wilt u meer weten over Girotel en het modem, stuur dan onderstaande coupon op.

Aanvraagcoupon

Stuurt u mij s.v.p. de folder 'Girotel' met aanvraagformulier en informatie over het modem met bestelformulier.

Naam: ______________________

Adres: ______________________

Postcode: ________ Plaats: ______________

Mijn gironummer is: ☐☐☐☐☐☐☐

☐ Ik heb nog geen girorekening. Stuur mij daarom ook de folder 'De girorekening'.

S.v.p. verzenden in een ongefrankeerde envelop aan: Postbank N.V., Afdeling Girotel, Antwoordnummer 999, 8900 PB LEEUWARDEN.

POSTBANK

340108

Spelregels voor de Micromarkt

Leden van de HCC kunnen gratis een advertentie voor de Micromarkt plaatsen.
De voorwaarden zijn:
- niet meer dan 170 tekens;
- inzenden op een briefkaart;
- lidmaatschapsnummer vermelden;
- bij voorkeur getypt of geprint;
- software kan alleen worden gevraagd en aangeboden als die onderdeel is van een totaal-pakket met hardware (zelf geschreven software kan wél worden aangeboden);
- wat wordt gevraagd of aangeboden moet raakvlakken hebben met computers;
- een advertentie mag niet tot doel hebben om een computerclub, gebruikersgroep e.d. op te richten.

Betaald
In de Micromarkt kunnen ook advertenties worden geplaatst, waarvoor wordt betaald. Hiervoor gelden afwijkende regels. Dit geldt voor:
- advertenties van leden, waarvan de tekst langer is dan 170 tekens (in dit geval moet de volledige advertentie worden betaald);
- advertenties van niet-leden (ook bedrijven);
- het tarief voor deze advertenties is *f* 5,- per 40 tekens.

Betalen
Betaalde advertenties kunnen ALLEEN per gesloten brief worden opgegeven. Bijgevoegd moet worden een gegarandeerde betaalmiddel, dat volledig ingevuld en ondertekend is. Het gaat dus om een girobetaalkaart of een bankcheque.

Opgaves die niet aan de voorwaarden voldoen kunnen helaas niet worden geplaatst. Telefonischge navraag over Micromarkt-advertenties is niet mogelijk.

HCC kantoor
Uw advertentie kan alleen worden geplaatst als deze wordt gezonden naar het HCC kantoor in Houten.
Dus NIET naar het bedrijf, dat de advertentie-acquisitie verzorgt.

AANGEBODEN

■ A4439 **Tulip Compact 2**, 1 x 360 Kb 5,25" drive, 20 Mb HD, Star LC-10 printer, DGA-kaart, monochroom monitor met software. *f* 2200,-. Tel.: 071-410436 (na 18.00 uur).

■ A4578 **Public domain-software** MS-DOS. Vraag de gratis catalogus aan. Tel.: 02155-26650 (19.00-22.00 uur). Broco Software.

■ A4579 **Amiga 2000B**, 64 Mb HD, XT kaart, Herc. kaart, mon. ext. 5,25 FDD, Softw., boeken, tijdschr., prijs n.o.t.k. Tel.: 01883-12418.

■ A4580 Gooi uw **printerlinten niet weg**, maar laat ze weer als nieuw maken! Gegarandeerd perfecte afdrukken. Inlichtingen tel.: 023-333291 of 023-241164.

■ A4581 **Wang Laptop** met uitvoerige instructies in Nl en Engels, met als software tekstverwerker, spreadsheets (Supercalc en Multiplan) en database. 3,5" en 5,25" diskdrive. Sinclair ZX Spectrum met instructies Nl, met als software Tasword Two, spreadsheet Omnicalc, Data opslag Masterfile. Printer GP 50S Seikosha. Tel.: 01751-79663.

■ A4583 **Olivetti M240** 640 Kb, 720 + 360 Kb FDU, EGA kaart + monitor, originele documentatie. *f* 2250,-. Tel.: 010-4748942 (na 18.00 uur).

■ A4584 **Commodore 128** met 1571 diskdrive, 1901 monitor, datarecorder, cart. w.o. de final, veel boeken en tijdschriften voor de 64 en 128. Vaste prijs *f* 1000,-. E.M. Bijl. Tel.: 010-4228813.

■ A4585 EGA **monochrome monitor** amber z.g.a.n. *f* 50,-; Kaartmodem van Girotel 1200 baud + acc. *f* 40,-. Tel.: 079-165877.

■ A4586 **Sharp Pocket** computer PC-1211, printer/cassette interface CE-122, AC Adapter EA-11E, uitgebreide Engelse documentatie. *f* 250,-. Tel.: 05927-12860.

■ A4587 **Panatek AT computer**, 5,25" diskdrive 20 Mb, vast 1 Mb geheugen. 12 Mhz-comp. met 12" monitor en 101 keyboard. Nog 3 mnd. garantie. *f* 1800,-. Tel.: 03494-58694 (Nijkerk).

■ A4588 **Toshiba T3200 laptop**, plasmascherm, 40 Mb HD, 3,5" FD, draagtas + originele handboeken. Tel.: 03463-52935 of 033-638622 tst. 3158.

■ A4589 **Tulip Compact-2**, 640 Kb, 20 Mb HD, 5,25" drive, div. boeken en software, 80 diskettes met bak. *f* 1800,-. Tel.: 05454-72742.

■ A4590 **Tulip Compact-2**, 20 Mb HD, 5,25" drive, EGA kl.monitor en Star LC-10 printer voor slechts *f* 2400,-. Tel.: 01650-36597 (na 18.00 uur).

■ A4591 19" **CAD/CAM monitor**, super MAC, voor Apple systeem, res. 1280 x 960, Apple muis z. bal. t.e.a.b. Tel.: 02908-3828.

■ A4592 Laserprinter **HP Laserjet** plus toner + drum. z.g.a.n. *f* 1000,-. Tel.: 04923-66728.

■ A4593 **Visa AT computer** 1 Mb, 20 Mb harddisk 3,5" diskdrive Norton SI, 14.0 VGA en VGA monitor z/w. *f* 2000,-. Tel.: 04923-66728.

■ A4594 **Harddisk 10 Mb**, *f* 140,-. Tel.: 04923-66728.

■ A4595 **Cursushandleiding** op disk WP 5.1, Lotus 2.2, Lotus 3.1, dBase 3+, PCTools 6.0, Windows 3.0, MS-DOS, kennismaking *f* 59,-. Giro 3838574, Basis Eindhoven. Tel.: 04920-45316.

■ A4596 Info. uitwissel. **DOS-muziekprogramma's**: MusPrPlus, Musictr, Pers Composer Finale. Tel.: 03450-18591.

❤ *Lieve Nicole,*
Je ziet me soms dagen niet, als ik weer druk ben voor de HCC Nieuwsbrief. Daarom durf ik geen risico meer te nemen en vraag ik je hier om mijn vrouw te worden.
Ik hou van je!

Harm-Jan

■ A4597 Ca. **400 computertijdschriften** van 1982 tot 1989, o.a. PC World, PC. Tech. *f* 1,- per stuk. Tel.: 01891-14034.

■ A4598 **IMS S-100 systeem**, 8086 slave + Z80 master, Multiuser Turbodos OS, Dataflex, WordStar, 2 gespoolde printerpoorten *f* 750,-, met 2e terminal + slave-kaart *f* 1000,-. Tel.: 058-123737.

■ A4599 **Brother M 1009** met seriële en parallele poort *f* 200,-; NEC P2200 + sheetfeeder *f* 250,-. Tel.: 058-123737.

■ A4600 **3 PC's Commodore 8032/8050**, 2 matrixprinters Quen-Data DWP 1121 en 1 matrixprinter MPP 1361 voor elk aannemelijk bod. Tel.: 020-6420066. (Ed Schreurs).

■ A4601 **CPM Bondwell** Port. Comp. Model 12 *f* 900,-. Geheugenuitbr., Softw.: Conv., MS-DOS, off. WordStar, CalcStar, DataStar, ReportStar, dBase 2, handl. Tel.:03403-74272 (na 18.00 uur)

■ A4602 **Mountain Tapestreamer** 60 Mb + 5 nw. tapes *f* 1000,-., Ventura Publisher incl. prof. ext. *f* 500,-; 2 Mb Simm's IBM PS/2 50-80 *f* 175,-. Tel.: 030-716232.

■ A4603 **Olivetti M240**, met V30 processor (2x sneller), 640 Kb, 20 Mb HDD, 5,25" FDD, 3,5" FDD, EGA kl. scherm, printer DM 100, muis en handl. Vr. prijs *f* 2950,-. Tel. 085-256434 in weekend.

■ A4604 **Hyundai modem 2400 bps**. *f* 180,-. Quick-Basic 4.5 *f* 150,-. Gamecard 2 joysticks *f* 40,-. Tel.: 02159-48957 (Hans) na 20.00 uur.

■ A4605 **HP-41CV**, Alpha Num. programmeerbare zakrekencomp. + cardreader, math-, Xfunctions-, timermod. en veel boeken. Nw. pr. *f* 3500,-, Vr.pr. *f* 850,-. Tel.: 085-256434 in weekend.

■ A4606 **Philips PC/XT NMS 9116** 20 Mb HD, 3,5" FD, 5,25" FD. Muis en joystick met gamecard amber monitor, 1,5 jaar oud, i.z.g.s., met veel software *f* 1750,-. Tel.: 04493-2095.

■ A4607 **IBM compatibele PC**, 640 Kb RAM, 20 Mb HD, 2 x 5,25", 8 Mhz, VGA graf. kaart (256 K), VGA kleurenmonitor. *f* 2250,-. Tel.: 071-613248.

■ A4608 **Diskdrives**: 360 Kb 5,25" *f* 60,-, 720 Kb 3,5" *f* 125,- (excl. kabels) Tel.: 03495-34171 (18.00-21.00 uur, Jan).

■ A4609 **Acorn BBC-B**, monitor en FD-drive, vele extra's en literatuur. Tel.: 010-4673762.

■ A4610 Voor **ZX-Spectrum interface** 1, AMX muis + interface. Totaal *f* 150,-, ook los te koop. Tel.: 055-332456.

■ A4611 **Philips MSX 8250**, 2 drives; kl. monitor; pr. NMS 1431; datarec.; modem NMS 1255; Graph.Tabl.; muis; joyst.; boeken; tijdschr.; softw.; o.a. H. Office II, Ease, Dyn. Publ. Tel.: 078-127575.

■ A4612 **Tulip PC Compact**, 512 Kb RAM, 2 x 360 Kb drive, ser/par, monochrome en div. software. *f* 975,-. Tel.: 010-4379997.

■ A4613 **DRAM's 640 Kb**, bestaande uit 18 stuks 4164-12 (128 Kb) en 18 stuks 41256-12 (512 Kb). Samen voor *f* 110,-. Tel.: 030-285791 (na 18.00 uur).

■ A4614 **Philips NMS 9116**, 768 Kb RAM, 3,5" en 5,25" FD, 20 Mb HD, muis + mat, Hercules/CGA-kaart, High res. mon., Epson-FX80, disks + box, handl. *f* 1850,-. Tel.: 04990-71944 (Maarten).

■ A4615 **Sanyo MSX2+** FD2; 2 drives 128 Kb RAM + 128 Kb VRAM; ingeb. MSX-MUSIC (stereo), KANJI, BASIC-KUN, MSX-BASIC 3.0 en DISK-BASIC 1.0; z.g.a.n.; p.n.o.t.k. Tel.: 04180-13818.

■ A4616 **Tandon Target AT** 286 tower; 1 Mb RAM, 20 Mb HD, FDD 1,2 Mb, kantelbare monitor, professioneel systeem z.g.a.n. Vraagprijs *f* 2650,-. Tel.: 013-341744.

■ A4617 **Nieuwe AT 286**-16/21 Neat, 1 Mb Sipp RAM (max. 8 Mb), 40 Mb HDD (MFM), 1.2 Mb FDD, I/O en Hercules kaart *f* 1875,-; 4 Sipp 256 Kb/80 Nsec. *f* 100,-. Tel.: 01728-7479.

■ A4618 **Atari Portfolio** zakcomputer, Expansiemoduul, totaal 384 KRAM, parallele interf. 3 memory card (128 K), kabel naar PC. Software *f* 2200,-. (zie HCC 123) Tel.: 053-282683.

■ A4619 **Ambi HE.0 en HE.1** cursus, L.O.I. cursus + uitwerkingen op disk. Tel.: 04750-30993.

■ A4620 **Brother HR 15 daisywheel** serieel incl. seriële kabel + 2 x carbon lint. *f* 300,-. Tel.: 020-6368159 (na 19.00 uur).

■ A4621 **Tulip Compact 2** (9 Mhz) 640 Kb met 42 Mb HD, 5,25" FD, MDA monitor en muis, complete handleiding en software. *f* 2100,-. Tel.: 05496-73103.

■ A4622 **K.C.S. Power PC Board**, compleet met software, boeken en beschr. *f* 700,-. Evt. te ruilen voor Y-C Genlock. Tel.: 05700-19210.

■ A4623 **Super AT**, 16 Mhz, 1 Mb, 40 Mb HD, 23 Ms, 2 FD (1.2 + 1.44 Mb), scharn. Babycase Dual Sync 14" Mon. 6 mnd. + softw o.a. DB4, DOS4, Boekh., etc. *f* 3195,-. Tel.: 046-741807 (na 19.00 uur Raoul).

HCC Reparatieservice

Ieder lid van de HCC kan op vertoon van zijn of haar lidmaatschapskaart gebruikmaken van de HCC Reparatieservice, die wordt uitgevoerd door Getronics Service. Zoals gebruikelijk krijgen HCC-leden hierbij korting op de tarieven.

De gang van zaken

(regeling per 1 maart)

- □ Ieder type microcomputer, printer of beeldscherm kan in beginsel worden aangeboden voor test, afregeling of reparatie.
- □ De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van nacalculatie, tegen de volgende tarieven: *f* 101,- per uur (exclusief BTW) voor homecomputers en de goedkopere printers en beeldschermen: *f* 139,- per uur (exclusief BTW) voor IBM PC's en klonen en printers en beeldschermen. Voor HCC-leden geldt een korting op het uurtarief van dertig procent.
- □ Voor apparatuur waarop vaste reparatietarieven van toepassing zijn, wordt een korting van twintig procent gegeven. Aparte tarieflijsten zijn verkrijgbaar.
- □ Als er niets wordt gerepareerd of afgeregeld en alleen een diagnose wordt gesteld, wordt 1 werk-uur in rekening gebracht.
- □ Bij zeer grote reparaties wordt in overleg met de opdrachtgever een offerte gedaan.
- □ Als apparatuur niet voor reparatie of diagnose wordt geaccepteerd is geen tarief verschuldigd.
- □ Betaling contant bij aflevering.
- □ Getronics Service geeft een garantie van dertig dagen op de uitgevoerde werkzaamheden.
- □ De computer moet compleet worden aangeboden, dus met voeding, toetsenbord, monitor en eventueel systeemdikette.
- □ Getronics Service kan aangeboden apparatuur weigeren als er sprake is van zelfbouw, eigen modificaties of moeilijk verkrijgbare onderdelen.
- □ De werkzaamheden zullen binnen veertien dagen worden uitgevoerd, tenzij anders is overeengekomen.
- □ Voor de verdere bepalingen geldt de CRC-regeling, die is in te zien bij alle vestingen van Getronics Service.

Aanbieden

Op de volgende adressen kan apparatuur worden aangeboden:

Amsterdam:
Donauweg 10, telefoon 020-5861446

Apeldoorn:
Wilmersdorf 1, telefoon 055-427053

's-Hertogenbosch:
De Hambakenwetering 20, telefoon 073-427172

Rotterdam:
Vareseweg 11, telefoon 010-4626864

Kleinpolder:
A. van Stolkweg 88, telefoon 010-4153399

Assen:
A.H.G. Fokkerstraat 18, telefoon 05920-73073

Sittard:
Industriestraat 2, telefoon 04490-80111

Openingstijden:
Werkdagen van 9.00-17.00 uur.

Meer informatie kunt u vragen bij het HCC-kantoor, 03403-78788.

■ A4624 **Sharp MZ-821**, Qdisk, datarec., plotter, joystick, softw., manual MZ-80P3 printer MZ-1D19 kl. mon., licht beschadigd. Prijs n.o.t.k. ook los te koop. Tel.: 01114-2705 (na 18.00 uur).

■ A4625 **Turbo C** v. 2.0 *f* 190,-; Power C v. 2.0 *f* 125,-; Ability *f* 75,-; Ability Plus *f* 125,-; VP-planner *f* 125,-. Originele boeken en disks. Tel.: 02513-11737 (19.00-20.00 uur).

■ A4626 **Commodore 128** + 1571 diskdrive + datarecorder + joystick + boeken *f* 600,-. Tel.: 05496-77067.

■ A4627 **Philips P2000 M** computer met 2 FDD 5,25", monitor monochroom, software b.v. tekstverwerking en maintenance. T.e.a.b. Tel.: 01828-19119.

■ A4628 **Olivetti M24**, 256 Kb, 2 x 5,25 FFD (720 Kb), EGA + z/w monitor, muis, Nagayima All printer, alles in originele verpakking, samen *f* 1000,-. Tel.: 015-627229.

❤ *Lieve Nicole,*
Je ziet me soms dagen niet, als ik weer druk ben voor de HCC Nieuwsbrief.
Daarom durf ik geen risico meer te nemen en vraag ik je hier om mijn vrouw te worden.
Ik hou van je!

Harm-Jan

■ A4629 **640 K XT** 8 Mhz met 3,5" FDD intern, muis, CGA monitor, 5,25" FDD extern, 21 Mb HD 46 ms + contr. *f* 1250,-; Philips 14" VGA-monitor *f* 800,-. Roos (075-284286).

■ A4630 **Seagate harddisk** ST251 (43 Mb, 5,25") *f* 300,-. Harddisk controller WD1003-WAH (niet voor XT) *f* 50,-. Freek Heite, tel.: 030-521081 (na 18.00 uur).

■ A4631 **G2 Rival XT** 32 Mb, 5,25", 3,5", 640 Kb, 8/10 Mhz, muis, Amber monitor (Herculeskaart). *f* 1550,-. Tel.: 02979-87611.

■ A4632 **Philips CM-8833** kleurenmonitor, vele aansluitmogelijkheden. Ook te gebruiken als televisie. *f* 450,-. Tel.: 05490-19078.

■ A4633 **Edudisk MS-DOS leerpakket** met leerboek *f* 100,-. Tel.: 055-336600.

■ A4634 **HD Seagate** ST225 20 Mb *f* 250,-; diskdoubler Datran LPT *f* 150,-; pagina scanner omnireader *f* 150,-. Tel.: 075-281764.

■ A4635 **286-kaart** (nieuw) voor XT met 8088 processor *f* 200,-. Tel.: 020-6334487.

■ A4636 **Kaypro 286i**, 10 Mhz, 640 Kb RAM, 1.2 Mb 5,25" FDD. 80 Mb HDD (NEC), EGA Wondercard, EGA monitor 480 x 600, veel software. cr. pr. *f* 5150,-. Tel.: 08376-17414 (na 18.00 uur).

■ A4637 **Tulip PC** Compact 2, 640 Kb, 20 Mb HD 3,5" + 5,25" dri-

EEN PEPERDURE PRINTER...

In printers zitten grote prijsverschillen. Wat bij de ene printer duur betaald moet worden, is bij de andere printer bij de prijs inbegrepen. Onderstaande printer is daarvan het mooiste bewijs.

...OF DE LOW-COST 24-NAALDS MT82 PRINTER VAN MANNESMANN-TALLY?

De nieuwe **MT82** matrixprinter is familie van de 9-naalds MT81, een succes van de eerste orde en o.a. aanbevolen door de Consumentenbond.

De **MT82** van **Mannesman-Tally**, Europa's grootste printerfabrikant, biedt alles wat u van een 24-naalds printer mag verwachten. En dat voor een extreem lage prijs!

Doordat hij eenvoudig is mee te nemen, is de **MT82** niet alleen ideaal voor allerlei printwerk op de zaak maar ook om thuis te printen. In een capaciteit tot 250 pagina's per uur.

Naast het origineel krijgt u 2 haarscherpe kopieën. De snelle en stille **MT82** is koppelbaar aan de meeste personal computers.

- Printsnelheden: 192 tekens/sec. in high speed draft, 160 tekens/sec. in draft en 53 tekens/sec. in letterkwaliteit.
- Epson LQ850, IBM Proprinter X24 emulaties.
- Interface: parallel Centronics standaard
- Serial RS 232C (optie).
- Paper parking en **automatische sheetfeeder standaard.**

Bel 030-280855 voor het adres van uw dichtstbijzijnde **Mannesman-Tally** dealer of vul de bon in voor complete informatie

Geef mij maar een

MANNESMANN
TALLY

A Mannesmann and Siemens Company

Tracor Europa

Tracor Europa B.V.
Jan van Eycklaan 10, Postbus 333, 3720 AH Bilthoven
tel. 030-280855 – telefax 030-281564 – telex 70775

De hier genoemde merknamen zijn de wettige gedeponeerde handelsnamen van de resp. fabrikanten.

JA, wij willen graag meer weten over de MT82 van Mannesmann-Tally.
Stuur ons s.v.p uw documentatie.

Naam bedrijf: ____________________

Contactpersoon: ____________________

Adres: ____________________

Postcode: __________ Plaats: __________

Telefoon: ____________________

Bon in open envelop zenden aan: Tracor Europa B.V.
Antwoordnummer 3222, 3720 VB Bilthoven.

THE STRONGEST PRINTER RANGE IN THE WORLD

ve, MS-DOS 3.3, EGA-kaart kl. mon. Microsoft mouse, div. software, Star LC 10 pr. 80 koloms. *f* 2750,-. Tel.: 030-523536.

■ A4638 **Tulip PC** Compact 2, 3,5" + 5,25" drive, 20 Mb HD, 640 Kb, muis. Naar keuze EGA-kaart + Philip EGA-monitor PRO GCM 073 of DGA-kaart, software *f* 1600,- à 2000,-. Tel.: 071-215794.

■ A4639 **Laser XT** 3 640 Kb 21 Mb HD 2 x 360 Kb FD mono. monitor, Hercules, printer Star SD10 en veel software. Vr. pr. *f* 1700,- Tel.: 046-747624 (na 18.00 uur).

■ A4640 Comp. **enchanced Apple //e+** 65C02 processor + 768 Kb RAMworks 11 kaart + twee 5,25" diskdrives + 15" Apple DMP + veel software + boeken. Eén koop *f* 1250,-. Tel.: 013-701146.

■ A4641 **Computermeubel** (merk Overtoom), 4 plateaus, waarvan 2 uitschuifbaar (voor keyboard en printer), zeer stevig. *f* 350,-. Tel.: 02155-19558.

■ A4642 **IBM PC 5160 XT** + IBM monitor monochroom + diskdrive 2 x 5,25" + software + boeken. *f* 995,-. Tel.: 01612-22190.

■ A4643 Spectre GCR 3.0 **Macintosh emulator** voor de Atari ST, STE, TT *f* 1000,- incl. ROM's (wegens aanschaf Macintosh). Tel.: 05918-1790.

■ A4644 **Daisywheel printer** Juki 6100 met sheetfeeder, kabel, res. letterwiel, 4 nieuwe linten en handleiding. *f* 300,-. Tel.: 020-6949897.

■ A4645 Los **AT 286 moederbord** *f* 175,-; werkend af te leveren, 512 K RAM *f* 50,-; in één koop *f* 215,-. Tel.: 03417-51653.

■ A4646 **WordPerfect 5.0 printerdriver** voor Philips NMS 1436 en Bull 4/20 - 4/21 à *f* 25,-. Tel.: 03417-57178 (na 18.00 uur).

■ A4647 **Olivetti M24**, 20 Mb HD, 360 Kb FD, EGA kl. monitor evt. DM 100 printer, div. software, muis, tegen elk aannemelijk bod. Tel.: 03240-11471.

■ A4648 **Bausch SA 3523 extern modem** + orig. software + voeding + Nederlandse handleiding + aansluitkabels. 300/300(V21), 1200/1200(V22), 12/75(V23). Prijs n.o.t.k. Tel.: 02946-4340.

■ A4649 **PC/XT G2 Slimline**, 8086, 10 Mhz, 640 Kb RAM, Herc. kaart, FDD 3,5" + 5,25", Seagate HD 20 Mb, Paperwhite mon. (mono) 14" flatscreen, 1 jaar oud, incl.software. *f* 1750,-. Tel.: 01860-17976.

■ A4650 **Olivetti M24** incl. doc., 40 Mb HD, 500 5,25" floppy's. Alles in één koop. Vraagprijs *f* 1500,- . Tel.: 040-517417 (na 19.00 uur).

Volgende maand in de HCC Nieuwsbrief:

Speciale aandacht voor beeldbewerking en grafische toepassingen

Uitslag prijsvraag 'Teken een virus'

Grafische softwarepaketten

'Amiga' kunstenaars

Speciale aanbieding (meer vertellen wij niet)

GEVRAAGD

■ G860 **1200/1200 baud modem** voor XT met RS232C poort. Niet te duur. Tel.: 05905-5352 (Koen).

■ G861 **Tandy 2000** met harddisk mag ook stuk zijn. Tel. België 011-35.27.87.

❤ *Lieve Nicole,*
Je ziet me soms dagen niet, als ik weer druk ben voor de HCC Nieuwsbrief. Daarom durf ik geen risico meer te nemen en vraag ik je hier om mijn vrouw te worden.
Ik hou van je!

Harm-Jan

■ G862 Een **systeemschijf (5,25") voor Kaypro 2** (CPM 2.2). Tel.: 072-333193.

■ G863 Gevraagd **programma's voor PC**. Tel.: 013-670028.

■ G864 Wie helpt mij aan **handleiding van Cycle** van Accolade. Tel.: 033-948690 (P), Tel.: 033-632157 (Z).

■ G865 **IBM expansion board** (5161), IBM EGA Display (5154). Tel.: 0032-11715517 (België).

Adverterdeersindex

De HCC Computerverzekering

Met de HCC Computerverzekering bent u gedekt tegen schade die plotseling aan uw hardware optreedt: diefstal, beschadiging en dergelijke. Uw inboedelverzekering dekt deze schade meestal slechts beperkt of helemaal niet! De HCC Computerverzekering biedt een goede dekking tegen een lage premie. Bij apparatuur ouder dan een jaar geldt een gunstige afschrijvingsregeling.

De jaarpremies zijn:
f 36,11 tot *f* 5.000,-
f 52,83 van *f* 5.000,- tot *f* 10.000,-
f 69,55 van *f* 10.000,- tot *f* 25.000,-
f 86,27 van *f* 25.000,- tot *f* 40.000,-
f 119,71 van *f* 40.000,- tot *f* 60.000,-
f 153,14 van *f* 60.000,- tot *f* 80.000,-
f 186,58 van *f* 80.000,- tot *f* 100.000,-

Daarnaast wordt u elk jaar *f* 5,- administratiekosten in rekening gebracht. Indien u echter een machtiging tot automatische incasso afgeeft (zie het formulier op deze pagina) krijgt u een korting van 50% op de administratiekosten, u betaalt dan slechts *f* 2,50!

- De verzekerde moet lid van de HCC zijn
- De verzekerde apparatuur moet eigendom van de verzekerde zijn en moet zijn opgesteld op het privé-adres van de verzekerde.
- Bij tijdelijke opstelling van de apparatuur op een andere plaats dan het privé-adres van de verzekerde (mits niet het zakenadres) blijft de dekking van kracht.
- De dekking geldt binnen Nederland.
- Er is een eigen risico van *f* 150,- per schadegeval.
- De dekking gaat in bij ontvangst van uw betaling, of onmiddellijk wanneer u een incassomachtiging afgeeft!

Wat te doen bij schade

- Indien een door de HCC computerverzekering gedekte schade optreedt kunt u telefonisch een schadeformulier aanvragen bij het HCC Kantoor (03403-78788).
- Het kan zijn dat de verzekeraar een expert naar de schade wil laten kijken. Gaat u daarom nooit zonder overleg met de verzekeraar tot reparatie van de schade over.
- Bij schade door diefstal moet u met het ingevulde schadeformulier (een kopie van) het procesverbaal inzenden.

Vul het aanvraagformulier in!

U kunt deelnemen aan de HCC Computerverzekering door het aanvraagformulier hiernaast volledig en naar waarheid in te vullen en (liefst samen met de incassomachtiging) te sturen naar:

HCC
Afdeling Ledenadministratie
Postbus 149
3990 DC HOUTEN

Regeling Incasso

1. Voor rekeninghouders bij de Postbank of een andere bank bestaat de mogelijkheid om regelmatig terugkerende betalingen op een gemakkelijke wijze te regelen. Daartoe verleent u machtiging door invulling en ondertekening van de hiernaast afgedrukte machtiging.

2. Als u niet akkoord gaat met een incasso-overschrijving, dan kunt u het bedrag laten terugboeken. U moet hiervoor binnen een maand na de afschrijving schriftelijk een verzoek indienen bij het giro- of bankkantoor waar uw rekening wordt geadministreerd. Het bedrag zal zonder verdere navraag worden gerestitueerd.

3. U moet er voor zorgen dat er steeds voldoende saldo op uw rekening aanwezig is.

4. Mededelingen van intrekking en wijziging dient u te richten aan de HCC, uiterlijk een maand voor datum van ingang van de betalingstermijn.

5. De afschrijving van het contributie- of premiebedrag geschiedt bij het begin van de betalingstermijn.

6. De machtiging tot automatische incasso betreft uitsluitend de inning van contributiegelden en premies en kosten van de HCC Computerverzekering.

Aanvraagformulier HCC-computerverzekering

Naam: .... HCC lidnr.: ....

Adres: ....

Postcode + woonplaats: ....

Het betreft een nieuwe aanvraag/wijziging (doorhalen wat niet van toepassing is)
wenst voor de in zijn/haar bezit zijnde computer(s) met bijbehoren een HCC computerverzekering.
De apparatuur bestaat uit:

Artikel	Merk	Serienr.	Bouwjaar	Nieuwwaarde (incl. BTW)
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
				f
			Totaal	*f*

Plaats: .... Datum: ....

Handtekening: .... Gewenste ingangsdatum: ....

MACHTIGING

Giro: [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]   Bank: [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

bij bank: ______________________

te: ______________________

Ondergetekende verleent hierbij tot wederopzegging machtiging aan de Hobby Computer Club (HCC) te Houten om van zijn/haar bovengenoemd rekeningnummer bedragen te doen afschrijven die verschuldigd zijn wegens de contributie voor het lidmaatschap van de HCC en de premie en kosten voor de HCC computerverzekering.

Naam: ______________________ HCC lidnr.: ______________

Straat: ______________________

Postcode: ______________ Woonplaats: ______________________

Hij/zij verklaart zich akkoord met de geldende bepalingen en voorschriften.

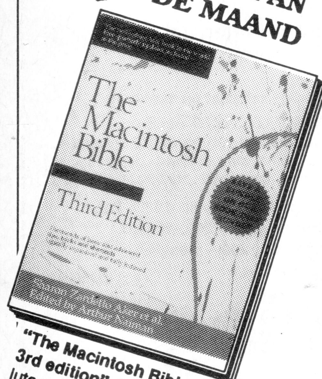
Hij/zij heeft tevens kennis genomen van de incasso-regeling.

Handtekening
rekeninghouder ______________________ ________

KIJK:
DE GROOTSTE COLLECTIE COMPUTERBOEKEN VAN NEDERLAND

BOEK VAN DE MAAND

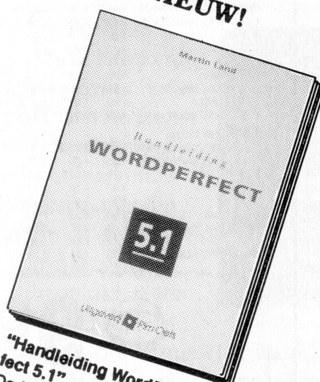

"The Macintosh Bible 3rd edition" Een absolute must voor iedere Mac-bezitter. De derde editie telt meer dan 1100 pagina's en biedt tevens meer dan 1,5 Mb aan pd en shareware programmatuur.

***f* 99,00**

NIEUW!

"Handleiding WordPerfect 5.1" De 5.1 - versie vormt het onderwerp van dit boek. Het gaat hier om een grondige maar altijd onderhoudende ontdekkingstocht. Aan alle nieuwe toevoegingen wordt veel aandacht besteed. De unieke benadering biedt de beste garantie voor een snelle kennistoename.

***f* 69,00**

TOP 20 VAN DE MAAND

1	Leidraad DrawPerfect	v.d.Water	*f* 12,90
2	WordPerfect 5.1 Gebruikersboek	Veen	*f* 65,00
3	Leidraad WordPerfect 5.1	v.d.Water	*f* 12,90
4	dBase IV Handboek	Chou	*f* 85,00
5	Het Corel Draw Handboek	v. Duuren	*f* 59,50
6	Werken met WordPerfect 5.1	Boeke	*f* 69,00
7	Het Novell NetWare handboek	van Lent	*f* 59,50
8	Bundel (Leidraad-serie)	v.d.Water e.a	*f* 69,00
9	Leidraad Windows 3	v.d. Water	*f* 12,90
10	Het grote Larry boek	Muller	*f* 29,50
11	Leidraad DOS 4	v.d. Water	*f* 12,90
12	Word 1.1 for Windows	Sackson	*f* 39,90
13	Leidraad Datacommunicatie	v.d. Water	*f* 12,90
14	Handleiding DOS 4.01	Oets	*f* 49,00
15	Leidraad Harvard Graphics	v.d. Water	*f* 12,90
16	Het grote Kings Quest boek	Koj	*f* 29,50
17	Leidraad PC Tools 6	v.d. Water	*f* 12,90
18	Werken met Clipper	Tiley	*f* 68,00
19	The C Programming Language	n.a.	*f* 69,00
20	Excel 3 for Windows	Soucie	*f* 59,50

AANBIEDING VAN DE MAAND!!

NAVULLINGEN VOOR HP DESKJET INKTPATRONEN.

geleverd per 4 navullingen in injectiespuit.

***f* 39,95 incl. btw**

VERS VAN DE PERS

a	Clipper 5.0	Spence	*f* 99,00
b	DataPerfect 2.0/2.1	Binnekamp	*f* 49,50
c	PC Praktijkboek	Putter	*f* 27,90
d	PC Zakboekje Clipper 5.0	Heinckiens	*f* 24,50
e	AskSam	Sohn	*f* 29,00
f	Snelcursus Harvard Graphics 2.3	Obladen	*f* 29,90
g	Tekenen met Dr.Halo/Dr.Genius	Bannink	*f* 22,50
h	Shift F8 WP 5.0/5.1	Brugmans	*f* 49,50
i	Turbo Pascal 6: Compl.ref.	O'Brien	*f* 79,00
j	Het Complete dBase IV 1.1 boek	Simpson	*f* 99,00
k	Werken met Symphony 2.2	Cobb	*f* 89,00
l	Quick Start Publish it!	Sillescu	*f* 29,00
m	Werken met Foxpro	Siegel	*f* 89,00
n	Het Complete DOS 4.0 Boek	Robbins	*f* 69,00
o	The Little Windows Book	Nelson	*f* 29,00
p	PC Wegwijzer	Althaus	*f* 9,90
q	Snelcursus dBase IV 1.1	n.a.	*f* 29,90
r	Handleiding WordPerfect 5.1	Oets	*f* 69,00
s	Werken met PC Tools 6	Nelson	*f* 64,50
t	Using Turbo Debugger and Tools	Ezzelt	*f* 59,00

WILSON
COMPUTERBOEKEN & SOFTWARE BV

GROEP 92 INFORMATIE

mei.91 HCC

BON

Naam: ....

Adres: ....

Postcode/Plaats: ....

Hierbij bestel ik de volgende titel(s) (nummer of letter aangeven): ....

....

....

☐ Stuurt u mij gratis uw uitgebreide catalogus.

Alle prijzen zijn inkl. BTW. Bestellingen worden onders rembours geleverd. Uw bijdrage voor administratie- en verzendkosten: *f* 10.00. U kunt telefonisch bestellen of de bon in een gefrankeerde envelop sturen naar:

Amsterdam

Utrechtsestraat 68
1017 VR Amsterdam
tel. 020-6 23 83 95/6 24 78 21
fax 020-6 22 80 61

WILSON
COMPUTERBOEKEN & SOFTWARE BV

KLAAR VOOR DE START....

SKC 5¼" en 3½" diskettes zijn 100% kwaliteit gegarandeerd en hebben een clippinglevel van 65%. SKC diskettes zijn **GEFORMATTEERD** en dus direkt bedrijfsklaar . . .

VANAF **15,-** PER 10 STUKS

incl. GRATIS Format excl. BTW

SKC . . . TOPKWALITEIT VOOR EEN SPORTIEVE PRIJS

UW DICHTSBIJZIJNDE DEALER VOOR MEER INFORMATIE

ALMERE, H&S 03240-39844 • ALPHEN A/D RIJN, Lotus Recyclus 01720-21516 • AMERSFOORT, Solar 033-722049 • AMERSFOORT, Haset 033-630544 • AMSTERDAM, A. Visser Kantoor Efficiency 020-6343041 • AMSTERDAM, Megaworld 020-6259705 • AMSTERDAM, Multicom 020-6841212 • ARNHEM, Megaworld 085-515284 • ARNHEM, Passon 085-422233 • ASSENDELFT, Rison 02987-5095 • BAARN, Danel 02154-24424 • DEN BOSCH, Lant Computer Supplies 073-213344 • DEN HAAG, Kraft Computer Systems 070-3639686 • DEN HAAG, Megaworld 070-3642682 • DOETINCHEM, Ratio Kantoorefficiency 08340-23173 • ENSCHEDE, Megaworld 053-323288 • ENSCHEDE, Schaffrath 053-322688 • GORINCHEM, Kik 01830-24222 • HARDENBERG, Kantoor Systemen Hardenberg 05232-65534 • HEEMSTEDE, NRS 023-287005 • H.I. AMBACHT, Troost 01858-17022 • HILVERSUM, Proffice 035-218503 • HOORN, Datifall 02290-37712 • IJLST, Microform 05155-1941 • LEERDAM, Compushop 03451-19348 • LEIDEN, Askey 071-141547 • LEIDERDORP, Rowa 071-410261 • LEIDSCHENDAM, Brink Automatisering 070-3209214 • LINSCHOTEN, Vandenend, 03480-14540 • MAARSSEN, Rootring 03465-70854 • MAASTRICHT, Stegen 043-623307 • NOORDWIJKERHOUT, C&S 02523-76008 • PURMEREND, Marketech 02990-28473 • ROTTERDAM-C., Megaworld 010-4133770 • ROTTERDAM-Z., Megaworld 010-4852140 • ROTTERDAM, To The Point Software 010-4370800 • TERNEUZEN, Qutility 01150-17342 • UTRECHT, Hoffschlag 030-313628 • UTRECHT, Megaworld 030-317355 • VIANEN, Megaworld 03473-70015 • WAALWIJK, Wsum de Rooy 04160-33118 • WASSENAAR, Q Plus 01751-40228 • ZEVENAAR, Andos Computers 08360-29494 • ZUTPHEN, Manders 05750-11712

OF DAWIDENKO INTERNATIONAL, TELEFOON 01719-41111

GOLDRING B.V. COMPUTERS & SUPPLIES

AUTOMATISERING • SERVICE • SUPPORT • • DUPLICEREN • PRIVATE LABELING •

KWALITEITS DISKETTES

Prijs per stuk bij afname van:

Merk en type:	-100	100+	250+	500+
5,25" DS/DD 48 tpi				
GOLDRING STANDAARD	1,33	1,23	1,14	1,07
GOLDRING HARDPACK	2,00	1,85	1,71	1,60
MAXELL	1,58	1,46	1,36	1,27
3 M	1,62	1,49	1,39	1,29
NASHUA	1,32	1,22	1,13	1,05
NEUTRAAL	0,73	0,68	0,63	0,59
NEUTRAAL BULK	0,73	0,68	0,63	0,59
GEKLEURD	0,90	0,83	0,77	0,72
GEKLEURD BULK	0,90	0,83	0,77	0,72
5,25" DS/HD 96 tpi				
GOLDRING STANDAARD	2,78	2,56	2,38	2,22
GOLDRING HARDPACK	3,11	2,87	2,67	2,49
MAXELL	2,67	2,46	2,29	2,13
3 M	2,70	2,49	2,31	2,16
NASHUA	2,48	2,29	2,13	1,99
NEUTRAAL	1,50	1,38	1,29	1,20
NEUTRAAL BULK	1,50	1,38	1,29	1,20
GEKLEURD	1,67	1,54	1,43	1,33
GEKLEURD BULK	1,67	1,54	1,43	1,33
3,5" DS/DD 135 tpi				
GOLDRING STANDAARD	2,44	2,26	2,10	1,96
GOLDRING HARDPACK	2,67	2,46	2,29	2,13
MAXELL	2,37	2,18	2,03	1,89
3 M	2,40	2,22	2,06	1,92
NASHUA	2,25	2,08	1,93	1,80
NEUTRAAL	1,33	1,23	1,14	1,07
NEUTRAAL BULK	1,15	1,06	0,99	0,92
GEKLEURD	1,42	1,31	1,21	1,13
GEKLEURD BULK	1,42	1,31	1,21	1,13
3,5" DS/HD 135 tpi				
GOLDRING STANDAARD	4,11	3,79	3,52	3,29
GOLDRING HARDPACK	4,33	4,00	3,71	3,47
MAXELL	4,25	3,92	3,64	3,40
3 M	4,47	4,12	3,83	3,57
NASHUA	4,17	3,85	3,57	3,33
NEUTRAAL	2,50	2,31	2,14	2,00
NEUTRAAL BULK	2,40	2,22	2,06	1,92
GEKLEURD	2,75	2,54	2,36	2,20
GEKLEURD BULK	2,75	2,54	2,36	2,20

*** Tevens alle types 8", 2,8" en 3" diskettes leverbaar.**

MAANDAANBIEDINGEN

DISKETTEMAILER
karton, kleur wit p.st. ***f* 0,50**

Topkwaliteit **MUIS-MAT**
blauw of grijs
naar keuze p.st. ***f* 9,50**

TIJDELIJKE AANBIEDING

5.25 HD BULK diskette
Verpakt per 500 st.
Absoluut goede kwaliteit.
PRIJS PER STUK *f* 0,75

Aanbiedingen gelden zolang de voorraad strekt!

Volledige prijslijst op aanvraag.

GOLDRING LEVERT ALLES...
op het gebied van hardware en supplies, zoals computers, printers, datacartridges, inktlinten, lasertoner, printerpapier, etc.

*** Alle prijzen zijn exkl. 18,5% BTW.**
Levering vanaf *f* 200,- franko.
Orders tot *f* 200,- plus *f* 15,- vrachtkosten.

Computers & Supplies

Showroom: Wakkerendijk 236, 3755 DK Eemnes
Telefoon 02153 - 13417 - Fax 89152

Officieel dealer van: TANDON, NOVELL, HP, EPSON, CANON, 3M, MAXELL, GROTE BEER, SENTINEL

Multididact automatisering

- computer hard- & software
- advisering en ondersteuning
- opleidingen
- netwerken

Kaldenkerkerweg 88, 5915 AD VENLO. Tel.: 077-51 06 60. Fax: 077-51 91 52

Multididact maakt samen met Instituut Scheidegger en Branchware Consultants deel uit van de "Dynamische Driehoek"

INTRODUCTIE AANBIEDING

LAPTOP/NOTEBOOK COMPUTERS
MADE IN THE U.S.A.
EVEREXTEMPO LX386SX van 6.490,= voor **4.950,=**
1MB RAM, 21MB HDD, 3,5" FDD, 3,1 KG
ZEOS NOTEBOOK 286 van 5.990,= voor **4.950,=**
1MB RAM, 20MB HDD, 3,5" FDD, 2,5 KG
PRIJZEN EX BTW ALLE OPTIES EN EXTRA'S VERKRIJGBAAR

AEON TECHNOLOGY B.V.

TEL: 070-365 6430 **FAX: 070-346 6454**

DRAM GEHEUGENUITBREIDING

VOOR IEDER MERK EN MODEL COMPUTER TEGEN DE LAAGSTE PRIJZEN IN NEDERLAND, MADE IN U.S.A..
5 JAAR GARANTIE. IBM, PHILIPS, TULIP, APPLE, LASER, TOSHIBA, OLIVETTI, COMPAQ, DEC, WANG, HP, SUN, ETC.

LET OP! EINDGEBRUIKER NERGENS GOEDKOPER

Simm Sipp modules Co-processor iit/intel
Dynamische Ram's 32 Bit Simm.
Prolink Pocket Fax Modem Adapter 9600 Bps
Uitbreidingen Apple Mac, Toshiba, Zenith, Ast, At&t, Compaq, Dec, Epson, H.P. en Laserprinters.
XT & AT exp. Boards. L.A.N. Komplete syst. enz.
P.C. Projecten Welkom.

Bel na 18.00 uur

SOFTROM

BEL. 02230-31977/15433 - FAX 02230-15433

TOT **40% KORTING betekent voor u de laagste prijs dus bel en bestel, want verder zoeken is overbodig!**

TEKSTVERWERKING

Ami Pro (Ned.)	fl. 1.095,00
GEM First Word Plus	435,00
Lotus Manuscrip (Ned.)	875,00
Microsoft Word (Ned.)	1.095,00
MS Word for Windows (Am.)	795,00
MS Word for Windows (Ned.)	1.195,00
Volkswriter III (Ned.)	495,00
Word Perfect (Am.) *	625,00
Word Perfect Office (Am.)	225,00
Word Perfect Library (Ned.)	bel
Word Perfect (Ned.)*	bel
XYWrite Plus	795,00

SPREADSHEET

Excel. (Am.)	695,00
Excel (Ned.)	1.095,00
Lotus (Am.)	895,00
Lotus 2.2 (Ned.)	1.095,00
Lotus 3.1 (Ned.)	1.350,00
Lotus/G	1.395,00
Multiplan (Ned.)	595,00
PlanPerfect (Am.)	695,00
PlanPerfect (Ned.)	bel
Quattro	340,00
Quattro Pro	745,00
Supercalc (Am.)	985,00
Supercalc (Ned.)	995,00
VP Planner*	155,00

CAD

Autocad	bel
Vellum	2.950,00
Drafix Ultra	595,00
Generic Cadd 5.0	545,00
Generic Cadd accessoires	bel
Pro Design (Ned)	795,00

GRAPHICS

Autosketch	395,00
Applause II	595,00
Clip Art Collection	495,00
Corel Draw	950,00
Corel Draw (Ned.)	1.795,00
Charisma	895,00
Designer	1.095,00
Draw Perfect	695,00
Fox Graph	375,00
Gem Artline	725,00
Gem Draw Plus	395,00
Gem Graph	395,00
Graph-in the-Box	195,00
Harvard Graphics	695,00
Harvard Graphics (Ned.)	965,00
HIJaak	495,00
Hot Shot Graphics	395,00
Interactive Easy Flow	279,00
Lotus Freelance plus	845,00
MS Powerpoint/Windows	745,00
Pixie	425,00
Pizazz Plus	245,00
Show Partner F/X	695,00
Slide Write plus	bel
VP Graphics	182,00

COMMUNICATIE

Brooklyn Bridge	225,00
Carbon Copy Plus	295,00
Crosstalk XVI	270,00
Mirror III	171,00
PC Anywhere IV	255,00
Procomm Plus (Am.)*	138,00
Procomm Plus (Ned.)	245,00
Smartcomm	545,00

PROJECT MANAGEMENT

Harvard Project manager 3	1.095,00
Microsoft Project for Windows	1.095,00
Super Project Expert	1.095,00

TimeLine (Am.)*	995,00
TimeLine (Ned.)	1.950,00

DESKTOP PUBLISHING

25 in One	795,00
Adobe/Bitstream Fonts v.a.	195,00
Adobe Type Manager Plus	295,00
Ami Pro (Ned.)	1.095,00
GEM Desktop Publisher	485,00
Go Script Plus	495,00
Laser Fonts	435,00
Pagemaker (Am.)	1.249,00
Pagemaker (Ned.)	2.045,00
Ventura Gold (Am.)	1.395,00
Ventura Publisher (Ned.)	bel
Ventura Publisher Toolbox	248,00

INTEGRATED

Ability	120,00
Enable/OA	1.195,00
Enable/BP	295,00
Framework III (Am.)	1.125,00
Framework III (Ned.)	1.250,00
MS Works (Ned.)	495,00
Open Acces II (Ned.)	1.695,00
Symphony (Ned .)	1.595,00
WordPerfect Executive (Ned.)	475,00

PRODUCTIVITY TOOLS/ UTILITIES

386 Max Prof.	195,00
Bar Code generator	495,00
Battery Watch	95,00
Copy II-PC	70,00
Deskview	230,00
Deskview 386	325,00
Disk Manager	195,00
Disk Optimizer	99,00
DOS Help	99,00
Double DOS	113,00
Fastback Plus	285,00
GEM Desktop 3	95,00
hTest hFormat	175,00
Lotus Magellan	295,00
Mace Grasp	248,00
Mace Utilities	154,00
Microsoft Windows 3.0 (Ned.)	350,00
MS Windows 3.0 (Am.)	225,00
MS Windows 3.0 (Am.) + MS Mouse	395,00
Norton Commander	225,00
Norton Editor	125,00
Norton Utilities adv. edition	225,00
Norton Utilities 5.0	275,00
Omnipage 386	1.700,00
PC Tools de Luxe	199,00
Per:Form	475,00
QDos II	175,00
Qemm 386	145,00
Sidekick Plus	330,00
Sideways	109,00
Xtree Pro Gold	195,00
Xtree Pro Gold (Ned.)	295,00

DATA BASE MANAGEMENT

Ask Sam (text retrieval dbase)	545,00
Ask Sam LAN	1.315,00
Data Ease (Ned.)	2.195,00
DataPerfect (Am.)	695,00
DataPerfect (Ned.)	1.195,00
dBase IV (Am.)	1.150,00
dBase IV Dev. Kit (Ned.)	2.595,00
dBase IV (Ned.)	1.525,00
Fox Base 386	795,00
Fox Base + Multiuser	695,00
Fox Base Runtime	795,00
Fox Base +	495,00
Fox Pro	1.125,00
Fox Pro Runtime	725,00
Fox Pro LAN	1.495,00
Paradox	1.250,00
Paradox LAN	1.649,00
Q &A	578,00
Q &A (Ned.)	1.295,00
Rapidfile (Am.)	265,00
Rapidfile (Ned.)	695,00
Reflex	445,00
R Base Compiler	1.495,00
R.Base 3.0	1.250,00
Superbase 4	1.295,00

PROGRAMMEERTALEN

Assembler 386	1.375,00
Assembler (Microsoft)	240,00
Borland C++	695,00
Borland Objectvision	295,00
C Compiler (MS)	775,00
C. tools plus	295,00
Clarion Prof. Developer	1.095,00
Clip tools	795,00
Clipper	1.295,00
Cross Compilers	bel
Fortran Compiler (Microsoft)	765,00
Genifer	578,00
MS Quick C + Assembler	345,00
PC MOS	625,00
Power Basic	169,00
Quick Basic Compiler	179,00
Quick C. Compiler	179,00
Quick Pascal	179,00
T dBug	165,00
Turbo Asynch Plus	325,00
Turbo Basic Database Tool.box	169,00
Turbo Basic Editor Toolbox	169,00
Turbo C++	239,00
Turbo Pascal	239,00
Turbo Pascal Database Toolbox	169,00
Turbo Pascal Develop LIbraries	798,00
Turbo Pascal Editor Toolbox	169,00
Turbo Pascal Gameworks	169,00
Turbo Pascal Graphic	169,00
Turbo Pascal Num. Methods	169,00
Turbo Pascal Prof.	425,00
Turbo Pascal Tutor	169,00

ONDERWIJS/WETENSCHAP/ TECHNIEK

Chiwriter	345,00
Gauss	1.295,00
Math Cad (educatief)	545,00
Mathematica	2.395,00
SPSS	bel
Statgraph	1.495,00
T3	bel

GEHEUGEN EN MULTI-FUNKTIE KAARTEN

AST Advantage/2 512Kb	995,00
AST Rampage/2 512Kb	795,00
AST Rampage Plus/286 512Kb	995,00
EMS kaart (max. 2MB),AT	395,00
Harddisk 20MB + Controller	595,00
Harddisk 30MB + Controller	645,00
Harddisk 40MB + Controller	745,00
Harddisk 105 MB + Controller	1.695,00
Multifunktie kaart AT	395,00
Multifunktie kaart XT	175,00
Printer/Serieel voor PS/2	395,00

MODEMS

ATI 2400 Modem extern MNPS	495,00
Tornado II 2400 extern	495,00
Tornado II 2400 intern	395,00
JT Fax kaart 4800 bds	695,00
JT Fax kaart 9600 bds	1.295,00
Multi Async kaart AT	439,00
Robotics HST Dual & MNP5	2.295,00
Zolltrix modem/fax 2400/9600	495,00

COPROCESSORS (Intel)

8087 8 Mhz	395,00
8087 10 Mhz	495,00
80287 10 Mhz	495,00
80387 16Mhz	795,00
80387 25Mhz	1.095,00

VIDEO DISPLAY

ATI EGA Wonder	295,00
ATI VGA Wonder Incl. muis 512Kb	545,00
Everex EVGA (1280 x 600)	695,00
Genos EGA HiRes (800 x 600)	875,00
NEC Multisynch 2 A	949,00
NEC Multisynch 3 D	1.295,00
NEC Multisynch 4 D	2.699,00
NEC Multisynch 5 D	4.249,00
Paradise 1024-256k	545,00
Paradise VGA Prof.	595,00
STB VGA Extra	395,00
VEGA VGA	495,00

INPUT DEVICES

Bar Code Reader	695,00
Chinon A4 Scanner	1.095,00
Logitech series 9 Mouse	195,00
Logitech Scanman	595,00
Logitech Trackman	195,00
Microsoft Mouse	225,00
Sketchmaster 12x12	1.195,00
Summasketch 1201	1.295,00

PRINTER/PLOTTERS

Fujitsu Plotter	2.750,00
Fujitsu Printers	bel
HP 7475A Plotter	3.375,00
HP Laserjet II P	2.595,00
HP Laserjet III	3.695,00
HP Laserjet Memory 2Mb	595,00
HP Paintjet	2.995,00
NEC Printers	bel
Printer Buffer 64Kb	225,00
Postscript Printers	bel

XENIX/UNIX PRODUKTEN

C-tree	985,00
DBX Library	2.145,00
Directory Shell 386	1.315,00
Edix	765,00
Informix	bel
Lotus Unix Server	1.995,00
Lyrix (Ned.)	2.295,00
Microport Complete Syst. V/386	2.195,00
Microport DOS Merge	1.095,00
MS Fortran	1.195,00
MS Pascal	1.195,00
Panel Plus	1.645,00
SCO Complete System 286	2.295,00
SCO Complete System 386	2.695,00
SCO Fox Base	1.645,00
SCO Professional 286	1.645,00
SCO Professional 386	1.975,00
Smartware II	bel
VP/IX	1.695,00
WordPerfect (Ned.)	bel

NETWERK

LANtastic Starter Kit (2 gebr.)	995,00
Ethernet Starter Kit (3 gebr.)	2.495,00
Novell	bel

Zie onze netwerkaanbieding in PCM

* editors choice PC Magazine

BEL VOOR OVERIGE IBM EN MACINTOSH PRODUKTEN

SOFTMAIL 01113-2203

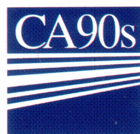
Prijzen ex. BTW en onder voorbehoud. Orders boven 500,– franko huis

Langeweg 13 4311 RA Bruinisse Telefax: 01113-2704

Voor U f 1000.- Teveel Aan Een Spreadsheet Uitgeeft Moet U Even Verder Lezen.

We hebben SuperCalc5, nadat er drie miljoen van zijn verkocht, drastisch in prijs verlaagd. Iedereen kan daarom nu een spreadsheet kopen. Zelfs bezitters van oudere PC/XT's met 512 KB kunnen SuperCalc5 probleemloos gebruiken, hetgeen overigens niet geldt voor andere spreadsheets.

SuperCalc5 kent onder andere een Lotus menu-structuur. Koppelt moeiteloos spreadsheets aan elkaar. Heeft prachtige grafische mogelijkheden. En leest en schrijft Lotus 1-2-3 bestanden, formules en formaten, evenals vele andere bestanden. SuperCalc5 heeft een Nederlandstalige handleiding.

CA's nieuwste software-architectuur maakt u vrij en volledig onafhankelijk. Dat garanderen wij.

SuperCalc5 koopt u voor slechts f 399.- excl. BTW bij uw computer- of softwareleverancier. Alle bij CA Nederland geregistreerde gebruikers van SuperCalc5 ontvangen de eerstvolgende upgrade naar versie 5.1 bovendien GRATIS.

Als u nu nòg aarzelt, stuurt u voor meer informatie uw visitekaartje naar ons op. Vermeld SuperCalc5, of bel ons.

Dan werkt u straks met een uitstekend spreadsheet én bespaart u mooi f 1000.-!

COMPUTER® ASSOCIATES
Software superior by design.

Computer Associates Products Nederland B.V., Afdeling Micro,
Antwoordnummer 2428,
3430 VB Nieuwegein.
Tel 03402 - 48345.

CA zet mes in spreadsheet-prijzen.

Veelgeprezen SuperCalc5 nu slechts f 399,-

NIEUWEGEIN - Computer Associates zorgt voor een daverende verrassing in de wereld van de spreadsheets. Het in Nieuwegein gevestigde bedrijf heeft SuperCalc5 aanzienlijk in prijs verlaagd. Nu kan men een gerenommeerd kwaliteitsprodukt aanschaffen voor een lage prijs, terwijl aan de bekende support niets verandert. Zoiets is nog niet eerder op deze schaal vertoond. De concurrentie zal geschrokken naar passende antwoorden zoeken op dit verbazingwekkende nieuws, maar heeft tot dusver niet gereageerd. Met deze prijsverlaging beseft Computer Associates een precedent te hebben geschapen, waardoor de PC-spreadsheetmarkt niet meer dezelfde zal zijn als daarvoor.

Als reden voor de opmerkelijke prijsverlaging geeft Computer Associates op dat wereldwijd meer dan 3 miljoen exemplaren van SuperCalc5 zijn verkocht. Op basis van deze grootschaligheid moeten de eindgebruikers kunnen meeprofiteren van een lagere prijs. De prijsverlaging is geen tijdelijke zaak, maar is permanent van aard. Spreadsheets zijn steeds meer een gebruiksartikel geworden en het is niet realistisch om een hoge prijs te rekenen voor een produkt dat gemeengoed is geworden, aldus een zegsman. Bovendien hoopt Computer Associates potentiële klanten ervan te overtuigen het produkt niet meer illegaal te kopiëren door een aantrekkelijke prijs te vragen. Het Nederlandstalige handboek gecombineerd met de huidige lage ... en onverminderde support ... gebruikers ...

De vraag of met deze prijsverlaging SuperCalc5 op de markt wordt gedumpt, wordt door Computer Associates ten stelligste ontkend. Men voorziet een verkoop op grote schaal en een prima toekomst voor SuperCalc5. Computer Associates zegt tevens geen enkele intentie te hebben SuperCalc5 in de nabije toekomst te vervangen door een ander nog te ontwikkelen produkt. Sterker nog, Computer Associates zal een upgrade - versie 5.1 - uitbrengen in het tweede kwartaal van 1991. Deze upgrade zal gratis worden verstrekt aan alle bij CA Nederland geregistreerde SuperCalc5-gebruikers. Computer Associates blijft SuperCalc5 dus gewoon ontwikkelen en de gebruikers voorzien van de beste en laatste technologie op spreadsheet-gebied. Waarschijnlijk zal Windows op ter... een belangrijke plaats inne... de verdere ontwikkeling van ...

Afzender:

Naam..

Adres..

Postcode ....

Woonplaats..

Telefoon..

Frankeren
als
briefkaart

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

HCC Ledenadministratie

☐ Hierbij geef ik mij op als lid van de **HCC**.

Ik ben reeds lid.
lidnummer ☐☐☐☐☐☐

Wilt u de aangekruiste wijzigingen aanbrengen.

Naam en voornaam: .... ☐

Straat en huisnummer: .... ☐

Postcode/ Woonplaats: .... ☐

Telefoon-nummer: .... ☐☐☐☐☐☐☐☐☐ ☐

Giro- of bankrekeningnummer

☐ Ik wens **niet** voor te komen op commerciële mailinglijsten

Bij mutatie van gebruikersgroep, alle groepen waarvan men lid wil zijn vermelden.

Ik meld mij aan voor de volgende gebruikersgroep(en): ☐

....

.... ☐

Handtekening: ....

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart

Afzender:

Naam ....

Adres ....

Postcode ....

Woonplaats ....

Telefoon ....

Afzender:

Naam..

Adres...

Postcode ....

Woonplaats..

Telefoon..

Frankeren
als
briefkaart

HCC

Postbus 149

3990 DC HOUTEN

HCC Bestelservice

lidnummer

artikelnummer							aantal	omschrijving artikel	bedrag
9	9	9	9	0	1	3		administratiekosten	
								Totaalbedrag	

Stuur geen geld, wacht op ontvangst van de acceptgirokaart.